

تہفسیری رہوان

بۇ تېگە يىشتى قورۇن

بہرگی [۴]

نووسین

مہ لا مہ خمودی گہ لا آہ یی

[U] جزمی

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەفسىرى رەۋان

بۇ تېگەشتى قورئان

بەرگى چوارەم

نووسىنى

مەلا مەحمۇدى گەلا ئەلەيى

جزمى (۷ ، ۸)

بەھارگە كۆچۈرۈلگەن كىتاب

❖ تەھسىرى رەۋان بۇ تېگىشىشنى قورئان

❖ نووسىنى: مەلا مەھمودى گەلاڭلىيى

❖ چاپى يەككەم

❖ چاپخانىەى ئۆفسىتى تىشك

❖ تىراژ: (۵۰۰) دانە

❖ ژمارەى سپاردن (۱۷۰) ى سالى ۱۹۹۹

❖ مافى چاپكردن پارىزراۋەو تەنھا ھى نووسەرە

❖ چاپ و ھەئەچىن: مەلبەندى كۆمپيوتەرىي ئاۋىزە - سىلمانى

به‌ناوی خواسی به‌خشنده و میسر به‌بان

به‌یوه‌ندی جوله‌که‌و نه‌صرانیه‌کان به‌موسولمانانو دوزمنیه‌تی

جوله‌که‌و برپواهیتانی که‌شیش و ره‌به‌نه‌کان

﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدُوًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾

وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي ذَلِكَ بِأَنَّهُ

مِنْهُمْ قَسِيسِينَ وَرُهَبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿۸۲﴾ وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ

إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ

رَبَّنَا ءَامَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿۸۳﴾ وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا

جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿۸۴﴾

فَأَنذِرْهُمْ اللَّهَ بِمَا قَالُوا جَنَّبَتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿۸۵﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ

أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿۸۶﴾

پاش نه‌وی له نایه‌ته‌کانی پیشودا؛ باسی حالو چۆنیه‌تی نه‌هلی کیتابی
کردوو ریسوایی و عه‌ییو عاریانی ده‌رخست، پوچه‌لی و بی‌بناغیی بیرو
باوه‌ری جوله‌که‌کانی دیاری کرد، هه‌روه‌ها بیرو باوه‌ری گه‌نده‌لو بی‌بناغیی
مه‌سیحی‌یه‌کان که (سی‌خودایی و عیسا خودایی‌یه....) روون کرده‌وه، نه‌مجا
ده‌ست ده‌کا به‌دیاری کردنی هه‌لو‌تستیان له باره‌ی دۆستایه‌تی و دژایه‌تی
کردنیان بو موسولمانان، نه‌وه‌ش ده‌خاته‌ روو؛ که جوله‌که‌کان نه‌وپه‌ری
دژایه‌تیان هه‌یه بو موسولمانان، له‌م رووه‌وه له ناستی کافره‌کان دان،

بہ قہدہر ئەوان رقیان لە موسولمانانہ: بەلکوو لەوانیش زیاتر رقیان لی یانہ؛
بۆیہ لە نایب تہ کەدا جولہ کەکان پێش موشریکەکان خراون.

ئێبنو مەردەوہ یەہی لە ئەبو ہورەیرہوہ ریاوەت دەکا: دەلی
پێغەمبەر ﷺ: فەرموویەتی: لە ھەر شوینیەک جولہ کە یەک موسولمانیکی بۆ
ھەلبکەوێ ھەولێ تیرۆر کردنی دەدا، ئەو تا قور ئانیش ئەوہ دووبات
دەکا ئەوہ کە ئەصرانییەکان بەرامبەر موسولمانان لە جولہ کەکان نەرمترن و لە
رووی خۆشەویستی یەوہ بۆ موسولمانان لە جولہ کەکان نزیکترن!
دەربارە ی ھۆی ھاتنە خوارەوہ ی نایب تہی ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ
عَدَاوَةً.....﴾ چەند رایەک ھەیہ.

ئێبنو ئەببە حاتم لە سەعیدی کورێ موسەییەبو ئەبویە کری کورێ
(عبدالرحمن) و عوروی کورێ زوبەیرہوہ ریاوەت دەکا؛ کە گوتویانہ:
پێغەمبەر ﷺ عەمری کورێ ئومەییە ضەمری ئارد بۆ حەبەشو
نامە کیشی پێدا ئارد بۆ نەجاشی و کاغزە کە ی پێغەمبەر پێدا: ئەویش
خەندیدەوہ، ئەمجار بانگی جەعفەری کورێ ئەبو طالیبو ھاوہ لانی کە
لە گەلیا بوون کردو، ئاردی بەدوای قەشو راھیبەکان داو کۆی کردنەوہ، پاشان
داوای لە جەعفەر کرد: کە سورەتی (مەریەم) یان بەسەردا بخوێنی، کە بۆی
خوێندن ئیمانیاں بە قورئان ھێناو موسولمان بوون. ھەموو چاویان پڕ بوو لە
فرمیسکتو ھۆن ھۆن ناو لە چاویان دەڕژایە خواری، ئەو کۆمەلە ئەوانەن کە
خوا دەربارە یان نایب تہی ﴿لَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً﴾ تا دەگاتە ﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ
الشَّاهِدِينَ﴾ ی ئاردۆتە خواری. دویارە ئێبنو ئەببە حاتم لە سەعیدی
جوبەیرہوہ دەگێڕتە ئەوہ دەلی: نەجاشی سێ کەسی لەبیاو چاکو ھاوہ لانی
خۆی ئارد بۆ خزمەت پێغەمبەر ﷺ ئەویش تەشریفی سورەتی (یس) ی بەسەرا
خوێندن، ھەموو دەستیان کرد بە گریان و تیان تئای ئەمە چەند لەوہ دەچی
کە بۆ سەر عیسا تیردراوہ تە خواری!! نیتەر ئەو نایب تہ دەربارە ی ئەوان ھاتۆتە
خواری!

نەسانی لەعەبدوللای کۆری زوێرەوێ دەگیرێتەو : دەلی نایەتی ﴿واذا
 سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ...﴾ دەربارەى نەججاشی و هاوێ لانى هاتۆتە
 خوارى. طەبەرانى لە ئیبنو عەباسووە هەمان را دەگیرێتەو . طەبەرى دەلی:
 قەسەى راست نەوێه: کە خودای مەزن ستایشى گروهيکی کردووە کە
 گوتویانە ئیمە نەصرانین، پیغەمبەرى خودا ﷺ بە نزیکترین گروهي بۆ
 موسولمانان حلیب کردوونو ناوی نەبردوون، دەگونجی مەبەست بەو گروهي
 هاوێ لانى نەججاشی بیت، دەشگونجی مەبەست گەلو نەتەوێه کە بیت لەسەر
 ئاینی عیسا بووین، بانگەوازی پیغەمبەرى ئیسلامیان پێگەشتی و کە
 گوتیان لە قورئان بووی بۆیان دەرکەوتی کە ئەو ئاینە ئایینیکی حەقو
 راستەو ئەوانیش لوتبەرزیا نەواندی و موسولمان بووین!!

﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾
 سۆتند بێ ئەى فروستادە! ئەتۆ دەستت دەکەوێ دژوارترین خەلک لەبارەى
 دوژمنایەتى کردنیا بۆ موسولمانان جولەکەو ئەوانەى کە شەریک بۆ خودا
 دادەنن، سەرەتەترین دوژمن بۆ موسولمانانی سەردەمی هاتنە خوارووەى
 قورئان جولەکەکان بوون: چونکە کوفرو خوا نەناسی ئەوان کوفری رەبەری و
 نینکاری کردو ژێرخستنی حەقە، بەلکوو دوژمنایەتیهکیان لە دوژمنایەتى
 موشریکەکانیش قوتەرە، چونکە لە نایەتەکەدا جولەکە پێش موشریکەکان
 خراون، هەر لەبەر زێدەرەویییان لە دوژمنایەتى کردنی خواناسان دا، چەند
 پیغەمبەریان کوشتوون، تەنانهت چەند جار هەولو تەقەللایاندا پیغەمبەرى
 ئیسلامیش تیرو بکەن، ژەهریان بۆ کردە ناو خواردنەو، سیحرو جادووێان
 لی کرد، دهنەدەنەى موشریکەکانیشیان دەدا کە لەشکرکێشی بکەنە سەر
 موسولمانان: ئەمجار لەپەلەى دووهدا بۆ دوژمنایەتى کردنی موسولمانان
 موشریکە بپەرستەکانن، چونکە ئەوانیش حەقیقەتى ئایین نازانن، خودای
 تاکو تەنیا نانس، برۆیان بە پیغەمبەرایەتى حەزەرەتى موحەممەد نیه:
 هەردوو گروهي کە: جولەکەو موشریکەکان دەشوپێنە یەکتەری لەکوفرو سە
 رەقو یاخی بوون لەخوداو ژیان خوشەوێستی و خوێستی دا، هەروەها لەکەم
 سۆزی و بێ رەحمى دا، لەدەمارگیری و رەگەز پەرستی دا، بەلام عەرەبەکان

که می‌له جوله که کان دلنرم‌تریون، سه‌خی ته‌بیعه‌تو میوان نه‌وازیون، به‌هیزترین زیانو به‌ره‌به‌ره‌کانی که‌تووشی پیغه‌مبهر ﷺ بوو له‌لایهن جوله‌که‌کانی حیجازو عمره‌به‌بت پرسته‌کانی نیوه دورگی عمره‌بی بوو، به‌تایبه‌تی دانیش‌توانی مه‌ککه‌و طائفو ده‌ورو به‌ریان ﴿وَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مودةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى﴾ سوئندی ته‌تو ده‌ستت ده‌که‌وی نزدیکترین گروهی ناده‌میزاد له‌بارهی خوشه‌ویستی‌یه‌وه بو موسولمانان تاقبو کومه‌لئیک که ده‌لئین: نیمه نه‌صرانین.

پیگومان پیغه‌مبهر ﷺ باشت‌ترین دۆستایه‌تی له‌مه‌سیحی‌یه‌کانی حبه‌شه ده‌بینی، زور به‌رئکتو پیکی په‌نای کوچره موسولمانه‌کانیان دا، نه‌و موسولمانانه‌ی که‌پیغه‌مبهر له‌سره‌تای پیدا بوونی تاینی نی‌سلام‌دا ناردنی بو حبه‌شه له‌ترسی ته‌وی نه‌وه‌کوو کافره‌کانی مه‌ککه زیانیان پی‌یگه‌یه‌نن.

هه‌روه‌ها پیغه‌مبهر ﷺ چهند نامیده‌کی نارد بو لای پاشاو مه‌لیکی گه‌لو نه‌ته‌وه‌کانی نه‌و سه‌رده‌مه، وه‌لامی مه‌سیحی‌یه‌کان له‌هه‌موو ته‌وانی تر جوان‌تریو، هیرقه‌لی رۆم له‌شام، که‌نامه‌که‌ی پی‌گه‌یی هه‌ولی دا که‌گه‌له‌که‌ی موسولمان بین، به‌لام سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو، چونکه‌گه‌له‌که‌ی می‌شکت ووشکو کۆنه پرست بوون، تیر به‌نامیده‌کی ریزو نی‌حیترام وه‌لامی پیغه‌مبهری دایه‌وه. موقه‌وقیس که‌پاشای قیبطی‌یه‌کان بوو له‌میسر، نه‌ویش وه‌لامی‌کی زور جوانی دایه‌وه، له‌گه‌ل نامه‌که‌شی دا دیاری‌یه‌کی شیاوی نارد، پاشانیش که‌ولاتی میصر له‌لایهن موسولمانه‌کانه‌وه رزگارکراو دانیش‌توانی له‌نزیکه‌وه هه‌لسوکه‌وتی موسولمانانین بین خیرا‌رویان کرده موسولمان بوون. قیبطی‌یه‌کان له‌هه‌موو که‌س خیراتریون بو موسولمان بوون. نه‌صحه‌مه (نه‌جاشی) پادشای حبه‌شه له‌گه‌ل دارو ده‌سته‌که‌یدا موسولمان بوون، کاتیکیش نه‌صحه‌مه کوچی دواپی کرد پیغه‌مبهر ﷺ نوژی مردووی له‌سهر کرد به‌غانی‌یی و خه‌فه‌تیشی بو خواردو تازیه‌ی بو گرت.....

نه‌مجار په‌روه‌ردگار هوی دۆستایه‌تی و خوشه‌ویستی مه‌سیحی‌یه‌کان ده‌ریاره‌ی موسولمانان بووون ده‌کاته‌وه: ده‌فرموی: ﴿ذٰلِكَ﴾ نه‌و

دڵنەرمی و خۆشەویستی بەی مەسیحی بەکان بەرامبەر موسولمانەکان ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السَّبِيلَ﴾ بەهۆی ئەوەوە یە : کە ئەو مەسیحی یانە زانا یان تێدان، ﴿وَرَهَبَانًا﴾ خوا پەرستو تاعەتکەریان تێدان، کە هەمیشە بانگەوازی خەڵک دەکەن بۆ رەوشت بەرز و خۆشەویستی و دنیا نەویستی ﴿وَلَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ لە ناستی حەقدا مەل کەچو فەرمانبەردارن، لە بیستی حەق و یزدان بەکارهێنان لووتبەرز و نانۆین، هەمیشە ترسی خۆدایان لە دڵدا جێگیربوو، بێ فیزو بێ دەعیو تەکەببۆرن، مەل کەچی حەقو راستین، بە شێک لە فەزیلە یانینەکیان خۆ بە کەمزانیو فەرمانبەرداری گەردنکەچیانە بۆ هەموو فەرمانرەوایەکان، بە لکۆو فەرمانیان پێکراوە کە تەناتە دوژمنیشیان خۆش بوو، بە هیچ شێوەیەکان شەرەنگیزیان تێدا نەبێ، نە گەر لاروومەتی راستیان دان خێرا لاروومەتی چەپیان بۆ نامادە بکەن؛ هەموو ئەم رەوشتو بنەما تاینەکیان کاری کردۆتە سەر جەماوەری مەسیحی و یەناشتیخواز هاتوونە پێش چاو، بێ گومان و لە مەسیحی بەکان گیردراوە ئەوە کە بە خۆشی و ناخۆشی دەستەلاتی سەپاو بەسەریان دا قبوڵ بێ، بە پێچەوانەی جۆلە کەکان ئەوان نە گەر بەناچاری رەزامەندی خۆیان بەرامبەر شتێک دەرخواست، لە دڵ داو بە نەیتنی جۆرە ها فرتو قیل و پلان دەخەنە کار بۆ لێ رزگار بوونی، چونکە شەریعەتی جۆلە کە هەمیشە لە دڵو مێشکی شوێنکەوتوانیدا تۆوی دەمارگیری رەگەزبەرز و چینیەتی و تایفەگیری دەچێت، چونکە شەریعەتەکیان تایبەتە بەرەگەزی ئەتەوای ئیسرائیل و تەحکامەکانی لەسەر ئەو بنەمایانە دامەزرێوە.

﴿وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَوَلَّىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضٌ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ﴾ ئەوانە ی کە دەلێن: ئێمە مەسیحین کە گوتیان لەو قورئانە دەبێت کە بۆ پێغەمبەر نێردراوە، دەبێت چاویان پێ دەبێت لە گریان و هۆن هۆن فرمێسک دەبارێنن بەهۆی ئەو حەقو راستی بەی کە قورئان بۆیان بەیان دەکاتو ئەوانیش ئەو حەق دەزانن، لووتبەرز و دەعیە زلی ناییتە لەمبەر لەبەردەم قبوڵکردنی حەقدا دەزانن کە محمد ئەو پێغەمبەرە یە کە لە

نینجیل دا مزگینی به هاتنی دراوه، نه مجار بی سی و دوو قبولی بانگه وازی که ده کهن ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ ده لئین: خودایه: نیمه نیمانمان هیناو پروامان به بهیامی پیغه مبره کت کرد، شوین شهر یعتی (محمد) ده کهوین، له گرو هو تاقمی نهوانه حلبیمان بکه، که شایه دی ده دن به راستی هاتنه خواره وی قورئان بو سر پیغه مبره؛ شایه دی ده دین که خدا تاکنو ته نیایه .

نیینو مبرده وهی و نیینو ته بی حاتم و حاکم له نیینو عه باسه وه ده گیر نه وه: فمر مو یعتی: ﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾، واته: له تومعتی (محمد) مان حلب بفرموو: له روژی قیامت دا بمانکه به شایه به سر باقی گه له کانی تره وه تایبه تمندی تومعتی (محمد) وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموئ: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ البقرة/ ۱۴۳.

داوا ده کهن خودا نیمانمان که یان لی قبول بکا، له گدل تومعتی (محمد) بیان نووسی، چونکه خودا تومعتی (محمد) ی کرد وه به شایه به سر خه لکانی تره وه، نهوان له کتیبی خو یان دا به ریواید تو پشتاو پشت نهو یان پی گه یشتبوو که پیغه مبره ناخر زه مان تایینی خودا تهواو ده کاو به شریعتی نهو شریعتی خودا تهواو ده بی، شوینکه وتووانی نهو پیغه مبره ده بنه شایه دو به لگه به سر گه لو نه ته وه کانی تردا.

نه مجار جهخت له سر وته که ی پیشوویان ده که نه وه ده لئین:-

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ یوچی چ له مبریک هدیه بتوانی نیمه له موسولمان بوون مهنج بکا؟ چ به لگه یه کمان به ده ستمو یه پروا به خودای تاکنو ته نیا نه که یین؟ چ شتیک نیمه له شوین کهوتنی نهو پیغه مبره ریزداره ده گیر ته وه؟ چ شتیک هدیه نیمه له قبول کردنی نهو نامه ناسمانیه حقه په شیمان بکا ته وه؟ به تایبعتی که بومان ده رکوت نهو پیغه مبره نهو گیانه حقه یه که مه سیح موژده ی به هاتنی داوه،

وہ نیشانہ کانی دیاری کردوہ !! ﴿وَنُظْمَعُ اِنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ بدتہمای تموہین کہ پدروہردگار بمانخاتہ ریزی گروہی صالح و راستانموہ نہواندی بہہوی بیرویاوہری راستو دروستموہ، بہہوی فضیلہ و رہوشتی جوانموہ دل و دہروونیان سافو بی گمرد بوو، نہواندی شوینکہ وتووی نہو پیغہ مبدرہ ریزدارہن؛ کہ شویندہستی باشی و چاکو لیٹاتوویبان لہلامان ناشکرا بوو، بہ چاوی خویمان بینیمان چ ناشووبو ناژاویہک لہ پیش ہاتنی ناینی نیسلام دا بلاویویوہوہ موسولمانان چون جیہانیان ہیمنزو ناسایش کردوہ .

بہ کورتی ہیچ لہمبدریک نیہ نہہیلئی موسولمان ببین، دواي نہوہی بدلگو نیشانہمان دہست کہوتو زانیمان نہو تاییہہ نایینیکی حقو خودا ویستہ، مایہی خوشبہختی ہمدو دنیاہ .

نہمجار پدروہردگار پاداشتی باشیان لہسمر نہم ہلوتیستو بیرویاوہریان دیاری دہکاو دہفرموی: ﴿فَاْتَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُواْ جَنَاطٌ تَجْرٰی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِیْنَ فِیْهَا وَذَٰلِکَ جَزَآءُ الْاِحْسَنِ﴾ . خودا لہ پاساوی نہو نیمانہ پتہویاندو داننایان بہحقو راستی دا پاداشتی دانموہ بہہ باشرین پاداش کہ بریتی بہ لہ باخو باخاتی بہہشتی ہرینو ہر فراوانو رازاوہ، نہو بہہشتی کہ بہرتر دارہ کانیدا جوگہلمو جوہار دہکشینو جوانی و رازاویسی و پوشاخو پرداخی زیاتر بہباخہکان دہبہخشن، نہوانہ لہناو نہو بہہشتہدا بو ہتاہتایہ دہمینموہ، نہوہ پاداشتی چاکہکارانہ؛ نہواندی لہ شوینکہ کوتنی حقو راستی دا بہ جوانی دینہ دہستو منجہ منج ناکہن، لہہر جیگیایہک حق ببینن شوینی دہکمون، لہ ہر کہسیکموہ حق ببیستن گمردہ نکہچی دہبن .

پتویستہ تیمہ دہربارہی خوشی بہہشتی چونیہتی نہو لہزدتو خوشی بہ لہ چوار چپوہی قورنانی پیروزو فرمودہی صہیحی پیغہ مبدر ﴿وَلَا تَرْهَقْهُمْ دَارُ النَّارِ﴾ چونکہ خوشی گیانی و زامہندی خودا نہ بہ ناخوتن وہ صف دہکری، نہدہ توانری بہقسہی ناسایی نادہمیزاد تہعبیر لہو خوشی بہ بدرتموہ !! تیمہ لہجیہاتیک داین جوداوازہ لہو دنیاہ، چ لہبارہی وہ صفو

چونیه‌تی به‌وه، چ له‌بارهی تاییه‌تمه‌ندی به‌وه، چندی‌ک تیه به‌وه صفو شه‌نای
 نهو نیعمه‌تانم وه خریک بین ناگینه نهو وه صفی که خودا ده‌بارهی خوشی
 به‌هشت ده‌فرموی: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ
 جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ السجدة/ ۱۷. دوا به‌دوای باس کردنی پاداشی
 باشی چاکه کاران، دیته سهر باسی سزای خرابه کارانو ده‌فرموی: ﴿وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا، أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾. نهوانه‌ی کسافرنو
 نایه‌ته‌کانی خودا به‌درو ده‌خنده‌وه، نینکاری تاکو ته‌نهایی خودا
 ده‌که‌نو پیغه‌مبه‌رایه‌تی (محمد) رت ده‌که‌نه‌وه، نایه‌ته‌کانی قورنان
 به‌درو ده‌خنده‌وه نهوانه ده‌بنه جه‌ه‌نده‌می و تی‌یدا ده‌میننه‌وه و لی
 ده‌رناچن، له‌زمانی عمره‌بیدا (جحیم) به‌ناگریک ده‌لین که زور گهرم
 بیت .

هه‌موو شتیکی پاکو خاوین جه‌لالو ره‌وایه بو‌تان

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تُحَرِّمُوْا طَيِّبٰتِ مَآ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوْا اِنَّ
 اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ﴿٨٧﴾ وَكُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا
 اللّٰهَ الَّذِيْ اَنْتُمْ بِهٖ مُّؤْمِنُوْنَ ﴿٨٨﴾

وه‌کوو زانیمان نه‌م سوره‌ته (سورة المائدة) به‌فرمان کردن به‌پا به‌ند
 بوون به‌عه‌دو به‌یمان ده‌ستی پی‌کرا، نه‌وه‌ش بریتی به‌له‌پا به‌ند بوون به
 سنوره‌کانی خودا وه، ریز گرتن له‌جه‌لالو حرام، خودا چی جه‌لال کردوه به
 جه‌لالی بزانی، چی حرام کردوه خوی لی بیاریزی؛ نه‌مجار فرمانی کرد که
 به‌هیچ شیوه‌یه‌ک شتیکی خودا حرامی کردبی به‌جه‌لالی حسیب نه‌که‌مین
 وه‌کوو ده‌فرموی: ﴿لَا تُحِلُّوْا شَعَائِرَ اللّٰهِ﴾ لیره‌دا نه‌م نایه‌ته‌ی که نیستا
 ده‌ست ده‌که‌مین به‌رافه‌کردنی به‌پیچه‌وانه‌یه، داوا ده‌کا شتیکی خودا
 جه‌لالی کردبی به‌حرامی دانه‌تیین، هه‌روه‌ها پاش نه‌وه‌ی یه‌زدان مه‌دعی

مہ سڀيحي يہ ڪاني ڪرد: يہوہي نريڪترين ڳرڙھو ٿاڦمن پڻ موسولمانان لہ بارہي خوشہويستی و دوستايہ تي يہوہ ھڙڪارہ ڪہشي يہوہ ھينايہوہ ڪہ زاناي رہبہنو دنيا نہويستیان ٿيڌانو ٿموان ڪاريان تي ڪردوونو ٿاوا رھوشٽ بمرز بسون؛ وي دہچي موسولمانان وا تي بگھن ڪہ ٿمہ ھلٺاني ٿموانہ پڻ رہبہني و دنيا نہويستی، ٿمہوش بہخو ڳرتنہوہ لہ خواردني خوشو واز ھينان لہ ٿافرہنو لہبمر نہ ڪردني پڙشاڪي ريڪو پيڪو خو جمرہ بابہدان، ٿيتر بہم ٺايہتہ پمروہردگار ٿمہوي لي قہدہغہ ڪردن ڪہ وھڪ قسيسو رہبہنہ ڪان بڪھن ڪہ ڙن ھينانيان لہخو قہدہغہ ڪردبوو، توخني خواردني خوشو خواردنہوہي بہتام نہدہ ڪھوتزو خويان لہ چلہ خانمو ڌيرہ ڪاندا بہند ڪردبوو .

ٿيبنو جمريري طہبيري ٿيبنو ٿبني حاتمہو ٿيبنو ممردہوہيہي لہ ٿيبنو عہباسوہ دہگيرنہوہ ڪہ فمرموويہ تي : ٿم ٺايہتہ دہريارہي ڪڙمہ ٿيڪ لہ ھاوہلاني پيغہ مبمر ھاٿوتہ خوارتي ڪہ عوٿماني ڪوري مہظعوون يہ ڪيڪ بووہ لہوان. ٿمو ڪڙمہلہ ھاوہلہ وٽيان: خومان دہخہ سينين، خوشي و ٿارہ زوي دنيا واز لي دينين، وھ ڪوو رہبہنہ ڪان بمرگي دنيا نہويستی لہبمر دہ ڪھين، دہبينہ ڳمريدہ؛ پيغہ مبمر ﷺ ڪہ يہوہي زاني لہدوي ناردنو فمرمووي: زانيومہ خديا ٿيڪي واتان ھديہ، وٽيان: بہلي: پيغہ مبمر ﷺ فمرمووي: (لَکِّيْ اَصُوْمُ وَاٰفْطَرُ وَاَصْلٰی وَاَنَامَ، وَاَنْکِحُ النِّسَاءَ فَمَنْ اَخَذَ بِسُنَّتِيْ فَهُوَ مِنِّيْ وَمَنْ لَمْ يَأْخُذْ بِسُنَّتِيْ فَلَيْسَ مِنِّيْ) .

سوددي دہلي: ٿمو ڪڙمہلہ ھاوہلہ دہ ڪہس بوون (عوٿماني ڪوري مہظعوون و عدلي ڪوري ٿبو طالب)يان ٿيڌا بوون .

ٿيبنو جمريري ٿيبنو مونڌيرو (ٿبو ششميخ) ٿيبنو ھدياني ٿلئہ نصاري لہ عيڪريمہوہ دہ ٿين: عوٿماني ڪوري مہظعوون و عدلي ڪوري ٿبو طالبو ٿيبنو مہسعود ٿلميقدادی ڪوري ٿلئہ سوہدو (سالام) مولاي ٿبو حوڏہ يفرہ قودامہ، ھمرڪہ سھيان لہ مالي خويان دا ڳوشہ گير بوون لہ خيڙانہ ڪانيان دور ڪھوتنہوہو پڙشاڪي ٿمرڪي دنيا ييان پڙشي و خواردني خوشو بہتاميان واز لي ھينا؛ جڳہ لہو جوڙہ خواردنو پڙشاڪي ڪہ ڳمريدہ

ئیسرا ئیلی بە کان بۆ خۆیان دیاری کردبوو، وێستیان خۆیان بەخەستێن، بریاریان دا شەو شەونوێژ بکەن و بەرۆژ بەرۆژووبن، ئیتەر ئەم نایەتە هاتە خواری کە دەفەرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرَمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا﴾. ئەو کۆمەڵی موسولمانان! شت لەخۆتان حەرام مەکەن و خواردنی خوشی حەلال و هەر شتێک حەلال بێ و لەزەتێ تێدا بێ و بەبێ فەرمانی شەرع لەخۆتان قەدەغە مەکەن؛ بەم جۆرە بەمەبەستی خودا پەرستی و خودا لە خۆپازی کردن ئەو شتە حەلالانە لەخۆتان قەدەغە مەکەن، سنوور بەزێنی مەکەن؛ ئەو شتانەو بۆتان حەلال کراوە مەچ لەخۆتان حەرام بکەن، هەروەها زێدەرەویش مەکەن لەبەکار هێنانی شتی حەلال، تەجاوەزکاری مەکەن، بەم جۆرە حەلال حەرام بکەن، یان زێدەرەوی بکەن لە بەکار هێنانی حەلال وەکوو لە نایەتێکی تردا دەفەرموی: ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ (الاعراف/ ۳۱).

جا کە نایەتە کە هاتە خواری، پێغەمبەر ﷺ لە دەوی ناردن و پێی فەرموون: (إِنَّ لَأَنْفُسِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا، وَإِنَّ لِعَيْنِكُمْ حَقًّا، وَإِنَّ لِأَهْلِيكُمْ حَقًّا، فَصَلُّوا وَنَامُوا، وَصُومُوا وَافْطَرُوا، فَلَيْسَ مِنَّا مَنْ تَرَكَ سُنَّتَنَا).

ئیتەر هەموو وتیان: خودایە! تەصدیقی پەیامەکەت دەکەین، شۆتین ئەو شەریعەتە دەکەوین کە بۆ پێغەمبەرت ناردوو.

ئەمجار هۆکاری جەلەوگیری بەکەمی لە سنوور بەزێنی بەیان کردو فەرمووی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ خودا کەسانێکی خوش ناوی کە سنوور بەزێنی دەکەن و لە چوارچێوەی شەریعەت دەردەچن، جا زێدەرەوی دەرجوونەکیان بە نیازی خودا پەرستی بێت، یان بە نیازی تەربیی، هەروەها شت لەخۆ حەرام کردنەکیان بە سۆندو فۆتۆ بێ، یان بێ سۆندو نەدر بێ چون یەکە.

ئەمەش تاییبە تەمەندی بەکەمی میانەرەوی نیسلامە، زێدەرەوی تێدا نیە، نە خۆگرتنەو لەخوشی و لەزەتە حەلالەکانی دنیا بە رەوا دەزانێ، نە ماددە

پدرستی به لاره ره وایه، هرگیز ره به نی و سؤفیکه ریتی و چله کیشانی به لاره ره وایه، نه گهر له سنور دهرچی و نیشاتی ناده میزاد دامرکینی و نازاری جهستو زه بوونی هیزو توانای لمراده به دهری تیدایی، ههروه کوو چون نوغرو بوونی له شهوه تو تاره زودا زیاد لهنه ندازه ی به لاره حرامو په سندی ناکا، واته: ده بی ناده میزاد همل بدا پهیره ی ژبانی پیغه مبر ﷺ بکا!

پاش نهوه ی پهروه ردگار جلموگیریی لهوه کرد که ناده میزاد نهفسی له لهنه زه تو خوشی جیهان بگپرتنه وه زیاد لهنه ندازه لغاوی بکا، نه مجار به شیوه یه کی نیجایی فرمانی کرد- به لام فرمانی ک نیباجه بگپه نی- به ناده میزادان که له رزقو رژی حلال بخونو بخونوه و فرمانی: ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ بخونو بخونوه لهو رزقو رژی بهی که خودا پی داونو بوی حلال کردونو به خاوتنی داناوه بۆتان، توخنی خواردنو خواردنه وه ی حرام مه کون؛ جا چ نهو شته حرامه خودی خودی حرام بی وه کوو مرداره وه بوو و خوینی رهوانو گوشتی بهراز..... یان له ریگی دهست تی خستو کار پی کردنه وه حرام بی وه کوو سوودو قومارو دزی بهرتیل.... هتد.

نهم نایه ته ناماژه ی نهوه ی تیدایه که وشه ی (رزق) حلالو حرام ده گریته وه، نه مه ده گریته به لکه بۆ رهندانه وه ی نهوانه ی که ده لئین: حرام (رزق) نیه.

نه مجار پهروه ردگار فرمان ده کا به وه ی که له هه موو شتی که دا به گویره ی بهرنامه ی خودا کار بکهنو سنور به زینی نه کن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ خوتان له تۆلهو سزای نهو خودایه بیارین که بهرواتان پی بهتی، له هه موو کارو بیاریکی ژباندا پاریزگاریی سنوره کانی بکن؛ خواردنو خواردنه وه تان، پۆشاکو پیوه ندیتان له گمل نافره تان له چوارچیوه ی سنووری خوادا بی، هه موو کاتی بهرسن له سه ریچی کردنی فرمانی خودا.

فرمان به خوارستن له سه ریچی کردنی فرمانی خودا لیته دا که بهاس کرا بۆ هه لنانو سووربوونو پاریزگاری کردنه له سهر نهو شتانه ی که خودا وه صیه تی پی کردونو بهرده وام بوون له سهری، هیئانی نه مر به ته قوا پاش

جلو گیری له به حرام دانانی شتی حلال، بۆ گمیانندی نمو مهبهستهیه:
که دژایه تی نیه له نیوان که لک وەرگرتو له زهت بینین لهرزقی حلالو
تدقوا کردن .

وینهی تم نایه ته نایه تیکی تره که ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ، وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ
تَعْبُدُونَ﴾ البقرة / ۱۷۲.

یان ده فرموی: ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ
وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾ الاعراف / ۳۲.

نهوهی ده فرموی: مهبهست به (طیبات) رزقی حلاله، نهوهی لهم دوو
نایه ته وهرده گیری نهوهیه:

۱- تم نایه تانه به بنه مایه کی سهره کی ده ژمیردرین لهو بنه ما
نیسلامی یانه ی بانگهوازی بۆ میانهرهویی و ناسانکاری ده کهن، نهوهیری یاسا
دروستی و لیبوردویی و مامناوهندی له کاروباری ژیانو تایینی له خو گرتووه،
ناوینه کی بالا نومایه بۆ وازهینان له زیاده رهوی له تایین دا، زۆر بهرپیکو
پیکی لایه نی پیوستی ژیا نی ئاده میزادی له خو گرتووه، لایه نی گیانو
جسته ی بهر چاو گرتووه.

۲- به لگه یه کی به هیزه له سهر نهوهی که ره به نی حرامو ناپه سه نده.
بوخاری له نه نه سه وه ریوایه تیک ده هی نی ده لی: سی کهس له هاوه لان
هاتنه خزمهت خیزانه کانی پیغه مبهر ﴿﴾ بۆ پرسیار کردن له عیباده تی
پیغه مبهرو چۆ نه تی هه لسو که وتی: که پیمان گوترا: به لایانه وه کهم بوو،
دوایی گوتیان: باب: نیمه له کو و پیغه مبهری خودا له کو؟ نمو خودا له
هه موو گونا هیکی خوش بووه!! نه مجار یه کیکیان گوتی: من هه تا هه تایه
شهر نوژ ده که مو شوو ناخه مو ؛ نهوی تریان وتی: من هه موو روژیک بهر روژو
ده بهو هه رگیز روژو ناشکینم ، یه کیکي تریان وتی: منیش ژن نا هینمو خۆم
به ره به نی ده هی لمه وه، پیغه مبهر ﴿﴾ هاته لایانو فرموی: نهوه تیوه ن
ئاواو ناواتان گوتووه؟ سا وه لاهی من له هه موواتان زیاتر له خودا ده ترسمو

تهقواو خوځپاراستنم لهو شتانهی دهبنه هوځی نار هزامهندی خودا لههه مووانتان زیاتره، بهلام من وادهبی بهرڅوړو دهېمو وا دهبی بهرڅوړو نابیم. شمو نویژیش دهکه مو دهشخوم، ژنیش ماره دهکه مو دهچمه لای، هر که سی بهر ټیازو سوننه تی من رازی نه بی له من نیه.

نیمام نه محمد له تنه سی کورې مالیکه مو ده گپړیتموه ده لی: پیغه مېر
 ﷺ فرمویه تی: (ان هذا الدين متين فاوغلوا فيه برفق) نه م ناینه قایمو
 پتموه له سهره خو به هیدی هیدی بچنه ناوی.

نایه تی ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ خواردنو خواردنه وه
 پښاکو نامیری سواری و هر وه سیله یه کی ژیان که حلال بی ده گړیتموه،
 بویه ش هر باسی خواردنی کرد، چونکه خواردنو خواردنه وه گموره ترین
 له زده تو هوکارن بو پره پیدان به ژیان!

پیغه مېر ﷺ له ژیانې دا خواردنی تایبته تی نه بووه، به لکوو چی
 ناماده بویه نه وهی ده خوارد، جاری واهه بووه خوشترین خواره مهنی نوش
 کردووه وه کوو گوشت! جاری واش هه بووه نانی جو له گڼل خویدا، یان له گڼل
 زهیتدا، یان له گڼل سرکه دا نوش کردووه، جاری واهه بووه تیر بووه جاری
 واش هه بووه زور برسی بووه، هه لسو کهوتی نمونه بووه بو ده وله مهندو
 هه ژار، به گوړه ی باری تابوریشی مالی به خشیوه به شیوه یه کی مامناو ندیی!
 وه کوو له ژیاننا مو سیره تیشی دا نوو سراوه پیغه مېر ﷺ زورتر گړنگی
 به جوړی خواردنه وه داوه تا خواره مهنی، خوشترین خواردنه وه شی ساردو
 شیرینی بووه پیکه مو! وه کوو ناوی شیرین کراو به هه نگین، یان دوشاوی
 خورما، یان تری.

سویندی له غوو سویندی دانهبه سراوو که فاره ته کانیان
 لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فَرِحْتُمْ بِأَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ
 بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَرْتُمْ بِهِ إِطْعَامَ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ
 مَا تَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ
 فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَرَةٌ أَيْمَانُكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا
 أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾

دوای نهوهی پهروردگار له نایهتی پيشوودا جلمو گیری له حرامکردنی
 شتی حلال کرد بههوی نهوهوه که که سائیک و بستبویان به چله کیشی و
 ره بهنی ژبان به سهر بمرزو له زه تو خوشی له خویان قهدهغه بکمن،
 سویندیشیان خواردبوو، پرسایریان له پیغه مبهر کرد که دهریاره ی
 سوینده کانیان چی بکمن. نیتر پهروردگار بدم نایهتی دوایی وه لایمی دانوه،
 حوکمی قهره بووی سویند لی کهوتنی دیاری کرد.

طه بهری له نیبنو غه باسوه ده گپرتنهوه : ده فمرموی : که نایهتی : ﴿يَا
 أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَيِّبَاتٍ...﴾ هاته خواری :

دهریاره ی نهو که سانه ی که چونه لای ژنو گوشت خواردنیان له خویان
 یاساغ کردبوو؛ چونه لای پیغه مبهر و عمرزیان کرد وتیان : نه ی پیغه مبهری
 خودا! نیمه چی لهو سویندانه مان بکمین که خواردومانن؟ نیتر پهروردگار
 نه نایهتی نارد خواری که ده فمرموی : ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي
 أَيْمَانِكُمْ...﴾ خودا نیهو ناگری له سهر سویند خواردنیک که بهی
 مدهست له ده متان دهرده چی! سزا نادرین له سهر نهو سویندانه ی که له ده می
 سویند خوران دهرده چی، عاتیشه ده لی : پیغه مبهر ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ فمرمویته ی : له غول

نه‌یمان) نه‌ویه کابرا له‌ناوه‌ندی ناخاوتنیدا ده‌لئی: نه به‌خوا به‌لئی به‌خوا: فلان شت وایه، یان وانیه، شافیهی به‌لایه‌وه (لغو الایمان) نه‌و شیوه‌یه و نه‌وه‌ش حوکه‌مه‌کیه‌تی. به‌لام زۆریه‌ی زانایانی شمرع ده‌فرموون: (لغو الایمان) نه‌ویه: که هه‌والی رابردوو سه‌رده‌م به‌سوینده‌وه به‌لئی و پئی وایی هه‌واله‌که وه‌کوو نه‌و رایده‌گیه‌نه‌ی وه‌هایه، به‌لام وانیه‌ی.. به‌لگه‌شیان فرموده‌یه‌کی ئیبنوعه‌بباسه که ده‌لئی: (لغو الایمان) نه‌ویه سویند بخۆی له‌سه‌ر شتییک که‌وایه، که‌چی وانیه‌ی. له‌سه‌ر نه‌م شیوه سویند خواردنه لی پرسینه‌وه نیه، له دونیادا که‌فاره‌تی له‌سه‌ر نیه، له قیامه‌تیشدا سزای نیه. ﴿وَلَكِنْ يُؤْخَذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْإِيمَانَ﴾ به‌لکوو سزاتان ده‌دا له‌سه‌ر سویندیک که به سووریونه‌وه جه‌ختی له‌سه‌ر بکه‌ی و به‌لئی سویندم وایی فلان شت ده‌که‌م یان نایکه‌م: نه‌مه نه‌گه‌ر سوینده‌که‌ی له‌خۆخست لی پرسینه‌وه‌ی له‌سه‌ره، جۆره سویندیک‌کی تر هه‌یه؛ سویندی (غه‌موس) (سویندی به‌درۆی پئی ده‌گوترئ): نه‌ویش سویندیک‌که به‌مه‌به‌ستو سووریونه‌وه نه‌تجامی بداتو درۆش بئی، جا بۆ رابردوویی، یان بۆ حالی حازر بئی. که‌وابوو جۆری سویند سیانن (سویندی له‌غوو، سویندی دامه‌زراو، سویندی غه‌موس).

طه‌به‌ری له‌ نه‌بو مالیکه‌وه ده‌گیریتنه‌وه ده‌لئی: سویند سوینه‌وه؛ سویند هه‌یه که‌فاره‌تی هه‌یه، سویند هه‌یه که‌فاره‌تی ناوی، سویند هه‌یه لی پرسینه‌وه له‌سه‌ر خاوه‌نه‌که‌ی نیه. نه‌و سوینده‌ی که که‌فاره‌تی هه‌یه نه‌ویه: پیاو سویند ده‌خوا له‌سه‌ر نه‌کردنی کاریک دواپی ده‌یکا، نه‌وه پتویسته که‌فاره‌ت بدا. سویندی بئی که‌فاره‌ت نه‌ویه: کابرا سویند بخوا له‌سه‌ر شتییک به‌ نه‌نقه‌ست درۆی تیدا بکا، نه‌م جۆره سوینده که‌فاره‌تی تیدا نیه. سویندیک‌که لی پرسینه‌وه‌ی تیدا نیه نه‌ویه: کابرا سویند ده‌خوا له‌سه‌ر کاریک پئی وایه: به‌و شیوه‌یه که‌چی واده‌رناچی نه‌وه (له‌غوول یه‌مینه‌وه) و هه‌یج شتیکی له‌سه‌ر نیه.

سویند کاتییک داده‌مه‌زری و به‌سویند حلیب ده‌بئی که سویند به‌خودا، یان سیفه‌تییک له‌سیفه‌ته‌کانی بخوری، چونکه نه‌حمده‌و خاوه‌نانی شه‌ش کتیه‌کانی فرموده له‌ئیبنو عومره‌وه فرموده‌یه‌کی پیغه‌مه‌به‌ر ریوايه‌ت

ده‌کدنو ده‌فرموی: (من کان حالفا فلیحلف بالله او لیصمت) جگه له خوداو سیفته‌کانی به‌هر شتیکی تر سویند بخوری دانابه‌ستری به‌لکوو حرامه.

فوقه‌های نیسلام له‌سویندی غه‌مووس دا دوو رایان هیه:--
 حنه‌فیو مالیکی به‌کان ده‌لین: کفارته‌تی نیه، واته: به‌کفاره‌ت قهره‌بوو ناکرته‌وه، چونکه سزای سویندی غه‌مووس سوتاندنه به‌ناگری دۆزه‌خ.

نیمامی شافیعیو کۆمه‌لیکی تر له شرع زانان، ده‌لین: پیوسته کفارته‌ت بدا چونکه په‌روهردگار له نایه‌تیکی تر دا ده‌فرموی: ﴿وَلَكِنْ يَأْخُذْكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ البقرة/۲۲۵. به‌لکوو ئیوه ده‌گری به‌هزی که‌سبی دلتان، که‌سیکیش به‌نه‌نقه‌ست درۆ بکا؛ نه‌وه به‌دل تاوانی کردووه و شیاوی سزادانه له‌سری؛ چونکه به‌دل سووربووه له‌سمر درۆکردن له سوینده‌که‌یدا. تاوانه‌که‌ش، په‌روهردگار کفارته‌ته‌که‌ی دیاری کردووه ده‌فرموی: ﴿لَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ کفارته‌ت به‌قهره‌بووکردنه‌وی نه‌و تاوانه، خۆراکدانه به‌ده‌که‌سی هه‌زار له خۆراکیکی مامناوه‌ندی که خۆتان ده‌یدن به‌مالو مندالی خۆتان ﴿أَوْ كَسْوَتُهُمْ﴾ یان پۆشته‌کردنی ده‌هه‌زار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یان نازاد کردنی کۆپله‌یه‌که. واته: که‌سیک سویندی خوارد دواپی سوینده‌که‌ی هه‌لوه‌شایه‌وه، یان به‌نه‌نقه‌ست هه‌لی وه‌شاندوه، یان له بی‌ری چوو ده‌بی کفارته‌تی سوینده‌که‌ی بدا به‌مهرجی ده‌وله‌مه‌ند بی، له‌م سۆ شیوه‌یه سه‌ریشک ده‌بی کامه‌یان ده‌کا باشه:--

۱- خۆراکدان به‌ده‌هه‌زار بۆ ههر هه‌زاره‌ی شه‌ش سه‌ده‌و حه‌فتا و پینج گرام له جۆره‌ خواردتیکی مامناوه‌ندی دانیش‌توانی نه‌و شاره‌ نه‌ زۆر باش بی نه‌ زۆر خراب بی، ههریه‌که‌یان ژه‌می‌ک نازو گوشتیان بداتی نه‌مه‌ رای حه‌سه‌نی به‌صری و موحه‌مه‌دی کۆری سیرینه.

حدنفی یہ کان دہلین: نہ اندازہ ی خوراکہ کہ وہ کوو سمر فیتہ وایہ، واتہ:
نیو رہہ گہنم، یان رہیدہک خورما، یان جو، یان تارد، یان نرخہ کیان (رہہ
بہ کیشانہ دوو کیلوو حدوتصہ دو پہنجاو یہک غرامہ) واتہ: دوو ژہم
نانخواردنی وا تیریان بکا، ژہمی نیوہوژو تیارہ، چونکہ نیمامی عدلی
لیموہ گیردراوہ تموہ کہ فہرموویمتی: ﴿يُغْذِيهِمْ وَيُعْشِيهِمْ﴾ نہبو حدنفیہ دہلی:
دہشی ۵۰ رۆژ خوراک بدا بہ ہزاریک.

۲- پۆشاکدان بہ دہ ہزار، پۆشاک بہ گوتیرہی شوین دہ گۆری،
شافیعی یہ کان دہلین: بۆ ہر یہ کیان کراس یان دہری یان میژہر.
حدنفی یہ کان دہلین: کہ مترین پۆشاک دہبی بہ جوڑیک بی زۆریہی جہستہ
دایپۆشی!

۳- تازاد کردنی کۆیلہیہک. بہلای شافیعیو مالیکمہ مدرجہ دہبی
کۆیلہ کہ موسولمان بی، نہبو حدنفیہ پی وایہ: مدرج نہ موسولمان بی
بہلکو نہ گہر کۆیلہ کہ موسولمانیش نہبی ہر دہبی.

﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثِ أَيَّامٍ﴾ کہسیک توانای نہنجامدانی یہک
لہم سی جوڑہ کہ فارہتی نہبوو، پیویستہ سی رۆژ بہرۆزووی بہلای
حدنفی یہ کانو حدنبہلی یہ کانموہ دہبی سی رۆژہ کہ بہشوین یہ کموہ بن،
شافیعی یہ کانو مالیکی یہ کان دہلین: مدرج نہ بہشوین یہ کدا بین.

حدنفی یہ کانو حدنبہلی یہ کان بہلگہیان نہو قیرانتهیہ کہ حاکمو
نیبنوجہیری طہبیری لہریگہیہکی راستموہ ہیناویانہ: دہلین توبہی کوری
کہعب نہم نایمتہی بہم جوڑہ دہخویندہوہ ﴿ثَلَاثَ أَيَّامٍ مُّتَابَعَاتٍ﴾ نہم
قیرانته لہ نیبنومہسعودیشموہ ریوایت کراوہو لہنوسخہی موصحدفی
(ربیع)یش دا چہسپاوہ، (سوفیانی شہوری) یش ہروای ہیناوہ، نیبنو
مہردوہیہی لہ نیبنو عہبباسموہ ہمان قیرانتهی نقل کردوہ!

شافیعیو مالیکی یہ کان دہلین: نہو قیرانته قیرانتهیکی (شاذہ)
قیرانتهی شاز نایتہ بہلگہ، قیرانتهی (متواتر) نہبی ناکرتہ بہلگہ.

كەسپك خاوەنی زیاد لەبۆتوی شەو روژیکى ھەبى بۆ خۆى مالو
مندالى بە دەولەمەند حلیب دەکری، چى زیاد بوو لە بۆتوی شەو شەو روژە
دەبى بدرى بە کەفارەت .

ئەبنو جەریر لە سەعیدى کورى جوبەيرو ھەسەنى بەھرىبەو رىوايەت
دەکا: کە دەلتین: کەسپك سى درەمى زیوى ھەیت پتویستە خۆراک بەدا،
نەگینا بەروژوو دەبى!

شایەنى باسە کاتیکى دیاریکراو نیە بۆ کەفارەتدان، بەلکوو واباشە پەلە
بکری لە ئەنجام دانى، ئەگەر نەخۆش بوو، کاتیک بەروژوو دەبى کە بتوانى،
ئەگەر نەساغیەکەى بەردەوام بوو، ئەوا دەکەوتتە بەر رەھمەتى خودا،
میراتگرەکانیشى دەتوانن کەفارەتەکەى بۆ بەدەن.

﴿ذَلِكَ كَفَّارَةٌ لِّإِيمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوێ گوترا: کەفارەتو
قەرەبووکردنەوێ سویندە، بەگۆرەى شەرع ھەركاتى سویندتان بەخودا، یان
بەناویكى، یان بە سیفەتیکى خواردو سویندەكەتان لى كەوت، بەو جۆرەى
كەبۆمان شى کردنەو کەفارەت بەدەن.

﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ پارێزگارى سویندەكەتان بکەن، پابەندى
سویندەكەتان بنو ھەول بەدەن سویندە لە خۆتان مەخەن! یان پارێزگارى بکەن
بەم جۆرە کە سویندەكەتان لى كەوت کەفارەتەکەى بەدەن، یان پارێزگارى
سویندەكەتان بکەن بۆ ھەر شتیکى ھێچو پووج سویندیک مەخۆن، لەشتى
راستیشدا سویند زۆر مەخۆن، چ جاي سویندى بە درۆ!! کە سویندیشان
خوارد لەبەر پتویستى بەروژەوئەندى نەیت سویندەکە لە خۆتان مەخەن!
﴿كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەم شێوە روون کردنەوێ بەروژەوئەندى
نەحکامى نایەكەیتان بۆ شى دەکاتەو ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆئەوێ
نامادەباشو گونجاو بن بۆ سوپاس کردنى خودا بەو شێوەیە کە پتوى
خۆشەو لى رازىبەو دەیتە ھۆى زیادبوونی فەضلو ئیھسانىو جیگای
رەزامەندى زاتى پاکى.

شہرابو قومارو نوصوبو نہزلام حدرامن

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَمُ رِجْسٌ مِّنْ
 عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ
 يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ
 اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
 وَأَحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٢﴾
 لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا
 طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَءَامَنُوا
 ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾

پاش نموهی پمروہردگار له نایہتی پیشودا جلموگیری لموه کرد: کہ
 خہلکی له خویانہموہ شتی حہلالو خوش له خویان یاساغ بکهن، نموهبوو
 فرموی: ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ تا دہگاتہ: ﴿وَكُلُوا مِمَّا
 رَزَقَكُمْ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ لہکوی نمو شتہ خوشانہ شہرابو قومار بوو، نیتر
 لہنایہتہکانی داهاتودا پمروہردگار نموه روون دہکاتموہ کہ شہرابو قومار
 ناچنہ خانہی شتہ خاویزو حہلالہکانموہ، بہلکوی نموانہ پیسو حدرامن!

بیگومان شہرابو قومارو نوصوبو نہزلام دیاردہیہکی ہمرہ بہدہروہی
 ژبانی کژمہلگای سمردہمی نہزانی بوون، جوڑیکہ بوون له دابو نہریتی
 چہسپاوو روچوو بہناخی کژمہلگای جاہیلی دا، شادہ میزادانی نمو سمردہمہ
 بہشیوہیہکی فراوان شہرابیان دہخواردہموہ خویان پیہدل دہنایہموہو

پیشبرکێیان لە رازاندنەوهی کۆڕو مەجلیسی عارەق خواردنەوهدا دەکرد، پێدا
 هەڵدانی شرابو جۆرەکانی بەشیوەیهکی بەرقراوان لەشیعرو وتاری ئەو
 سەردەمەدا رەنگی دایوووە، شاعیرەکان پیشبرکێ و خۆ تاقیکردنەوهیان تێدا
 دەکرد، وێرای گەرم کردنی کۆڕو مەجلیس بە شرابو پێدا هەڵدانی بەشیعرو
 حمیوان سەرپرینو گوشت برژاندنو نامادەکردنی خواردەمەنی خوشو بەتام
 دیاردەهی زەقی خاوەن سامانەکان بوو، ئاژەلیان دەهێنا لەسەر بەردە
 تاییبەتی یەکانی دەوروپشتی کەعبە، واتە: (نصب) هەکان سەریان دەپرینو
 بەخۆتە کەیان ئەو بەردانەیان سوور دەکرد، هەر وەکوو چۆن ئەو حیوانانەیان
 سەر دەپرین بۆ بتەکانیان و خواکاتیان. هەر لەکاتی سەر پرینی ئاژەل بۆ
 کۆڕو مەجلیسەکانی ئارەق خواردنەوهدا قوماریشیان دەکردو لەرێگە
 (ازلام) قوداحەکانیان کە گوشتی کوشتی یەکانیان پێ دابەش دەکردو هەر
 کەسە بەشیوەی (خۆم بەختم) بەگوێرەیی چۆنیەتی قەدەحەکی بەشی خۆی
 دەبرد، ئەو کەسە قەدەحەیی بەرزەیی سەر دەکەوت بەشی باشی دەبرد، بەم
 شیوە دەهاتە خوارێ تا وای لێ دەهات هێ و دەبوو: قەدەحەکی هێچی بەر
 نەدەکەوت، وادەبوو: کابرای خاوەن کوشتی بۆ خۆی هێچی پێ نەدەبرا، ناوا
 بەو شیوە دابو نەرتی سەردەمی نەزانی لەو کۆمەڵگا نەفامی یەدا رەنگی
 دەدایەوه، بەگوێرەیی بیرو بۆچوونی پڕیو و چو گومراییان هەلسو کەوتیان
 دەکرد.

تایینی ئیسلام لەسەرەتای پەیدا بوونیەوه چارەسەرکردنی ئەم دیاردە
 ناشرینو نەشازەیی نەکردە بەرنامەو خۆی پێوە خەریک نەکرد، چونکە ئەم
 دیاردە ناشرینانە رەگنۆ ریشالی بیرویاوەری فاسیدو بێیناغە دروستی
 کردبوون؛ چارەسەر کردنیان راستەوخۆ لەسەرەتاوەو بێریشەکێش کردنی
 رەگەکانیان ماندوو بوونو کات بەفەرژدانی بێهۆدە دەبوو، بۆیە تایینی ئیسلام
 ماوەیهکی دورو درێژ خەریکی چەسپاندنی بیرویاوەری یەکتاپەرستی و
 چاندنی تۆوی ئیمان لەدەلی خەڵکە کەداو دانانی بناخەو پایەیی پتەوی ئیمان
 بەخوداو راست کردنەوهی بیرویاوەری شیواوی ئەو کۆمەڵگایە بوو.

بەلێ ئیسلام لەناخەوێ ئەو خەڵکە گۆزی، گۆرانکارییەکە لەناخی
 دلانەوێبوو، بۆی روون کردنەوێ: خۆدایەتی چی یەو چۆنە! لە بێبەرستی یەو
 خستنییە سەر خۆدا پەرستی و یەکتاپەرستی، تاکە خۆدای خۆیان بەحەق ناسی،
 دەروونیان نامادەبوو بۆ وەرگرتنی فەرمان و جەلەوگیری خۆدای حەق راست،
 ئەمجار چارەسەری دیاردە ی عارەق خواردنەوێ کرد، چارەسەرکردنێکی بێسەر
 ریشەکش! چارەسەریەکە سەرئاسەری و هەمیشەیی! چارەسەریکی نەخشە
 بۆکێشراو و بناغە بۆ دانراو!

بۆیە لەسەرەتاه ئیسلام نەهات هەولێ لەناو بردنی ئەو دابو نەرتە
 نەشازانە بدا! بەلکوو لەبیر و باوەڕ و دەستی پێ کرد، لەشایەت و مانەوێ لە
 شیعارێ (إِلهَ إِلَّا اللَّهُ) وە دەستی پێ کرد، سێزده سال بەبەردەوامی
 خەریکی چاندن و رواندنی بیر و باوەڕی خۆدای پەرستی و یەکتاپەرستی بوو، سێزده
 سال پیغەمبەر ﷺ خۆدای بە خەڵکی ناساندو قێری خۆدای پەرستی کردن، قێری
 ئەوێ کردن چۆن گەردنکەچی فەرمانی پەر وەر دگاری، هەتا وا رام بوون
 دەرونیان بۆ خۆدای پەرستی خوسا، هەرشتیک خۆدا بەلایەوێ باش نەبێ
 بەلایانەوێ باش نەبوو، چی پەر وەر دگاری پێی خۆش نەبێ پێیان خۆش نەبوو؛
 ئەمجار دەست کرا بەقەلاچۆکردنی دیاردە نالەبارەکانی سەردەمی نەزانی،
 دەست کرا بەپاک کردنەوێ خەڵق و پلەتی سەردەمی نەزانی لەبارە ی
 کۆمەلایەتی و ئابووری و دەروونی و رەوشتی و هەلس و کەوتەوێ. قەلاچۆکردنی
 دابو نەرتی عەرەق و دیاردە دزیوێکانی کاتییک دەستی پێ کرا موسوڵمانان
 بێ سۆ و دوو وەریان گرت؛ کاتییک فەرمان بەقەلاچۆکردنی دیاردە ی شەراب
 خواردنەوێ کرا موسوڵمانان جگە لە فەرمانی خۆدا هیچ فەرمانێکی تریان
 بەلاوێ پەسەند نەبوو!! موسوڵمانان بە دل هاتبوونە ژێر ئالای ئیسلامەوێ بە
 دل و بەگیانو لێبڕانەوێ، ئەو ئایینەیان وەرگرتبوو، پیغەمبەر ﷺ چی
 پێداگەیاندن بەبێ سۆ و دوو قبوڵیان بوو، سەری پێچی کردنیان نەبوو، ئەگەر
 تاوانێکیان لێ روویدا، دەهاتنە خۆمەتی و جەستە ی خۆیان دەخستە سەر
 حوکمی ئەو ئایینە، چی بپار دەدا بایدا، کابرا زینای لێ روودەدا، بۆ خۆی

دہات بہ زویانی خوی پئی لہ تاوانہ کمی دہاؤ نامادہ بوو بکرہ باران بکریو
لہو تاوانہ رزگاری بی۔

کاتیک شراب بیدہ کجاری یاساغ کرا، همبووہ پیالہ شرابہ کمی
بہدہ ستموہ بوو فری دا، یہ کسر فرمایا خدا بسو بہ لمپوہ پمردہ لہ
نیوان لیوی تینویانو شرابی خوشو گوارا!!

کہنایمتی یاساغ کردنی یہ کجارہ کمی شراب ہاتہ خوارنی یہ کسر
موسولمانان دہستیان کرد بہ رزاندنی کوہہ شراب! تمنانمت لہاؤ کوچو
کولانی مدینہدا وکھو لافار جوگہ شراب خوہ خوہی دہات!!

شایانی باسہ یاساغ کردنی شراب قوناغ قوناغ بووہ شتیکی کوتوپری
نہبوو، پیش یاساغ کردنہ یہ کجارہ کیہ کہ چمند قوناغیکی تری بری بوو۔

قوناغی یہ کم ناماژہ بؤ کردنیکتو تیر ہاویشتنیکہ کہ پمروہردگار
ناراستہی موسولمانانی کرد لہم باروہ لہ سورہتی (النحل) ۶۷/۱۰ کہ
لہم کہ ہاتوہ خوارنی دہ فرموی: ﴿وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ
تَتَخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ نہمہ یہ کم لہم رگادانی ہستی
موسولمانان بوو، نہوہ بوو: ناوی شرابی ہینا، بہ لام ہمرزو رژی پاکو
خاوتنی حلیب نہ کرد، واتہ: رزو رژی شتیکو عرق شتیکی ترہ۔

قوناغی دوہم نہوہ بوو: قورنان لہو تیری ہستی نایینی موسولمانانی
داو لہرگی تہ شریع دانانہوہ نایمتی ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ
فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا﴾ البقرة ۲۱۹
نارہ خوارنی: نہمہش ناماژہ بؤ کردنو پمداگیانندنہ کہ دور کموتنہوہ لہ
شرابو قومار باشترہو، واباشہ موسولمانان دہستہداریان بن، چونکہ کم
شت ہیدہ لہ سود خالی بی، بہ لام حرامو حلالی نہو شتہ پایہندہ بہ کہو
رژی سودو زیانہ کانی۔

نہمجار قوناغی سییم دیتہ پیشہوہ کہ قورنان جلموگیری لہ
موسولمانان دہکا کہ بہ ہیچ جوریک لہ کاتی نوژدا توخنی عرق
خواردنہوہ نہ کمون، نہوہ بوو: پمروہردگار نہم نایمتی نارہ خوارنی کہ
دہ فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ

تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ ﴿۴۳﴾ النساء/ ۴۳ . له شہو روژدا له پینج کاتدا نوٲژ واجبه کاته کانیشیان لیکن نزیکن، نیوان نوٲژہ کان بەشی سمرخوش بوونو بہو شخوہاتنہوہ ناکا، تہمہش تہنگبہر کردنی ہلی عمرہق خواردنہوہیہ، بہتایبہ تی عادہ تی (صہبوح) کہبہیانیان دہیانخواردہوہ، یان عادہ تی (غہبوق) کہ دواعہصر، یان دوا شیوان کٲری عمرہق خواردنہوہیان گہرم دہ کرد، بہتہوای تہم عادہ تانہیان لی شیوا! وٲرای تہوہ کہنہم یاساغ کردنہ لہ کاتی نوٲژہ کان وہ زنیکی تایبہ تی ہہبو لہ دلی موسولماناندا؛ چونکہ دژاہ تی بہ کی لای موسولمان دروست کرد لہ نیوان تہ نجامدانی نوٲژہ کانی و تہ نجامدانی کاری عمرہق خواردنہوہ کہیدا.

قوناغی چوارہو کوتایی یاساغ کردنو بنہر کردنی یہ کجارہ کی بہ، نیبنو جہریر لہ تہبولمہیسرہوہ دہ لی: عومہری کٲری خمتاب نزای لہ خوا دہ کرد دہیگوت: خودایہ! دہریارہی عمرہق رونکردنہوہیہ کی تہووامان بٲ بنہرہ^۱ نیر تہو نایہ تی سورہ تی (البقرہ) ہاتہ خوار ی کہ دہ فہرموی: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ بانگی عومہر کراو نایہ تہ کہی بٲ خوٲندر ایہوہ. عومہر پارایہوہ لہ خودا وتی: خودایہ روونکردنہوہیہ کی تہووامان بٲ بنہرہ، نیر نایہ تی سورہ تی (النساء) ہاتہ خوار ی کہ دہ فہرموی: ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ سُكَارَى﴾ نایہ تہ کہ بٲ عومہر خوٲندر ایہوہ، وتی: خودایہ! روون کردنہوہیہ کی تہووامان بٲ رہوانہ بفہرمو: نیر نایہ تی سورہ تی (المائدہ) ہاتہ خوار ی کہ دہ فہرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجِسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ تا دہ گاتہ تہوہ کہ دہ فہرموی ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّفْتَهُونَ؟﴾ کہنہم نایہ تہ ہاتہ خوار ی و عومہر پی زانی و بٲی خوٲندر ایہوہ وتی: خودایہ ازامان ہینا و ازامان ہینا^۲.

^۱ مامٲستا سید قطب دہ فہرموی: پی دچی نایہ تہ کہی سورہ تی (النحل) حہزرتی عومہری تروشی دلہ راوکی کردبی دہریارہی عمرہق.
^۲ خاوہنی سوننہ کان تہم ریوایتمیان گیراوتہوہ.

جا کە دوای سی سال دوای جەنگی ئوحد ئەم نایەتە هاتنە خوارێ هەر ئەوەندە پتووست بوو کە جار درا بەناو مەدێخانەو یانەکانی ناو مەدینەدا وتیان شراب حەرام کراوە، نیتەر ئەوەی کە پیالەێ شەرابی بە دەستەو بوو شکاندی، ئەوەی قومە عەرەقی لەدەمدا بوو تەقی دایەو، کوپەو دیزەێ شەرابیان شکاندن و دیاردەێ عەرەق خواردنەو لەناو ئەو کۆمەلگە موسولمانەدا باوی نەما وازی لی هیندرا؛ هەر دەتگوت: ئەو نادەمیزادانە ئەو پێش نە شەرابیان خواردۆتەو و سەرخۆش بوون!

نەمجار با بزانی قورئانی پیرۆز چۆن ئەو فەرمانە تەشریعی بە ئاراستە دەکات؟؟

دەربارەێ هاتنە خوارەوێ ئەم نایەتە، نەسانی و بەیەقی و عەبدی کوپی حەمیدو ئیبنو جەریرو ئیبنو موندیرو ئیبنو مەردەو یەیی لە ئیبنو عەبباسەو دەگێرنەو دەفەرموی: نایەتی یاساغ کردنی شراب دەربارەێ دوو هۆزی نەنصار هاتە خوارێ عەرەقیان خواردبوو، کە سەر خۆش بوون هەندێکیان دەستیان لێک وەشاند، کە وەهۆشخۆهاتنەو جیگا چەرنو و کتو شۆن دەستی یەکتریان بەدەم چاوی یەکتربووە دەبینی، هەیانبوو دەیگوت: ئەم بڕایەم وای لی کردم، لە پێشدا هیچ رقیان لەیەکتەر نەبوو، بەلام کابراکە دەیدی ناوا زامار کراوە، گلەیی دەکردو دەیگوت: وەللاهی نەگەر ئەم بڕادەر بەزەیی بەمندا بەهاتایە ئیجگار ناوای لی نەدەکردم، هەتا لە ناکامای رقیو کینه کەوتە دلپانەو وای لی هات دژایەتیان تی کەوت.

دووبارە ئیبنو جەریرو ئیبنو مەردەو یەیی لە سەعدەو دەگێرنەو دەلی: پیاویکی نەنصاری داوەتی ئیمەێ کرد، چوین شەرابمان خواردۆتە تا وامان لی هات سەرخۆش بووین، نیتەر نەنصارو قورەیشی یەکان هەریەکیان لە ناست خۆیەو دەستی کرد بە پیاوێدان و خۆهەڵنانەو، داویی نەنصارەکان وتیان: ئیمە لە ئێوە ریزدارترین، قورەیشی یەکان وتیان: نەخیر ئیمە لە ئێوە ریزدارترین، نیتەر پیاویکی نەنصاری لاشەویلە حوشتێکی بادایە دەم لووتی سەعد، لووتی قەلشانە. سەعد دەلی: نیتەر من هاتمە خزمەت پیغەمبەر ﷺ و

نہم رودا وہم بڑ گپرا یہ وہم نہم نایہتہ ہاتہ خواری ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ.....﴾

نیمامی بوخاری لہ نہنہ سہوہ دہ گپری تہوہ: دہ لی: مہی گپری سووم لہ مالی طہ لہ، نایہتی یاساغ کردنی شراب ہاتہ خواری، نیتر جار ذرا: بہناو مہ دینہ دا طہ لہ پی گوتم: بچو دہ ری بزائہ نہو بانگو جار دانہ چرہ؟ کہ گویم راگرت جارچی دہی گوت: شراب یاساغ کراوہ، نیتر طہ لہ گوتی: بچو کوویہ شرابہ کہ بریڑہ، چووم رشتہ، شرابہ کہ لہ خورما دروست کرابو!

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نہی نہو کہ سانہی نیما تسان ہیٹا وہ موسولمان بوون ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ﴾ بیگومان نہو شرابہی دہ یخو نہوہ ہموو شتیئ کہ سہر خوشتان بکا ﴿وَالْمَيْسِرُ﴾ قومار بہ ہموو جوڑہ کانہوہ ﴿وَالْأَنْصَابُ﴾ نہو بہرہ تابیہ تی بانہی کہ حمیوانیان لہ لا سہر دہ برن، نہو بتانہی قوریانیان لہ کن سہر دہ برن ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾ نہو پارچہ دارانہی کہ لہ شیوہی تیردا بوون لہ سہر دہ می نہزانیڈا شتیان پی دابہش دہ کردنو بہختو شانصی خوئیان پی تاقی دہ کردنہو، نہمانہ ہموویان ﴿رَجَسٌ﴾ پیسن، خودا پیٹی خرابن، پیٹی ناخوشہ توخنیان بکمون ﴿مَنْ عَمِلَ الشَّيْطَانُ﴾ نہوہ شہیتان کردہ یہو نہو بڑتان جوان دہ کاو لہ پیش چاوتان دہ پرازی تہیتہوہ! لہو شتانہ نین خودا پیٹی رازی پیٹو ٹافرینتان لی یکالہ سہر نہ نجامدانی! دہی کہوایی ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ واز لہو خواردنو کارہ پیسانہ پیٹنو خوٹانی لی دور بہخنہوہ بہ لکو بہمراس بگہنو دہرووتان پاکو خاوین بیٹو رزگارتان بیٹی لہ کرداری پیسو جہستہ تان ساغلہم بیٹو خوشہویستی بکہو تہ ناوتانہوہ.

نہمجار پھروہ ردگار دوو مفسدہی قومارو شراب دہست نیشان دہ کا مفسدہ دہ کی دونیاییو مفسدہ دہ کی نایینیو دہ فرموی: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ نہوہی کہ شہیتان دہیوی نہوہیہ: کہ رکو کینہ بخاتہ تیواتانہوہ لہ رنگہی شرابو قوماروہ ہلطان لی بہدہس پیٹو نہمزو ناسایشو تہباییو برایتان لہ ناودا نہمینی! بڑیہ پیغہ مبہر ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ لہ فرمودہ دہ کی دا کہ عوٹمانی کوری عہفقان

بہ (مہوقوی) دہیگیریتہو، دہفرموی: (الْخَمْرُ أَمْ الْخَبَاثُ) شراب
خواردنہو سہراوہی ہموو تاواتیکہ. بہ زاریش فرمودہیہ کی (مہرفوع)
لہ عبدلولای کوی عومرودہ نہقل دہکا کہ پیغمبر ﷺ فرمودیتہی:
(مُذِیْنُ الْخَمْرِ کَمَا بَدَرُ الْوُثْنِ) شرابخوری ہمیشہی وہکوو بتپرست وایہ.

ہمروہا شہیتان لہ ریگہی عہرق خواردنہوہ کہ دہیتہ ہوی
سہرخوشی و بی عہقلی، لہریگہی قوماروہ کدہیتہ ہوی خدا لہیاد چونہوہ
مہبہستیکی تریشی ہبہ نموش نمویہ ﴿وَيُضَدُّكُمْ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنْ
الصَّلَاةِ﴾ دہموی تہوہ لابدا لہ یادی خداو ہوشتان بہسہر خودا بہرستیو
یادی خوداوہ نہمینی، یادی خودا کہ ہوی دلنارامیو دلخوشیہ لہ دونیاو
لہ قیامتدا لہبیرتان بیچیتہوہو ہوشتان بہسہریہو نہمینی، ہمروہا لاتان
بدا لہ نہنجامدانی کاری چاکو بہسود. نوٹز نادہمیزاد دہگیریتہوہ لہ
خراپو خراپہکاریو دلو دہروونی نادہمیزاد پاک دہکاتہوہ لہچلکی گوناہ.

شراب کہ عہقلو ہوشی برد، ریزو نرخیش ناہیلی! تواناو دہسہلاتی
نہنجامدانی خیرو چاکہش دہفہوتینی! چونکہ کابرای شرابخور ناتوانی خو
لہ تاوانی دیکہش بیاریزی! تہمہ جگہ لہوی کہ شراب زبانی تہندروسٹیشی
ہبہ بؤ ہموو نہندامیکی جیہازی ہمزو تہعصاب، بہلکوو جاری وا دہبی
زیانہکہی دہتہیتہوہ بؤ مندالہکانیشی، وا دہبی مندالی تہوانہی کہ عہرق
خورن گیلو نہقام دہردہچن، وا دہبی عہرق خواردنہوہ دہیتہ ہوی تہلاق
کوتزو ہلہوہشانو تیکچوونی خیزانو پرتہوازہروونی مندالی بی تاوان بہبی
سہرپرشتیار.

قوماریش کہ سہردہکیشی بؤ قازانج بہبی ماندیوون بؤ لایہتیکو زبانی
لایہنہکہی تر، بیگومان ناگری دژایتیو رقو کینہ ہلہدہگیرسینتیو زور
وادہبی قومارچیہکان دہیتہ شہریانو جنیودانو لیکدان لہناویاندا رودہدا.
بہکورتیو پوختی شرابو عہرق زبانی زوریان ہبہ، زبانی
تہندروسٹیو کہسایتیو کومہلایتی، دہیتہ ہوی چاندنی تیزی
دوژمنایتیو رقو کینہ، زبانی نایینیشی ہبہ کہ یادی خودا لہبیر

ده باتموهو له نوژکردنی لاده‌دا، زیانی نابوریشی ههیه مالو سامان خه‌رج ده‌کا له شتی‌کدا جگه له‌زیان هیچی تری لی شین نابی!

هه‌روه‌ها قوماریش زیانی ده‌روونیو ده‌مار گرژیو دل‌پراوکیو زیانی کۆمه‌لایه‌تیو نایینیو نابوری تی‌پایه وه‌کوو شراب خواردنه‌وه، زیانه‌کانی زۆرو هه‌مه‌جۆرن!

خه‌مر - عه‌ره‌ق - شراب: ناوی ترینه‌که که کهف هه‌لدا، نه‌م وشه‌یه به‌لای جه‌ماوه‌ری شرع زانانه‌وه به‌هه‌موو شله‌مه‌نیه‌کی سه‌رخۆش‌کهر ده‌گوتری. هه‌ر شتی‌ک به‌خواردنه‌وه‌ی عه‌قل تی‌ک به‌چیو دایه‌وشری پیی ده‌گوتری: خه‌مر.

حه‌نه‌فی‌یه‌کان ده‌لین: نه‌و کاته‌ی خه‌مر یاساغ کرا عه‌ره‌به‌کان جگه له‌و خه‌مه‌ری که له ناوی تری دروستیان ده‌کرد هیچی تریان نه‌ده‌زانی. که‌وابوو خه‌مر ناوه‌ بو نه‌و شله‌مه‌نیه‌ی که له ناوی تری دروست ده‌کریو سه‌ر خۆش ده‌کا! نه‌گه‌ر شتی‌کی تر هه‌بی سه‌رخۆش بکا پیی ناگوتری خه‌مر. هه‌رچه‌نده به‌لایانه‌وه هه‌ر شتی‌ک سه‌ر خۆش بکا حه‌رامه، چونکه عیله‌تی حه‌رامی‌یه‌که سه‌رخۆش‌کردنه.

به‌لام جه‌ماوه‌ری شه‌رع‌زانان ده‌لین: خه‌مر ناوه‌ بو هه‌ر شتی‌ک عه‌قل دایه‌وشیو سه‌رخۆشی بکا. که‌وابوو جگه له‌ناوی تری شله‌مه‌نیه سه‌رخۆش‌کهره‌کانی تریش به‌نه‌صصی قورنان حه‌رامن، نه‌مه رای نیبنو عوممه‌ریشه نه‌م گوتیه‌تی: خه‌مر حه‌رامه‌و له پینج شت دروست ده‌کری له تریو خورماو هه‌نگوینو جۆو گه‌م. خه‌مر ناوه‌ بو هه‌ر شتی‌ک عه‌قل دایه‌وشیو تی‌کی بدا، نه‌مه رای نیبنو عه‌بیاسیشه.

نیمامی نه‌حه‌مه‌وو خاوه‌نی سونه‌نه‌کان جگه له نه‌سانی له نه‌عمانی کوری به‌شیره‌وه فه‌رمووده‌یه‌کی پی‌غه‌مه‌بر ﷺ ریا‌یه‌ت ده‌که‌ن ده‌لی: فه‌رمویه‌تی: (إِنَّ مِنَ الْخَنِطَةِ خَمْرًا، وَإِنَّ مِنَ الشَّعِيرِ خَمْرًا، وَإِنَّ مِنَ الزَّبِيبِ خَمْرًا، وَإِنَّ مِنَ التَّمْرِ خَمْرًا، وَإِنَّ مِنَ الْعَسَلِ خَمْرًا).

نیمام نہ حمدو موسلیو خاوندی سونمنہ کان جگہ لہ ٹیبنو ماجہ لہ ٹیبنو عومرہ وہ فرمودہ یہ کہ دہ گیرنہ وہ کہ پیغہ مبسر ﴿﴾ فرمودی تہی: ﴿کُلْ مِنْ شَجَرِ خَمْرٍ وَكُلْ خَمْرٍ حَرَامٍ﴾ واتہ ہرجی سرخوش بکا خمرہ، ہمہ مو خمریکش حرامہ۔

نیمام (محمد) ی کوری حمدنی شعیانی قوتابیو ہارہ لی نبو حدیفہ پئی وایہ: ہمہ مو شلمہ نہ نیبہ کی سرخوشکر بدلگہ کی حرامیہ کی نہ فرمودہ ی پیغہ مبسر ﴿﴾ کہ لہ نیمام نہ حمدو خاوندی سونمنہ کان لہ جابیرہ وہ نقلیان کردوہ: دہ لی: پیغہ مبسر ﴿﴾ فرمودی تہی: ﴿مَا أَشْكُرُ كَثِيرًا قَلِيلُهُ حَرَامٍ﴾ ہر شتیک زورہ کی سرخوش بکا کہ مہ کہشی حرامہ۔

قوماریش حرامہ، ہر شتیکش وہ کوو قومار بجی دہ پیٹہ خانہ ی قومارہ وہ، تہ نہ ات یاری (ہلماتینو واغواغین) یش نہ گہر لہ سر مال بسون حرامن. نیمامی عدلی فرمودی تہی: شترنج نہ گہر لہ سر مال بو وہ کوو قومار وایہ، ہر وہا یاری (نہرد) یش. نہ گہر شترنج لہ سر مال نہ بو وہ لای جہ ماوہری زانایانہ وہ حرامہ: چونکہ رکو کینہ دہ خاتمہ وادی خواد لہ بیر دہ باتمہ، نوژ لہ بیر دہ باتمہ، شافعی بہ لایمہ (مہ کروہ) ناباشہ چونکہ کات بدزایہ دانی تیدایہ۔

دوای نمہ ی پەروردگار ہؤکارو حکمتی حرام کردنی مہ ی قوماری روونکر دہ وہ، جہ ختی لہ سر حرامی بہ کیان کردہ وہ و فرمودی: ﴿فَهَلْ أُنْتُمْ أَتَقَرُّوْنَ﴾؟ نایا ٹیوہ واز دہ ہینن؟ کۆلتان لی دا؟ واتہ: لہ گہل نہ وہ ہمہ مو زیانو خرابی بہی کہ مہ ی قومار لہ خویان گرتوہ و شایانی نمہ کہ دہ ست بہراریان بن: نایا ٹیوہ وازتان لی ہینان؟ نایا وہ کوو خۆتان ماوندہ وہ ہیج نہ گۆراونو ہر دہ لی پی بندو نامۆز گاریتان نہ بیستوہ؟

پەروردگار لہ نایمہ کہدا بہ چمند جور حرامی مہ ی قوماری دوویات کردۆتوہ، عیلتہر بایسی بۆہینا و نمہ، لہ قورٹاندا زۆر بہ کہ می بایس بۆ نہ حکامی شرعی ہیندراوہ نمہ بہ لام لیتہر دا بہ درژی حکمتہ و عیلتہ کانی بیان کردوون:

- ۱- ناوی ناوێ بە پیس، وشەیی (رجس)ی بۆ بەکار هێنا، لە زمانی
عەرەبیدا ئەو وشەییە ئەو پەڕی پیسی و قێزەوێ دەگەیەنێ!
۲- کردنی بە هاوشانی بێبەرستی و بەخت گرتنەوە و خۆی بە ختم کەلە
دابیو نەرتە پڕو پووجەکانی سەر دەمی نەزانی بوون!
۳- خستنی خانەیی کردەوێ کانی شەیتان چونکە دەبنە کازو سەرچاوەی
فەساد و نەرەزامەندیی خودا!

- ۴- خۆپاراستن و دورکەوتنەوە لێیان هۆی رزگار بوون و سەرفرازین.
۵- کردنی بەهۆی دروست بوونی دوژمنایەتی و رقو کینه، کە هەردوکیان
دەبنە هۆی تاوان و فەساد لە مالو ناموس و گیان و جەستە!
۶- کردنی بە لەمپەر و مانع لە یادکردنی خودا و لەنوێژ کردنی
رێکۆپێک، کە یادی خودا و نوێژ، کۆڵەکی ئایین و تیشوو کەرەسی
موسوڵمانان.

ئەمجار پەرەردگار جەخت لەسەر حەرامی مەیی و قوماز دەکاتەو و
هەرەشە توند ئاراستەیی ئادەمیزاد دەکا و دەفرموی: ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ﴾ فرمان بەرداری فرمانی خودا بن، گۆی بیستی نامۆزگارییە کانی
پێغەمبەر ﷺ بن، چیتان پێ راگەیەندرێوە لە خودا و پێغەمبەرەو و دەرباری
خۆپاراستن لە مەیی خواردنەو و قوماز کردن و باقی شتە حەرامەکانی تر
پابەندی بزو بەموو لێی لاندەن!! ﴿وَاحْذَرُوا﴾ بترسن لەو نەرەختی و بەخت
رەشییدی کە تووشتان دێ ئەگەر سەر پێچی فرمانی خودا و پێغەمبەر بکەن؛
بترسن لە بەرپابوونی فیتنە و ئاژاوە و تیدا چوونی مالو گیان لە دنیادا، سزای
سەخت و کوشندە لە قیامەتدا، چونکە خودا هیچ شتیکی حەرام نەکردووە
ئێلا زانی تیدا مەو لەبەر زەرەر و زیانەکانی یاساگی کردووە. وەکوو لە
ئایەتیکی تردا دەفرموی: ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ
تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ النور/ ۶۳.

جا ﴿فان تولیتم﴾ ئەگەر تێو یشتان هەلکردو پابەندی فرمانەکانی
خودا و پێغەمبەر نەبوون ئەو بزانن ﴿فانما علی رسولنا البلاغ المبین﴾

پیغه مبرری نیمه تنهها را گمیانندی لهسره، نمو رهوانه کراوی نیمه پیامی
خوی پی را گمیانندن، تمرکی سرشانی خوی نه نجامدا، نیتر نیوه تازه
بیانوتان بدهستوه نامینو عوزرو بههانتان دهبرپی. کهسیک ترسیندرا
عوزری نامینو!! نمو تا پیغه مبرر پیامی خودای پی را گمیانندنو تی
گمیانندن، نه مجار کی سرپیچی بکا نمو بدهستی خوی خوی دهخاته ناگری
دوزهخوه، پیغه مبرر لیپان بهریرسیار نیو داکوکیان لی ناکاو ناتوانی سزایان
لی دور بخاتموه، نمو بؤخویان یاخی یوون سرپیچی فرمانی خوادیان
کردوه، کاریان لای خودایمو نموش به توانایه دهتوانی پراپی سزای
یاخی یووان بداتموه.

که نم نایمته هاته خوارو مینوشی تیدا حرام کرابوو، به پیسو
کاری شیتان دانرابوو، هندی لههواره لان وتیان: تاخو حالی نمو هواره لانه مان
چون بی که مردوونو مینوش بوون؟ یان وتیان: دهبی حالی نموانه چون بی
که له جهنگی نوحوددا کوژرانو شرابه که له گده یاندا بوو (واته پیش حرام
بوونی)؟؟

هندی گومان پیدا کمر که دهیانویست ناشوبو ناژاوه بلاو بکنهوه له
هؤکاره کانی داهینانی شریعتدا کم بایهخی پیدا بکن، نموایش جوریک
لهو قسانمیان فری دهان، نیتر نم نایمته هاته خوارو که دهفرموئی: ﴿لِیْسَ
عَلِی الدِّیْنِ اَمْنٌ وَّاعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِیْمَا طَعَمُوا﴾ تاوانو توله
ستاندموه نیه لهسر نموانهی خاوهن پروابوونو کردهوی باشیان نه نجامداوه.
واته: نمو کهسانهی باوهریان به خوداو پیغه مبرر هبووهو پیش یاساغ کردنی
مهی، له دنیا دهرچوون، وه کوو حفرهتی (همزه) هروه ها لهسر نموانهی
که له ژیاندا ماونو پیش یاساغ کردنی مهو قوما مینوش بوونو
قوماریان کردهوه وه کوو عبدوللای کوری مهسعود؛ نموانه هیچ گوناهیکیان
لهسر نیه، چونکه شریعتو یاسا کاردانمویان بؤداوه نیه، گرنگ نمویه
دوای هاتنه خوارهوهی نایمتی یاساغ کردن نه یخواتموه!

پیش هاتنه خوارهوهی نایمته که حلال بووه! بهمرجیک ﴿اِذَا مَا اتَّقُوا
وَّامْنُوا وَّاعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ تعواکار بووین، پروایان به نمو حوکهانه هبووی

خودا ناردوونیه خواری و کرده وی باشیان نه نجام دابن، نهو نمرکتو واجباته ی
له سریان بووه وه کوو نوژیو رژیو به ریکتو پیکی جی به جی یان کردبی.

﴿ثم اتقوا و آمنوا﴾ نه مجار خویان پاراستی لئو شتانه ی لییان
قه ده غه کراوه و پروایان هه بوی بهو پیامه ی بۆ پیغه مبه ر ﴿نیردراوه﴾ ثم
﴿اتقوا و احسنوا﴾ نه مجار بهرده و امه وین له سمر خویاریزی و چاکه کاری و
کرده وه ی چاک، سهر پیچی فرمانی خودایان نه کردبی، ﴿والله يحبُّ المحسنين﴾
پهروهر دگار چاکه کارانی خوش ده وینو پاداشتی چاکه کاری به که یان ده داته وه،
چاکه ی راستی و کار دروستیان پاش گوئی ناخات!

کهواته: مبهست به ته قواو نیمان له جاری په کهم دا پهیدا کردنو هه بوونی
خودی ته قواو نیمانه کهیه، له جاری دوهم مبهست بهرده و امه وینه له سمر نهو
ته قواکاری و نیمان دروستی به، له جاری سییم دا مبهست خویاراستنه له
سته مکاری و هرگیز زیانی بۆ کهس نه بوینی له گهل خه لکدا چاکه ی کردبی و
به هانای لیقه و ماوو هه ژارانوه چوین.

ماموستا (سید قطب) ده فرموی: باشترین رافه که بۆ نه م نایه ته
کرای نه وه یه: که نیبنو جهیری طه بیری کردووه تی و ده لی: مبهست به
(تقوی) له جاری په کهم دا وهرگرنتی فرمانی خوادیه به قبول و پروا پیکردنو
گهردنگه چی بۆی کار پیکردنی!

^۲ لیره دا ماموستا (سید قطب) ده فرموی: له تفسیری نه م نایه ته دا نوسراونکم نه بیینی
که دلیم پیی ناو بخواته وه، ده یاره ی دیواره سی یاره بوونه وه ی وشی ﴿تقوی﴾ جاریک
له گهل (نیمانو عه مه لی صالح) دا چه لیک له گهل (نیمان) دا، جاریکیش
له گهل (نیحسان) دا.

بۆ خوشم نه متوانی تفسیری و ابکه م که دلیم پیی ناو بخواته وه، له چاپی په که می
تفسیری (فی ضلال القرآن) دا چه نلیکم کرد نه متوانی تفسیری بۆ نهو
دیواره بوونه وه ی وشی (تقوی) بدۆمه وه، له کوتایش دا ده فرموی تائیساش
نه متوانیوه تفسیری و بۆ نه م نایه ته بکه م که دلیم لیی رازی پی.

فی ضلال القرآن ج ۲/۳۹-۴۰ دله لحياء التراث العربی طه

(تقوی) لهجاری سینه‌م دا بیه‌ست برده‌وام‌پوونه له‌سهر نشو بر‌وا
پیکردنه! (تقوی) لهجاری سینه‌م دا بریتیه له خۆنریک کردنه‌وه له خودا به
خیر و چاکه کردن.

له‌م شیکردنه‌وه‌یه رابردو ته‌وه‌مان بۆ ده‌رکوت: که نایه‌ته‌که عوزری
تیدایه بۆ نه‌وانه‌ی که مردوونو، به‌لگیه له‌سهر نه‌وانه‌ی کاتی هاتنه
خواره‌وه‌ی نایه‌ته‌که‌و دوا‌ی له‌ژان‌دابوون.. چونکه که نایه‌تی مه‌ی هاته
خوارێ هاره‌لان عه‌زری پیغه‌مه‌ریان کردو وتیان: نه‌ی ره‌وانه‌کراوی خودا!
نه‌ی حالی نه‌وانه چۆن بێ که مردوونو مه‌ینۆش بوونو پاره‌ی قوماریان
خواردوه‌؟؟؟ نیت نایه‌ته‌که هاته خوارێ!

دوا‌ی هاته خواره‌وه‌ی نایه‌ته‌که نیه‌می عومهر وستی (حه‌د) له‌سهر
قودامه‌ی کوپی مه‌ظعوونی جومه‌حی جی‌یه‌جی بکا که یه‌کیک بوو له‌وانه‌ی
کۆچی کردبوو بۆ حه‌به‌شه، شایه‌تیان لێدا: که دوا‌ی حه‌رام کردنی مه‌ی به‌م
نایه‌ته، مه‌ی خواردۆته‌وه. نیه‌می زوه‌ره ده‌لێ: جارود سه‌ره‌ک خێلی
عه‌بدولقه‌یسو نه‌به‌هوره‌یره شایه‌تیان له قودامه‌ی کوپی مه‌ظعوون دا که
مه‌ی خواردۆته‌وه عومهر وستی جه‌لده‌ی لی‌ بدا، قودامه‌ وتی: تۆ مافی
نه‌وت نیه چونکه خودا ده‌فه‌رموی: ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا...﴾ عومهر فه‌رموی: نه‌تۆ له‌نایه‌ته‌که حالی
نه‌بووی، نه‌گه‌ر تۆ له‌خودا ترسو خۆپاریز بوویتایه خۆت ده‌پاراست له‌و شته‌ی
خودا حه‌رامی کردوه! نیه‌نو عه‌به‌باسیش ده‌فه‌رموی: نه‌م نایه‌ته تیردراونه
خوارێ عوزرن بۆ مردووانو به‌لگه‌ن له‌سهر زیندوان. ته‌وه‌ی له نایه‌ته‌که
وه‌رده‌گیری به کورتی نه‌م هوکه‌و زانیاریانه‌ن:

۱- مه‌ی له‌سالی سێ‌یه‌می کۆچی دا یاساغ کراوه له دوا‌ی روودا‌وی
جه‌نگی تو‌هود! نیه‌نو هه‌جر رایه‌کی هیناوه ده‌لێ: سالی هه‌شته‌می کۆچی
حه‌رام کراوه، شافیه‌ی ده‌لێ: هه‌ددی مه‌ی‌خواردنه‌وه چل داره، جه‌ماوه‌ری
زانایانی تر ده‌لێن: هه‌شتا داره.

۲- نایه ته که حرامی مہیو هہموو شتیکی تری سدرخوشکهری لهخوگرتووه، همرودها قومارو هہموو یارییهکی تری لهو جوړه که وهکوو قومار بچی حرام کردووه.

۳- حرامکردنی مہی بهسی قوناغ یان چوار قوناغ بووه! نهم نایه ته دوا قوناغ بووهو بی پیچو پدنا بهرونی حوکمی حرامی مہیو قوماری تیدایه.

۴- جه ماوه ری زانایان له یاساغکردنی مہیو به کارهینانی وشه ی (رجس) بژیو فدرمانکردن به خو لی پاراستنی حوکمیان به پیسی مہی کردووه.

برې زانای تر وهکوو ره ییعو له یثی کورې ساعدو موزه نی هاوه لی شافیعیو برې زانای تری بهغدیو قهزوینی پیان وایه مہی پاکه، تنها خواردنوهو فروشتنی حرامه. سعیدی کورې (الحدادی) قهرهوی ده لی: نه گمر پیس بووایه له کولانه کانی مہدیندها نیان دهرشتو پیغه ممبر ﷺ نهی لی ده کردن، وهکوو چون نهی لی کردن له پیسایي کردن له سر ریگهو کولانان.

۵- که دهرمووی ﴿فاجتنبوه﴾ خو لی پاراستنی ره هاو (مطلق) ده گه یه نی: واته: به هیچ جوړیک ناییت سودی لی بییندری نه به خواردنوهو نه به فروشتن یان به کارهینانی بؤ دهرمانو شتی تر، چونکه نیمامی موسلیم فدرموده یه کی له ثیبنو عبباسه وه گیراوه ته وه ده لی: پیغه ممبر ﷺ فدرموویته: (اِنَّ الَّذِي حَرَّمَ شَرْهَآ حَرَّمَ بَیْعَهَا) نه وهی خواردنوهی یاساغ بی فروشتنیشی یاساغه، همرودها که دهریاره ی ته داوی کردن به خهر له پیغه مبریان ﷺ پرسی فدرمووی: (انه لیس بدواء ولکه داء) مہی دهرمان نیه به لکوو دهرده.

بوخاری و هی تریش له ثیبنو مہسعوده وه فدرموده یه کیان گیراوه ته وه ده لی: پیغه ممبر ﷺ فدرموویته: (اِنَّ اللّٰهَ لَمْ یَجْعَلْ شِفَاءَکُمْ فِیْمَا حَرَّمَ عَلَیْکُمْ).

به لّام حەنفی یەکان بەلایانەوه دروستە لە کاتی ناچاری دا دەرمان کردن
بە مەوی زەهرو پیسی تر، نەگەر زاندرە بە کەلکی دەرمان دی دروستە
بە لگەشیان تەم نایەتەبە کە دەفرمووی: ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْنَا﴾
الا ما اضطررتم اليه﴾ الانعام/ ۱۱۹.

۶- نەگەر مەوی لەخۆیەوه بوو وە بەسرکە، ئەوه بەلای هەموو زانایانەوه
پاک دەبێتەوه و خواردنەوهی دروستە. بە لّام کردنەوه بەسرکە مەوی واتە:
بەشت تێ کردن بکریتەوه بە سرکە ئەوه جەماوەری زانایان بەلایانەوه
نادروستە، چونکە کاتی هاوێلان داوایان لە پیغەمبەر ﷺ کرد کە رێگەیان
بدا (مەوی) ی منداڵێکی هەتیو بکەنەوه بەسرکە فەرمووی: نابێ و نە
لی کردن، ئێتر سەرپرشتیاری هەتیو کە کە عوسمانی کوڕی ئەبولعاص بوو
رشتی!

حەنفی یەکان دەلێن: مەوی بە دەرمانێکی وەکوو خۆی و شتی تری ناوہا
بکریتەوه بە سرکەو ئەمجار بخوریتەوه دروستە، چونکە کردنەوه بە سرکە
بریتییە لە لابردنی وەصفە فەسادەکە، واتە: چاککردن و والی کردن ی بۆ
ئەوهی بە کەلک بێ، دەی چاککردن و پاککردنەوهی شتی پیس دروستە.

۷- جەماوەری زانایانی سەلفو هی تریش رایان وایە: هەرشتیک
سەرخۆش بکا خواردنەوهی حەرامە، جا کەم بێ یا زۆر بێ، کال بێ یا کولاو
بێ، لە تری دروست کرابێ یا لە شتی تر، هەرکەسیک لەو شتە
سەرخۆشکەرانە بخواتەوه داری حەدی لی ئەدری! جا ئەو مەیدی لەتری
دروست دەکری بەبێ کولانەوه سەرخۆش دەکا ئەوه بەتێکرای رای زانایان
حەرامە، کەم بێ یا زۆر بێ! ئەو مەیدی لە غەیری تری دەرە هێنری
جەماوەری شەرعیانان بەلایانەوه یاساغە، بە لّام ئەبو حنیفەو ئەبو یوسف
رای جیاوازیان هەبە دەریارە مەوی کە لە تری دروست نە کرابێو کەم بێو
نەگاتە ئەندازە سەرخۆش کردن، یان لەتری دروست کراو بێ بە لّام کولایتەوه
نەگەر کەم بێو نەگاتە ئەندازە سەرخۆش کردن بەلایانەوه حەلّال!!

بە لّام رای فتوا پێدراو لە مەزەهبی حەنفی یەکان رای موحەممەدی
کوڕی حەسەنی شەیبانیە کە بەلایەوه کەم زۆر لە شتی سەرخۆشکەر

حرامه.. به لگهی نهو فهرموده یهیه که نه ساتی و نیبنو ماجهو هی تریش له
نیبنو عومره وه ریوایه تیان کردوه که ده فهرموئ: (ما اسکر کیره فقليله
حرام).

جه نه فییه کان کۆکن له سر نهو هی که (حده) له غیری خواردنهو هی
خه مردا به سر خوشبوون نه بی پئوست نابی!

نیچیرکردن له کاتی ئی حرامدا. جهزای نیچیری کیوی
يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِيَبْلُوَنَكُمْ ءَلَلَهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالَهُ ءَيْدِيكُمْ
وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ ٱللَّهُ مَن يَخَافُهُ ۖ بِٱلْغَيْبِ فَمَنۢ اَعْتَدَىۢ بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهُ
عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٩٦﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرْمٌ وَّمَن
قَتَلَهُ مِنكُمْ مُّتَعَدًّا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النِّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ
مِّنكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ اَوْ كَفِّرَةٌۭۤ اَوْ طَعَامٌۭ مِّنْكَ يَتَكَلَّمُونَ اَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا
لِّيَذُوقَ وَبَالَ اَمْرِهُ ۚ عَفَا ٱللَّهُ عَمَّا سَلَفَ ۚ وَمَنۢ عَادَ فَيَنْتَقِمِ ٱللَّهُ مِنْهُ
وَٱللَّهُ عَزِيزٌ ذُو اَنْتِقَامٍ ﴿٩٧﴾ اَجَلٌۭ لَّكُمْ صَيْدُ ٱلْبَحْرِ وَطَعَامُهُۥ مَتْنَعًا لَّكُمْ
وَلِلسَّيَّارَةِ وَحُرْمٌ عَلَيْنَكُم صَيْدُ ٱلْبَرِّ مَا ذُمْتُمْ حُرْمًا وَاَتَّقُوا ٱللَّهَ ٱلَّذِي اِلَيْهِ
تُخْشَرُونَ ﴿٩٨﴾

لهو پیش بهروردگار فهرموئ: ﴿لَا تُحْرَمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾
نه مجار مهو قوماری لی چهرت کردنو حوکمی حرامییان به سردا درا، له
چوارچیوهی شته حه لاله کاندا نه مان نه مجار دی جورئکی تریش چهرت ده کا،

ئەویش راوہ ئیچیرە لە کاتی ئیحرامدا، واتە: راوکردن لە کاتی ئیحرام
حەرامەو نابێ موسوڵمانان بیکەن!

ئێبنو ئەبی حاتم دەربارەی هۆی هاتنە خوارەوی نایەتی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لِيَلْوَنَكُمْ... (الآية)﴾ لە موقاتیلموہ نەقل دەکا دەلی ئەم نایەتە لە
کاتی عەمرەوی حودەیبییە هاتۆتە خواری، لەو کاتەدا موسوڵمانان
ئیحرامیان بە عەمرە بەستبوو، ئیتر وابوو بآندەو ئاژەلی کتوی خۆیان لە
موسوڵمانەکان نزیک دەکردەو بەجۆزیک کە ئیچیر کردنیان زۆر ئاسان بوو
بۆیان، دەیان توانی بە دەست بیان گرن بە شمشیر بیان کوژن وەکوو قورئان
دەفرموێ: ﴿تَنَالَهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾ تەنانت موسوڵمانەکان تەماعیان لی
غالب بوو و یستیان ئیچیریان بکەن، ئیتر ئەم نایەتە هاتە خواری ﴿يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەم ئەم کەسانە ئیمانتان بە خودایەتی خودا و پیغەمبەرایەتی
(محمد) هەبە ﴿لِيَلْوَنَكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالَهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾
سۆتندبێ بەخودا، دلتیا بن پەرەردگار، ئیوہ تاقی دەکاتەو بە ناردنی
ئیچیریکی زۆرو لیتان نزیک دەبنەوہو بۆتان بپەست دەبن، دەتوانن ئیچیرە
بچوکهکان بە دەست بگرن، ئیچیرە گەورەکان بە شمشیر بکوژن. وشە
(بشیء) کە بە (ئەکیڕە) ئەناسراوی هیندراو، تەحقیرو هێچو پووچی
دەگەینێ بۆشەش بەو شتە کەم بایەخە تاقیکراونەوہ بۆئەوێ ئامازەبێ
کە کەستیک نەتوانی خۆ لەبەر ئەو تەماعە رابگریو فرمانی خودا بشکێنێو
ئیچیری بکا، دیارە لە کاتی ترداو لە شۆینی تەنگانەو تەماعی زۆردا هەر خۆ
راناگریو فرمانی خودا دەشکێنێ: دیارە خۆگرتنەوہو خۆیاراستن لە شتیک
کە ئەفس حەزی لی بەتێو بە ئاسانی بە دەستەوہبێ، زیاتر نیشاندی تەقواو
لەخوا ترسێیە، تا خۆیاراستن و خۆگرتنەوہ لە شتیک کە بە ناخۆشی دیتە
دەست!!

ئەوہو سالی (حودەیبییە) پیغەمبەر ﷺ بە هەزارو چوارەد کەس لە
ھاوہلانی بمرەو مەککە روشتن بئەزازی عەمرە ئیحرامیان بەست،
قورەیشییەکان رێگەیان لی گرتن، تا لە ئاکامدا بپەیمانز سولحی
(حودەیبییە) کوتایی هات، جا لەوماوہدا کە موسوڵمانەکان لە ئیحرامدا بوون

ناژه‌لی کیویو بالنده‌یه‌کی زور به‌بی ته‌قیو ترس هاتنه ناو موسولمانه‌کانده‌وه، به‌جوریک ده‌یاتتوانی به‌ده‌ست بیانگرنو به‌رمه‌کانیان بیانکوژن، به‌لام له‌بهر خدا خویان پاراستو خویان له‌خواردنی ته‌و گوشته‌خوشه‌ی ته‌و نیچیرانه‌گرته‌وه، په‌روه‌ردگار ته‌و تاقمه‌موسولمانانه‌ی به‌تاقی کرده‌وه و له‌تاقی‌کردنه‌وه که ده‌رچوون! وه‌کوو چۆن کاتی خوی به‌نو نیسرائیلی‌یه‌کان به‌راوکردنی ماسی به‌تاقی کرده‌وه به‌لام ته‌وان له‌تاقی‌کردنه‌وه که ده‌رنه‌چوون (به‌یارمه‌تی خدا له‌نایه‌تی - ۱۶۳ - ی سوره‌تی ته‌عرفدا به‌دریژی باسی تاقیکردنه‌وه‌کی به‌نو نیسرائیلی‌یه‌کان ده‌که‌ین).

ته‌مجار په‌روه‌ردگار ه‌زی تاقیکردنه‌وی موسولمانه‌کان دیاری ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿لَعَلَّكُمْ اللَّهُ مِنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ بۆ ته‌وی خدا ده‌ری‌بخاو بۆخه‌لکی روون بکاته‌وه: کی له‌خدا ترسو پابه‌ندی فەرمانه‌کانیه‌تی، ته‌وی که خدا له‌ته‌زه‌لدا زانیویه‌تی لای‌ئاده‌میزادانیش زانراوی بزانن کی فەرمانبه‌رداره، کی سهرپیچی‌که‌ره! بپروا پته‌وی وا له‌نینسان ده‌کات به‌نه‌ینیو ناشکرا له‌خدا به‌ترسو پابه‌ندی فەرمانو جله‌وگیری‌یه‌کانی بی. به‌کورتی خدا ده‌یه‌وی هه‌لسو که‌وتی که‌سیکتان له‌گه‌لدا بکا که بیه‌وی به‌تاقیتان بکاته‌وه، بۆ ته‌وی دلو ده‌روونتان پاکو پالفته‌بکا، ته‌گینا خدا بۆخوی زاناو ناگاداره، له‌ته‌زه‌لدا ده‌زانی کی باشه‌و کی خراپه، پیوستی به‌تاقیکردنه‌ویه!!

﴿فَمَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ که‌سیک دواي ته‌م روونکردنه‌وه چوپه‌ره، سنوور به‌زینی بکاو له‌کاتی ته‌حرامدا له‌ناخی حه‌مه‌دا نیچیره‌وانی بکا، ته‌وه له‌قیامه‌تدا سزای توندی ده‌دریو ده‌خریته‌ناگری دۆزه‌خه‌وه، چونکه ته‌گه‌ر دواي ته‌م روونکردنه‌وه و پیراگه‌یانده‌وه سهرپیچی فەرمانی خدا بکا، مانای ته‌وه ده‌گه‌ینه‌ی که‌گوئ به‌تاقیکردنه‌وه و فەرمانی خدا نادا، سهرپیچی‌کردن دواي پیراگه‌یانده‌و تیگه‌یانندن لووت به‌رزیی رقه‌به‌ری ده‌گه‌ینه‌ی! ته‌مجار په‌روه‌ردگار به‌م نایه‌تی دواي راوکردنی ناژه‌لو په‌له‌وه‌ری وشکانی له‌کاتی ته‌حرامدا یاساغ کردو فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ﴾ ته‌م جله‌وگیری‌یه‌گشتی به‌بۆ هه‌موو

موسولمانیکه چ پیاوچ نافرەت، تاقیکردنەوه کەى نایهتى پێشووە که
 فرمویەتى: ﴿لَيْتُ لَكُمْ﴾. واتە: ئەى ئەو کەسانەى پڕواتان بەخودایەتى
 خوداو پێغه مېبرو قورتان کردووە ئیچیر مەکوژن، هیچ نازەلۆ پەلەوهریک
 بێ گیان مەکەن لەو کاتەدا که ئێوہ ئیحرامتان بە حج یان بە عەرە، یان بە
 هەردوکیان بەستوو، نەبەر راستەوخۆ نەبەناراستەوخۆ! بەم رەنگە هێ تر شارەزا
 بکەن بۆشۆینی ئیچیرەکە، وەکوو دەگوترێ: (قَتَلَ لَهْ خُودَا نَاکَرِي!!). نایەتەکە
 ئەو حوکمە دەگەینى که ئیحرام بەستوو راوکردنى لى قەدەغەپە لە نارهوہى
 بەست (حرم) یان دەرەوہى بەست، بۆکەسیکیش ئیحرامى نەبەستبى لەناخی
 حەرەدا راوکردنى لى یاساغە.

جەماوەرى زانایان دەلێن: ئیحرام بەستوو بۆى رەواپە لە گوشتى ئیچیر
 بخوات، بەمەرجیک ئیچیرەکە بۆ ئەو نەکراى، چونکە نەسانى تیرمىذىو
 دارەقوٲنى لە جابیرەوہ دەگیرنەوہ: دەلى: پێغه مېبر ﷺ فرموى: (صَبَدُ
 الْبَرِّ حَلَالٌ لَّكُمْ مَا تُصِيدُوهُ أَوْ تُصِيدُ لَكُمْ) ئیچیری وشکانى بۆئێوہ حەلالە،
 بەمەرجى خۆتان ئیچیری نەکەن، یان بۆتان ئیچیر نەکەن.

حەنەفەکان دەلێن: خواردنى گوشتى ئیچیر بۆ ئیحرام بەستوو حەلالە لە
 هەموو حالیکدا، بەمەرجى ئەوہى ئیچیرەکەى گرتووہ ئیحرام بەستوو
 نەبێت! دەلێن زاھیری مانای نایەتەکە پشتگیری رای ئیمە دەکا چونکە
 ﴿لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ﴾ نایەتەکە ئیچیر گرتزو کوشتنى لەئیحرام
 بەستوان قەدەغە کردووہ، نەک خواردنى گوشتى ئیچیر، کە کەسیکی تری
 ئیحرام نەبەستوو گرتیبەتى یا کوشتیبەتى!!

ئەمجار پەرەردگار قەرەبووکردنەوہى ئیچیرگرتزو ئیچیرکوشتنى ئیحرام
 بەستوو دیارى دەکاو دەرئى: ﴿وَمَنْ قَتَلَ مِنْكُمْ مَتَعَمَدًا﴾ هەرکەسیک لە
 ئێوہ لەکاتى ئیحرام بەستندا بە ئەنقەست ئیچیر بکوژىو راوى بکا
 ﴿فَجَزَاؤُهُ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ﴾ تۆلەو قەرەبووکردنەوہکەى دەبى
 کوشتى بەک سەر بېرى بە ئەندازەى ئیچیرکراوہکەو وەکوو ئەو بچى، نەگەر
 کەمىاری راوکرد دەبى بەرانییک بکا بەقوربانى، لەجیاتى ناسک مەر

سدریبری، له‌جیاتی که‌رویشک ده‌بی گیسک سدریبری، نه‌گەر وینه‌ی
تیچیره‌که‌ی ده‌ست نه‌که‌وت ده‌بی به‌هاکه‌ی بکاته‌ خیر.

ئو راو‌کردنه‌ی نایه‌ته‌که‌ جله‌وگیری لی‌ده‌کا، راو‌کردنی نا‌ژه‌لی کتوی‌یه
که‌ گوشتی حلال بی، که‌وابوو: تۆله‌ له‌سەر که‌سپک نیه‌ ئیحرامی نه‌به‌ستیو
نا‌ژه‌لی مالی وه‌کوو (مەر و بز و زره‌شه‌ولاخ و حوشتەر.....) سەر ببری، یان
نا‌ژه‌لیکی کتوی راو‌ بکا که‌ گوشتی نه‌خوری وه‌کوو درنده، یان وه‌کوو ئو
گیانله‌بهرانه‌بن، که‌ پیغه‌مبەر ﷺ به‌ پینج فاسقه‌که‌ی ناو بردوون کوشتنیانی
بهره‌وا داناوه‌.. که‌ (قه‌له‌ره‌شه‌و دو‌پشکو کۆلاره‌و مشکو سه‌گی نه‌ین‌گران.
ئیمامی مالیک، گورگتو شیرو پلنگتو ئو جو‌ره‌ درنده‌ی وه‌کوو سه‌گی
نه‌ین‌گر حلیب کردوه، چونکه‌ ئو درنده‌ی زیانیان زۆرت‌ره‌.

ئیمامی عومەر و ئیمامی عه‌لی و ئیبنو م‌سعود و هاوه‌لانی تریش
فەرمو‌یانه: له‌جیاتی نو‌عامه‌ ده‌بی حوشترو له‌جیاتی گا‌کتوی ره‌شه‌ و لا‌خیک
سەر برن!

ئهو حه‌نیفه‌و ئهو یوسف ده‌فەرموون: پتویسته‌ به‌های تیچیره
کوژراوه‌که‌ بدا، به‌هاکه‌ش به‌گوت‌ره‌ی شو‌ین و کاتی تیچیر‌کردنه‌که‌ دیاری
ده‌کری! چونکه‌ به‌هاو نرخ به‌گوت‌ره‌ی شو‌ین و کات ده‌گۆ‌درین، هه‌روه‌ها
په‌ره‌ردگار وینه‌ی تیچیر‌کراوه‌که‌ی پتویست کردوه، ده‌ی خۆ وینه‌ی ئو
تیچیره‌ ده‌گه‌نه، که‌وابی پ‌نا ده‌بین بۆ به‌هاکه‌ی که‌ له‌مانادا به‌ وینه
حلیب ده‌کری! جا هه‌ر کاتی و‌سترا قه‌ره‌بووی تیچیره‌که‌ به‌ نا‌ژه‌لیکی مالی
یان به‌هاو نرخ پر بک‌رت‌مه‌وه، ئه‌وه‌ پتویسته‌ ﴿يُحْكَمْ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ دوو
که‌سی عادلو لێزان موسولمان هاو‌وینه‌ی یان نرخه‌که‌ دیاری بکه‌ن، چونکه‌
یه‌کسانی له‌نیوان تیچیرو وینه‌که‌ی دا پتویستی به‌دیاری‌کردنی دوو‌که‌سی
شاره‌زاو لێزان هه‌یه، له‌م رووه‌وه‌ که‌ یه‌کسانیه‌کیان لای زۆر‌که‌س نادیاره‌!

جا که‌ برپاری سدری‌پینی نا‌ژه‌لیکی مالی هاو‌وینه‌ درا بۆ
قه‌ره‌بوو‌کردنه‌ی تیچیره‌که‌، ده‌بی له‌حه‌ره‌می مه‌که‌که‌دا سهری ببری، چونکه‌
خودا ده‌ف‌رموی: ﴿هَٰذَا بِأَلْفِ الْكُفَّةِ﴾ تۆله‌و قه‌ره‌بوو‌کردنه‌وه‌که‌ ده‌بی
کوشتی‌یه‌ک بی له‌ پ‌نا که‌عبه‌ سەر ببری و گوشته‌که‌ی به‌سەر هه‌زارانی به‌ستی

کعبه‌دا دابهش بکری! ﴿اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِين﴾ یان دهتوانی کعبه‌فارت
بدا، نه‌ویش خوراکدانه به هزاران بۆ هر هزارتک موددیک خوارده‌مینی،
یان لمبارته‌قای خوارده‌مینیه‌کدا به‌رؤژوو بی.

نه‌گهر ناسکیتک یان نازده‌لیکی لهو بیچمه کوشت، ده‌بی مریک
سربیری له‌مه‌ککو گوشته‌کی به‌سهر هزارانی حیره‌دا دابهش بکا، نه‌گهر
میره‌کی بۆ هه‌لنه‌سورا، ده‌بی خوارده‌مینی بدا به شمش هزار، نه‌گهر
نموشی بۆ هه‌لنه‌سورا ده‌بی سی رۆژ به‌رؤژوو بی، نه‌گهر گاکتوییه‌کی کوشت
ده‌بی ره‌شه ولاخیک سهر بیری، نه‌گهر بۆی هه‌لنه‌سورا بیست رۆژ به‌رؤژوو
ده‌بی، نه‌گهر نوعامیه‌کی کوشت یان کهره‌کتوییه‌کی کوشت، ده‌بی
حوشتریک سربیری، نه‌گهر بۆی هه‌لنه‌سورا ده‌بی خوارده‌مینی سی‌هزار
بدا، خوارده‌مینیه‌که بریتی به له (مدایتک که‌پتی تیرین، نه‌گهر
خوارده‌مینیه‌کی بۆ هه‌لنه‌سورا ده‌بی سی رۆژ به‌رؤژوو بی.

ئو شتانه‌مان له‌سهر سنور بفرین پیوست کرد ﴿لِیَلْنُوقَ وَبَالَ اَمْرِ﴾
بۆ نموه‌ی سزای سهرپیچی به‌کی خۆی بچیژی، چونکه سنوری خودای
شکاندوه ده‌بی تۆله‌ی لی بسیندریتموه یا به‌مال، یان به‌کرده‌وه‌ی به‌ده‌نی!!
﴿عَفَا اللهُ عَمَّا سَلَف﴾ خودا خوش بووه له‌وه‌ی که پیش پرس کردن که
پیغه‌مبهر ﷺ له‌کاتی نیحرامدا تیجیرتان گرتوونو کوشتوون، نموه خودا
له‌سهر ئو کاره‌تان سزاتان نادا.

﴿وَمَنْ عَادَ فَنَنْتَقِمُ اللهُ مِنْهُ﴾ که‌سیک دوا‌ی ئه‌م نه‌هیه ناشکرایه
بگهریتموه بۆ عاده‌تی پیشووی، تیجیریگری سهرپیچی فرمائی خودا بکا؛
ئو دُنیا بن خودا تۆله‌ی لی ده‌ستینی و باش باش سزای ده‌داو که‌سیش نیه
به‌رگری لی بکا. ﴿وَاللهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَام﴾ خودا بالا ده‌ستو هر کاریکی
بوی ده‌یکات. خاوه‌نی تۆله‌و سزای سه‌خته بۆ ئو که‌سانه‌ی که سوورن له‌سهر
نه‌نجامدانی تاوان.

نایه‌که به‌ناشکرا نموه ده‌گه‌ینه‌ی که سزای دنیایی کاتیک بری سزای
قیامت ده‌که‌وی، نه‌گهر تاوانه‌که دووباره‌نه‌کاتموه، نه‌گهر دووباره‌ی کردموه

شیایو تۆله لیستانده، له دنیا دا؛ كهفاره ت لیستاندو له قیامه تیش دا ناگری دۆزه خ.

بهلام ﴿اَجَلٌ لَّكُمْ صَيِّدُ الْبَحْرِ﴾ حهلالو ره وایه بۆ ئیوه تیچیری ده ریا، واته: راوگر دنی گیانله بهرانی ده ریا بۆتان حهلاله ﴿وُطْعَامُهُ﴾ ههروه ها ئه و گیانله بهرانه ی كه شه پۆله كانی ده ریا فریایان ده دن بۆ قهراخی! دروسته بۆ ئی حرام به ستو خواردنی گوشتی گیانله بهرانی ناو ده ریا، زیندووین یا مردووین، شه پۆل فریای دابی، یان بۆ خۆی سه رئاو كه وتبی یان له گۆلاو دێراو دا گیران خواردبی، یان شه پۆل فریای دابزو ناویان لی پرابی، چونكه خاوه نانی چوار سونه نه كان له ئه بو هه ره یه وه گیراویانه ته وه: پیغه مبه ر ﴿فَرْمُوْهُنَّ﴾ فه رمو یه تی: (الطهور ماؤه، اجل ميسه) ده ریا ئاره كه ی پاكه، مرداره وه بووی پاكه.

﴿مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلْآيَةِ﴾ واته: گیانله بهرانی ده ریا مان بۆ حهلال كرده وون تا سوودی لی وه ریگرن، له ماله وه بن یا له سه فهدا بن، كه سیك له ماله وه بوو، با له تیچیری ده ریا بخوا به تازی، كه سیك له سه فهدا بوو باله گوشتی هه لگیرا له سه لاجه دا بخوا نه گه ر سه فهدا كه ی له به حرا نه بوو، تیچیری ده ریا سوودو له زه ته تی ئیدایه له سه فهدو له حه ضه ردا چ به خواردنی یان به هه لگرتن په زمهنده كردن (ادخار بی)، یان به سوود لی وه رگرتن به غه یری لی خواردن وه كوو ده ره یانی لوتلو شو مرواری، یان زه یه تی گرتن، یان ئه و سووده ی لی ده بیندیری له ئیسقانو ددانو عه نبه ر لی په یدا كردن...

﴿وَحَرَّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ بهلام تیچیری وشكانی، ناژه ل یان په لمه ور، كه به شیوه یه کی سروشتی دروست بوونی زاووزتیان له وشكانه دا ده بیستو به شیوه یه کی سروشتی کیوینو نامۆن تا له ئی حرام دا بن تیچیر کردنی ئه و گیانله بهرانه یا ساغه لی تان!

بهلام نه گه ر یه کیکی ئی حرام نه به ستو راویان یكا، یان بۆ خۆتان پیش ئی حرام به ستن تیچیریان یكهن، ئه وه ده توانن له گۆشته كه یان بخۆن!! وه كوو له پیشه وه زانیمان كه جه ماوه ری شه رعزانان به لایانه وه ره وایه كه ئی حرام به ستو له گوشتی تیچیری وشكانی بخوا، به مه رجی بۆ خۆی تیچیری نه كا، یان بۆی

نیچیرنه کهن! حنه فیه کان به لایانهوه ره وایه که نیحرام بهستوو له گوشتی نیچیری وشکانی بخوا، به مهرجیک نهوهی نیچیری ده کا له نیحرامدا نهییت؛ واته: نه گهر نهو کهسه له بهر خاتری نیحرام بهستوو که نیچیری بکا، هر بوی حه لاله، یه کهم چونکه ظاهیری نایه ته که نهوه ده گهری، دووم ناماژه بهو فرموده یه که (محمد) له نهو حنه فیه وه نهویش له نیینولمونکه دیره وه نهویش له طه لحدی کوری عبداللوه که ده گهریته وه ده لی: نیمه باسی خواردنی گوشتی نیچیرمان ده کرد له لایمن نیحرام بهستوو وه پیغه مبریش ﷺ خوی لی کهوتبوو ده نگمان بهرز کرده وه پیغه مبریش ﷺ به خبه رها ت فرمودی: نهوه کیشی چیتانه؟ عمرزمان کرد ده رباره ی خواردنی گوشتی نیچیر بۆ که سیک که له نیحرامدا بیست، نیتر پیغه مبر ﷺ فرمانی پی کردین به خواردنی.

نه مجار پهروه ردگار کوتایی روونکردنه وهی حوکی نیچیری به فرمان کردن به تقوا هیناو فرمودی: ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ واته: خوتان بیاریزن لهو شتانهی که خدا نهی لی کردوون، وه کوو نیچیر کردن له کاتی نیحرام بهستوو هه موو تاوانیکی تری وه کوو مهی نوشی و قومار کردن.... هتد. بقرسن له خودا بهو رنگه پابهندی فرمانو جلهو گیریه کانی بن، دلیابن نیهو لهناکاما هه مووتان ده چنهوه لای خوداو بۆ لای نهو ده گهریته وه، حیسانی توندو تیژتان له گهل ده کا، سزای یاخی بووان ده داته وه ده یان خاتسه ناو دۆزه خوه، پاداشتی نهوانه ده داته وه که فرمان بهردارن به به هشتو ره زامه ندیی خوی لیان!

پلهو پایهی کابهو مانگه‌کانی هه‌رامو چۆنیه‌تی دیاری مالی

خوداو نیشانه کراو

﴿جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَتَّى الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ

وَالْقَلْبَ ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ

اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

نه‌مجار په‌روه‌ردگار پلهو پایهی که‌عبهو مانگه‌کانی که به (اشهر الحرم) به‌ناویانگنو شهر کردن تییاندا یاساغه، دیاری ده‌کاو ده‌فرموئ: ﴿جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَتَّى الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ﴾ په‌روه‌ردگار که‌عبه که (به‌یتو لحرامه) کردوویه‌تی به هۆکاری ئه‌وه که‌خه‌لکی کاروباری نایینی و دونیایان چاک بکه‌ن، هۆکاریکی سه‌ره‌کی به بۆ دابین کردنی به‌رژه‌وه‌ندی ئه‌و خه‌لکه‌ی که له ده‌ورو به‌ریدا نیشته‌جۆ بوون، چونکه ولاتی مه‌که‌که ولاتی که‌که نه‌ کشتو‌کالی تیدا ده‌کرئ نه‌ ناژه‌لی تیدا به‌خپو ده‌کرئ، به‌ده‌گمه‌ن نه‌بۆ پیوستیاتی دانیش‌توانی تیدا دابین نا‌کرئ، ئیتر په‌روه‌ردگار که‌عبه‌ی له‌دلی ئاده‌میزاداندا خۆش‌ویستو ری‌زدار کردووه، حمزیان له‌دیده‌نی کردنی هه‌یه‌و له هه‌موو لایه‌که‌وه خه‌لکی بۆی ده‌چو بۆی ده‌کشین؛ ئه‌م هاتزو کۆبوونه‌وه‌ی ئاده‌میزادان له‌ده‌وره‌ی که‌عبه ده‌بیته هۆی نازو نیعمه‌ت بۆ خه‌لکه‌که‌ی ده‌ورو به‌ری؛ سوودی ئابووری کۆمه‌لایه‌تی و روشنبیری لی وهرده‌گرن، هه‌روه‌کوو چۆن دانیش‌توانی ئه‌و هه‌ر ئه‌مه له‌سایه‌ی که‌عبه‌وه له‌نه‌مزو ئاسایشدا ده‌ژینو که‌س ده‌ستدریژی نا‌کاته سه‌ریان ﴿وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ﴾ هه‌روه‌ها په‌روه‌ردگار ئه‌و مانگانه‌ی که‌شهر کردن تییاندا یاساغ‌کراوه که مانگی (ذول‌قه‌عیده و ذول‌حیجه و مو‌حه‌ره و ره‌جه‌ب) ن کردوونی به‌هۆی دابین کردنی پیوستیاتی خه‌لکی، که له‌و مانگاندا ئاده‌میزادان به‌رگی شهر داده‌نین و ترسو خۆقیان نامینی، ده‌توانن هاتو‌چۆی بازرگانی بکه‌ن، به‌دنیایی به‌وه هاتو‌چۆی شاره‌و شار بکه‌ن و ترسی له‌ده‌ستدانی مالو سامانی

خۆیانو گیان لە دەست دانیان نەبێ، لەو مانگانەدا زورەمیان دەیاننەوانی بژێوی
 سەڵەکەیان پێکەو بنێن ﴿وَأَهْلُدِيْ وَالْقَلْدِيْ﴾ هەروەها پەرەردگار ئەو
 کوشتییانەی کە دەکرێن بە دیاری بۆ کەعبەو ئەو حیوانانەی کە ملوانکەیان
 لەملی دەکرێ لە کاتی بردنیان بۆ دیاری کەعبەو سەرپرنیان لەوێ کردونی
 بەهۆی دابین کردنی بژێو بۆ دانیشتوانی دەورووبەری، چونکە ئەو کوشتیانە
 لەوێ سەردەبردێزو گوشتەکیان بەسەر هەژارانێ ئەو دەفەرەدا دابەش
 دەکریو پێوستییان جێبەجێ دەبێ.

لە سۆنگەی کەعبەو دانیشتوانی مەککە پلەو پایەمەکی تایبەتیان پێ
 دراوە، لەمالو لەگیانی خۆیان دانیان؛ پێگومان عەرەبەکان لەناو خۆیاندا
 هەمیشە شەرو هەریان هەبوو خەریکی یەکتەر کوشتن و یەکدی تالان کردن
 بوون، بەلام لە ناو بەست (حرم) دا دەستیان بۆ یەکتەر درێژ نەدەکرد، تەنانت
 وا دەبوو: پیاو لەناو بەستدا تووشی دوژمنی بابە کوشتەمی خۆی دەبوو، یان
 بکوژی کوپی خۆی دەبینی، هیچ دەستی بۆ درێژ نەدەکرد، ئەگەر کابرا
 گەرەترین تاوانی ئەنجام بدایە لەناو بەستدا کەس لاقەمی نەدەکرد،
 هەرکەسێ پەنای بە ئەو خانووە ببەدایە پەنای دەدرا، کەس تێیدا نەدەترسا،
 وەکوو لە نایەتێکی تردا دەفرموی: ﴿أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا
 وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ (عنکبوت/ ۶۷). لەویدا هەژاری برسی تیری
 دەخوارد، لەم رووە کە بەهۆی ئەنجامدانی کاری حەج لە هەموو لایە کەو
 نە دەمیزادان روویان تێدەکرد، لەوێ کوشتی و دیارییان سەردەبەری،
 گوشتەکانیان بەسەر هەژاراندا دابەش دەکرد، ئێتر بەهۆی حەج کردن
 کۆبونەوی نە دەمیزادان لەوێ، وڵاتیکی ناوا رەقەزو چەقەزو بێ کشتوکالو
 ناژەل، ناوەدان بۆتەو، ئەگەر بەهۆی کەعبەو نەبایە کەس تێیدا نیشتهجێ
 نەدەبوو! پەرەردگار نزاو پارانەوی تێدا گیرا کردووە، پاداشتی چاکەمی تێدا
 دووچەندانە کردۆتەو، بۆتەوی موسولمانان هەولێ دیدەنی کردنی بەدن،
 هەروەکوو چۆن کۆبونەوی ئەو هەموو خەڵکەلە سەر چوارلای دۆنیایە کە
 دێن بۆ دیدەنی کردنی گەلیک سودبەخشە، تەنانت هیچ کۆبونەویەکی
 سەردەم بەو جۆرە سودبەخش نیە.

ههروه‌ها کرداره‌کانی هه‌ج چهند سودیکی ئایینی تێدایه، حاجی دیارده‌ی دوره‌په‌ریزی له‌هۆکاره‌کانی دنیا وستی پتوه دیاره، له‌خودا نزیک ده‌بیتوه‌و خۆی له‌و شتانه ده‌پاریزی که‌خودا نه‌ی لی کردوون! به‌پۆشاکیکی تاییه‌تی کفن ئاساره له‌خودا ده‌پاریتوه‌و، به‌جۆریک که‌زیاتر له‌هه‌لسوکه‌وتی هه‌شرو نه‌شری روژی قیامت ده‌کا! دنیاییو دل ئارامی بۆ په‌یدا ده‌بی، خێرو بیری دنیاو قیامه‌تی ده‌ست ده‌که‌وی.. سه‌عیدی کوری جوبه‌یر فەرموویه‌تی: که‌سی بێته‌ خزمه‌ت ته‌م مالی خودایه‌و داوای شتیکی دنیا‌یی یان قیامه‌تی لی بکا ده‌ستی ده‌که‌وی!

له‌راستی‌دا کاتو سه‌رده‌می هه‌ج کردن نه‌گه‌ر وه‌کوو پتویست نه‌نجام بدری-جگه له‌پاککردنه‌وی دلو ده‌رونو گوناو شتته‌وه‌و رزگار یون له‌تاوان- سودو قازانجی تریشی هه‌ن؛ چونکه هه‌ج کۆله‌که‌یه‌کی پته‌وه بۆ ئیسلامو هۆکاریکی فره‌مه‌زنه‌ بۆتیه‌وکردنی په‌یوه‌ندی ئیوان موسوڵمانانو به‌هێزکردنو گه‌شه‌پیدانی براهه‌تی ئیوان موسوڵمانان، وه‌کوو له‌شوئینیکی تردا ده‌فەرموی: ﴿انما المؤمنون اخوة﴾ الحجرات/ ۱۰. هه‌روه‌کوو هۆکاریکی گه‌لی گرنگه بۆ مشتومال کردنی گیانی ئایینیو به‌هێزکردنی هه‌ستی هاریکاری ئیوان موسوڵمانان به‌گشتی؛ چ حکومه‌ته‌کانیان چ نه‌توه‌و گه‌له‌کانیان، له‌هه‌موو سووچو قوژینی سه‌رزه‌ویدا له‌هه‌موو بواره‌کانی ئابوریو کۆمه‌لایه‌تیو رامیاریو زانستیو.....هتد.

﴿ذلک﴾ ته‌و ریزی‌دانه به‌که‌عبه‌و مانگه‌کانی حه‌رامو کوشتیو دیاری نیشانه‌کراو بۆ کابه‌و دا‌بین‌کردنی ته‌منو ئاسایش له‌ناوچه‌ی به‌ستی که‌عبه‌داو له‌روژگاری مانگه‌کانی که‌شه‌ریان تێدا قه‌ده‌غیه، هه‌موویان سوودبه‌خشن بۆ ئاده‌میزادو به‌رژه‌وه‌ندی‌یان تییاندا دا‌بین ده‌کری ﴿لَتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ته‌وه‌ی سه‌رنج بده‌ن تێبه‌فکرنو یزانن که‌خودا زانیه، هه‌رچی له‌ته‌ناسانو زه‌وی هیه‌ به‌روه‌ردگار ئاگای لی‌ده‌تیو ده‌زانن به‌رژه‌وه‌ندی‌یان له‌چی‌دایه ﴿وَإِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ هه‌روه‌ها بۆته‌وه‌ی تی‌یگن که‌په‌روه‌ردگار زاناو ئاگاداره به‌سه‌ر هه‌موو شتیکنداو هیچ شتیکی لی گوم ناییت!

یېگومان هیچ گەلو نەتەو ەیک لە کۆزە نوێدا نەیاتوانیوە نەمز و
ناسایش بەبەردەوامی بۆ ولاتیک لەولاتان دابین بکەن و نەهێلن بپرای
کوشتو کوشتاری تێدا روویدا!!

بەلێ: ئەو ریزلێنانە کە عەبەو دانانی بەستو یاسا گەردنی شەرو
کوشتو کوشتار تێیدا و ەروەها یاسا گەردنی شەڕ لە دەقەری دەورو بیری
لەچەند مانگیکی دیاریکراودا، بۆ ئەو ەیکە: کە ئادەمیزادان بزانی کەخودا
سروشتی ئادەمیزاد دەزانی و ناگای لە پێوستیاتی دلو دەرونیان ەیکە،
دەزانی گیانیان بۆچی ەوتاف دەکێشی! بۆ ئەو ەیکە کە ئادەمیزاد بزانی
کەخودا بۆیە شەریعەتو یاسا دادەنێ تا پێوستی سروشتی بەندەکانی دابین
بکری، بۆ بەپێرەو ە هاتنی حەزو ئارەزووی ئەوانە!! جا ەر کاتی دلی
ئادەمیزادان ەستیای بەرەحمەتو کاردروستی پەرورەدگار کرد لەدانانی
یاسا و نیظامدا، زانیان کە گونجانی و تەناسوقیکی گەنگ ەیکە لەنیوان ئەو
یاسا و نیظامو سروشتی ئەواندا، ئەو کاتە بزانی روون دەبێتەو کەخودا
زانو ناگادارە بەسەر ەموو نەینی و شاراوو ئاشکرایەکی ئاسمانەکانو
زەوی داو هیچ شتیکی لی گوم نابێ!

ترساندن لەسزای خوداو ەلانی ئادەمیزاد بۆ چاکەکردن

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٨﴾ مَا عَلَى
الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾ قُلْ
لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ يَتَأُولَى الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

لە ئایەتەکانی پێشوو دا پەرورەدگار ئادەمیزادانی ترساند لەوێ کە
سنوورەزینی لە چوار شتدا بکەن، بەوێ کە فراوانی و گشتی بەتێ زانستی
پەرورەدگاری راگمیانو ئەوێ روونکردەو کەخودا ەموو شتیکی دەزانی و
هیچ شتیکی لی ەون نابێ، ئەمجار لە ئایەتەکانی داهاوو داخەلکی ەوشیار

ده کاته وه که سزای سهر پچیکمر ده داو هه موو کارو فرما نیک به ده سستی
 خویه تی، پیغه مبر ﷺ ته نها را گه یاندنی له سهره و هیدایه تو ته و فقیو
 پاداش دانه وه تاییه ته به زاتی پهره ردگار وه که سی تر مافی نه وه ی نیه!
 حکمه ته عه داله تیش داخوازی نه ون، که جوداوازی نیوان پاکو بیس، چاکو
 خراب بکری! بویه فرمووی: **﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾** دلیا بنو
 بزائن که خدا تو لوه سزادانه وهی سه ختو به پیشو تونده، بزائن خدا هیچ
 شتیکی لی گوم نابی، هر که سیک له خدا یاخی بی سزای به تیشی
 ده درته وه **﴿وَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾** بزائن که خدا لی خوشبوو به به زه یی به
 بو نه که سانه ی به کردارو گو فتاری چاک دلو ده روونی خویان پاک ده که نه وه،
 بروای به و یان هیهو ته نها خودا ده پرستن، نهو تاوانانه ی پیش
 موسولمانبو نیان نه نجامیان داو هیچ لی پرسینه وه یه کیان له سر نیه،
 هروه ها نهو تاوانانه ی که به نه زانی نه نجامیان داو به مهرجیک خیرا تویه
 بکه نهو په شیمان بینوه خودا لیان خوش ده بی، هروه ها خودا له سر تاوانی
 بچووک سزایان نادا به مهرجیک خویان له تاوانکردنی گوره بیارین، به لکوو
 تاوانه بچکولانه کانیاں داده پو شتو له ناو کرداره چاکه کانیاں دا ده تو نه وه!
 وه کوو چو ن پیسایی کم له ناو ناوی زوردا نمودی نهو ده پو کیته وه،
 سرباری نهو ش خودا ره حمه ته ره زامندی خوی ده کاته سربارو پارسه نگ.
 نایه ته که نهو ده گه نهی: که تیمانو باوه پتویستی به خه وفو ره جا
 هیه، ترسان له سزادانو هومیدی ره حمه ته ره زامندی ده بی پیکه وه بن،
 ده بی پروامان وا بی که پهره ردگار تیمی به بی هوده دروست نه کردوه،
 به لکوو لی پرسینه وه هیهو سزای سهر پچیکمر پاداشتی فرما نبرد ار
 ده درته وه!

له نایه ته که دا سزاو عیقابی پیش لی خوشبوونو ره حمه ته خستوه تا
 ناماژه بی بو نه وهی که لایه نی ره حمه ته لی خوشبوونی زاله به سر سزاو
 عیقابی دا، چونکه ره حمه تی خودا پیش رقو غزه بی که وتوه. وه کوو له
 حه دیپدا چه سپاوه که پیغه مبر فرمووی ته: **﴿إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي﴾**

ہدروہا وہ کوو لہ شونیکہ تری قورتاندا دہ فرموی: ﴿ويعفو عن
کثیر﴾ المائدہ/ ۱۰۵.

پدروہ ردگار لہ ثایہ تہ کددا دوا وشہی (عقاب) دوو وہ صفی ہیناوان
(غفور، رحیم - لیبور دوو بدزہیی) تیمامی رازی دہ فرموی: تہ مہ
وردہ کاری بہ کی گرنکی تیدایہ، تہ ویش تہوہیہ: کہ سہرہ تہی دروست کردنو
بہ دیہ پٹنان لہ بر رحمت بووہ وا دیارہ کوتاییش لہ سہرہ رحمتو بدزہیی
دہی!

تہ مجار بہر پر سیارہ تی پیغہ مہر ﴿﴾ دیاری دہ کاو دہ فرموی: ﴿مَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ پیغہ مہر ﴿﴾ جگہ لہ پیرا گہ یاندن بہولاوہ ہیچی
تری لہ تہ ستودا نیہ، تہو ناتوانی بہ توپزی خہ لک پختہ سہر ریگای
ہیدایہ تو توفیق یان بدا بۆ تیمان ہینان، تہوہی تہرکی سہر شانی پیغہ مہرہ
تہنہا پیرا گہ یاندنو ناموز گاری کردنہ، پیغہ مہر ﴿﴾ ناتوانی ناگاداری بہ سہر
ہممو کردار یکدا کہ موک لہ فہ کان تہ نجامی دہ دہن، ناگای لہ نہینیو
پہ نامہ کی خہ لک نیہ، بۆہ ناتوانی حیسابو لی کو لینوہ لہ گہل نادہ میزادان
بکاو سزاو پاداش لہ سہر کردارو گرفتاران دیاری بکا.

﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ خودا زاناو ناگادارہ بہ سہر
ہممو شتیکندا، تہو شتانی ناشکرایان دہ کمن تہوانہی دہ یانشارنہوہ، خودا
دہ یانزانیو ہیچی لی گوم نابی، تہو شیاری حیساب لہ گہل کردنی
نادہ میزادانو لی کو لینوہ یان لہ گہل دہ کاو سزاو پاداش یان بۆ دہ ستیشان
دہ کا! وہ کوو لہ شونیکہ تردا پدروہ ردگار بہ پیغہ مہر دہ فرموی: ﴿فَاتَّعَا
عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ ہرعد/ ۴۰.

تہ مجار پدروہ ردگار دوو حقیقتہی دژ بہ یہک دہ چہ سپینی کہ
ہمریہ کدیان سزاو پاداشی تایبہتی خوی ہیدہ، تہوانہش حقیقتہی پیسو
حقیقتہی پاکیبہ! فرموی ﴿قُلْ﴾ تہی پیغہ مہر بہ ہممو نادہ میزادیک
رابگیدنہ کہ ﴿لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ﴾ ہرگیز پیسو پاک چوون یہک
نین، کرداری باشو خراب وہ کوو یہک حسابیان بۆ ناکری. زیان بہ خشو
تہ فہیری رہوان

سوود بہ خش نابین بہ یہ ک، حہ لالو حرام، ستہ مکارو دادپروہر، زاناو نہ زان، چاکنو خراب، موسولمانو کافر.....ہند۔ چووزیہ ک نین، ہمریہ کیان پاداشتو سزای تاییہ تی خوی ہدیہ! حیکمہ تو دادپروہریش نیہ کہ یہ کسانی بخریتہ نیوان چاکنو خرابہ وہ کوو لہ تاییہ تی کی تردا، دہ فرموی: ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ، أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ ص/۲۸۔

نہی پیغہ مبہر پیان بلی: بہ ہیچ شیوہ یہ ک پیسو پاک یہ کسان نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ با زوری پیسی یہ کہ سرسامت بکاو سہر نجت رابکیشی! شتی پیس زورو ہمہ جوہ:

پیسی خہ لک، پیسی ناژاوہ گیرانو قیل بازان، پیسی مالو دارایی حرام، پیسی ریبو بدرتیلو خیانہ تکاران، لہ بہرامبہر کہ میی پاکی دا۔ کہ میی راستالان، کہ میی چاکنو خوراگران!! کہ میک حلال وہ کوو معاشی دادوہری دادپروہر، قازانجی بازرگانی راستگوو دہ ستپاک باشترہ لہ مالی حرامی زور وہ کوو بدرتیلو ریبو دہ ستبرین لہم رووہ کہ تہرازوی باشو خراب تاکامہ کیانہ، خوراکی کہو بہ سود باشترہ لہ خوراکی خرابو تیکچوو بازوریش بی، کالای باش باکہ میس بی لہ کالای خرابی زور باشترہ، ہروہا تاقو کومہ لیک بی لہ نادہ میزادان زور باشترہ لہ کومہ لانی خرابو ناژاوہ گیر، کومہ لی موسولمانی کہو ناژاو خوراگوو خاودن بیرہ باوہر، زور جار وادہ بی سویاہ کی زور بی شوماری ترسنوکتو بی پروا تیک دہ شکینی!! بہ لکوو وا دہ بی چہند کہ سیکی خاودن ناوہزو زیرہ کتو دانا کاری وا نہ نجام دہ دہن، کومہ لانیکی زورو بی شومار پیان نہ نجام نادر، زانیہ کی داناو لیزان ہزاران نہ زانو کہم عہقل دہ کاتہ خزمہ تچی خوی!

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ خوتان لہ سہریچیکردنی فرمانہ کانی خودا بیاریزن نہی ہوشمندان! مہ ہیلن شہیتان بہ سہرتاندا زال بی، زوری تہہلی بہتالو ناژاوہ گیران، زوری مالی حرام دارو دہ ستی لہ ری دہرچووان ہلتان نہ خہلہ متینی، چونکہ ہوشمہند نہو

کەسەییە پەند وەر بگرێتو تی بگا و بیر بکاتەو، لەسزای خودا بترسێ، بە لکو و
نیو وەم تەقوا و خۆپارێزییە رزگارتان ببێ، رێگای سەرفرازی و سەرمەوتن و
بە خەمەری بگرێ بەر، خێر و خۆشی دۆنیا و قیامت دەستەبەر بکەن.

بە تاییبەتی بانگەوازییە کەمی ئاراستەیی ھۆشەندێان کرد چونکە ئەوان
خاوەن عەقڵ و فەم، دەزانن: ناکام بەچی دەگەو بە تێفکری و بیرکردنەو
ناکامی باش بە دەست دێنن، بەلام ئەزانو گێل و نەقار کەو دەنەکان هیچ
نامۆزگاری بەک کاریان تی ناکا و بە هیچ شتێک حالی نابن، بۆیە خێطابە کە
ئاراستەیی خاوەن عەقڵ و فەمەکان کرا!!

شتێک نیگای پێ نەھاتبێ زۆری لێ مەکوێنەو

پرسیاری قیلا مەکەن

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِن تُبَدَّ لَكُمْ تَسْأَلُكُمْ وَإِنْ
تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْءَانُ تُبَدَّ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ

حَلِيمٌ ﴿٥١﴾ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّن قَبْلِكَ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿٥٢﴾

باش ئەوێ پەر وەردگەر ئەوێ راگەیاندا کە ئەمرکی سەرشانی
پێغەمبەر ﷺ تەنھا راگەیاندا ئەو ئەمرکی سەرشانی پێ راگەیاندا وانیشت
نە نەجامدانی ئەمر کە کاندو پابەند بوونە بە فەرمان و ئەوێ بە کانی
پەر وەردگەر وەو بەس، نەک پرسیار و لێکوێنەوێ نابەجێ بکەن! زۆر
گونجاو و جێی خۆی بوو کە بێ پێچو پەنا ئەوێ لە ئادەمیزادان بکا؛ کە
پرسیار لەو شتانە نەکەن کە پێویست بە پرسیار کردن نەکا، بۆ ئەوێ ئەو
پرسیار کردنە نەبێتە ھۆی لەسەر پێویست بوونی ئەمرکی قورسو لە توانادا
نەبوو فەرمووی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِن تُبَدَّ لَكُمْ
تَسْأَلُكُمْ﴾ نەئێ ئەو کەسانە ئیمانتان بەخودا و پێغەمبەرە کە هێناو!
پرسیار لەشتی غەیبی و پەنامەکی ئەو شتانە پرسیار کردن لێیان بێھودەییە
مەکەن، ھەروەھا پرسیار لە کاروباری ئایینی و وردو نەهینی مەکەن، لەو شتانە

مه کۆلنهوه که قورتان باسی نه کردوونو نیگای پی نه هاتوو! نهوه کوو نه رکى
 سهرشانی ئیوه و باقی موسولمانانیش قورس یی و پرسى یار کردنو
 لی کۆلینهوه که تان بیته هوی قورس کردنی باری سهرشاتانو، نه مجار نه توانن
 نه نجامی بدهنو بیته نه هامه تی و خراپه بوتانو په شیمانی بدهست یینن.
 ﴿وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ نه گهر پرسى یار لهو شتانه
 بکهمن که نیگای ناسمانی لییان ییده نگ بووه، یان پرسى یار لهشتی زور وردو
 په نامه کی و په ی پی نه براو، یان پرسى یار له باره ی نه رکى قورس و له توانادا نه بوو
 بکهمن لهو کاتانه دا که نیگا دیته خواری په روه ردگار له سهر زویانی
 پیغه مبه ره که ی ناشکرای بکاو بی کاته نه رکى سهرشاتانو نهو کاته نه توانن
 نه نجامی بدهنو بیته هوی چاره ره شیتان!!

نیبنو که ئیر ده لی: واته: له خۆتانسهوه پرسى یار قوت مه که نه وه، چونکه
 لهوانده به هوی پرسى یار کردنی ئیوه وه نه رکه کان قورس بکرین، یان ماوه که یان
 تهنگ بکرته وه، نیامی موسلیم له عامیری کورپی سه عده وه له باوکییه وه
 ده گیریتسه وه ده فهرمو ی: خراپترین و تاوانبارترین موسولمان که سی که پرسى یار
 له شتی که بکا که حهرام نه بووی و به هوی پرسى یار که ی نه وه وه حهرام بیی.
 به لام نه گهر نایه تی کی (موجه لی) قورتانی هاته پیش چاو، پرسى یار بکه ی
 له روون کردنه وه ی نه وه قهینا کا.

ههر نیامی موسلیم له موغیره ی کورپی شو عبه وه له پیغه مبه ره وه
 ده گیریتسه وه که پیغه مبه ره ﴿فهرمو یستی: (ان الله حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عَقُوقَ
 الْآمِهَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ، وَمِنْهَا وَهَاتِ، وَكَرِهَ لَكُمْ ثَلَاثَ: قَبِلْ وَقَالَ وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ
 وَاضَاعَةُ الْمَالِ).

ههر نیامی موسلیم نه حه دیته ی به شتوازی کی تر گیراوه تده، زور به ی
 زانایانی نیسلام ده لئین: مه بهست به (کثرة السؤال) پرسى یار کردنی بی ریگا و
 جیگایه، که کابرا له خۆیه وه پرسى یار قوت بکاته وه له باسو روداودا نه گهرو
 فهره ضیات دروست بکا، ییگومان سه لقه ی صالح نه م جو ره قوول بوونه وه
 پرسى یار نه له بارانعیان به لاوه په سه ند نه بوو به نابا جییان داناون!!

نهمه نهمه ده گمینه نسی که پرسیار کردن بۆ روونکردنهمه وی حوکمی
 موجهه لو مانای ناشکرای له قورتاندا ره وایه، وه کوو پرسیار کردن و داوا کردن
 روونکردنهمه وی تیرو ته سمل دهر باره ی حرامه پوونی عهرق لپاش
 هاتنه خواره و ده ی نایه ته که ی سوره تی به قهره. به لام پرسیار کردن له شتیک که
 سوود به خش نه بی، یان پرسیار کردن دهر باره ی حوکمی مه سله یه که که حرام
 نه کرابی، یان نه کراوه به تهرک به سمر شانی موسولمانانهمه، یان نهمه شته
 وانیه پرسیار لی بکری، پیویست نیه پرسیار تییدا بکری، یان پرسیار
 کردنه که تهرکو قورسای ده خاتنه سمر موسولمانان، نهمه نهمه جووره
 پرسیار کردنانه حرامن ﴿عفا الله عنها﴾ پهره ردگار بری شت هیه
 چاویوش لی کردوه له قورتاندا باسی نه کردوه لی بیده نگ بووه، تیوش
 لی بیده نگ بن ﴿والله عفو رحیم﴾ پهره ردگار لی خوشبووه بۆ نهمه
 که سانه ی به هله پرسیار نایه جی یان کردوه و دوا یی په شیمان بوونهمه،
 تویه یان کردوه. که کیو له سمر خویه په له له سزاد اتان ناکا له سمر نهمه
 سهریچی و هه لانه ی کردو و تان!!

داره قوطني و هی تریش فرموده یه کیان له نهمه شه علمبه ی خوشه نی
 (جرثوم بن ناشر) ره زای خوی لی سی گپراوه نهمه ده لی: پیغه مبهر
 فرمودی: (إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ فَرَاغَ فَلَا تُضَيِّعُوهَا، وَحَدَّ حُدُودَهَا فَلَا تُعَدُّوهَا، وَحَرَّمَ
 أَشْيَاءَ فَلَا تَنْهَكُوهَا، وَسَكَتَ عَنْ أَشْيَاءَ رَحِمَهُ لَكُمْ غَيْرُ نَسِيَانٍ، فَلَا تُبْحَثُوا
 عَنْهَا) ^۴.

پهره ردگار چهند فرزیک لی سمر تیوه فرز کردوه ناگاتان لی یان بی و
 پاش گوتیان مه خن! چهند سنوریک داناون تیوه سنور به زنی مه کن چهند
 شتیک حرام کردوه به که مته رخه می سهریان مه کن هتکی نهمه حورمه ته

^۴ سهری ته خریجی نهم فرموده یه بکه له (ریاض الصالحین ص ۵۳۶ -
 ته حقیقی عبدالعزیز بن رباح و هاوه لانی.

مەكەن! لە هەندێ شت بێدەنگ بوو، رەحمی بە ئیوە كردوو، نەك لەبیری چوو، كەوابی لێكۆڵینەویان تیدا مەكەن و تییاندا قوول مەبنەو.

ئەمجار پەرەردگار حالو وەزعی بپێ گەلو نەتەوێ رابوردووی وەكوو گەلی صالح پیغه مەبەر باس دەكا ئەو گەلو نەتەوێ یە پرساریان كرد دەربارە ی چەند مەسەلەكە كە حوكمە كەیان پێ راگەیندرا نیتر پاشگوێیان خستن دەفرمووی: ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ بێگومان ئەم پرسیارە نابەجێیانە هەر نیشی گەلو نەتەوێ تۆ نیە ئە ی پیغه مەبەر!! ئەو جۆرە پرسیارە قەدەغانە پێش ئیوە گەلو نەتەوێ تریش كردوین. كە حوكمە كەیان پێ راگەیندرا ئەمجار بروایان پێ نەكردو پاشگوێیان خستن ﴿فَأَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ﴾ نیتر پێی كافر بوون! واتە: كە پرسیارە كەیان كرد ئیمەش حوكمە كەمان بۆ روون كردنەو، بەلام سوودیان لێ وەرنەگرت، چونكە ئەوان پرسیار كردنە كەیان بۆ تیگەشتن و فێربوون نەبوو، بەلكوو بە مەبەستی گالتە پێ كردن و لا قرتی بوو دەیانویست ئەزەتی پیغه مەبەرە كەیان بدەن.

بوخاری و موسلیم لە ئەبوهوریرەو دەگێرنەو: دەلی: (مَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوهُ، وَمَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَاتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةً مَسَائِلِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ).

واتە: ئەوێ نەهیم لێ كردوون خۆتانی لێ پاریزن. ئەوێ فرمانم پێ كردوون بەگۆڕە ی توانا ئەنجامی بدەن، ئەوێ كە گەلو نەتەوێ كانی پێش ئەوێ بە فەتارە داو و زۆر پرسیار كردنیاں بوو؛ پرساری نابەجێ و دژایەتی كردنی پیغه مەبەرە كانیانو بێگۆیی كردنیاں بوو، هەر لەو ماناو مەفهومدا ئیمامی ئەحمەد و موسلیم و نەسائی و ئیبنو ماجە فرموودە یەكی تر لە ئەبوهوریرەو دەگێرنەو: دەلی: پیغه مەبەر ﷺ فرمووی: (ذَرُونِي مَا تَرَكْتُ لَكُمْ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بَكْرَةٍ سَوَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَرُدُّوهُ).

نَهْو نَاْزَه لَانَهی نَه فَاَمَه کَانَ لَه خَوَّیَان حَهْرَام کَرْدَبُو
 مَا جَعَلَ اَللّٰهُ مِنْ بَحِیْرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِیْلَةٍ وَلَا حَامٍّ وَلٰکِنْ اَلَّذِیْنَ
 کَفَرُوْا یَفْتَرُوْنَ عَلٰی اَللّٰهِ الْکَذِبَ وَاَکْثَرُهُمْ لَا یَعْقِلُوْنَ ﴿۱۰۳﴾ وَاِذَا
 قِیْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰی مَا اَنْزَلَ اَللّٰهُ وَاِلٰی الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا
 عَلَیْهِ عَابَاً نَّآ اَوَّلُوْا کَانَ عَابَاؤُهُمْ لَا یَعْلَمُوْنَ شَیْئًا وَلَا یَهْتَدُوْنَ ﴿۱۰۴﴾

جا وه کوو چون پروهردگار نهی کردوه و ناده میزادانی منع کردوه له
 پرسیار کردنو لیکولینهوه لهو شتانهی که پیوست نیه لیکولینهوه بیان تیدا
 بکری، هر بدو جوهرهش منعی کردوه که له خووه بری شت له سر خویان
 پیوست بکن. لهم روانگوه گومرایی ناده میزادانی سرده می نهقامی
 ده ست نشان ده کا، لهو شتانه دا که له سر خویان حرام گردبوو، بهی نهوی
 که ره زامندی خودای له سر بی، نهوی راگیانند که نهو کاره،
 لاسایی کردنه ویدو بهتالو پیچماندهی زانستو ناینه، ده فرموی: ﴿مَا جَعَلَ
 اَللّٰهُ مِنْ بَحِیْرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِیْلَةٍ وَلَا حَامٍّ﴾. (بحیره) نهو حوشترهیه که
 گوچکهی ده قلیشیننهوه کاتیک که پینج سکت ده کاو ناخره که بیان میینه
 ده بی، تیتر نهو وشره گوشتو شیری له سر نافرته تان قهده غه ده بوو، نه گهر
 ناخر سکی تیرینه بوو نهوه سرده بری و گوشته کهی ده خوری له لایهن
 پیاو و نافرته نهوه.

(سائبة) وشریکه مهره خهس ده کراو نه زرده کرا بق بته گانیان له کوئی
 بلوه پرایه ناره زروی خوی بوو، یاری لی نه ده نرا، کولکه کهی نه ده بره پرایه ده،
 شیره کهی بق میوان نه بویه نه ده دوشرا!
 (وصية) حوشتریکه ده سکت بکا دوانکه دوانکه، یان مهر حدوت سکت
 بکا دوانکه دوانکه، جا که له جاری حدوته دا بیان ده یهدا نیرو میی ببن

نیرہ کہ سدر نابرن لہ بمر خاتری می یہ کہ، شیر دایکہ کہشیان نہ دہ بوو شافرت
بیخونہوہ تایبہ تبوو بہ پیاوان!

(حام) وشترہ نیریک کہ لہ پشتی نمو، لای خاوندہ کی دہ جار پیری بی
دوہرز می ینمی لی چاک کرابی. نیتر نمو خوشترہ باری لی نہ دہ نراو لہ هیچ
پاوانیک نہ دہ گپر ندرایمہ، لہ کوئی حمزی لی یوایہ لہوی دہ لہوہ را.

واتہ: پمروہ دگار ہمر گیزاو ہمر گیزا یاساو شہریعتی حرام بوونی
(بہ حیرہ و سانیبہ وہ صیلہ و حامی) دانہ نازہ ﴿وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُلُونَ
عَلَىٰ اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بہ لکوو خد لکانی سمر دہ می نہ قامی بہ حرام کردنی
بمروبوو گوشتی نمو جوہ نازہ لانه درو بہ دہم خداوہ ہلدہ بہستن.

چونکہ بز خویان یاساو دابو نمریتیان دادہ نازو پال خودایان دہ دانو
دہ یانگوت: نہ مہ خدا وای دانوہ ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ زورہ یان عدقلیان
بہوہ ناشکی کہ نمو ہلدہ بہستن لہ سمر خدا بی عہ قلو ہوشیہ، کوفرو
بتپہرستیہ، خدا رازی نیہ بہندہ کانی کافر ببزو فرمان بہ کافر بوون ناکا.

وہ کوو دہ لئین: یہ کہم کہس نہم شتانہی حرام کردو بتپہرستی بز
عہرہ بہ کان دہینا: عہ مری کوپی لوحی خوزاعی بوو، نہوہ بوو نایینی
نیبراہیمی تیکدا (بو حیرہ و سانیبہ و حامی) دہینا.

بوخاری فہرموودہ یک عانیشہ دہ گیریتہوہ دہ لئ: پیغہ مبہر ﴿وَلَا
فہرموی: (رَاٰتُ جَهَنَّمَ يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا، رَاٰتُ عَمْرًا يَجْرُ قَصْبُهُ - اَمْعَاءُ -
وہو اولٌ مِّنْ سَيِّبِ السَّوَابِ) .

طہ بیری لہ نہ بوہورہیرہوہ دہ گیریتہوہ دہ لئ: بیستم پیغہ مبہر ﴿وَلَا
نہکنہ می کوپی جہونی گوت: نہی نہکنہم! (عہ مری کوپی لوحی کوپی
قومہ عہی کوپی خیندیف) ام بینی ریخولہی خوی رادہ کیشان لہ ناو ناگردا:
کہسم نہینییوہ ہیندہی نمو لہ تو بکار ہیندہی تو لہو بکا! نہکنہم وتی:
نہی پیغہ مبہری خدا ﴿وَلَا تَرَسْمُ هِدْيَہِ نمو لی کچونہ مان زیانم پی بگیہ نہی،

پیغمبر ﷺ فرمودی: نه خیر زیانم پی ناگهینه، تو موسولمانی و نه و کافره، نه و یه کهم کهس بوو تسایینی نيسماعیلی تیکندا یاسای (بو حهیره و سانیبه و حام) ای داهینا.^۱

نه و نه فامانه نه و نه ده له سمر دابو نهریتی خویان سورن!

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ نه گهر به و موشریکانه بگوتری: واز لهو دابو نهریته پوکاوانه بینن، وهرن موسولمان ببزو به گویره قورئان هه لئرو کفوت بکمن، نه حکامی نه و کتیبه نیردراوه جی به جی بکمن، که هه موو حوکیکی به به لگهی به هیزه و به پشتگیری ده کری، وهرن گوئی له ناموزگاری پیغمبر ﷺ بگرن که راگه نه ری قورئانه و حوکمه موجه له کانی شی ده کاته و، له وه لامدا ﴿قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ده لئین: نه و نه مان به سه که له باوکتو باپیرانمانه و به ومان ما و نه و، نه و نه بو نیمه پیشه و او ماموستانو نیمه شوین که و تروی نه و انین. نیر پهره و ده گار قسه کانیا ن رت ده کاته و ده و فرمودی: ﴿أُولَئِكَ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ بوچی نازانن که باوکتو باپیران هیچ له شریعت و یاسایان نه زانیوه و هر گیز نازانن ریگهی راست و خیر له کویره، قهت بهرزه و نه دی دین و دونیا یان نه زانیوه!!

به لکوو نه و نه له گومرایی و قوره لیتهی بتیهرستی دا، له نا و گیزاوی بیروبا وهری پروپوچ دا نوغزو بوون، نه و نه به ناره و نه هوانته شریعت بوخویان داده تین، نه و نه تا یاسای کچ زنده به چالکردن، عه ره قوارنده و، ستم کردن له نافرته و هتییو، تاوان کردنی گه و ره و هه مه جور، هه لگیرساندن شرو شوپ به بی هزی ره و، خوشکردنی ناگری دوژمنایه تی.... هتد، بهیره و یان کردوه و ده یکن.

نه و نایه ته هه ره شهیه کی توندو سامنا که بسو نه و که سانه ی که لاسایی کویرانه ده که نه و به بی تی فکرین و ورد بوونه و شوین خه لکی تر ده که ون، وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فرمودی: ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ، قَالُوا بَلْ

^۱ هه مان سهرچاوه.

تَتَّبِعْ مَا الْفَيْئَا عَلَيْهِ آبَاءُنَا، أَوْ لَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿البقرة/ ۱۷۰﴾

بە ئێ گەر بە مۆشەریکەکان پێیان وابوو: ئەوان لەسەر ئایینی ئیبراھیم،
کە لە خوداوە هێناوەتە! ئەوان هەرگیز ئینکاری هەبوونی خودایان
نەکردووە، بە لکۆو دانیان بە هەبوونی خودادا دەنا، برۆیان وابوو کە خودا
خاوەن دەسەلاتەو بە دەسەلاتی خۆی بوونەو هەڵدەسۆپینی، بەلام وێرایی
ئەوێش بۆ خۆیان شەریعتی یاسایان بۆ خۆیان دادەناو پاشانیش پێیان وابوو:
وایان دادەنا کە ئەو شەریعتی خۆدایە، واتە: بە دەم خوداوە درۆیان
هەڵدەبەستن، بە مەش بوون بە کافرو بێ پروا، ئێتر هەر لەم روانگەو
لە هەموو شوێن کاتی کەدا هەر کۆمەڵ نەنجووەتیک یاسا بۆ خۆیان دابنن
پێیان وابوو یان پێیان وائەبێ کە ئەو شەریعتی خۆدایە بە نەقامو کافر
حسب دەکرێو دەچنە ریزی کافرەکانی سەردەمی نەقامی یەو!، چونکە
شەریعتی خودا ئەوێ: کە لەقورئاندا دیاری کراوە، ئەوێ: کە
پێغەمبەر ﷺ روونی کردۆتەو، شەریعتە کە هیچ تەو غویاریکی بەسەرەو
نیه، پێوستی بەو نیه کەس لەخۆیەو شتی بەناووەو هەلبەستێو نەمجار
پێی وابوو کە لە خوداوە!

بۆیە پەرورەدگار هەموو ئەوانی ئەو ئیدیعیە دەکەن بە کافرو خوانەناس
دروشمەداریان دەکا، ئەمجار دەیانخاتە ریزی نەقامو بێ عەقڵەکانەو، چونکە
ئەگەر هۆشیان هەبواوە شتیان بە دەم خوداوە هەل نەدەبەست، ئەگەر فامیان
بکەداوە پێیان وائەدەبوو کە ئەم درۆو هەلبەستیان بۆ بەسەر دەچێ!

ماوەتەو ئەو بزانن کە مانای ئیستینکاری ئایەتە کە ﴿أَوْ لَوْ كَانَ
آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ ئەو نیه، کە ئەگەر باوکۆ باپیریان
شتیکیان بزانیاوە دروستو رەوا دەبوو بۆ ئەوانە کە شوێنیان بکەوتنایەو
وازیان لەقورئان و روونکردنەو پێغەمبەر ﷺ بەینایە...

بە لکۆو ئایەتە کە بۆ تەقریری واقعی ئەوان و واقعی باوکۆ باپیریانە
کە پێش ئەوانە باوکۆ باپیریانیشیان شوێن ئەو دایو نەیتە دەکەوتن کە

لەو پێش لە باوکئو باپیرانیانەو بەریان مابوو، یان شوێن ئەو یاسایە دەکەوتن کە خۆیان بۆ خۆیان دادەنا!

نیستەنکارە کە ئەو دەگەیەنێ کە نابێ بە هیچ جۆرێک کەس پەنا بۆ ئەو بەدری شەریعت بۆخۆی دانی، شوێن شەریعت و یاسای دابنراوی باوکئو باپیرانی بکەوێ، لە کاتی کەدا کە شەریعتی خودا لەبەردەستدا بێو پیغەمبەر رایگەیان دێت و روونی کردییتەو.

دوای فەرمان بە چاکەو نەهێ لە خراپە هەموو شتێک

بەدەست خوایە

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَصْرُكُمْ مَن ضَلَّ إِذَا أَهْتَدَيْتُمْ

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيَنْبِئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

جا کە لە روونکردنەوی حالو چۆنیەتی کافرەکان بوو، قسەو هەلۆستیانێ دەستیشان کردن، ئەمجار هاتەسەر حالو چۆنیەتی موسوڵمانانو سیمو دروشمیان دیاری دەکا، ئەمرکی سەرشانیان روون دەکاتەو، هەلۆستیان بەرامبەر خودا ئەناسان و بیرو بۆچوونیان بۆ دیاری دەکا، رووبەر و حسابو پاداشو سزای خودایان دەکاتەو، بەتەرازو و پێوەری یەزدانی کارو کردەو کانیاو هەلەسەنگینێ.

ئینامی واحیدی لە ئێبنوعەبیاسەو دەگیریتەو دەلی: پیغەمبەر ﷺ نامە نووسی بۆ خەلکی هەجر کە موندیری کۆری ساوی بەسەریانەو بوو، بانگەوازی دەکردن بۆ موسوڵمان بوون، پێی فرموو: بانگیان بکە بۆ ئیسلام، ئەگەر موسوڵمان نەبوون، با سەرانی بەدن، کاتی نامە پیغەمبەر ﷺ گەشتو بۆی خۆیندەو، خەلکە کە هەمەجۆر بوو عەرەبو جولەکەر گارو صابینەو ناگەرستان تێدابوو، تێکرا هەموویان وتیان: سەرانی دەدەین و موسوڵمان نابین، پیغەمبەر ﷺ نامە نووسی: فرمووی: بە هیچ جۆرێک سەرانی لە عەرەبەکان قبوڵ مەکە، ئەوان یان دەبێ موسوڵمان ببن

یان ده بی شهریان له گهل بکریو به شمشیر بکوژین، به لام نه هلی کیتابو مه جووسه کان سهرانه یان لی وهریگره، جا که مونذیر نامه که ی پیغه مبری ﷺ بوخویندنه وه عهره به کان موسولمان بووونو نه هلی کیتابو مه جووسه کانیش سهرانه یان دا، عهره به دوو پرووه کان وتیان: (محمد) سدیرو سه مهره یه، له لایه که وه پی ی وایه: که خودا ناردوویمتی بو نه وه ی شهر له گهل هه موو کهس بکا تا موسولمان بین، سهرانه له نه هلی کیتاب نه بی له کهسی تر وهرنه گری، سدیرو نه وه ی له موشریکه کانی هه جهری قبول کرد له موشریکه کانی عهره بی وهرنه گرت، تیر پهره وهردگار نه م نایه ته ی ناردو خوار ی که ده فمرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ته ی نه که سانه ی که پرواتان به خوداو پیغه مبره که ی هیناوه ﴿عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ﴾ پاریزگاری نه فسی خوستان بکه نو خوستان له تاوانو سهریچی کردنی فرمانه کانی خودا پیارین، ههول بدن خوستان له خودا نزیک بکه نه وه، کرده وه ی چاک بکه ن، گوفتارو کردارتان باش بی! خوستان له سزای خودا رزگار بکه ن. نه گهر نیوه بو خوستان خودا پهرستو فرمانه بردارین، ﴿لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ گومرایی خه لکی تر زیانتان پی ناگه یه نی، نه گهر نیوه ریگای هیدایه تو راستی بگرنه به رو حه قخوازو به حق گه یشتووین گومرایی که سانی تر نزیک بن لیان یا دوورین زیانتان پی ناگه یه نی! ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَبِئْسَ لَكُم مَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ هه ریولای خودایه گهرانه وتان، هه مووتان ده گهرینه وه بو بهر قاپی یهزدان، نه و کاته ههوالی کردارو گوفتارتان ده داتو پیتان ده لی: چیتان کردووه و چیتان گوتووه، هه که سته تان به گویره ی کرده وه کانی سزاو پاداشی ده درینه وه! چاکه به چاکو خراپه به خراپه!

پیوسته نه وه بزانی کهنه نایه ته نایته به لکه بو وازهینان له فرمان به چاکو نه ی کردن له خراپه، به لکوو نایه ته که راستی به ک روون ده کاته وه نه ویش نه وه یه: که کهس له باتی تاوانی یه کیکی تر سزا نادریت، نایه ته که بنه مای بهر برسیاریه تی تاده میزاد روون ده کاته وه وه کوو له شوینیکی تردا

ده فمر مویت: ﴿كُلْ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةً﴾ المدثر/۳۸. ﴿وَلَا تَزِرْ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ الانعام/۱۶۴.

به همر حال نایه ته که داواده کا: که موسولمان بینای که سایه تی خوی بکا، ره وشتو نه خلاقی خوی جوان بکا، بیرویاوهری خوی به هیز بکا، له کردنی هه موو خیرو چاکه یه کندها، بق خویاراستن له هه موو گونا هو تاوانیک پشت به خوی بیهستی و نیعتیمادی سهره کی له سهر خوی بی.

نایه ته که نه وه ده گه یه نی: که موسولمان کومه لیکن جودان له خه لکی تر، له ناو خویان دا هاریکارو یه کگرتوون، بویه پهروه ردگار پییان ده فمر موی: ئیوه بهرپر سیاری نه نفسی خوتانن، پاکی بکه نه وه، بهر پر سیاری کومه لی خوتانن ناگاداری بکه نو بیپاریزن، چ زیان به ئیوه ناگا که خه لکی تر گومرایی: به مهرجی ئیوه خوتان ریگای هیدایه ت بگرن، ئیوه گه لو نه ته وه یه کی هاریکارن له ئیو خوتان دا، هه ندیکتان وه لی و خوشه ویستی یه کترین، په یوه ندیتان به که سی تره وه نیه.

نایه ته که بنه ما سهره کی یه کانی سروشتی گه لی موسولمان داده ریژی، شیوه ی په یوه ندییان به گه لانی تره وه دیاری ده کا! موسولمانان پارتو حیزی خودان، خه لکانی تر پارتی شهیتانو نه هریمنن، بویه له ئیوان موسولمانو ناموسولمان دا وه لانو هاریکاری نیه، نابی بی، چونکه له بیرویاوهر دا هاویه ش نین، له هوکارو نامانچ دا جیاوازن.

به لام نه مه مانای نه وه ناگه یه نی که موسولمانان واز له فمرمان به چاکه وه نه هی له خراپه به یتنن، گه لی موسولمان که یاسا و نیظامی یه زدانییان له سهر زه وی خویان چه سپاند، نه مجار ده بی بانگهوازی ناده میزاد بکنن بق ئیسلام، هه ولی هیدایه ت دانو تیگه میانندیان له ئیسلام بکنن، هه ول بدهن دادوهری له ناو کومه لدا سهقامگیر بکنن، نایه ته که نهرکی فمرمان به چاکه وه نه هی له خراپه له کول کهس ناخا، بهر هنگاری کردنی شهرو گومرایی و جهنگان دژی مله وړان نهرکی هه میشه یی موسولمانانه، گومرترین مله وړ شو که سه یه که ده ستر ریژی ده کاته سهر ده سه لاتی خودا و لاسایی خودا ده کاته وه، خه لکی ده کاته بهنده ی شریعه ت و یاسایه ک که شریعه تی خودانیه.

خاوه نه کانی سونه من (اصحاب الممن) ده گیر نه وه ده لئین: حه زره تی
 نه بویه کر ره زای خوی لی بی، له کۆرئیکا هه ستایه حه واو سوپاس و ستایشی
 خودای کردو نه مجار فهرمووی: نهی موسولمانینه! ئیوه نه م نایه ته
 ده خویننه وه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا
 اهْتَدَيْتُمْ﴾ بێگومان ئیوه مانای نه م نایه ته وه کوو پیویست ناکهن، مانایه کی
 لی وهرده گرن جودایه له مانای حه قیقی خوی! من بۆ خۆم له پیغه مبهرم
 ژنهوت: ده یفرموو: موسولمانان ته گهر مونکهریان بینو نه یانگۆپی و هه ولی
 لابر دنیان نه دا، له وانیه پهروه ردگار به سزایه کی گشتی سزایان بدا!

به لئى بهم شیوه حه زره تی نه بویه کر ره زای خودای لی بی - تیگه یشتنو
 بۆ چوونیک که به هه له چو بووه میشکی هه نلئى که سه وه راستی کرده وه!
 بێگومان موسولمانان ته مپۆ ژۆر پیویستیان به نهو جۆره راستکردنه وه ههیه ،
 چونکه نه نجامدانی نه رکی گۆپینی مونکهر ته مپۆ دژوار تره! چه نه نه ناسانه
 که نه فس نزم و ره روو خا و پنا ده به نه بهر ته تویل کردنی نه م نایه ته وه بهو جۆره
 راهی ده کهن که له ناره حه تی و ته نگو چه له مهی جیهاد رزگاریان بی، نه رکو
 زه حه متی تیگوشانیان له کۆل بکهوی!

به لام لی ره دا راستی به که ههیه پیویسته موسولمانان باش بیزاننو
 هه میسه له بهر چاویان بی! نهویش نه وهیه نه م نایینه پایه دار نابى ئیلا به
 ماندووبوونو جیهاد نه بی، راگیر نابى ئیلا به کرده وه هه ولدان نه بی،
 پیویسته بۆ نه م نایینه هه میسه کۆمه لئیک هه بن بانگه وازی بۆ بکه نو
 خۆیانی له پیناودا به خت بکه ن، خه لکی بیتنه وه سه ر جاده راسته که ی
 ئیسلام، خودایه تی خودا له سه ر زه وی بچه سپینن، نه ده میزادان له
 به ندایه تی کردنی به نه ده رزگار بکه ن بۆ به ندایه تی کردنی خودا، بۆ بهر قه راریونی
 شه ریه تی خودا و کاری ته کردنی له ژبانی خه لکی دا، نه مجار موسولمانان
 رزگاریان ده بی و نه رکی قهرمان به چاکو نه ی له خراپیان له کۆل ده کهوی!.

سه عیدی کۆپی موسه یبه ده لئیت: مانای نایه تی ﴿لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ
 إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ پاش قهرمان به چاکو نه ی له خراپیه، واته: ئیوه نه رکی

سهرشانی خوتان که فرمان به چاکو نه‌هی له خراپیه نه‌نجامی بدهن، نیتر دواي نه‌وه، نه‌گمر که‌سیک که گوئی نه‌گرت زیان به تیه‌وه ناگا.

به‌لام نه‌گمر نایمه‌که ده‌رحق ناموسولمان هاتییه‌ته خواری، نه‌وه هیچ نیشکالیکي تیدا نیه‌وه مانه‌که‌ی به‌م جوړه ده‌بی؛ پاریزگاری هاوتاییانی خوتان بکه‌نو به‌رژه‌وه‌ندی دونیاو نایینیان پیاریزن، نیترگومرایی کافره‌کان زیان به تیه‌وه ناگه‌یه‌نی؛ فرمان به‌چاکو نه‌هی له خراپه همرکاتی هومییدی کاریگرمی تیدا هه‌بوو یان به‌پرچدانه‌وه‌ی سته‌مکاری تیدا هه‌بوو! نه‌رکیکی پیویستو دیاری‌کراوه، به‌لام همرکاتی ترسی زیانیکی تاییه‌تی بو خوی هه‌بوو، یان ده‌ترسا له‌وه‌ی فیتنه‌یه‌ک بو موسولمانان بخاته‌وه، یان بیته‌وه‌ی که‌وتنه‌وه‌لاکه‌ته‌وه، به‌م جوړه لی‌ی معلوم بی‌ی یان گومانیکی به‌هیزی هه‌بی، که‌ناموژگاری‌یه‌که‌ی سودی نابی، یان ده‌بیته‌وه‌ی له‌ناوچوونی خوی، نه‌وه پیویستی فرمان به‌چاکو نه‌هی له‌خراپه‌ی له‌کۆل ده‌که‌وی.

سایه‌تی گرتن له‌سهر وه‌سیه‌ت کردنی‌کاتی مردن

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ

الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِّنْ غَيْرِكُمْ إِنْ

أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصْبَحْتُمْ مَّصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْبِسُونَهُمَا

مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرْتَبْتُمْ لَا نَشْهَدُ بِهٖ

ثَمَّائِلُو كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذَا لَمِنَ الْأَثِمِينَ ﴿١٦﴾

فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولَانِ فَيَقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهِدَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهِدَتَيْهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾ ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهَهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَنُهُمْ بَعْدَ أَيْمَنِهِمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَسْمِعُوا ۖ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

جا وه کوو زانیمان له نایهتی پیښودا پوره ردگار نهو هی رون کرده وه که سهره نجام گهراندو هی هه موو ناده میزادان پاش مردن بولای خودایه حیسابو لیکولیندو له گمل بهنده کانی دا ده کاو به گویره ی کردارو گوشتاریان پاداشو سزایان ده داتموه، که و ابو گونجاو و جی خویستی که باسی وه صیه تو پیوستی به کانی بکا: له پیش مردن دا ده بی وه کوو چهندو چونی شاید به مبهستی پاریزگاری کردنی مالو سامانو پاریزگاری حقی خه لک فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذُو عَدْلٍ مِّنْكُمْ.....الآیة﴾.

ده ربارهی هاتنه خواره وهی هم نایهته نیمامی بوخاریو داره قوطنی و طه بهریو نیبنول مونذیر له عه کرده موه له نیبنوعه بیاسوه ده لی: ته میمی داریو عه دی کوری به داء که نه صرانی بوون له سهرده می نه زانی دا بازرگانیان له شاموه بو مه که ده کردو له وی ژور ده مانموه، که پیغه مبر ﷺ ته شریفی کوچی کرد بو مه دینه، نهوانیش شوینی بازرگانیه کدیان گوری بو مه دینه، واته: ده هاتنه مه دینه . بودیللی (السهمی) مولای عه مری کوری عاص به هیوای بازرگانی له گه لیان کهوتو چوونه دهر وه بوشام به مبهستی بازرگانی، که ماوه یک رویشن لریگا (بودیل) نه خوش کهوت، نه خوشی به کهی سهخت بوو، زانی که ده مریت بویه وه سیه تنامه یه کی نووسیو خستیه ناو شتو مه که کانیوه پیی گوتن: که شتو مه که کانی به

که سوکاره کھی بسپیترنهوه، که بوده ییل مرد، شته کانیان لیکن کرده وه جامیکی زیوی به زپ زه که گفت کراویان تیدا بوو، ده ریان هیناو شته کانیان وه کوو خوی لی کرده وه، که هاتنه وه مه دینه، شتومه که کانیان دایه وه به که سوکاری (بوده ییل)، که لیکیان کردنه وه وه سیه تنامه که یان تیدا دۆزییه وه، جامه زیوه کھی تیدا نه بوو، داویان لی کردن تهویشیان بۆ بگیترنه وه، وتیان: همر نهو شتانه بوونو نهوانه شمان داونه وه به خوتان، وتیان: نه وه وه سیهت نامو نوو سراوی خۆیه تی، به دهستی خۆی نوو سیویه تی و لیستی شته کانی تیدایه!! وتیان: هیچمان لی پاش نه داوه وه همر نهونده بوون، دایلی کیشه که یان گه یانده لای پیغه مبر ﷺ تهویش سویندی دان که هیچ شتی کمان نه شار دۆته وه هیچمان لی هه لئه گرتوه، دایلی له مه که که جامه که دۆزرایه وه، وتیان له عه دی کوپی به داو ته میم کپیومانه، نه مجار دوو پیایان له خزمی بوده ییل (السهمی) هیناو سویندیان خوارد که نه م جامه هی فلانه که مردوه. نیتر جامه که یان لی وه رگیترایه وه درایه وه به میراتگرانی بوده ییل^۷. له م باره وه نه م نایهتانه هاتنه خواری که ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ...﴾ الآية.

نه ی نهو که سانه ی پرواتان به خوداو به پیغه مبری خودا کردوه شایه تیدانی راستو دروست له نیواتان دا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتی مردن یه خهی همره کئی له نیوه ی گرت، واته: که تهووشی ده ردی وا بوون گومانی نه وه تان لی ده کرد پیی ده مرن ﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ له کاتی وه سیهت کردن دا شایه ته کان ده بیئت بریتی بن له ﴿اِثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ﴾ دوو شایه تی عادل له موسولمانان یان له خزمو خوئشی خوتان ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دوو شایه تی غمیری موسولمان یان غمیری خزمو خوئش نه گهر موسولمان یا خزم ده ست نه کهوت ﴿إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ

^۷ له داوییدا ته میم به یعه تی به پیغه مبر ﷺ کردو موسولمان بوو، جا ده یگوت وه لاهی پیغه مبر راستی فرموو من جامه که م ده هیناو هه لم گرت (تفسیر الطبری ۷م-ص ۷۵).

مصیبة الموت ﴿ نه گمر ټیوه له سهره مفرگدا بوونو به لای مردن په خه ی پی ټو
گرتنو ټیوه ش وه سیه تنامه تان نویسیوو، دوو کهس که پیتان وابوو عادلن،
چی مالو سامانی پیتان بوو ته سلیم به نهواتان کردو دوا یی مردن، دوو
شایه ته که شتو مه که گانیان هینایه وه بو لای میرا تگره کازو نهوانیش لییان
کهوتنه گومانده وه پیتان وابوو خیانه تیان کردوه، بهم شیوه شایه تیه که یان
لی وهریگر ﴿ تَحْسِبُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ ﴾ رایان بگرن له دوا نویژی عصر
چونکه دوا نویژی عصر کاتی دادگایی کردنو حوکم دان بووه له ولای
حیجاز، لهوکاته دا قازی دادوه هرکی خویان نه نجام داوه، هندیکیش
ده لټن: مدهست دوا نویژی نیوه پویه، بریکیش ده لټن: دوا ی هر نویژیکه
ده بی، سوتند خواردنو شایه تی دانو ته تمین کردن بهو شیوه، نه مجار له ناو
کومه لټیکه خه لکنو له دوا نویژ بو وروژاندنی هستی تایینیو شهرمه زارکردنه
له حاله ټیکدا که دروو خیانه تی لی وهریکه وی بو نهوه ی خویان پیارین!!

به هر حال زوری ی زانایان پیتان وایه: که مدهست به (الصلاة) نویژی
عصره. چونکه پیغه مبر ﴿ عَدُوٌّ تَهْمِيْمِي لِمَا كَاتِهَدا سَوْتَنَدَا، لهوه
دواش کاری دادگایی و قهزاوت کردن لهو کاتاندها بوو!.

نیلنو عه بیاس ده فمر موی: نه گمر شایه ته کان موسولمان نه بوون نهوکاته
مدهست به نویژ نویژی تایینی خویانه.

طه بیری ده فمر موی: مدهست به نویژ نویژی موسولمانانه؛ چونکه
پروهر دگار وشه که ی به (الصلاة) هیناوه - تهلیفولامی - پیوه لکانده
بو نهوه ی بسپی به سهر نویژیکي زانو اودا، جوله کهو گاور زور جوړه نویژان
همن، کهوایی ده زانین که مدهسته که نویژی دیاریکراوی موسولمانانه نه ک
نویژی موبلق.

﴿ فَيَقْسِمَانِ بِاللّٰهِ اِنْ اُرْبِتُمْ ﴾ نه گمر لراستگویی شایه ته کان کهوتنه
شکهوه، سوتندیان ده دن به خدا، واته: داوایان لی بکن که سوتندتان بو
بخون به خدا، که ﴿ لَا نَشْرِيْ بِهٖ ثَمَنًا ﴾ بلټن: نیمه بهم سوتند خواردنه مان
نامانه وی مالو سامانی دونیا مان دهست بکهوی، بهم جوړه سوتند به درو
بخوین، نه خیر سوتند به درو ناخوینو چی ده لټین راست ده کهین،

به سوئنده که مان مده ستمان ده ست که وتنی مالی دونیا نیه. ﴿وَلَوْ كَانُوا
قُرْبَىٰ﴾ ته نانت نه گهر سوئند بۆ خور او ده که مان یان شایه دی بۆ دراوه که خزمو
خویشی خویشان بی!

واته: ئیمه بۆ مالی دونیا سوئند به درۆ ناخوین ﴿وَلَا تُكْمِلُوا شَهَادَةً
اللَّهِ﴾ ده بی له سوئنده که شیان دا بئین: ئیمه شایه تیدانیک ناشارینهوه که خودا
فرمانی کردوه به ته نجامدانی چیمان لایه به راستو رهوانی ده بگرینهوه،
چون خودا فرمانی کردوه به هه لگرتن و یاریزگار بکردن و نه اکردنی ئیمه
ناوا ته نجامی ده دهین، خو نه گهر وا نه کمین ﴿إِنَّا إِذَا لَمِنَ الْأَعْمَى﴾ واته:
نه گهر ئیمه سوئند به درۆ بخوین یان لایه نی خوامیته له بهرچاو بگرین، درۆ
له شایه تیدانه که مان دا بکمین، شایه تی ده که مان بشارینهوه، نه وه ئیمه
تاوانبارینو شیایو سزاو تۆله لی ستاندنین.

به کورتی ده بی شاهیده که سوئند بخوا که حقو راستی ده لی: دادوهرانه
شایه دی به که ی نه دا ده کا، لایه نی سوودو قازانجی دونیایی کاری تی ناکن،
نه کم نه زور شایه تی به که ی ناشارینهوه خودا چون فرمانی پی کردون ناوا
نه کی سهرشانی خوین ته نجام ده دهین. جا ﴿فَإِنْ عِثَرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا
إِثْمًا﴾ نه گهر ده رکوت که شایه ته کان درۆیان کردوه، خیانه تیان
له شایه تی دانه که میاندا کردوه، شایه تی به که میان شارد و تهوه کاریکیان کردوه
که پی تاوانبار بوون نه وه ﴿فَأَخْرَأَ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ سوئنده که رهت
ده کړینهوه بۆ میراتگره کان دوو پیاو له خزمی مردوه که سوئند ده خون
له شوینی شایه ته کان ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلِيَانُ﴾ له وانمی کهوا
نزیکن له مردوه کهو شیواترین که ساتیکن بۆ میراتگرتن ﴿فَيَقْسِمَانِ بِاللَّهِ
لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا﴾ سوئند ده خون به خوداو ده لئین: سوئند
خواردن شایه دی ئیمه راستره له شایه تیدانی نمران، ده لئین: نه وان خیانه تیان
له شایه تی به که ی خوین دا کردوه، نه کی سهرشانی خوین به پزیکو پیکی
ته نجام نه داوه سوئندیان به درۆ خواردوه ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ ده لئین: ئیمه
ده ستریزیمان نه کرد و ته سهر نه دوو شایه تو به دهواته به خیانه تکاریان

حلیب ناکمین، بہ لکھو بہ لگہ مان ہمہ لہ سر داواکہ مان ﴿إِنَّا إِذَا لَسْنَا الظَّالِمِينَ﴾ واتہ: دہی لسویندہ کیاندا بلین: تیمہ نہ گمر دہ ستریزی بکینہ سر حقو بہ درو سویند بخوین نہو تیمہ ستمکارین ستم لہ خومان دہ کمین، بہو کہ خومان دہ خمینہ بر ناره زامنندی خوداو تولہ ستانندہو! نہ مجار پرومردگار حکمتی دانانی نہم جوہہ شایہ تیدانو سویند خوارنہ دیاری دہ کاو دہ فرموی: ﴿ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أِيمَانُ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ نہو یاسایہ کہ بو تیوہ مان داناوہ کدہ ہی نہمانت لادانراوہ کہ؛ وہ صیت لہ لا کراوہ کہ، لہر امیر خلکداو لہ پاش نوڑو لہ مشہدیکی سامناکدا سویند بخوا، نہمہ نزیکترین ریگہ کہ شایہ تہ کان شاہیدی بہ کدی خویان بہ ریکو پیکی نہدا بکین، بہ ہی گزرا نکاریو کہو زیاد تیدا کردن، چونکہ لہ پاش نوڑو لہ مشہدیکی ناوادا کابرا کہم وا ہمہ ریگہ بہ خوی بدا خیانتکاری بکا، جگہ لہو ترسی نہوشی دہی کہ سویندہ کہ بدری بہ میراتگرہ کان، نہمہش دہیتہ ہوی ریسواییو ناو زرانندی لہ ناو خلکدا، کہوایی ترسی خوداو ترسی ریسواییو لہ ناو خلکدا داخوای نہون کہ لہ خیانت کردن دور بہرتری بی!

نہم مجار پرومردگار جہختی لہ سر راستگویی لہ شایہ تیدانہ کیاندا کردہوہ، بہو کہ کوتایی حوکہ کدی ہینا بہ ہلنہریکی ہہمیشہییو ذاتی کمنویش تقوای خودایو فرموی: ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ خوداتان لہیاد ہی، لہ سزاو تولی بترسن! لہ سویند خوارنہ خیانت مہکن، بہ ہوی سویندی بہ درو مالو سامان کوہہ کمنہوہ، ﴿وَأَسْمَعُوا﴾ نہم حوکہانہ بیستن بیستنی تیفریزو وەرگرتزو کاری پی بکین، نہ گمر وا نہکن دہن بہ فاسقو یاخیو لہ چوارچینہی حوکی خوداو شریعتی خودا دہچہ دہریو لہ زیر خیمہی ہیدایمتی خودا نامیننہوہ، شیاوی سزاو تولہ دہن، ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ پرومردگار یارمتی گنلو نہتہوی فاسقو لہریگا دہرچو نادا،

بہ ہلنہریکی ہہمیشہییو ذاتی کمنویش تقوای خودایو فرموی: ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ خوداتان لہیاد ہی، لہ سزاو تولی بترسن! لہ سویند خوارنہ خیانت مہکن، بہ ہوی سویندی بہ درو مالو سامان کوہہ کمنہوہ، ﴿وَأَسْمَعُوا﴾ نہم حوکہانہ بیستن بیستنی تیفریزو وەرگرتزو کاری پی بکین، نہ گمر وا نہکن دہن بہ فاسقو یاخیو لہ چوارچینہی حوکی خوداو شریعتی خودا دہچہ دہریو لہ زیر خیمہی ہیدایمتی خودا نامیننہوہ، شیاوی سزاو تولہ دہن، ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ پرومردگار یارمتی گنلو نہتہوی فاسقو لہریگا دہرچو نادا،

که سیک سهر پیچی فرمانی خودا بکاو گوترا یه لی شهیتان بی خودا سهر فرازی ناکا.

نیما می طه بهری ده فرمانی: زوریه ی رافه کمرانی قورثان پیان وایه نهم نایه ته مو حکه مه، واته: حوکه که ی. نه پراوه ته وه، همر که سیکش نی دیعای نه سخ بو نه وه ی نهم نایه ته ده کا با به لگه ی خو ی بخته روو؛ (مه به ست نه وه یه به لگه ی به هیزی ده ست ناکه وئ).!

جا وه کوو له پیشه وه باس کرا نهم نایه تانه ده رباره ی عه دی کوری بهراو ته میمی داری هاتنه خواره وه پیغه مبه ر ﷺ به گویره ی ده قی نهو نایه تانه ره فتاری له گهل ته میمو عه دی که سوکاری نهو مردو وه ی که وه سیه تی لایان کرد بوو کرد.

له دوا ی کۆچی پیغه مبه ریش ﷺ روداو کی تری وا رووی داو همر به پی ی حوکی نهم نایه تانه ره فتار کرا!.

نیینو جه ریر له شه عبیه وه ریوایه ده کا ده لی: له - داقوقا - پیاو کی موسولمان ده که و ته وه حاله تی مردنه وه که سی موسولمانی ده ست ناکه وئ بیکاته نه میندارو وه سیه تیان لایکا و بیانکا به شایه ته به سه ره سیتنامه که یه وه، نه مجار دوو پیاو ی مه سیحی ده کات به شایه ته. ریوایه ته که ده لی: نیتر نهم دوو کا برا مه سیحی یه دین بق کووفه بق لای نه بو موسای شه شعری که له وی والی ده بی وه سیتنامه که وه که له پوره که ی ده به نه خزمه تی!

نه بو موسا ده فرمانی: نهم رو دا وه روداو کی که له سه رده می پیغه مبه ردا ﷺ رووی دا وه له و کاته وه تا نیستا رووی نه دا وه ته وه، نیتر نه بو موسا به گویره ی ده قی نایه ته کان ره فتاری له گهل کردنو هیچ که سیک له موسولمانان ره خنه ی له م کاره ی نه بوو موسا نه گرت!

نیینو عه بیاس (خوایان لی رازی بی) ده فرمانی: وه ک نیستا له بهر چارمه که نهو دوو گا وره هاتن بق مالی نه بو موسا و راسپارده که بیان دایه ده ستی و نه ویش نامه که ی کرده وه که نهوان هینا بوویان له لایه ن نهو موسولمانه ی که نهوانی کرد بوو به شایه ته نه میندار.

ناشکرانشہ کہ ہم سورہتہ لہ دوا دواپی ہاتنہ خوارہ وہی قورٹان ہاتوتہ خوارئ، بڑہ زانایان دہ فہرموون: ہم سورہتہ ہیچ نایہتیکی لی نہ سراوہ تہوہ، کہ وابی پیوستہ ہر رووداوتکی تری لہم جوڑہ روویدا یہو شیوہ رہفتاری لہ گمل بکری.

دیارہ ٹیستا نامیری جوڑاوجوڑ پیدایا بیون دہ توانری لہروداوی ناوہا کہلکیان لی وہرگیری،، بڑنمونہ کابرای کہ دہ کویتہ حالتی مردن دہ توانی بہ خمتی خوی وہ سیہ تنامو راسپیڈہ کانی بنووسی، یان بہ تہ سجیلو قیدیو تہ سجیلی بکا، یان بہ تہ لہ فزونو فاکس وہ سیہ تہ کھی بگیہ نی، یان بہ ہوی دائیرہ ی دادگاؤ پڑلیسو بانقہوہ ..... ہند، کارہ کھی تہ نجام بدری، بہ لام تہ گہر وا ریکموت رووداوتکی لہو جوڑہ ہاتہ پیشموہو لہ کو مہ لگایہ کی وادا بوو کہ نمو جوڑہ ہوکارو نامیرانہی تیدا نہ بیون نموہ دہ بی بہ گویری دہ قی نایہتہ کان رہفتار بکری.

زانایانی نیسلام لہم سی نایہتہ چند حوکیکیان دہرہیناوہ ہرہ گرنگہ کانیان نہ مانمن:

۱- ہلنانی موسولمانان بو وہ سیہت کردنو گرنگی دان پی ہی مووکاتی: چ لہ مالموہ بن چ لہ سہفردابن.

۲- شاید گرتن لہ سہر وہ سیہتہ کہ بڑتہ نجامدانی.

۳- دہ بی شاید تہ کان دوویاوی موسولمانی عادل بن.

۴- تہ گہر وا ریکموت موسولمان دہست نہ کموت لہبر ناعیلاجی دہ کری دوو ناموسولمان بگیری بہ شاید. نا لیرہدا زانایانی نیسلام رای جیاوازیان تیدا پیدایا بوہ؛ جہ ماوہری فوقہا دہ لین: رستہی ﴿وَاٰخِرَانِ مِنْ غَيْرِکُمْ﴾ لہ نایہتہ کہدا حوکمہ کھی ہلوہ شاوہ تہوہ بہ رستہی ﴿مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ﴾ البقرة/ ۲۸۲، ہرہوہا بہ رستہی ﴿وَاَشْهَدُوا ذَوٰی عَدْلِ مِنْکُمْ﴾ الطلاق/ ۲، نایہتی دہین کہ رستہی ﴿مَنْ تَرْضَوْنَ﴾ ہی تیدایہ لہ دوا دواپی نایہتہ کانی قورٹان لہ بازہی ہاتنہ خوارہوہ کہوابی حوکمی ہم حوکمی نہوی سپروہ تہوہ، نمو روژگارہ نیسلام تہنہا لہ مہدینہو چند

شوئنیکی تری ولاتی حجازدا ههبووه، بقیه لیسر ناعیلاجی شایمتیدانی نههلی کیتاب وهرگیراوه، بهلام نهمرۆ موسولمانان لهههموو شوئنیکی ههه، کهوابی شایمتیدانی کافر دروست نیهو کاری پی ناکری: زانیانی نیسلام لیسر نهو. بۆکن کهشایمتی فاسق وهرناگیری دهی خو کافر پلهی بی دینیو گومرایی زۆر لهی فاسق خراپهر! کهوابی شایمتی کافر قبول نیه بهسهر موسولمانانهوهو نهبهسهر کافرهکان خۆیانتهوه.

نیمام نهبووهنیقه دهفرموئ: شایمتیدانی کافر لیسر کافر دروسته بهلام لیسر موسولمان دروست نیه، چونکه نایمتهکانی قورتان که لهبارهی شایمتی هاتوون نوسلوبو سیاقیان دهربارهی موسولمانانه، وهلی شایمتیدانی ناموسولمان لهناو خۆیاندا زهردهگیری چونکه خودا دهفرموئ: ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِنطَارٍ يُؤْدِبْهِ إِلَيْكَ﴾ (آل عمران/ ۷۵)، نههلی کیتاب هی وایان تیدایه نهگهر مالو سامانیکی زۆریشی لا دابنسی خیانتی تیدا ناکاو بهریکتو پیتی دهتداتهوه.

نایمتهکه نهو دهگهینی که لهناو نههلی کیتابدا هی وایان تیدایه نهههده دهست پاکه نهو نههنازه مالشی بخیه ژێردهست خیانتی تیدا ناکا! کهوابی باشتر نههینی دهربارهی کسرو کارو هاوناپینانی خۆی نههجامدهدا. ههروهه قورتان دهفرموئ: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِعُضُوبِ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ (الانفال/ ۲۳). نایمتهکه ویلایهتو سهپرهرشتیاری بۆیهکتری بۆ چهسپاندوون، دهی خو سهپرهرشتیاری ویلایهت لهشایمتیدان گرتگ تره....

ههروهه ریاپهتهکهی جابیری کوری عهبدوللا ﷺ که دهگیرتهوهو دهلی: جولوکهکان پیاویکتو ناههتیکیان هینا بۆلای پیغههسهر ﷺ تاوانی زیناکردنیان خستهبوونه پال، پیغههسهر ﷺ فرمووی: (اثنونی باربعه منکم یشهدون).

زیاد لهوه نههلی ذیممه لهناو خۆیاندا مامهلهی کپیزو فروشتن دهکهن، شهرو ههرايان لهناودا روو دهه، جگه لهخۆیان شایمتی تریان دهست ناکهوی.

کیشه کانیان ده به نه دادگای موسولمانان، نه گهر قازی موسولمانان شایه تی
خویان لی وهر نه گری زور له مافه کانیان ده فوتی، ستم و ناژاوه و پشیوی
ده که ویتسه، که و ابو پیوسته شایه تی بیان له سهر خویانو بو خویان
لی وهر یگیری، ته مه رای په سندنو عه مدلی به.

ههروه ها دهر باره ی شایه تی دانیان له سهر موسولمانان پیوسته کار به رای
نیام ته حمده بکری: که ده لی: له بر ناچاری و نه بوونی وه کو: له سه فردا
دروسته شایه تی ناموسولمان بو موسولمان! به لگش نایه ته که یه که
ده فرموی: ﴿أَوْ آخِرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾.

نیبو ته ییمیه ده لی: رای نیام ته حمده دهر باره ی وهر گرتنی شایه تی
لییان له م باسه دا بو کاتی ناچاری و پیوستی به، ته مه ش داخوازی ته وه ده کا
له هر کاتو شوینیکدا ناچاری هه بوو، شایه تی به که یان لی وهر ده گیری! خو
نه گهر بگوتری: نا موسولمان له هر شوینیکدا موسولمان ده ست نه که وت
شایه تی لی وهر ده گیری! به لام ده بی له گهل شایه تی دانه کهیدا شویندیش بخوا،
ته وه وی ده چی. چونکه ری ده که وی کابرای موسولمان له غه ربیدا ده که ویتسه
حاله تی سهر مهرگو موسولمانی ده ست. نا که وی بیکاته شایه دو وی ده چی
سپارده ی لابی قهرزی لابی یا قهرزی لای خه لک بی، زه کاتی له سهر مابی!
که فاره تی له سهر بی! جا نه گهر دروست نه بی ناموسولمان بکا به شایه ده زور
له مافی خوی و خه لکی تریش ده فوتی.

۵- نایه تی ﴿تَجَسُّوْهُمْ﴾ به لگیه له سهر به ند کردن، چونکه دلنایایی و
گه یشتن به قه ناعت له کاروباری مالو ساماندا یان به ره هن ده بی یان به
که فالت! ده ی که ته مانه نه بوون ته نها به ند کردن ده بی بو ته وه ی به هوی
به ند کردن وه کابرا و لی بکری ته مافه ی لایه تی بیداته وه، یان دهر ی که وی
که هه ژارو نه بووه وازی لی به یتری!! به لام گه یشتن و ده ست که وتنی مافی
جه سته یی! ته مافانه ی که بریکاریان تیدا نیه، وه کو هه دو توله، ته وه به
به ند کردن نه بی نابی!.

ته بو داوودو تیر میذی و هی تریش گیراویانه ته وه له به هزی کوری هه کیم،
ته ویش له باوکی یه وه، ته ویش له باپی ری وه؛ ده لی: پیغه مبر ﷺ به بونه ی

تۆمه تیکه وه، پیاویکی بهند کرد. ههروه ها نه بو داوود له عه مری کوری (الشريد) وه له باو کیه وه ده لئ: پیغه مبهر ﷺ فرمووی: (إِلَى الْوَاجِدِ يَحِلُّ عِرْضُهُ وَعَقوبته) که فرمووی (یحل عِرْضُهُ) به سه رزه نشت کردن ته صبی ده کری.. که ده فرمووی: (وعقوبته) مه به ست بهند کرد نیه تی.

۶- که ده فرمووی: ﴿مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ ناماژه به بو دیاری کردنی کاتو شوینی سویند خواردنه که، واته: هه لباو ردنی کاتی که له دلو ده روونی سویند خۆره کاندا کاریگری، به ئومیدی نه وهی که راست بلیسن: له شایه تیدانو سویند خواردنه که بیان دا.

زوری زوری زانایان ده فرموون: مه به ست له ﴿بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ دوا نوژی عه صهره، چونکه شوینکه وتوانی هه موو تاینه کان ریزی کاتی دوا نوژی عه صهر ده گرن، خویان ده پارێزن نه وهی که درۆی تیدا بکه نو سویندی به درۆی تیدا بخۆن. له هه دیشتی سه حیح دا هاتووه؛ ده فرمووی: (مَنْ حَلَفَ عَلَى مِثْلِ كَذِبَةِ بَعْدِ الْعَصْرِ، لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَان) هه که سئ سویندی به درۆ بخوا له دوا نوژی عه صهر، رۆژی قیامت ده گا به خودا، خودا ره حسی پی ناکاو رقی لییه تی. ههروه ها دیاری کردنی شوینی سویند خواردنه که، وه کوو له فرمووده یه کدا هاتووه که مالی که نه حه ده نه بو داوودو نه سانی ریوایه تیان کردووه؛ نیبنو ماحه به سه حیحی داناوه، نیبنو خوزه یه سو نیبنو حه بیانو حاکم به سه حیحیان داناوه، له جابیره وه به مه رفوعی ریوایه تیان کردووه؛ که پیغه مبهر ﷺ فرموویته: (لَا يَخْلَفُ أَحَدٌ عِنْدَ مَنبَرِي كَذِبًا إِلَّا تَبَوَّأَ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ) له نه بو هوره یه وه فرمووده یه کی تر به م مانایه ریوایه ت کراوه، نه سانی له نه بو ئومامه ی کوری ته علیه به مه رفوعی ریوایه تی کردووه؛ که پیغه مبهر ﷺ فرموویته: (مَنْ حَلَفَ عِنْدَ مَنبَرِي هَذَا بيمين كاذبةٍ يَسْجَلُ بِهَا مَالٌ أَمْشَرِيٍّ مُسْلِمٍ فَعَلِيهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا

ولا عدلا) نیتر جه ماوهری فوقه ها نهم نایهتو نهم فمرموودانه یان کردووه به به لگه کی نهوهی که دروسته قورسایی بخریته سمر سویند خورو توندو تیژی له گه لدا به کار بهیتری، بدم جوړه له شوینیکی پیروزی وه کوو ناو که عبه، بهتایبه تی له نیوان روکنو مقامی تیبراهیم دا، یان مزگهوتی مه دینه، له نزیک مینبری پیغه مبر ﷺ یان له بهیتول مقدیس لای (صخره) له روژی جومعه دواي نوژی عصر سویند بدری!!

نیمامی رازی ده لی: شافیی گوتوویه تی: له سویند اندا توندو تیژی له گه ل سویند خور به کار دهیتری له مهوزوعی خوینو ته لاقو تا زاد کردنی بهنده و مالو دارایی نه گهر گیشته دووسه دیره می زیو، واته: کاتو شوینه که لی تنگ ده کرتی نهوه و زیده گرنگی پی ده دری، له مه که ده بریته ناو که عبه: له نیوان روکنو مقامدا سویند ده دری، له مه دینه لای مینبری پیغه مبر ﷺ، له بهیتول مقدیس لای (صخره) له ولاتانی دیکه ده بریته پیروزی ترین مزگهوتو له لای مینبرو بهرو روی روگه سویند ده دری!

۷- نایهته که بهروونی نهوهی تیدایه که ده بی توندو تیژی له گه ل سویند خور بکری، به جوړیک که سامو هه بیه تیک به سویند خوار دنه که بیه خشی و به شیوه یک بی کابرا له درو کردنو خیانهت بگریته نهوه؛ توندو تیژی له گه لا کردنه که به چوار شت ده بی:

۱- کات: روژی جومعه دوا نوژی عصر.

ب- شوین: وه کوو نیوان روکنو مقامی تیبراهیم له که عبه دا، یان نزیک مینبری پیغه مبر ﷺ له مه دینه، یان لای (صخره) له بهیتول مقدیس، به لام نهبو حنیقه بوخاری ده فمرموون: سویند له سمر خوراوه که کم بی یان زور، گرنگ بی یان نا، پیویست ناکا کهس له نیوان روکنو مقام، یان لای مینبری پیغه مبر ﷺ سویند بدری! وه لی: نیمامی مالیک ره نی له گه ل نیمامی شافیی دایه، له وه دا که ده لی: سویندی گرنگ وه کوو سویند خوار دن له سمر مهوزوعی خوین ده بریته نیوان روکنو مقام بو کسی له مه که کو

ده‌رووبه‌ری بی، بۆ دانیش‌توانی مه‌دینه‌و ده‌رووبه‌ری ده‌بریته لای مینه‌بری
پیغه‌مبه‌ر ﷺ .

ج- چۆنیه‌تی سویند خۆر: موزه‌ره‌ف ئیبنول‌ماجشونو بری فوکه‌های
شافیعی ده‌لین: ده‌بی سویند خۆره‌که به‌راوه‌ستانه‌وه‌و رووی له‌قیبله‌بی که
سوینده‌که ده‌خوا، ئیبنو که‌نانه ده‌لی: به‌دانیش‌تنه‌وه سویند ده‌دری.

د- توندوتیژی کردن له‌وشه‌ی سوینده‌که‌دا: بری ده‌لین: ده‌بی بلی: سویند
به‌خوا، بلی قه‌سه‌م به‌خوا. ئیمامی مالیک ده‌لی: ده‌بی بلی: سویند به‌و
خودایه‌ی -هیچ خودای تر نین جگه له‌ئو- هیچ مافیکی نه‌وانم لا نیه،
ئه‌وه‌ی لیم داوا ده‌که‌ن بی بناغیه.

هه‌نه‌فیه‌کان ده‌لین: به‌س ده‌لی (به‌خودا) هیچی تری لی زیاد ناکا،
نه‌گه‌ر قازی گومانی لی‌په‌یدا کرد، سوینده‌که‌ی له‌سه‌ر توند ده‌کری: به‌م
نوعه‌ی بلی: سویند به‌و خودایه‌ی هیچ خودای تر نین -جگه له‌ئو- هه‌موو
نه‌ینیو ناشکرایه‌ک ده‌زانئ، ره‌حمانو ره‌حیمیکی وه‌هایه: ناگاداری نه‌ینیو
ناشکرایه وه‌کوو یه‌ک، خییانه‌تی چاو ده‌زانئ، شیردراوه‌ی ناو دل ده‌زانئ!
شافیعی ده‌فرموئ: ده‌توانرئ سوینده‌که قورس بکری به‌هۆی قورئان‌دانان
له‌به‌رده‌میا.

۸- نه‌ندازه‌ی ئه‌و ماله‌ی که‌سویندی تیدا ده‌خوری، ئیمام مالیک
ده‌فرموئ: نابئ له‌سئ دیره‌م که‌تر بی، واته: به‌نه‌ندازه‌ی ئه‌و ماله‌ که
ده‌ستی‌پئ ده‌بردئ! شافیعی ده‌فرموئ: نابئ له‌یست دینار که‌متری،
واته: ده‌بی بگاته نه‌ندازه‌ی نیصابی زه‌کات.

۹- له‌راستی‌دا حق وایه هه‌والئ شایه‌د وه‌رگیرئو بروای پی‌بکری به‌بی
سویند‌دان چونکه‌خودا ده‌فرموئ ﴿وَلَا يُضَارُّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾ که‌وابوو
کاتئ شایه‌د سویند ده‌درئ که‌گومان له‌هه‌واله‌که‌یان‌دا په‌یدا ببئ، نه‌گه‌ر
شایه‌ده‌کان عا‌دل نه‌بوونو دادوهر لییان که‌وته گومانه‌وه سویندیان ده‌دا،
چونکه‌خودا ده‌فرموئ ﴿إِنْ أَرَبْتُمْ﴾ نه‌گه‌ر گومانتان بۆ په‌یدا‌بوو، که‌وابئ
هه‌رکاتئ گومان دروست نه‌بوو سویند‌دان نابئ! به‌لام ئیمرو شایه‌دو سویند‌دان
له‌داد‌گا‌کان‌دا بۆته دیارده‌یه‌کی گشتی.

۱۰- نایهته که بهر وای داناه که داواکر (مدعی) شایهتی بۆ خۆی بډاو هر له گمل سویندی له سر داواکمی خوارد مافه کمی بۆ ده چه سپی نه مهش پیچهوانه می نو قاعیده فیهیهیه که ده فمرومی: (البینه علی المدعی والیمین علی من انکر) نه دهش نو پیری داد پروهی تیدایه جا له بر نه م پیچهوانهیه جه ماوهی زانایان ده لئین: حوکمی نه م نایهته سپراوه تهوه. وه لامی نهوانه می که ده لئین نایهته که مو حکه مو حوکمه کمی باقییه ده لئین: قبول کردنی سویندی داواکر (مدعی) له بر نهویه: که داوالیکراو خییا نه می تیدا ده رکه وتوه و تاوانبار بووه. نه مهش له گمل قاعیده می نو صولدا یه کنده گرنه وه چونکه لایمی داواکر به هیژ ده بی، نه گر داوالیکراو سویند رهت بکاته وه، یان قرینه هبی له سر راستی داواکمی نیتر به دیکردنی خیانت له داوالیکراو، ده بیته هویه ک بۆ به هیژ کردنی داوا داواکر (مدعی). چونکه هه موو کاتی سویند لایمی نو که سه ده گری که داواکمی به هیژ تره.

۱۱- نایهته که به لگهیه له سر رهوایی سویندی رهت کراوه، واته: رهت کرد نه وه سویند له داوالیکراوه بۆ داواکر.

۱۲- شایهترین کهس لهو میراگرانه می داویان هیه بۆ قبول کردنی سویند لیان نو که سهیه که نزیکتره له مردوه که.

له روژی قیامتدا پرسیار له پیغه مبه ران ده کری

ده رباره می نکامی بانگهوازییه که یان

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمْ قَالَوْا لَا عِلْمَ لَنَا بِئِنَّكَ

أَنْتَ عَلَّمَ الْغُيُوبَ﴾ (۱۰۹)

دوا می نه وه پروهردگار فرمانی کرد به ناده می زاد به ته موا کردنو ترساندن له شارد نه وهی وه سهیه تو شتی تریش، به شوین نه وه دا هه ره شه می توندی له هه موو ناده می زاد کردو ترساندن له مه شه دو رو داوینک که له پیشیانو روژی قیامت تووشی دین، داوا لی کردن که خویان له سزاو تو له می

ئەو رۆژە پیاڕیزن، ھەمیشە ئەو رۆژەیان لەیاد بێ، ئەو مەشھەدو
لێکۆڵینەو و پرسیار و ھەلامەیان لەپیش چاوی بێ. خۆیان بۆ ئامادە بکەن.
﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ﴾ ئەو پێغەمبەر ﷺ یادی ئەو رۆژە بکەرەو ھە
رۆژی قیامەتە، ئەو رۆژە کە پەرەردگار ھەموو پێغەمبەرەکان کۆ دەکاتەو،
لە رووی سەرزەنشستو لۆمەکردنی گەلەکانیانەو ھەو دەکاتە پێغەمبەرەکانو
﴿فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ﴾ دەفەرموێ: کە ئێوە بانگەوازی نەتەوکانی خۆتان
کرد بە چ شێوەیەک بەپیر بانگەوازییە کەتانەو ھاتن؟ نایا برۆیان پێ کردن
گوێیستی نامۆزگارییە کانتان بوون؟ یان سەریپێچیان کردو رویان
لێوەرگیران؟؟ ئەلبەتە خودا بۆخۆی دەزانێ بانگەوازییە کەیان چۆن بوو،
و ھەلامە کەشیان چی بوو؛ وەلی ئاراستەکردنی ئەم پرسیارانە بۆ
سەرزەنشستکردنی ئەوانە کە برۆیان نەکردو، بۆ ئەوێ پەنجە پەشیمانی
بگەزنو لێیان روون بێ کە خودا لە ھەموو شتێک دەکۆڵیتەو، لە ھەموو
کەس دەپرسیتەو، وەکوو لە شۆنێکی تردا دەفەرموێ: ﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ
أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ الاعراف/ ۶.
یان کە دەفەرموێ: ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ عَمَّا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ الحجر/ ۹۲-۹۳. دەو جانە گەر بگوترێ: بۆچی پەرەردگار پرسیاری
لەشتێک لێکردن کەخۆی زۆر باشتر لەوانی دەزانێ؟! دوو ھەلامە ھەیە:
یەکەم بۆ ئەوێ بە پێغەمبەرەکان بزانیت ئەو کارو کردەوانە دوا ئەوان
کردوویانەو ئەوان پێیان نەزانێ.

دووەم بۆ ئەوێ گەلو نەتەو سەریپێچکارەکان ریسوا بکا لەبەر چاوی
ئەو خەڵکێ خۆدایەدا ببیتە جۆرە سزایەکی بۆیان.
ئەم پرسیار کردنە بۆ ھەردوولایە؛ بۆ پێغەمبەرەکانو بۆ گەلەکانیشیانە!
یان کە دەفەرموێ: ﴿إِذَا الْمَوْءِدَةُ سُئِلَتْ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ﴾ التکویر/ ۸-۹.
ئەم پرسیارە بۆ شاھیدەکانە! نەک بۆ تاوانبار، مەبەست سەرزەنشستو
ناپەزایی دەریپێنە بەرامبەر کارەکە.

نہم پرسیارو وہ لامہ بہ گوئری موقیفہ کانی روژی قیامت دہ گورین
لہبری موقیفدا پورہ ردگار پرسیارہ کان ناراستہ پیغہ مبران دہ کا، بؤ
نہوی شایہ دی بدن لہسر گہلہ کانیان، جاری وا دہ بی پرسیار لہ نہتہ وہ کان
دہ کا، جاری وا ہدیہ پرسیار لہ دوژمنہ کان دہ کا، وادہ بی پرسیار لہ شایہ
دہ کا، موقیفی واش ہدیہ پرسیار لہ ہمدوولایان دہ کا.

ہمروہا پرسیار لہ پیغہ مبران دہ کا ناخو گہلو نہتہ وہ کانیان دواپی
چیپان کردوہ؛ چ دابو نہریتیکیان داہیناوہ، نہوانیش لہ وہ لامی نہم
پرسیارانہدا ﴿قَالُوا لَا عَلَمَ لَنَا﴾ وتیان: خودایہ: تیمہ ہیچ زانیاریہ کمان نیہ
جگہ لہو برہ زانیاریہ کی تہ لہ تیمہ باشتر لی دہ زانی، زانیاری تیمہ
لہ ناست زانیاری رہا موطلہ قی تودا دہ بی چی بی؟ تہتو ناگاداری ہموو
شتیکی، زانیاری تیمہ لہ ناقار زانستی تودا وہ کو نہبوو وایہ. ﴿إِنَّكَ أَنْتَ
عَلَامُ الْغُيُوبِ﴾ پیگومان زانی توی پورہ ردگار زانا ناگادار بہ ہموو
نہینیو شتہ پدنامہ کی بہ کان، نہوی لہ تادہ میزادان نادیاربی، یان لہ بر
ترسو بیمی تہنگو چہلہ مہی روژی قیامت لہ یادیان بچی لای توی یزدانی
زانا ناگادار ناشکراو نمایانہ. چونکہ زانیاری تہ گشتی و فراوانہ ہموو
شتیکی ناشکراو نہینی دہ گریتموہ، ہیچ شتیکی لی گوم نابی. بہراستی
دیمہ نیک سامناکو موقیفیکی ترسناکہ!!

کڑکردنہوی تہو ہموو پیغہ مبرانہ کہ لہروژی جیاجیادا یہک لہدوای
یہک نیردراون، ہمریہ کمیان لہ شویتیک، ہمریہ کمیان بؤ گہلو نہتہ وہ یہک
ہوژیک رہوانہ کراون، ہموویان - وپرای جیواازی کاتوشوینو گہلو
نہتہ وہ کانیان - یہک بانگوازیان کردوہ، بؤ یہک مہبست ہدولیان داوہ، بؤ
یہک تاپہرستی و خوداناسی و گردن کہچی و فرمانبرداری بؤ زانی پاکی
یہزدان.

تا تہو پیغہ مبرانہ کہ نیردراون بؤ سر تہو ہموو گہلو نہتہ وہ
جوڑاوجوڑانہ لہو روژگارو سہردہو شوینہ جیاجیایانہدا تہو روژہ
کودہ کریتموہ، جوڑہا شایہ میدانو ہلرتستیان ہرامبر گہلہ کانیان ہدیہ،
جوڑہا وہ لامیان دراوہ تہو دہ یخنہ روو، تہمانہ ہموو لہ برہم

پرونده گردا کوزه بنهوه، چاه پری پرسیارو چاه پروانی ناکامن، ناشکرایه
 نهوه دیمه نیکه بیر لیکنهوهی موچورکه به جهسته دا دینی و پیست گرژ
 ده کار، دلّه خورپی پیددا ده کا؛! خو نه گدر ره حمی خودا نه بی، لهو
 مه شه ده دا کهس هیچی له بیر نامینی و کهس سهر کهسی ناپه رژی! رژی
 بهر و پروو کردنه وهیه، بهر و پروو کردنه وهی شاده میزادان به پیغه مبره کانیا،
 بهر و پروو کردنه وهی به درو خمره وه کان بهو پیغه مبره انیان که به درو یان
 خستونه وه، بو لومو سهرزه نشت کردنی سهر پیچیکاران، بو دوویات
 کردنه وهی نهو راستی بهی که نهو پیغه مبره انه له خوداوه نیردراون، نایینی
 خودایان هیناوه، نهوان بهر پرسیارن له پیامه کیان؛ له گمل نهته وه کانیا؛ بویه
 که پرسیار ناراسته یان ده کری، به یه ک دهنگ نیعلانی نهوه ده کمن که
 زانیاری حقو راست لای زاتی پروهرد گاره، نهو زانیاری بهی لای نهوانه
 ده رباره ی گه له کانیا له ناستی زانیاری خودا ده کوو نه بو وایه! به نه ده بو
 حیشمه نهوه له خرمهت پروهرد گاردا به ندایه تی و زه لیلی خویان راده گه یه دن
 به یه ک دهنگ ده لیتن؛ خودایه نیمه هیچ زانیاریه کمان نیه، نیمه ناگامان
 له هیچیان نه بووه نهو زانیاریه ی ده رباره یان هه مانه له ناست زانیاری تو دا
 وه کوو نه بو وایه.

یاد خستنه وهی موعجیزه کانی جهززه تی عیسا

إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَذْكُرُ بَعَثْتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَٰلِدَتِكَ إِذْ
 أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ
 وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
 بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتَبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي
 وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَنْكَ إِذْ جَعَلْتَهُمْ
 بِالْبَيْتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٠﴾

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ عَامِنُوا بِي وَبِرَّسُولِي قَالُوا عَامَنَّا وَأَشْهَدُ
بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

وه کوو له مانای نایه تی پيشوودا گوترا: مهبست به فمرموده ی خودا:
﴿مَاذَا أُجِبْتُمْ﴾ سرزه نشستو لومه کردنی گهلو نه تهمه سر پيچيکارو
ياخی بووه کانی پيغه مبرانه، ناشکراشه شياوترين گهلو نه تهمه به لومه کردن،
تھو مه سيحي يانهن که عيسايان کردوه به خودا، چونکه ياخی بوونو تانهو
ته شمری گهلو نه تهمه کانی دیکه ته نیا ناراسته ی پيغه مبره کان کراوه؛ به لام
ده ستر ژوي تانه ی مه سيحي به کان ناراسته ی زاتی پاکی خودا کراوه، شتی
وايان بۆ هه لبه ستوه که زۆر له زاتی پاکتو به رزی تهمه دووه، تهمه تا
توانه، ده لئين: خودا ژنو مندالی هیه، تيديعی تهمه ده کهن که عيسا کورې
خودايمو، مهربه می دايکی خيژانی خودايمو!! بۆيه په روه ردگار دي لهو رۆژه دار
لهو مه شه ده دا نيعمه ته کانی خوی، يادی عيسا ده خاته وه: که له راستی دا تھو
نيعمه تانه موعجيزه و چه سپيندري پيغه مبرايه تيه کهنی، پالپشتو پشتگيري
ده کهن له سر پدیا مه که ی، هر وه کوو چون پشتگيري پيغه مبرانی تریشی
کردوه به موعجيزه، مهبستیش به وه بيرهي تانه وه ی تھو نيعمه تر
موعجيزانه بۆ عيسا ريسوا کردنی مه سيحي به کانه!! سرزه نشستو
لومه کردنيانه له سر تھو پړو پاگنده يه ی که بۆ عيسايان هه لبه ست، چونکه
هه ربه کی لهو نيعمه تانه تهمه ده گهي نه ی که عيسا ناده ميزادو به نده ی خودايمو،
نه ک خودايمو، يان کورې خودايمو، يان به شيکنبی له خودا!!..... ده با بزانيان
ناخاوتنی تھو مه شه ده چی بهو حه زره تی عيسا چون وه لامی په روه ردگاری
تاکنو ته نیا ده داته وه؟؟..

﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ تھي پيغه مبر! تھو ديمنه بۆ گهلو
نه تهمه که ت باس بکه؛ که خودا عيسا لهو مه شه ده سامناکه دا راده گري،
خيطابی خوی ناراسته ده کاو، ده فمرموي: تھي عيسای کورې مهربه م!
﴿اذْكَرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ﴾ يادی نيعمه تی من بکمره وه که

به سر خوتو دایکتدا رشتمن!! بهی باوکه له دایکت دروستم کردی، کردمی به موعجیزه و نیشانهی بالادهستی و به توانایی خرم، نیعمه تم به سر دایکتدا رشت بهوه که توّم کرد به بهلگو شایهت له سر داوینپاکی لهو تاوانهی که ستمکاران وه پالیا. دابوو نه فاهو گهوج بوختانیان بو ده کرد، که له سر پیشکه توّمان هینایه زیانو شایهتیتدا به داوینپاکیو بی تاوانی دایکت ﴿إِذْ أَيْدَتَكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ توّم به هیز کرد بههوی ناردنی فریشتهی سروش که جویره نیله، کردمی به پیغه مبر، نیگامان بو ناردی و پلهو پایهی پیغه مبریت پی درا، له ته مهنی مندالی و گهره ییتدا بانگموازی خه لکت کرد بو خودایمرستی، موعجیزه ی سر سوپ هینرمان پی به خشی بو پشتگیری کردن له راستی پیغه مبریه تیه کهت بهم جوړه که ﴿تَكَلَّمَ النَّاسُ فِي الْهَدْيِ وَكَهْلًا﴾ ناده میزادانت بانگ ده کرد بو خودایمرستی و ناخاوتنت له گلداده کردن له ته مهنی ساوایتدا که له سر پیشکه بووی له ته مهنی گهره ییشدا داوینپاکی دایکت راده گیاندو بهریرچی ستمکارو بوختانکمرانت ده دایه وه، ده تگوت: ﴿إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا﴾ مریم/ ۳۰-۳۱، همره ها ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ یادی لهو نیعمه ته بکمره وه که قیری نووسینو خویندنه وهم کردی، ده توانی کتیب بخوینیته وه و زانستی به سوود بو دیزو دنیات قیر بییت، و شهی ﴿حکمة﴾ زانستی نه ظهرو عه مملی ده گریتموه ﴿والتوراة والإنجیل﴾ قیری تموراتم کردی، لهو تموراته ی که له پیش توّدا به نیگا بو موسامان ناردبوو، همره ها (نینجیل) مان بو ناردی که په ندو ناموژگاری تیدایه، باسکردنی تم دوو کتیبه دوا به دوا ی و شهی - الکتاب - بو زنده ریزو قه در زانیانه! نه گینا و شه که تموانیش ده گریتموه!

همره ها ﴿وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَفْخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي﴾ یادی لهو موعجیزه بکمره وه: که پیمان به خشیوی؛ به ویستو نیراده ی نیمه ده تهینا له قور لاشه یه کت دروست ده کرد له شیوه ی بالنده دا نه مجار قووت بهو لاشه یه دا ده کرد، به ویستو نیراده ی نیمه ده بوو به

بالندهیه کی خاوهن گیان. نهتو لاشیهکت ریک ده خستو فووت پیدا ده کرد
 بهروردگار ده یکرده بالندهو گیانی بهمردا ده کرد ﴿وَتُبْرِيءُ الْأَكْمَهُ
 وَالْأَبْرَصَ بِأَذْنِي﴾ هروره ها به شیوهی موعجیزه کویری ماده رزادو به لکه کت
 چاک ده کرد نموه به ویستو نیرادهی تیمه! هروره ها نمو نیعمه ته بینمونه یادی
 خوت؛ که موعجیزه ی مردوو زیندوو گردنمونه مان پی به خشیبوی، مردوی
 چند سال نموه پیش مردوو له گزوا، بانگت لی ده کرد به نیزنو نیرادهی تیمه
 گزوی هله ده ته کانو زیندوو ده بووه وه هله ده ستایمونه.

هروره ها ﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ﴾ یادی نموه بکرده که له
 شورو مهبهستی به نو نیسرائیلی پاراستمی و نه مهیشت فرسه ت
 لی بینن ﴿وَإِذْ جِثَّتْهُمْ بَالِیْنَاتٌ﴾ نمو کاتهی کرای به پیغه مبرو به
 به لگرو موعجیزه وه هائیه لایانو پیامی خوت پیوا گه یاندنو
 به لگه ت له سر راستی پیامه کت نیشان دان، به لام گه له کت پروایان
 پی نه کردی سر پیچییان کرد ﴿لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا
 سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ نموانه ی کافر بوونو پروایان پی نه کردی له مان، وتیان؛
 نم دیاردانهی عیسا ده یانوتنی سحر و جادوویه کی ناشکرایه، فری
 به سر موعجیزه وه نیه. بهروردگار هه موو نیعمه ته گانی به شیوهی
 کرداری رابردو هینان، بز نموهی ناماژهبی له سر روودانیان.

هروره ها ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْهُودِيِّ﴾ یادی نمو نیعمه ته بکرده
 که نیلها م خسته دلای حموریه کانمونه ﴿أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي﴾
 که نیمان بینن به خودایمتی خو و پیغه مبرایمتی عیسا؛ بز نموهی بینه
 هورپی و یارمه تید هرت نموانیش ﴿قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾
 وتیان؛ خودایه نیمانمان هیناو پروامان به خودایمتی تو هیمو
 عیسا ش به پیغه مبرو ره وانه کراوی توده زانین، خودایه! تو
 به شایه دبه تیمه موسولمانین!!

ناشکرایه وشه ی ﴿أَوْحِينَا﴾ لیره دا به مانا نیلها م خسته دله، نه کن نمو
 سروشو نیگایه ی بز پیغه مبران کراوه، له چمند شوینی تریشدا وشه ی

﴿وحي﴾ به مانا نیلهام هاتوه؛ وه کوو ده فمرموی: ﴿واوحینا الی ام موسیٰ ان ارضعیه﴾ القصص/۷، یان ﴿واوحی ربک الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا﴾ النحل/۶۸.
 مه به ست له هینانی موعجیزاتی عیسا لی ره دا ناگادار کردنه وهی
 مه سیحی به کانه، که بیرو باوهره که یان به تالو پیوسته واز له نهو بیرو باوهره
 بینن، چی دیکه ناده میزادیکی ناسایو له دایک نبوی وه کوو عیسا نه کهن به
 خودا، ناده میزادیکی که وه کوو ناده میزادیکی تر ده خواو ده خواته وهو سهرناو
 ده کاو خموی لیده که وی.....هتد.

ناردنه خواره وهی سفره و خوان بو سهر به نوئیسرائیل

له سهر داوای جهوارییه کان

إِذْ قَالَ الْخَوَارِیُّونَ یَعِیْسَى ابْنُ مَرْیَمَ هَلْ یَسْتَطِیْعُ رَبُّكَ أَنْ
 یُنْزِلَ عَلَیْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِینَ ﴿۱۱۲﴾
 قَالُوا نُرِیدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَیِّنَ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتُنَا
 وَنَكُونَ عَلَیْهَا مِنَ الشَّاهِدِینَ ﴿۱۱۳﴾ قَالَ عِیْسَى ابْنُ مَرْیَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا
 أَنْزِلْ عَلَیْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَیْدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآیَةً
 مِنْكَ وَآرْزُقْنَا وَأَنْتَ خَیْرُ الرَّزَاقِینَ ﴿۱۱۴﴾ قَالَ اللَّهُ إِنِّی مُنْزِلُهَا عَلَیْكُمْ
 فَمَنْ یَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّی أَعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِینَ

۱۱۵

له نایه ته کانی پیشوودا هشت نیعمت، یان بلتین : هشت موعجیزه ی
 یه کی به کی که پهروه ردگار به خشییوونی به عیسا باسکران، نیستا دیته سهر

باسکردنی نیعمہ‌تی تۆیم کہ موعجزہ‌یہ کی ترہ لہسہر راستی پھیامی
عیساو پیغہ مہراییہ‌تی بہ کھی، تہویش چیرۆکی سفرہو خوانہ، کہلہسہر داوای
عیسا، پەرہردگار ناردیہ خواری تا بییتہ بہ لگہ لہسہر بالادہستی بہ توانایی
خوداو راستی پیغہ مہراییہ‌تی عیسا بۆئہوی خەلکی پروای پی بکەنو ئیمانی
پی بہینن دہفرمووی: ﴿وَإِذْ قَالَ الْخَوَارِیُّونَ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْیَمَ﴾ تہی محمد!
یادی تہو کاتہ بکمرہوہو تہو چیرۆکہ بۆ نادہ میزادان یگپەرہوہ: کہ ہاوہ لہ
راستالہ کانی عیسا؛ حەوارییہ کان، بہ عیسیان گوت: تہی عیسا کی کوری
مہرہم! ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يَنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾ نایا
پەرہردگاری تۆ رازی دہبی بہوہ کہلہ ناسمانہوہ سفرہو خوانمان بۆ بنیریتہ
خواری نایا شتی وامان بۆ دہکا؟؟

رافہ کمرانی قورتان لہسہر رستہی ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ چەند رایہ کیان
ہمہ:

۱- دہلین: چونکہ پرسیارو روداوہ کہ لہ حەوارییہ کان بوہ، تہوانیش
برواداریونو پتییان وابوہ: کہ خودا بہسہر ہەموو شتی کدا بالادہستہ،
کہواتہ: مانای ﴿يَسْتَطِيعُ﴾ لہسہر شتیوہی خۆی نیہ، بہ لکوو بہ مانای
(یَفْعَلْ) وہ، واتہ: پرسیارہ کہ لەتواناو دہسەلات نیہ بہ لکوو پرسیارہ کہ لہوہ
نایا دہیکا یان نا؟! نایا تہگەر داوای شتی وا بکھی وەلامت دہداتہوہ یان
نا؟! واتہ: تہوان ہەرچەندہ پروای تہواویان ہەبوو بەدەسەلاتو توانای خودا
بہسہر ہەموو شتی کدا بہ لام ویستیان بہچاوی خۆیان بیبینن بۆ زئدہ
دنیاییو بہ ہیزوونی باوہرہ کیان! وەکوو چۆن حەزرەتی ئیبراہیم داوای
لہ خودا کرد فہرمووی: ﴿رَبِّ اَرِنِي کَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتٰی؟﴾ خودایہ پیشانم بدہ
چۆن مردوو زیندوو دہکەیدوہ؟ چونکہ شتیکی ناشکراو نومایانہ کہ زانستی
نەظہریو ہەوال جاری وادہبی شوہہو رہخەمی ناراستہ دہکری، بہ لام
زانستی کہ لہبینینی بہ ناشکراو ہەرچاوە پەیدا بیی شکو گومان رووی
تی ناکا! فارس دہلین: (شنیدن کی بود مانند دیلن) ہەرچاوەش حەوارییہ کان
وتیان: ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُنَا﴾ وەکوو لہدواوہ دی. حەزرەتی ئیبراہیمیش -

دروودی خوی له سهر بی - له وه لامی پهروه دگاردا که پی فمروو: ﴿أَوْ لَمْ تُؤْمِنْ؟﴾ فمرووی: ﴿وَلَكِنْ لِيُظْمِنَنَّ قَلْبِي﴾ البقرة/۲۶۰.

۲- تیمامی (السدی) ده فمرووی (یستطیع) لیرودا به مانای (یطیع) وهو (سین) که زیاده ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ واته: نایا نه گهر تو نهی عیسا! داوا له خدا بکهی بژارنده خواره وهی سفره وخوان له ناسمانوه خودا به قسه ده کا؟

۳- تیمامی طه بیری ده فمرووی: باشرین مانا بو رستهی ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ نهویه بگوتری:

نایا نه گهر داوا له خدا بکهی که سفره وخوانمان له ناسمانوه بو بنیرته خواری خودا وه لامت ده داتوهو نهوت به قسه ده کا؟

۴- بریکیش ده لاین: به گویره ی قیرانه تیک که ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ به، رسته که وشه کی لی بردراوه، له بنره دتا رسته که بهم جوړه به ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ سُؤَالَ رَبِّكَ﴾ نهی عیسا ده توانی پرسیار له خدا بکهی؟؟ نهو کاته وشه (استطاع) له سهر مانای خوی ده بی!

به ههر حال حذره تی عیسا پرسیاره که یانی پی خوش نه بوو بویه وه لامی دانوه که واز لهو داوا به بینن ﴿قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ وتی: ته قوای خوا بکه نو له سزای بترسو واز لهم داواکاری به بینن که له داوا ناقولا که ی بهی نیسرانیلی ده چی که داوایان له مووسا کردو داوا که یان رت کرایه وه، چونکه داوا که یان په لپو بیانوو بوو نیوهش په لپو بیانوی وا مه گرن ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ نه گهر نیوه راست ده که من له داوای نیمان پتو ویتان دا، چونکه نهو جوړه په لپو بیانوه له گهل نیمانی راستو پتو ودا کونابنه وه.

نه مجار حذواریه کان عوزر ده هیښسوه وهوی سهره کی داوا که یان رون ده که نه وه ﴿قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا﴾ داوا کردنه که مان په لپو بیانوو نیه به لکوو ده مانه وی لی بخوین، برسیمانو پیو یستیمان به خورا که هیده، سهریاری نه وهش ﴿وَتُظْمِنَنَّ قُلُوبُنَا﴾ ده مانه وی دلنیا بینو پرومان به هیز بیی ﴿وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَ﴾ یه قینو زانیاریمان بو زیاد بیی له سهر تواناو

دهسه لاتی خوداو راستی پیغه مبرایه تی تۆو هیچ گومانو دله راو کیمان نه مینتی!! چونکه زانیاریه ک که له ریگی بینینه وه دهست بکوهی به هیتره بۆ دابین کردنی مه بهست له زانیاریه ک که له ریگی به لگه وه به شیوه ی نه ظهري پیدای بیی ﴿وَنَكُونُ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ نه گهر نهو سفره و خوانه مان بۆ بیته خوار ی تیمه ده بین به شاید له سر نهو موعجیزه و لای نهو بهنو تیسرا نیلی یانه ی که حازر نین بۆ یان باس ده کمین، یان نهو کاته تیمه شاید دی ده ده بین به تا کو تنهایی خوداو، به تواناو دهسه لاتی بی سنووری، بالا دهستی به سر هه موو شتی کدا، شایدیش ده ده بین که تۆش به راستی پیغه مبروی له خودا وه رهوانه کراوی، به مدش تیمانمان زیاد ده کاو ده شبیته هۆی موسولمانیوونی خه لکی تر.

جا که حه زره تی عیسا له نیازه که یان گه یشتو زانی مه بهسته که یان په لپو بیانو نه، نه م نزایه ی له خودا کرد: که فهرمووی: ﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾ عیسا ی کوری مریه م دهستی نزاو پارانه وی بهرز کرده وه فهرمووی: په روه ردگارا! نهی نهو که سه ی هه موو نیشو کاریکی تیمه ت به دهسته؛ سفره و خوانی کمان له ناسمانه وه بۆ بنیره خوار ی، به شیوه یه ک ته مانه به چای خۆیان بیبینن ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا﴾ نهو رۆژه ی سفره و خوانه که ی تیدا دیته خوار ی بیته جهژنو رۆژی شادی و خوشی بۆ تیمه ی خاوه ن باوه رو خودا په رست، یان نهو سفره و خوانه بیته بۆ یو نیشانه ی ریزلینان له تیمه له رۆژی جهژندا! ﴿لَاَوْلَانَا﴾ بیته جهژن بۆ یه که م گروهی تیمه که موسولمان بوون، حالی حازر که نه م نزاو پارانه وه یه ده کمین خاوه ن باوه رن ﴿وَأَخْرَجْنَا﴾ هه روه ها بیته جهژن بۆ نهوانه ی که دوا ی هاتنه خواره وه ی سفره و خوانه که تیمان دینن.

هه ندیک ده لێن: واته: نهو سفره و خوانه به شی هه موومان بکا، واته: ناخرکه س وه کوو یه که م که س لی ی تیر بخوا! ﴿وَأَيَّةٌ مِنْكَ﴾ نهو سفره و خوانه بکه به نیشانه له سر راستی بانگوازی یه که مو راستی پیغه مبرایه تی به م بۆ یته هۆی شاره زایی بوونی قه ومه که م بۆ ریگی راستو خودا په رستی

﴿وَأَرْزُقْنَا﴾ لهو سفره و خوانه رزقو رۆژیمان بدهری، رزقو رۆژیمان لهشتی
 تریش بۆ دابین بکه، که بیکهینه غیذو خۆراکی جهستهمان ﴿وَأَنْتَ خَيْرُ
 الرَّازِقِينَ﴾ تۆی پهرهردگار چاکترین رزقو رۆژی دهری، رزقو رۆژی دهدهی به
 کهسانیک مهیلت لی بی، بهبی نهندازه، که نهجینهی رهحهتهت بی سنورو
 فراوانه.

تیبینی نهوه دهکری: که حمزه ته عیسا له دو عاو پارانهوه کهیدا سودو
 فائیده ماددی به کانی سفره و خوانه کهی خسته دواي سووده کانی نایینی و
 سووه کۆمه لایه ته کانی، به پیچموانه ی داوای هواریه کان که سووه
 ماددی به کانیان پیش خست!

دوعا که ی حمزه ته عیسا گیرابوو ﴿قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَرْفُوعٌ عَلَيْكُمْ﴾
 پهرهردگار واده ی به عیسا داو فرمووی: نهو سفره و خوانه ی داوات کرد،
 بۆتان ده تیرمه خواری، جاریک یان چهند جاریک!! واده ی خودا حهقه و ته ی
 راسته و به لینی خۆی به جی هینا. سفره و خوانی له ناسمانه و بۆ ناردنه خواری
 به لام نه واده یه مارجیکی له گه لدا بوو فرمووی: ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ﴾
 ههر که سیک له تیره دواي هاتنه خواری دهی نهو سفره و خوانه کافر بی و پروا
 به تا کو ته نیایی خودا نه کا ﴿إِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ﴾
 بیگومان من سزای دهدهم سزایه کی و هها که سی ترم له کافره کانی جیهانی
 نهو سهرده مه بهو شیوه سزانه دابی! چونکه دواي یینینی نهو به لگه یه به چاوی
 خویان، هیچ پرویا نوویه کیان نامینی بۆ نهوه ی به کافری به میننه وه، یان گالته
 به نیشانه کانی خودایه ته خوداو ده سه لاتو توانای بیسنوری بکت!!

هه ندیک ده لین: رۆژی هاتنه خساره وه ی سفره و خوانه که رۆژی یه ک
 شه مه بووه، بۆیه تپستا مه سیحی به کان رۆژی یه ک شه مه ده که نه رۆژی
 بشوودان!

هه ندیک ده لین: خواری ده مه نیه که نازو گوشت بووه، هه ندیک ده لین:
 نازو گوشتی ماسی بووه. تیمامی سیوطی فرموده یه کی ریوایه ت کردوه
 ده فرمووی: سفره و خوانه که له ناسمانه و تیردرایه خواری نازو گوشتی له سر

بوو، فرمانیان پی کرا روژ بہروژ بیخونو ہیچی لی پمزمنده نہکن بۆ روژی دواپی. بہلام نہوان بہرچاو تنگی یان کردوو، لییان ہلگرت بۆ روژی دواتر. خودا غہزہ بی لیگرتزو کردنی بہ مہیمونو بہراز! ٹیبنو عومر دہلی: کوشندہ ترین سزا روژی قیامت بۆ ضونافیقہ کازو نہوانہی کافریون لہ تاقمی داواکری سفرہ و خوانو دارودہ ستہی فیرعدون.

طہ بیری دہ فہرموی: قسہی راست نہویہ: کہ بگوتری: سفرہ کہ خواردہ مہنی لہ سہر بووہ، دہ گونجی: گوشت ماسو نان بووی، یان جۆرہ میوہ کی بہہشت بووی بزاندری چ جۆریک بووہ باشہ، نہشزاندری زبانی تیدا نیہ! (تفسیر الطبری - ج/۷/۸۸).

جہزہتی عیسا بہرائتہتی خوی و دایکی رادہ گہیہنی دہربارہی
بیروبوچونی مہسیحی یہکان کہ دہلین: خوی و دایکی خودان
وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي
إِلٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحٰنَكَ مَا يَكُوْنُ لِيْ اَنْ اَقُوْلَ مَا لَيْسَ لِيْ
بِحَقِّ اِنْ كُنْتَ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِيْ نَفْسِيْ وَلَا اَعْلَمُ مَا فِيْ
نَفْسِكَ اِنَّكَ اَنْتَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ﴿۱۱۶﴾ مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَا اَمَرْتَنِيْ بِهٖ اَنْ
اَعْبُدُوْا اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيْهِمْ فَلَمَّا
تَوَفَّيْتَنِيْ كُنْتَ اَنْتَ الرَّقِیْبَ عَلَيْهِمْ وَاَنْتَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿۱۱۷﴾

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۱۱۸﴾ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿۱۱۹﴾ لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۱۲۰﴾

دوای نمودی پمروہ ردگار نیعمتہ گانی خوی بق حسزہ نسی عیسا ژساردن
 ہمدیہ کی لہو نیعمتہ تانہ موعجزیہ یکیشن بق عیساو نیشانی بہندایستی و
 پیغہ مبریتی بوون! نہ مجار باسی نمودہ دکا گلدروژی قیامتہ دہ
 لہ مشہدہ دیکسی سامناکو ترسناکدا پمروہ ردگار پرسیاریکی خدترناک
 ناراستہی عیسا دہ کا بق سمرزہ نشت کردنو نارہ زایی دہرپین لہ قدمدہ کی کہ
 نمو ہدمو سمرپیچی و بوختانو خییانہ تکاری بہیان نہ نجام داوہ، ہمدوہا بق
 نمودی پیمان رابگہ نہئی کہ عیسا لہو تو متو بوختانانہ رزگاری دہ بی۔
 نمودتا لیرہدا پمروہ ردگار روی خیطابی خوی دہ کاتہ پیغہ مبرو دہ فمرموی:
 ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ نہی (محمد) نمو رزہ بق گلدہ کت
 باس بکہ، کہ پمروہ ردگار پرسیاریکی گرنک لہ مشہدہ دیکسی ترسناکدا
 ناراستہی عیسا دہ کاو دہ فمرموی: نہی عیسا کی کوری مہریم: ﴿أَنْتَ قُلْتَ
 لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِهْنِي مِّنْ دُونِ اللَّهِ﴾؟؟ نمودہ نہتو بہ نادہ میزادانت
 گوتوہ منو دایکم بہ خودا بزانونو لہ جیاتی خودا نیمہ پیرستن؟؟ واتہ: لہ
 یہ کتا پیرستی رمودہ ببہ موشریکو ہاوہل پیداکمر بق خوداو لدتہ ک خودادا
 خودایہ کی تر، یان چہند خودایہ ک قمرار بدہن، جا پیمان وا بی کہ نمو ہاوہل
 سودو زیان دہ گہ نہئی یا نا، بق خوی سمریہ خو کاری پی نہ نجام دہ درین بیان
 پیروستی بہتیزی خودا ہدیہ، چوون یہ کہو بہ موشریک حلیب دہ کری، وہ گوو
 پمروہ ردگار لہ نایہ تیکی تردا دہ فمرموی: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا
 يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ، وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ یونس/۱۸۔

یٰۤاَنۡ دَہۡمَ رَمَوۡیَ : ﴿وَالَّذِیۡنَ اتَّخَذُوا۟ مِنْ دُونِہٖۤ اَوْلِیَآءَ مَا نَعْبُدُہُمۡ اِلَّا لِیُقَرِّبُوۡنَاۤ اِلَی اللّٰہِ زُلْفٰی﴾ الزمر/۳.

جا ہرچہ ندہ ٹایم تہ کہ لمشیوہ ی پرسیاردا ناراستہ کراوہ، بہ لام لمرستی دا پرسیار نیہ، بہ لکوو سہرزہ نشتو لومیدو ریسوا کردنی ٹوانیہ کہ پییان وایہ عیسا خودایہ، یان بہ شیکہ لہ خودا، بۆ ٹوہ ی ٹینکاری کردنی عیسا لمو باروہ کاریگہ ترتر بی لہ بہ درو خستہ ٹوہ یان لمریسوا کردنو سہرزہ نشت کردنیان، یان بۆ پیزاناندنی عیسا یہ کہ گہلہ کھی دوا ی ٹو چون گؤراونو بوختانیان بہ دم خوی دایکی ٹوہ ہلہ بستوہ، ٹایم تہ کہ بہ ناشکرا ناماژہ بۆ ٹوہ دہ کا، کہ مہسیحی یہ کان مہریمو عیسای کوری یان بہ خودا داناون، چونکہ دہ یان پیرستہ بندایہ پییان دہ کن، ہروہا دہ لٹن: مہریم ہرگیز نادہ میزادی لی نہ بوہ بہ لکوو ٹوہ ی لی بوہ خودا بسوہ، ہندیکیشیان پییان وایہ: مہریم یہ کیکہ لہ سی توقنو مہ کانی: باوک، کوپو روحو لقسو دوس ییگومان پہروہ ردگار لہ ہموو کس باشتر دہ زانی کہ حمزہ تی عیسا ٹوہ ی بہ گہلہ کھی نہ گوتوہ، بہ لکوو رنگہ ی خواپہ رستی یہ کتا پہ رستی نشان داون بہو پیری دل سوزیو لیبرا ٹوہ ٹہرکی سہرشیانی خوی نہ نجام داوہ!

کہواتہ: لمرستی دا پرسیارہ کہ ناراستہ ی ٹو خواگرتووانہ کراوہ! بہ لام بہروالہت پرسیارہ کہ ناراستہ ی حمزہ تی عیسا کراوہ، وہ لام دانوہ کس ہر دہ بی لہ ٹوہوہ بی ٹوہندہ ی تر مہ شہدہ کھی پپ ساچو ترس کردوہو تاوانی شہریک پیدا کردنو بہ خودا زانی نی عیسایان لی ٹہستم بوہ ریسوایان دہ کا!!

بہ راستی شہریک دانان بۆ خوداو بہ خودا زانی نی عیساو دایکی تاوانیکی ٹوہندہ گہروہو لہ عقل دوورہ نادہ میزادیکی ناسایی ناتوانی بیدرکینیو لافی پیوہ لی بیدا! کی دہ توانی ٹیدیہای خودایہ تی بکا؟ لہ کاتیکا دہ زانی کہ بندہ دیوہ دوست کراوہ؟!، دہ ی باشہ چون پیغہ مہر نیکی بہرزی وہ کوو عیسای کوری مہریم لافی خودایہ تی لی دہ دا؟! لہو پییشیش کہ خودا ٹوہ ہموو نیعمہ تو مو عجیزہ یہ ی پی بہ خشینو کردنی بہ

پیغەمبەر و فروستادە ی خۆی؟؟ دەبێ چۆن لەم پرسیارە گەرنگە رزگاری بێی؟
 چۆن بەرە و رووی ئەو نیدیعیای خواوەتییه بپێتەوه؟ لەکاتیکی عیسا بۆ خۆی
 ھەرگیز لافی خودایەتی لێ نەداوه و بەندە یەکی راستالۆ ملکە چو
 فرمانبەردارە! بۆیە وەلامەکە ی عیسا پرە لەترسو لەرزو بەو پەری داماو و
 سەركزی و سیمای بەندایەتیپەوه رووبەر و رووی پرسیارە کە دەپێتەوه، سەرەتا بە
 پاکو بپگەردی و بەرزی پەرەردگار دەست پێ دەکا ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ دەلی:
 خواوە: تۆ پاکو بێ عەببی، بەرزو بێ ھاوایی، تاکو تەنیاو بالا دەستو
 پەرەردگاری، کە ی بەندە یەکی وەکوو من رایە ی دەکوو ناماقوولی وا بکا؟!
 ﴿مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ﴾ من رایەم ناکووێ ناگونجی بۆ من
 شتیکی بڵێم کە بۆ زاتی پاکت نەشی، ناگونجی بۆ من کە قسە یەکی بکەم
 کە مافی کردنی ئەو قسە یەم نەبێ، چۆن بەندە یەکی وەکوو من رێ بە خۆی
 دەدا لافی خودایەتی لێیدا؟! ئەمجار دەکووتە بەلگە ھێنانەوه لەسەر ئەو ی
 کە ئەو کارە نەبوو و ھەرگیز بانگەوازی بۆ ئەو نەکردوو و زاتی پەرەردگار
 دەکاتە شاید لەسەر بێ تاوانی و بەرانەتی لەو تاوانە گەورە و دەلی:
 پەرەردگارا! ئەم ھەرگیز شتی وام نەگوتوو ﴿إِنْ كُنْتُ فَلْتَهُ لَقَدْ عَلِمْتُهُ﴾
 خۆ ئەگەر شتی وام گووتی بپگومان تۆ زانیوتەو ناگاداری تۆ تاکو تەنیاو
 زاناو داناو پەرەردگاری ﴿تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي﴾ تۆ ھەموو ناشکراو نەینی و
 پەنامەکی ناو دلی من دەزانی ﴿وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ﴾. بەلام من ئەو
 شتانە ی لە زانستی تایبەتی خۆت دەیشاریپەوه بەھیچ جوێکی پە ی پێ نابەم
 وە لێ ی بێ ناگام، ئەو ی فێرم نەکە ی نایانم وا دەبێ فێری دەبم لەبیرم
 دەچیتەوه ﴿إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بپگومان تۆ ی پەرەردگار ھەموو
 نەینی و پەنامەکی یەکت ناگا لێ ی دەزانی چ دەبێ چۆن بوو و چی لێ دی!
 ئەمە وەلامی عیسا بوو نە یگوت من ئەو ی گوتوو یان نەم گوتوو،
 بەلکوو زانینی ئەو ی حەوالە ی زانیاری بەرفراوان و بێ سنووری خودا کرد کە
 ھەموو شتیکی لێ ناشکراو نومایانەو ھیچی لێ ون نابێ، ئەو ی بوو و تی:
 ئەگەر من ئەو ی گووتی ئەو تۆ دەیزانی و ناگاداری پێ ی، ئەمەش ئەو پەری

رێزگرتزو نه ده ب ده گهیه نێ، تهو پهری زه لیلی و گهردنکه چی خۆی بو خودا
ده ده پهری!!

نه مجار پهره ردگار قسه ی عیسا مان بو ده گیریته وه که چی به گه له که ی
گوتوه و فرمانی به چی پێ کردوون، حقیقه ته راستی ته وه ی به گه له که ی
راگهیاندوه ناشکرای ده کاو ده فهرموئ: ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ﴾
نه من هیچ شتی کم ده ریاره ی بیرویا وه ری خوا پهرستی پێ نه گوتوون جگه
له وه ی فرمانت پێ کردووم به گهیاندنی که بریتی بوو له وه ی ته نه ها خودا
بهرستن که پهره ردگاری منو پهره ردگاری تیه وه شه و منیش وه کوو تیه
به نه ده ی بێ ده سه لاتو دروست کراوی تهو پهره ردگارهم! ته نه یا جیاوازی من
له گه له تیه وه نه وه یه: خودا کردوومی به فروستاده ی خۆی و بو لای تیه وه ی
ناردووم بانگه موازیتان بکم بو خودا پهرستی و به نه دایه تی کردنی! ﴿وَكُنْتُ
عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ تا له ناویاندا بووم چاوه دیریم ده کردنو ناگام
له کردارو گوشتاریان بوو، نه ده هیش قسه ی نابه جی بکم! هه میسه داوام
لی ده کردن که قسه ی حق بێنو خۆیان له کردارو گوشتاری نابه جی بیاریزن،
﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبُ عَلَيْهِمْ﴾ کاتیکیش منت مراندو
بردتمه وه بو لای خۆت نیت من ناگام لیان نه ماوه و نازام چییان کردوه و
چییان گوتوه، تو بو خۆت چاوه دیری کردارو گوشتاریان بویتو ناگات له هه له سو
کهوتیان بووه ﴿وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ تو به سه ره موو شتی که دا
ناگاداری هیه ت لی گوم نابێ، ناگات لی ره شو شاهیدی، که من له ناویاندا
بووم.

ماموستا سهید لی ره ده ده فهرموئ: ظاهیری ده قه کانی قورشان ته وه
ده گهیه ن که پهره ردگار عیسا ی مراندبێ و ته مجار به رزی کردیته وه بو لای
خۆی بری ناچارو فهرمووده ی پیغه مبه ریش ﴿وَكَانَ تَحْتَهُ دَحْزَرَةً﴾ ته وه ده گهیه ن که حه زه تی
عیسا زیندوو بێو له پله وایه یه کی تایه تیدا خودا لای خۆی داینابی!!
لی ره ده - به رای من - هیچ دژایه تی به ک نا بینرێ و چ گیرو گرفتیک پهیدا نابێ

له ټیوان نهوې خدا حذرته عیسی له ژبانی سفر زوی بی بهش کردیو مراندیبه تیو وه لای خوی له پلمو پایمه کی تاییدیدا ټیستا زیندووی!!

نموه تا: به گوړه ی ده قی تایستی قورټان شه هیده گان ژبانی دونیا پان له کیس ده چیو به رواله ده مرن! وه لی له هه مان کاتدا لای خدا زیندوونو خواردنو خواردنوه یان هیده، به لام شیوه ی ژبانه کیان چونه و چون نیه؟ ټیسه نایزانین نمو شیوه ژبانه چونه! همدروها شیوه ی ژبانی حذرته عیسا سهلامی خوی لی بی نازاندی چونه و چونه نیه.

زوربه ی رافه گمرانی قورټان له سر نمون که رسته ی ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتِ﴾ مدهست مردنی گیان ده رچوون نیه، به لکوو مدهست بمرزکردنوه یه بټو ناسمان، چونکه له شونځی کی ترده ده فرموی ﴿إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ آل عمران/۵۵. شیخ حه سنی به صری ده فرموی وشه ی (وفاة) له قورټاندا به سی جور مانای هاتوه:

۱- وفات: به مانا مردن گیان ده رچوون بی وه کوو ده فرموی: ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا﴾ المائدة/۱۱۷ واته: نمو کاته ی ته مهنی ته واده بی.

۲- وفات به مانای نوستن بی ده فرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ﴾ الانعام/۶۰، واته: ده تاننونی.

۳- وفات به مانای بمرزکردنوه وه کوو ده فرموی: ﴿يَا عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ خُذْ وَكِتَابَكَ﴾ آل عمران/۵۵، واته: وهرت ده گرو بمرزت ده که مده.

نه مجار حذرته عیسا (کاره گان هه موو حواله ی پمروردگار ده کاو به ندایه تی هه موو ناده میزاده گان بټو خدا دویات ده کاتوه، جه خت له سر به توانایی زاتی پمروردگار ده کاتوه ده فرموی: ﴿إِنْ تَعْلِبْهُمْ فَاِنتِهِمْ عِبَادُكَ﴾ هه موو شتی که به دهست خوته: نه گمر له سر تاوانه کیان سزایان بده ی نموه داد پمروه ی خوته نموان به نده ی خوتن. ﴿وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ خو نه گمر له گمل نموده شدا که موشریکو تاوانبارن لییان خوش بی، نموه ده سلاتو صه لایه تی خوته که س رایه ی ناکموی

رەخنەت لی بگری، تۆ بەهیزو خاوەن تواناو دەسەلاتی، دەتوانی پاداش یان سزایان بۆ دەستنیشان بکە، حەکیمو دانای هەرچی بکە، حیکمەتەو لەجی خۆیدا یەو کاری بی رۆو جی ناکە! ئەوان بەندە ی تۆزو نەتۆش پەرورە دگاریانی، ئەتۆ لە هەموو کەس شیائوتری بە کاروباری ئەوان، نەمنو نەغەیری من لە مەخلوقات پەرەمتر نین لەتۆ، کەس بەقەدەر تۆ لەحالی ئەوان شارەزا نیە، تۆ سزاو پاداشیان دەدە یەو بەگوێرە ی زانستی رەهاو موطەقی خۆت کە ناگاداری نەینی و ناشکرایانی، تۆ دەزانی کۆ موسولمانی یەکتا پەرستەو کۆ سی خودایی و موشریکە.

واتە: ئەگەر سزابدە ی سزای ئەوانە دەدە ی کەشیایو سزادان بن! هەر سزایەکیان بدە ی چەندی سزاکیان زۆرو بەئیش بی جگە لەخۆت کەسی تر نیە ئەو سزایەیان لی دوور بختا ئەو! ئەگەر لیخۆشبوونو عەفونامەیان بدە یە، ئەو کەس نیە بتوانی لیخۆشبوونی تۆیان لی قەدەغە بکا، چونکە تۆ بالادەستو بەتوانای، بەسەر هەموو کەسدا دەسەلاتت هەیەو، کەس بەسەر تۆدا دەسەلاتی نیە، هەرچی بتەوی لەهەر کەسیک قەدەغە ی بکە، دەتوانی بیکە! ئەتۆ حەکیمو دانایەکی وەهای هەموو کاریکت لەشوینی خۆیدا یە، کەس ناتوانی تۆ لەویستو ئیرادە ی خۆت بگێرێتەو!.

لێرەدا پرسیاریک سەرھەڵدەدا ئەویش ئەو یە: دەگوێری: حەزەرەتی عیسا چون رێگە ی بەخۆی کەبلی: ﴿وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ ئەگەر لێیان خوش بیی لەکاتی کەدا خودا لەتوانی شەریک بۆخودا دانان خوش نابێ؟!.

لەو ئەلامدا دەلێین: مەبەست لە قسەکە ی حەزەرەتی عیسا ئەو یە: کە هەموو کاریک بە دەست خودایەو چی بوێ دەیکاو چی وێست پریاری لەسەر دەداو کەس نیە بەرەنگاری بکاو حوکمو پریاری هەلۆە شینیتەو. رستە ی ﴿إِنْ﴾ $\text{اللَّهُ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ}$ ئەو تەقریری ئەمری واقعیەو بەبەلگە ی بیستراو (الدلیل السمعی) چەسپاوە! هەرچەندە بەگوێرە ی عەقل و بەپرای ئەهلی سوننەو رەوا یە خودا لەتوانبار خوش بیی و سزای فەرمانبەردار بدا!! ئەم رایە لەو وە سەرچاوە ی گرتووە کەخودا ئیرادەو قودرەتی وەهای هەیه هەرچی بوێ بیکا دەیکا، بەلام موعتزیلەکان دەلێن: پێویستە خودا سزای تاوانبار بدا

نەگەر نەشی‌دا خودا لەخودایەتی ناکەوی! قسەکی حەزەرەتی عیسا ئەو
 ناگەینێ: کە داوای شەفاعەت بکا بۆ قەومەکی چونکە کەسیگ شەریک بۆ
 خودا دابنێ شەفاعەتی بۆ ناکرێ! جا وەکوو لە سیاقی نایەتەکەدا تێبینی
 دەکرێ وەرەگیرێ ئەوانە ئیذیعای خودایەتیان بۆ عیساو دایکی کردووە
 هیچ رۆژنیکیان لە مەشەدەکەدا نیە، وادیارە ئەوان لە شەرمەزاری
 پەشیمانی‌دا نازانن چی بڵێن! کە ئێوان بەو هەموو تاوانو ریسوایی‌یەو زاتی
 ئەو دەکەن سەرەلبرنو وەلام بەدەنەو!

کەواتە: یا ئێمە خۆیان پێوە خەریک نەکەینو بزانیین مەشەدەکە چۆن
 کۆتایی پێ دێ؟ مەشەدەکە بە شێوەیەکی سەرنج راکێش کۆتایی پێ دێ، بە
 رستەیکە پەرورەدگار رستەیکە یەکلاکەرەو دیاری کردنی پاداش کۆتایی
 مەشەدەکە دێ وەکوو دەفرموێ: ﴿قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ
 صِدْقُهُمْ﴾ جەماوەری قورئان خۆنەن و شە (یوم) یان بە (مضمومی)
 خۆندۆتەو لەسەر ئەم شێوە خۆندۆتەو یەمانی نایەتەکە بەم جۆرە دەبێ:
 پەرورەدگار لە کۆتایی پرسیار وەلامەکەدا فرمووی: ئەمڕۆ ئەو رۆژەیکە
 راستگۆیان سوود لە راستگویی خۆیان دەبینن، راستگویی لە بیروباوەردا،
 راستگویی لە شایەددانیاندا، راستگویی لە قسەو هەڵسو کەوتیاندا. ئیمامی
 نافع و شە (یوم) ی بە (منصوبی) خۆندۆتەو، ئەو کاتە مانای نایەتەکە
 بەم جۆرە دەبێ: پەرورەدگار فرمووی: ئەوێ کە عیسا گوتی: ئەمجار
 پەرورەدگار شێوە جۆری ئەو سوودە دیاری دەکا و دەفرموێ: ﴿هُمْ جَنَّاتُ
 نَجْوٰی مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بۆ ئەو راستگۆیانە هەیە باخو سەیرانگای بەهەشت
 کە بەژێر دارەکانیاندا جۆگەو جۆیار دەکشێن ئەم جۆگەو چۆمانە ئەوێ نەندە
 جوانی و رازاوەیی بە باخەکان دەبەخشنو، ژانیان تێدا خوشتر دەبێ!
 ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ هەتا هەتایە ئەو بەهەشتەدا دەمێننەو وێرای ئەو
 لەزەتو خوشی بەهەشتەییانە ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾
 پەرورەدگاریش لێیان رازی‌یەو، ئەوانیش رازین ئەو پاداشتی پەرورەدگاریان،
 ئەمەش لەزەتێکی گیانیەو خوشبەختی و کامرانییەکی وەهایە کە بە

نوو سینو گوتن پێناسە ناکرێو ھەر خودا بۆخۆی دەزانی چەند دڵخۆشکەرەو
فەرەح بەخەش بە دلو دەروون، چ بەمراز گەیشترە ناوات بەدیھێنانێکە! بۆیە
پەروردگار دەفرموی: ﴿وَذَلِكَ الْقَوِرُ الْعَظِيمُ﴾ ئا ئو خۆشی و لەزەتو
بەمراز گەیشتنە بە مراز گەیشتنی مەرزو گەرەیمو ئەرپەری خۆشەختیو
کامەرانێیە! چونکە رزگار بوون لەدۆزەخو دوور کەوتنەو لێ ئەرپەری
بەمراز گەیشتنو خۆشەختییە، خۆشی و لەزەتە جەستەییو گیانیەکانی ناو
بەھەشتیش سەربار!!

ئەمجار پەروردگار شتێک دینیتەو پێشەو کە زۆر گونجاو لە گەل
ئیدیعی مەسیحییەکان کە بە خودا زانیی عیسا یە تا بەشیوەیەکی نا
راستەوخۆ بەرپەرچی ئیدیعیەکیان بەداتەو، ئەواتا لە کۆتایی بەسە کەداو لە
دوادای مەشەدە سامناکو تر سناکە کەدا جاری دەسەڵانداری و خواوەنیەتی
خودا ھەلەداو دەفرموی: ﴿وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ھەر
بۆخودایە خواوەنیەتی ئاسمانەکانو زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ ئەو شتو حەشاماتە
تیا یان دایە ھەمووی دروست کراو مولکی خودان ئەکە ھی عیسا یان یەکیکی
تر ﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ خودای بالادەست تواناو دەسەڵاتی بەسەر
ھەموو شتێکدا ھەیە ھەر شتێکیش خودا دەسەڵاتی بەسەردا ھەبێ
دروست کراوی ئەو بە ویستو ئیرادەی ئەو ھاتۆتە کایەو، یەکیکی لێ
بەندەو دروست کراوانە عیساو مەریەمی دایکی یەتی؛ ئەدی ئیوەی مەسیحی
چۆن ئیدیعی خودایەتیان بۆ دەکەو دەیانەنە پلەو پایە خودایەتیەو؟ چۆن
ئەو مافە بە خۆتان دەدەن ئەم دەستەریزی بە لە خودا بکەن؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سورهتی نهانعام (الانعام)

نهم سورهته پیروزه شهشهم سورهته لهقورتانی پیروز، ناوتراوه بهسورهتی (الانعام) چونکه دووجار وشهتی (انعام) ای تیدا هاتووه. ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ الانعام/۱۳۸. ﴿وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِرَعْمِهِمْ﴾ الانعام/۱۳۹.

نهم سورهته به یه کجار هاتوته خواری؛ نیبنو عهیباس فرموویتهتی: سورهتی نهانعام، لهمهککه به شهو به یه کجار هاتوته خواری، هفتا هزار فریشتهی بهدورهوه بوو، به دهنگی بهرز تهسبیحاتی خودایان دهکرد. نیبنو عومر -خوایان لی رازی بی-، دهفرموئی: پیغه مبرر ﴿فَرْمُوِي﴾ فرمووی: سورهتی (الانعام) م بو هاته خواری به یه کجار، هفتا هزار فریشتهی لهگه لدا بوو، تهسبیحو تهحمیدیان دهکرد، هوی نهم زیده گرنگی پیدانه؛ تهویه: که هه مو بهلگو دهلیلی یه کتابهرستیو دادوهروی باسی پیغه مبررایهتیو زیندوبوونهوی قیامهتو پوچمل کردنهوی ربازی خوانه ناسانو پروپوچ خواهانو رهندانهوی بهرنامه چهوته کانی لهخو گرتووه. تهوه شمان لهیاد نهچی برپی لهتایهته کانی وی دهچی له مه دینه هاتبنه خواریو پیغه مبرر ﴿فَرْمُوِي﴾ فرمانی کردبی که بهخریته سمر نهم سورهتهوه له شوینی خوایاندا بنووسرین. په یوهندی نهم سورهته بهسورهتی ماتیدهوه لهم رووهویه: که هه مردووکیان؛ بهریرچدانهوی تههلی کیتابیان لهخو گرتووه، دژی هه لوتستو بیروباوهریان دهوین، ههروه کوو چون حوکمی خواره مهنی حرامو گزشتی ناژه لهکان دیاری دهکن، ههروه ها بیروباوهری ناده میزادانی سهردهمی نهقامی رت دهکنهوه که دابو نه ریتیان وابوو؛ برپی ناژه لیان دیاری دهکرد بو بته کانیانو خواردنی گزشتی نهو جوړه ناژه لانهیان لهخو حرام دهکرد، به خیمالی خوایان له بته کانیان نزدیک دهبوونهوه بهتاعهت بزیان حلیب دهکری!

زانایانی نیسلام فہرمویانہ: نهم سورہ تہ بنہ ماو سہرچاویہ بؤیہرپرچ دانہوی موشریکو خوانہناسانو نھوانہی پروایان بہ زیندویونہوہو حہشرو حیسابو لیکۆلینہوہ نید، نهمہش نھوہ دہخوازی کہ بہ یہ کجار ہاتیبتہ خواری، چونکہ مہبہستی سوورہ تہ کہ ہہ مووی بہ لگہ ہینانہوہو چہ سانندی عہقیدہو بیروباوہرہ! ہمرچہندہ شیوازی بہ لگہ کان جؤراو جؤرن. زانایانی زانستی کہ لام بنہمای زانیاریہ کانی خوئیانیان لہ سہر نهم سورہ تہ دامہزراندوہ، چونکہ زؤر نایمتی تیدان بہناشکرا بیروباوہری قہدہریہ کان رہت دہ کاتہوہ! نهم سورہ تہ وہ کو سوورہ تہ مہ ککیہ کان زؤر گرنگی بہ لایدنی بنہمای بیروباوہر داوہ، جہخت لہ سہر چہ سپاندنی خودایہتی خوداو نیگاو پیغہ مہرایہتیو زیندویونہوہو پاداشدانہوہ دہ کا!

بؤ چہ سپاندنی باوہر بہ نهم بنہمایانہ دوو جؤر توسلوب بہ کار دہ ہینئی توسلوبی تہقریرو توسلوبی تہلقین. لہبارہی شیوازی تہقریرہوہ نھوہ تا بہ لگہی زؤرو زہبہندہ لہ سہر ہہوونی خوداو تاکو تہنیایی نھو زاتہ پیروژہ دہ ہینیتہوہ، بہشتی سہلمیندراوو حاشاہ لئہ گر خودامان پی دہناسینئی، بہو شتوہ کہ دروست کردنی بوونہوہر پال خودا دہ داو خودایہتی حہقو موئلہق بؤ نھو دہ چہ سپینئیو دہ فرموی: ﴿الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ یان دہ فرموی: ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ یان ﴿وَهُوَ اللّٰهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ﴾ لہبارہی شیوازی تہلقینو دہرس دادانہوہ نھوہ تا بہ لگہو دہ لیلی زؤر رادہ نوینئیو فیتری پیغہ مہریان دہ کا بؤ نھوہی لہ گدل دوژمنہ کانی دا بہ کاریان بینئیو بتوانئی بہرہ نگاریان بکاو بؤریان بدا، تہویش لہ ریگہی پرسیارو وہ لآمہوہ وہ کوو دہ فرموی: ﴿قُلْ لِمَنْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، قُلْ: لِلّٰهِ كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ﴾ یان ﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً؟ قُلْ: اللّٰهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ، مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ﴾ یان ﴿قَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ، قُلْ: اللّٰهُ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ

آیه..... ﴿ پوخته‌ی نهو بنه‌ما سهره‌کی‌یانه‌ی نه‌م سووره‌ته‌ی له‌خۆی گرتوون نه‌مانه‌ن:

۱- چه‌سپاندنی بیروباوه‌ڕ له‌ریگی ئیقناع و کارتی‌کردن و لیکۆلینه‌وه‌و توێژینه‌وه‌و پرسیار و وه‌لام ده‌رباره‌ی خوداو تا‌کو ته‌نیایی و صیفاتو نیشانه‌کانی خودا له‌خودی ئاده‌میزاده‌کان‌داو له‌بونه‌وه‌رداو کاریگه‌ری له‌کردار و گوشتار‌دا.

۲- چه‌سپاندنی په‌یامی پیغه‌مبه‌رایه‌تی و نیگا و ره‌تدانه‌وه‌ی شو به‌ه‌و گومانی کافره‌کان به‌به‌لگه‌ی عقلی و زانستی و هه‌سته‌کان.

۳- چه‌سپاندنی رۆژی قیامه‌ت و زیندووبونه‌وه‌و حساب و لیکۆلینه‌وه‌و پاداشت و سزا له‌سهر کرداری دنیا چاکه‌ به‌ چاکه‌ و خراپه‌ به‌ خراپه‌.

۴- شیکردنه‌وه‌ی بنه‌مای نایین و ته‌خلاق و داب و نه‌ریتی کۆمه‌لایه‌تی و جه‌خت له‌سهر نه‌و وه‌سیه‌ت و نامۆزگاریانه‌ی که‌ له‌ هه‌موو نایینیکی ناسمانی‌دا جه‌ختی له‌سهر کراوه‌.

۵- نایین له‌ سهرده‌می ئاده‌مه‌وه‌ تا نایینی (محمد) ﷺ یه‌ک بنه‌مایان هه‌یه‌و یه‌ک مه‌به‌ست و سهره‌نجامیان هه‌یه‌. که‌وابی به‌ش به‌ش کردنی نایین و پروه‌یتان به‌ هه‌ندیکی و پروه‌نه‌کردن به‌ برێکی دژی بنه‌ماکانی نایینی خودایه‌!

۶- خۆشه‌بختی و نه‌گبه‌تی، سزا و پاداشتی قیامه‌ت له‌سهر خراپه‌و چاکه‌ په‌یوه‌ندی به‌کرده‌وه‌ی ئاده‌میزاد خۆیه‌وه‌ هه‌یه‌.

۷- ئاده‌میزاده‌کان له‌ چوارچێوه‌ی یاسا و نیظامی کهم‌ندا که‌ خودا بۆی دیاری کردوه‌ به‌ وێست و ئیراده‌ی خۆیان دێن و ده‌چن و کار ده‌که‌ن، زۆره‌ملی و زه‌خت‌کردن نه‌یه‌، چ دژایه‌تیه‌ک له‌ نێوان وێست و ئیراده‌ی خوداو کرداری ئاده‌میزادا نه‌یه‌، چونکه‌ (قه‌ده‌ر)ی خودا بریتی‌یه‌ له‌ په‌یوه‌ندی کردنی کارلیک‌راو و کارلیک‌ه‌ر به‌گوێره‌ی زانست و دانایی زاتی بیچوونی.

۸- دادپه‌روه‌ری خودا داخوازی نه‌وه‌یه‌: که‌ جیاوازی بخاته‌ نێوان گه‌لو نه‌مه‌وه‌کانه‌وه‌، سته‌مکاران له‌ناو به‌ری و ناز و نهمه‌تی خۆی به‌سهر خودا په‌رستان‌دا برێژی و له‌زه‌ویدا جێگیریان بکا.

٩- خودا سەرچاوەی یاسادانانە؛ حەلالکردن و حەرامکردن بە دەست خۆیەتی، بۆ هیچ کەس رەوا نیە لاقی خودایەتی لی بێداو یاسا و شەرع بۆ نادەمیزادان دابنێ.

١٠- پێویستە نادەمیزاد لەخاڵ و چۆنیەتی و بەسەرھاتی گەلە پێشینەکان کەلک وەر یگرێ، تێبفکری ئەوانە ی پابەندی فەرمانی خودا نەبوون چێیان بەسەرھات. ھەروەھا لەبوونەور و رد بپێتەو بەلگە لەسەر بەتوانایی دەسلاتی خودا پێنیتەو.

١١- نادەمیزادەکان لەژیاندا لەپیشبەری و مەملەتی دان، لە بۆتە ی تاقیکردنەوە دان بۆ ئەو ی چاک و خراپ دەرکەون و بزاندن، سزا و پاداشیش چاوەڕوانی ھەمووانە، پەرورەدگار مۆلەتی بەندەکانی دەداو لەسەر خراپە، زۆرجار خێرا تۆلێان لی ناسینی، بۆ ئەو ی بەخۆیاندا بچنەو و خۆیان چاک بکەن، بەلام ھەرگیز پەرورەدگار خراپ و چاکە ی کەس باشگوێ ناخا و هیچ شتێک ئیھمال ناکا! رەحمەت و سۆزو بەزەییشتی بی سنوور و فراوانە و بەشی ھەموو کەس دەکا!

بەلگەکانی ھەبوونی خودا و تاک و تەنھایی زاتی پاک و

بەلگە ی زیندووبوونەو

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ
ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ
قَضَىٰ أَجَلَ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ اللَّهُ فِي
السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾

تەمجار پەرورەدگار لەروانگە ی ئەم نایەتانەو بەلگە لەسەر ھەبوونی خودا و تاک و تەنھایی و زیندووبوونەو دپێتەو و دەفرموی: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ھەموو جۆرە سوپاس و ستایشێک

به هه موو زویانی کتو له هه موو کاتو شوینی کتدا بۆ پسر وه ردگاری تاکو ته نیایه، بۆ به دیهینهری ناسمانه کانه زه وییه هه نهو شیای سوپاسو ستایشه، چونکه به خششو نیعمه ته کانی به سهر ناده میزادا زۆرو هه مه جوړن، په کی ک لهو نیعمه تانه دروست کردنی ناسمانه کانه، که نهو هه موو نه ستیره و کاکه شانمو مانگتو رۆژهی تیدان که بۆمان بوون به چراو رووناکی، هۆی گه شهو نه شو نماي ناده میزادو ناژله و رووه کن، هه روو ها بۆشایی فراوان که بریکی هه وای تیدایمو درۆه پیدهری ژبان، هه روو ها ماددهی نهیتر که هۆی گواستنوهی دهنگه له شوینی کموه بۆ شوینی کی تر، هه روو ها بری له نیعمه ته کانی یهزدان، هه بوونی زه وییه؛ که قهرارگای مه خلوقاتو سهرچاوهی رزقو رۆژییه، هه موو نهو بوونه و هه بۆ به رۆژه و نه دی ناده میزادو له خزمهتی تینسان دایه، ﴿وَجَعَلَ الظَّالِمَاتِ وَالْتَّوْرَ﴾ هه روو ها تاریکی و رووناکی دروست کردوه، شهو و رۆژی داهیناره بۆ نهو ی بهنده کانی سویدیان لی و هه ریگرن، شهو بۆ هه سانه و نهو نوستنو رۆژ بۆ هه و له دانه کۆشش کردنو دهسته بهر کردنی بۆ نهو پیدایهستی ژبان. جا وه کوو نیعمای سوددی جه ماوهی رافه کهرانی قورشان ده لێن: مه بهست به (الظلمات) تاریکایی شهو و مه بهست به (النور) رووناکی رۆژه، نه مهش ره تکر دنه و ی بیرویا و هه ی ناگر بهرسته کان (الثنویه) ی تیدایه، نه وانه که پیمان وایه دوو خودا هه ن: ده لێن: رووناکی خودا و به دیهینهری خیره، تاریکی خودا و به دیهینهری شهه!!

حه سه نی به صهری ده لێ: مه بهست به (النور) نیمازو باوه ره، مه بهست به (الظلمات) کو فرو ییدینه!

قه تاده ده لێ: هۆی پیش خستهنی (السموات) له (الأرض) (الظلمات) له (النور) نهو یه: که په ره و ردگار ناسمانه کانی پیش زه و ی به دیهیناره تاریکی پیش رووناکی دروست کردوه، به هه شتی پیش دۆزه خ دروست کردوه، جینسی تاریکی به جینسی به کانی پیش رووناکی هیناره ته کایه و، سهره تا ماددهی بوونه و هه ی دروست کردوه که بریتی بوو له دوو که لێکی رهش یان (سه دیم) وه کوو زانیانی فه له کناسی ده لێن! نه مجار رۆژو مانگتو نه ستیره کان دروست کراون، تاریکی به مه عنه و ی به کانیش وه کوو نه زانی و

کوفرو شیرک پیش نووری زانستو نوری باوہرو نووری یہ کتابہرستی
دروست کراون بہ گوتہری قورٹان نووری زانستو تیمانو یہ کتابہرستی دوا
تاریکی نہ زانیو کوفرو شیرک بہدی ہیٹراون وہ کوو دہ فرموی: ﴿وَاللّٰهُ
اٰخَرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْئًا، وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ﴾ النحل/۷۸.

نیبنو تہبی حاتمہو تہبوش شہیخ لہ موجاہیدہ وہ دہ گپرنہوہ دہ لئی: ہم
ناہتہ؛ واتہ: رستہی ﴿خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ﴾ رہ تکر دہوہ بوجونی
زیندیقہ کانہ، کہ دہ لئین: خودا تاریکی و خونفوسو دوویشکو ہیچ شتیکی
خراپو ناشیرینی دروست نہ کردوہ، دہ لئین: بہس رووناکی و شتہ جوانہ کانی
بہدی ہیٹراون. رستہی ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمٰتِ وَالنُّوْرَ﴾ رہ تکر دہوہ ناگر
پہرستہ کانہ کہ دہ لئین: تاریکی و رووناکی ہلسور پتہری بونہوہرن وہ کوو
لہوہ پیش نامازہ مان بؤ کرد! تہ مجار ہم رستہی دواہی رہتی کافرہ ہاویہش
پیدا کمرہ کانی عہرہ ب دہ داتہوہ دہ فرموی: ﴿ثُمَّ الَّذِیْنَ کَفَرُوْا بِرِیْهِمْ
یَعْدِلُوْنَ﴾ واتہ: تہ مجا نہوانہی کافرو ہاویہش پیدا کمرنو نینکاری
نیعمتہ کانی خودای کردگار دہ کمرنو ہاویہش بؤ خودا دادہ نئین! شتی تر دہ کمن
بہ ہاوشانی پەرورہ دگارو دہ پیرستن، ہاوارلی لی دہ کمن بؤ دابین کردنی
پیویستی یہ کانیان، داوای دوور خستہوہی زہرہرو زیانو ہیٹانی خیرویٹر لہو
خودا دروزنانہ دہ کمن! لہ کاتیکتدا ہم خودا دروزنانہ ناتوانن بؤ خودی
خویان سوودیان ہیٹی، پییان ناگری زیان لہ خویان دوور بخستہوہ چجای بؤ
خہ لکی تر! تہ مجار پەرورہ دگار روی خیطاب دہ کاتہ ہاویہش پیدا کمران؛
نہوانہی ہاوشانیان بؤ پەرورہ دگار داناوہ، بہ لگہیان بؤ دینیتہوہ لہسر تاکتو
تہ نیایی خوی زیندیوونہوہی رژی قیامتہ دہ فرموی: ﴿هُوَ الَّذِیْ
خَلَقَكُمْ مِنْ طِیْنٍ﴾ پەرورہ دگار خودایہ کی وہ ہایہ ٹیوہی لہ گل دروست
کردوہ، واتہ: باوکی ٹیوہ کہ تادہ مسو ہمسو رہ گہزی تادہ میزاد لہ نہو
کھوتوتہوہ لہ گل دروستمان کردوہ، دواہی نہوہی زوری لی کھوتوتہوہ
ہمسو کونو قورٹینیکی زہویان گرتوتہوہ، ہمرہ ہا باقی زیندہوہ رانی سر

زهوی که دروستی کردون. دواي نهوی که گیانیان به بیدردا ده کری
پیوستیانیان به گزوگیا هیده: چونکه خوینو گزشتو نیسکان له خوراک پیددا
ده بی و خوراکیش له گزوگیای زهوی پیددا ده بی، گزوگیاش له ناوو گل پیددا
ده بی، کهوابی همموو زینده و نهی که له گل پیددا ده بی!

نه مجار پدرو دگار نهوه راده گهینه نی که ته مهنی همموو دروستکراو نیکی
دیاری کردوه؛ ده فرموی: ﴿ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا﴾ پاشان ته مهنی ژبانی
ناده میزادی ده ستنیشان کردوه، له روژی له دایک بوونهوه تا روژی مردنی،
﴿وَأَجَلَ مَضَىٰ عَنْهُ﴾ ته مهنو ماوهی بهر قهراریونی همموو ناده میزادیک
لای خودا خویهتی، نهم ته مهنه ناو براوه له زیندو بوونهوی ناو گزوهوه ده ست
پی ده کا، تا روژی زیندو بوونهوی قیامت، ژبانی نهم ماوهیه پی ده لاین:
ژبانی بهرزه خیی.

نیبوو عه بیاسو موجهید ده لاین مانای ﴿قَضَىٰ أَجَلًا﴾ واته: ته مهنی
ژبانی دونیا که به مردن کوتایی دی ﴿وَأَجَلَ مُّسَمًّى﴾ ته مهنی ژبانی
قیامتته. واته: نایه ته که ناماژه بوئوه ده کا که پدرو دگار دوو جوړ نه جلی
بویه نده کانی داناره، نه جلیک بق ژبانی همموو که سی که به مردن کوتایی
دی، نه جلیکیش دواي مردنی دونیا ده ست پی ده کا که به زیندو بوونهوه
ده ست پی ده کا!

همموو ته مهنیک لای خودا دیاری کراوه، واته: سهره تاو کوتایی هیده!
لهو نه نذازه به زیادو کهم ناکا، پیشو پاش نابی، جگه له خودا خوی که سی تر
ناگاداری به سهر چو نیه تی و کاتو ماوهی ته مهن دا نیه، نه نانهت پیغه مبهرا نو
فریشته نزیکه کانی باره گای نه قده سیش نهم جوړه زانیاریه دیان نیه! کهوابو
مده ست له دوو جوړه نه جله که، یه کیکیان نه جلی ناده میزادو دونیا به،
نهوی تریان: نه جلی قیامتته!! ده رباره ی جوړی نه جلی یه کهم قورشان
له شونیک تر دا ده فرموی: ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً
وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ النحل/ ٦١. دهی سهریاری نهم همموو به لگانه له سهر تا کتو
ته نیایی خوداو هه بوونی روژی قیامتو زیندو بوونهوه ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ تُخْرُونَ﴾

کەچی نێوە ئەم کۆمەڵەی کافرو هاوبەشپەیدا کەران! دەکەونە شکو
گومانەو و بڕواتان بە زیندو بوونەو نیه، پێتان وایە ژيان تەنها بریتییە لە
ژیانی دونیا و بەس، پاش لەدوینا دەرچوون نێتر ژيانی تر نیه؟! لە کاتی کەدا
خودا بابە نادەم کە باوکی هەموو نادەمیزادە لە گەل دروستی کردووە و دوایی
نەو و رەچەلەکی لێ کەوتۆتەو، جگە لە نادەم و حەو، بناغە و هەموو
نادەمیزادێک دۆیە ناوێکە هێش و پوچ لە منداڵدانی نافرەتدا جێگیری
دەکەین و دوایی گیانی بەبەردا دەکەین لەناو تاریکیی پەردە و منداڵداندا،
پیداویستی ژيانو گەشەکردنی بۆ دابین دەکەین و دوایی لەدایک دەبێ و
پێ دەگا! دەی کەسێک ناوا دەسلاتی هەبێ لەسەر تاو و شت دروست بکا؛
پێگومان دروست کردنەو لا تاسانتر دەبێ.

ئەمجار بەلگەیەکی تری لەسەر تاکو تەنایی خۆی هێناوە و فەرمووی:
﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾ ئەو پەروردگارە کە ناوی (الله) یە
هەر ئەو خودایەو شایانی پەرستەنە لە ناسمانەکان و زەویدا و ناسراوە
بەخودایەتی و هەرچی لەناسمانەکان و زەویدا هەبە گەردنکەچی فەرمان و
دەسلاتی ئەو خودایە: کە ناوی (الله) یە... لەرووی خوشەویستی و
لێ ترسانەو-جگە لە کافران و بێ باوەرانی نادەمیزاد و جنۆکە- هەموو
شتیکو هەموو کەسێک دەپەرستن و بەندایەتی دەکەن! پێگومان ناسینی
خودا بەناوی (الله) لەکۆمەڵگای عەرەبە موشریکەکاندا دیاردەیکە ناشر و
نومایان بوو، ئەوەتا پەروردگار لەشوێنێکی تردا دەفەرموێ ﴿وَلَكِنْ
سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَخَرَجَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَيَقُولُنَّ
اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ﴾ العنکبوت/٦١.

هەر وەک لە سورەتی (الزمر/٢٨) جارێکی تر وێنەی ئەم نایەتە
دوو بارە بۆتەو.. هەر لەشتیوەی ئەم جوړە پرسیار وەلامەدا قورئان چەند
جارێکی تر ئەم راستیە دوو بارە وێنە کردۆتەو.^٨

^٨ بڕوانە سورەتی المؤمنین نایەتی ٨٠-٩٠، سورەتی النحل ٦١-٧٠، هەر وەها
سورەتی الزخرف/٨٤ کە دەفەرموێ ﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ﴾.

که‌واته: عه‌ره به موش‌یکه‌کان بر واپان به‌خودا هه‌بووه و پێسان وایوو: که به‌دیه‌تیه‌ری ناسمانه‌کانو زه‌وی خودایه؛ که ناوی (الله) یه. که‌سی تر نیه شه‌ر کارانه‌ی لی وه‌چاو بکری:

(يَعْلَمُ سِرُّكُمْ وَجَهْوُكُمْ) شتی نه‌ینی و ناشکراتان وه‌کوو یه‌ک ده‌زانی، له‌زانستی خودادا به‌نامه‌کی و نو‌مایان چو‌زیه‌که، به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کنده‌ها به‌ته‌واوی تا‌گاداره، هه‌چی لی گوم فیه، هه‌رچی به‌نامه‌کی و شار‌درلو‌ی ناسمانه‌کانو زه‌وی هه‌یه له‌زیر تیشکی زانستی نه‌ودا. ناشکراو نو‌مایانه‌ها

(وَيَعْلَمُ مَا يَكْسِبُونَ) هه‌ر که‌راو گو‌فتاری‌یک نه‌نجامی ده‌دن، چاک‌و خراب‌و خه‌رو شه‌ر، که‌مه‌و زۆر خودا پێی ده‌زانی و ناشکراو عه‌یانه‌ لای، پاداش و سزاتان له‌سه‌ریان ده‌داته‌وه‌ها

شه‌وی له‌هه‌مانای ته‌م نایه‌ته‌ تیشینی ده‌کری به‌لگه‌هه‌تانه‌وه‌و چه‌سه‌پاندنی به‌رواوه‌ری یه‌کتا به‌رستی و هه‌بوونی خودایه‌کی به‌روو‌ردگار و کارسه‌زو به‌ده‌سه‌لات و بی‌هاوه‌و هه‌وشانه‌ها خودایه‌ک که‌ شیاوی هه‌موو سه‌وا و سه‌واشیکه، چونکه‌ خاوه‌نی نیعمه‌تو به‌خشیشی زۆر و به‌نده‌یه‌ها

نایه‌ته‌کان به‌لگه‌هه‌تانه‌وه‌ن له‌سه‌ر ده‌سه‌لاتی خودا، له‌سه‌ر زانیاری و به‌ستی ئیراده‌ی! له‌م رووه‌وه‌ که‌ هه‌وا‌لمان پێ ده‌دا که‌ خۆی ناسمانه‌کانو زه‌وی به‌دی هه‌تانه‌وه‌ ره‌نگه‌ری‌وو نه‌خشه‌کیشی کردوون، به‌روو‌ردگار به‌ده‌ستی قه‌دره‌تو توانا ناسمانی به‌بی کۆلکه‌ را‌گرتوه‌، به‌سافو بی‌که‌ندو چالو دۆل دیته‌ به‌هرچاوه‌مان، مانگه‌و رۆژو نه‌ستیره‌ی جو‌راو جو‌ری تیدا خولقاندوون بۆ جوانی، هه‌له‌م هه‌روی تیدا داناون بۆ نیشانه‌، زه‌وی را‌خستوه‌و کردوویه‌تی به‌سه‌رچاوه‌ی رزق و رۆژی گیانه‌له‌به‌ران، جو‌ره‌ها گیانه‌له‌به‌رانی تیدا پلاو کردۆته‌وه‌، کیه‌وه‌کانی وه‌کوو سه‌ینگ تیدا دا‌کو‌تان، شیوو دۆلو ری‌کاروانی تیدا دروست کردوون، جو‌که‌و چه‌مه‌و زێی گه‌وره‌و به‌چو‌کی تیدا ره‌وان کردوون! به‌رو کانی‌او سه‌رچاوه‌ی ناوی زولالی تیدا هه‌لقولاندوه‌، له‌شوینی وادا هه‌یه له‌به‌ردی ره‌ق سه‌رچاوه‌ی ناو هه‌له‌ده‌قولێتی نه‌مانه‌و زۆر نیشانه‌ی ته‌رش له‌ناسمانه‌کانو زه‌ویدا به‌لگه‌ی به‌هه‌یزن له‌سه‌ر تاک‌و ته‌نهایی خودا و گه‌وره‌یی و بی‌هاوه‌لی، ناوی (الله) یه، به‌رسته‌راوه‌ له‌ناسمانو زه‌ویدا، خۆی کار‌گیر و

هه لسورپنهرى بوونه وهره، ته مه نى هه موو شتيك لاي خوئى ناشكرايه و
نمايانه و ديارى كردوه هيچى لى ون نابو ناگادارى هه موو شتيكه!

هوئى كافربوونى ناده ميزادان به ناياتى خوداو،

هه ره شه ليكردنيان به سزاو توئه

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا
مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ
قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا
السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ
فَآهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٦﴾

نه مجار هوئى پروانه هينانى كافره كان به خودا باس ده كاو هه ولمان
ده داتى كه هاو به شپهيدا كمرانو سه ره قو مله و ره كان، كه مو عجيزه و
به لگه يه كيان له سه ر تاكو ته نيایى خودا بو بنيردرى راستى پديامى
پيغه مبه ر بچه سپينى پشتى تى ده كه نو گرنگى پى ناده نو به وردى
تى نافر كنو ده فمر موى : ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا
كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ نه پيغه مبه ر ! بزانه نه مو شريكانه هه
نیشانده كى خودايان بووى به لگه بى له سه ر راستى پديامته
پيغه مبه رايه تى تو سه له مينى، نه وان پشتى لى هه لده كه نو تى
نافر كن، نه وان هه رگيز بيه له قورنان ناكه نه وه لى ورد نابنه وه، نه
قورنانه لى له په ره ردگار يانه وه بو وان نيور دراوه، هه چ بيه له
دروستكراو ده ستكردى نه خودايه ناكه نه وه، كه په ره ورده
كردون، له كاتى زه بوونى به هيزى دا بژسوى پى دارن، نازو نيعمه تى

به سیرا رشتوون، ناسمانو زهوی بۆ رام کردوونو سوودی لی وهرده گرن،
له خودی خویانداو له ناسمانو زهوی دا به لگهی چه سپینر همن، له سیر
دهست رهنگینی و کارسازی خودا، کهچی نمونه له ناست هه بوونی
نهم هه موو به لگمو ده لیلانده دا چاوی خویان ده کوچینو گوئی خویان
ده ناخنو پشتی لی هه لده کمن، ته نانهت گالته شیان پیی دیو
به لاقرتی و گالته بازی به موو رو بیان لی وهرده گپین، وه کوو له نایهتیکه
تردا ده فرموی: ﴿مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا
اسْتَمَعُوا وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ الانبیاء/۲.

قورطوبی ده لی: مبهست به (آیات) مو عجیزه به؛ وه کوو لهت بوونی
مانگو نمو جوهره شتانه، ئیبنو که شیریش هر نایاتی به مو عجیزه راقه
کردووه، ده لی: مبهست به نایات نمو به لگمو ده لیلانن که تاکو ته نهایی
خودا ده چه سپین!!

﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ هوی نمو وهر گپرانو پشت
هه لکردنه شیان له نایهت کانی خودا به دروختنه وهی نمو نایینه هه قو
راسته به که سهرداری پیغه مبهران بۆ هینان تویش نایینی پاکو خاوتنی
نیسلامه! نه مجار پهره وردگار له سیر نمو پشت هه لکردنو روو وهر گپرانه بیان
هه ره شهی توندیان ناراسته ده کاو ده فرموی: ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ دلنیا به نمو هیان به سهر وه ناچی، له وه دوا هه والی نمو
به دروختنه وه بیان ده زاننو ناکامی نمو هه لوئسته نادره ستیمانو روو
وهر گپرانو گالته کردنه بیان تووش ده بیته وه به کوشتنو فراندنو ده رکردن له
ولات تو له بیان لی ده سه ندرته وه!

بیگومان نهم واده به هاته دیو موشریکه کان تووشی گرانی و قاتو قرپی
بوون روژی جهنگی به درو رزگار کردنی مه که که تووشی تیکشکانو چه ره سهری
بوون!

نیمامی رازی ده لی: پهره وردگار حالو چۆنیهتی کافره کانی به سیله
ده ستیشان کرد، پلهی یه کهم روو وهر گپرانو تی نه فکرین له به لگمو
نیشانه کانی خودا، پلهی دووهم به دروختنه وهی نمو به لگمو مو عجیزانه،

پلهی سَیِّم گالته کردن بمو موعجیزه و نشانانه، تاوانی هموو پلهیه کیش له تاوانی پلهی پیشوو گهوره تره، چونکه وا ده بی کابرا روو له شتیک ودرده گیرئی له بمر تموه نیه بروای پیی نیه بدلکوو له بمر تموهیه پیی نازانیو لیی غافله، وا ده بی که سییک شتیک به درۆ ده خاتموه به لام نایگهیه نیتیه ناستی گالته پیی کردن کدوابی تاوانی پلهی سَیِّم که گالته پیی کردنه له تاوانی پله کانی پیشوو گهوره تره!

نه مجار پمروه دگار تمو راستیه دوویاره ده کاتموه؛ که همره شه کردنی له سمریچی کاران به سزادانیان ده ستورو داییکی خویهتیو ده فرموی: ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ يُمْكِنْ لَكُمْ﴾ نایا تمو به درۆ خمره وانهی نایینی نیسلام، تمو روو وهرگیرانه له قورنانو موعجیزه کانی پیغه مبر ﷺ، نماینیستووو نه میانزانیوه نیمه چندند گلو نه تموه مان له پیش تموان به هیلک بردوو، چندنان گلو نه تموهی وهرکوو گهلی عادو شه مودو گهلی فیرعمونو گهلی (الووط) مان به فته تاره داوه له بیخ دهرمان هیناون، تموانه پیغه مبرانی خویان به درۆ خستموه، همره چندنه تموانه هیزو توانا مان پیی دابوون، رزقو رۆژیمان پیی دابوون، ده سه لاتو فرمانره واییمان پیی به خشیبوون به جزریک که تمو ده سه لاتو چه سپان لهزه ویداو رزقو رۆژییه مان نه داوه به پیوهی هاوچهرخی پیغه مبری نیسلام!

﴿وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِطْرًا﴾ ناسمانمان بو رام کردن بو تموهی به گویره پییست بارانیان بو بیارینی ﴿وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ﴾ جوگمو جویرمان به ژیر نیشته مهنیه کانیاندا ده ریاند، واته: تموان له کافره کانی قوره یش سامان دارتر بوون، بارانیان بو دباری به شیوهیه کی ریکنو پییک، جوگمو جویر به ژیر خانوو کانیاندا ده کشان! ژیا نیکی به ختموه رو کامه رانیان همبوو! به لام که کو فرانیان بهرامبر نیعمه ته کانی خودا کردو تاوانیان نه نجام دان، پیغه مبره کانیان به درۆ خستموه ﴿فَأَهْلَكْنَاهُمْ﴾ بَدَنُوبِهِمْ به هزی تمو تاوانانیه تموه له ناومان یردن، تمقرو توانمان کردنو له

بیخمان دەرہینان! ﴿وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخِرِينَ﴾ دوی ثەوان
 نەتەوہیەکی ترمان هینایە کۆری ژیانەوہ، چینیکی ترمان خستەسەر زەوی
 تەرکی ناوەدان کردنەوہمان خستەنەستۆ، بۆ ئەوێ زەوی ناوەدان بکەنەوہ
 سۆپاسی پەرەردگار بکەن! بە کورتی نایەتەکە نامازە: بۆ ئەوہ دەکا: کەدوو
 جۆر تاوان بوون کە بوون بەهۆی لەناو بردنی گەلەکانی پێشوو: یەکم بەدرۆ
 خستەنەوہی پێغەمبەرەکانیان، دووم ناشکوری سێلەبیان بەرامبەر
 نیعمەتەکانی پەرەردگار وەکوو لەشوئینیکی تردا لەم بارەوہ دەفرموی:
 ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تَسْكُنْ
 مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ، وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى
 حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا، وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي
 الْقُرَى إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ القصص/۵۸-۵۹.

مەبەست لەم ھەرەشەکردنە نامۆژگاری کردنی دانیشتوانی مەککەییو
 ترساندنیانە لەوێ کە ھەمان سزاو بەلاو ناپەرھەتیو چەرمەسەری کە تووشی
 نەتەوہ پێشینیەکان بوو، لەسەر بەدرۆ خستەنەوہی پێغەمبەرەکانیانو
 سێلەبیان بەرامبەر نیعمەتەکانی خودا توشی نەمانیش ببی، لە کاتیئێکدا
 کەنەتەوہ پێشینیەکان لەمان بەھێزتریوون، ساماندارتر بوون، کوڕو خەژو
 کەسو کاریان زیاتر بوو، لە باری ژیارو زەوی ناوەدانکردنەوہدا زۆر لە
 قورەیشیەکان پێشکەوتووتر بوون!

سەرپرەقی کافرەکان وەرەتکردنەوہی داواکارییەکیان کە بریتی بوو

لەناردنە خوارەوہی کتیب یان فریشتەناردن -

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالُوا الَّذِينَ كَفَرُوا

إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾ وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا

لَقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ﴿٨﴾ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا

وَلَلْبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ ﴿٩﴾

نایه ته کانی پیشوو بری هه لوئستی موشریکه کانی مه ککه ده ست نیشان کرد، لیره ش بهولاره نایه ته کان بهرد و امن له سهر ناشکرا کردنی هه لوئستی جوړاو جوړیان که بریتی به له سهر ره قیو دژ به حق وه ستازو گومان خستنه سهر نیسلامو بهرام بهری کردنی، به تاییده تی شوبهو گومانه کانیان ناراسته ی نیگا و پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ده کرد ﷺ نهوان نینکاری سی بنه مای سهره کی نایینیان ده کرد که بریتی بیون له: برپا به تا کو ته نهایی خوداو زیندو بیونموه ی دوا ی مردنو پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ﷺ.

جا وه کوو که له بی ده گیریتوه: ده لی: موشریکه کانی مه ککه وتیان: نه ی (محمد)! سوئند به خوا نیمه نیمان ت پی ناهینین هتا له خوداو به پراو یکمان بز نه نهینی چوار فریشته ی له گه لدا بن له پیش چاوی خو مان شاید ی بدن که نمو به پراوه له لایمن خوداو هاتوو و تویش فرو ستاده و ره وانه کراوی خودای، نیت پروردگار نه نایه ته ی ناره خواری که ده فرموی: ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾. نه گهر بهمانند ایه به سهر تو پراو یک له کاغزدا بز خو مان ده ستیان لی بدایه، کافره بی پروا کان ده یان گوت: نه مه جگه له سیحرو جادو هیچی تر نیه.

له نایه ته دا پروردگار هو ی به وانه کردنی کافره کانو نیمان نه هینانیا ن دیاری ده کا، نمو رون ده کاتوه: که نه وانه بیانوی سیرو سه مبه دیننه پیشموه، داوا ده که من پراو یکی له کاغز نو سراودا بنیرینه خواری، چوار فریشته شی له گه لدا بنو شاید ی بدن له سهر نموه ی که له لایمن خوداو به یو پشتگیری راستی پیغه مبهرایه تی پیغه مبه بکه ن! نه مجار هر تیمان ناهینن، چونکه به راستی رویان وه رگیراوه، به لگو ده لیل کاریان تی نا که ن، ته نانه ت نه گهر داواکاری به کانی شیان جی به جی بکرین بیانوی تردیننه پیشموه.

بیگومان: هو ی سهره کی به درو خستنه ویا ن بز نایینی حقو راست رو و رگیرانیا نه له نایه ته کانی خوداو دا خستنی هه موو به نجه ره و دیده وانی و رد بو ونموه و تی فکرینه، له کار خستنی هه موو هیزو توانایه کی تی گه یشترو تی فکرینه، ته نانه ت نه گهر نیمه نه ی (محمد)! کتیبی کی نو سراو له کاغزدا

بۆ تۆ بنیینه خوارئ یان له نیتوان زهوی و ئاسمان دا رایبگیرزو به چاری خویان
بیبینزو چاریان له هاتنه خواره و هی بی، که گه یشته سهر زهوی دهستی
لی بدهن! ده لئین: نه مه سیحرو جادوو و قیلو چاویه سته لیمان کراوه و بنه ماو
حه حقیقه تی نیه!

نایه ته که فهرمووی: ﴿فَلَمَّسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ چونکه لیدان به هیزترین
به لگهی حیسی یه که مەر قیلی لی ده کرئ ههروه ها و شهی (نزله) به
موشه دده دی، رستهی ﴿كِتَابًا فِي قُرْطَاسٍ﴾ که کتیب هه ده بی له ناو
کاغزدا بی و (لمس) هه به ده ست ده بی نه مانه هه موو موباله غه و جهخت
کردن به شو هیندراون، که چی له گه له نه وه شدا پشت هه لده که نو روو
وه ده گیرنو ده لئین: نه مه سیحرو جادوو لیمان کراوه، ناوا بی په روا ئینکاری
شته حیسی به کان ده که ن!

هه له م روانگوه له شو ئینکی تر دا ده فهرموئ ﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ
بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ، لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا
بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ﴾ الحجر/ ۱۴-۱۵ یان ده فهرموئ: ﴿وَإِنْ يَرَوْا
كَسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا، يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ الطور/ ۴۴.

ئینو موندیرو ئینو نه بی حاتم له موحه مه دی کورئ ئیسحاقوه
ده گیر نه وه ده لئ: پیغه مبهه ﴿﴾ بانگی نه ته وه که ی خوی کرد بۆ موسو لمان
بوونو ناخاوتنی له گه لدا کردن زه و مه عه ی کورئ نه سو ده ی کورئ مو طه لیب
ونه ظری کورئ حاریئ کورئ که لده و چهند که سیکی تر وتیان: نه ی (محمد)!
نه گهر فریشته له گه لدا بوایه و له جیاتی تۆ قسه ی بکرا دیتو له گه لدا
بیبینرایه؟! ئیمانمان پی ده هینای ئیتر په وهر دگار ئه م نایه ته ی ناره خوارئ
﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مَلَكٌ﴾ واته: کافره کان پیشتنیاری نه وه یان کرد،
وتیان: بۆ فریشته نا ئیتر در ئیته سهری؟ نه گهر (محمد) راست ده کا پیغه مبهه
بۆ فریشته ی له گه لدا نیه! پشتگیری بکاو یار مه تی بدا؟ وه کوو نه وه بلی ی وا
تیگه یشتیوون که پیغه مبهه یه تی و ئاده میزادی پیکه وه ناگو نجین!! ده شیان
زانی که پیغه مبهه ﴿﴾ ئاده میزاده، ئیتر نه ده چوو هه قلیانه وه پیغه مبهه

ناده‌میزادبی و ده‌کوه‌له‌شونیتیکی تردا لهم باره‌وه‌له‌سهر زوبانی کافره
سهره‌قه‌کان ده‌فرموی: ﴿مَا هَذَا إِلَّا بُشْرًا مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ
مِنْهُ، وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ المؤمنون/۳۳، یان ده‌فرموی: ﴿وَقَالُوا مَا
لِهَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ، لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَهُهُ مَلَكٌ
فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا﴾ الفرقان/۷.

نیتر یه‌روه‌ردگار نهم پیشنیاره‌شی به‌دوو به‌لگه‌ره‌تکردنه‌وه؛ یه‌که‌م
فرموی: ﴿وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا لَقُضِيَ الْأَمْرُ لِم لَا يَنْظُرُونَ﴾ نه‌گهر به‌گویره‌ی
پیشنیاری نه‌وان فریشته‌مان بناردایه‌ خواریه‌ سهریچییان بگردایه‌ یه‌کسهر
برپاری له‌ناو چونیا‌نمان ده‌دانو مؤله‌تمان نه‌ده‌دان بۆ ماوه‌یه‌کتو به‌کاوه‌خو
موسولمان بوونایه، به‌لکوه‌یه‌کسهر له‌خوداوه‌ سزایان بۆ ده‌هات، وه‌کوه‌وه
له‌شونیتیکی تردا ده‌فرموی: ﴿مَا نُنْزِلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا
إِذَا مُنْظَرِينَ﴾ الحجر/۸.

یان ده‌فرموی: ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ، لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ الفرقان/۲۲...

دووه‌م ده‌فرموی: ﴿وَلَوْ جَعَلْنَا مَلَكًا لِّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا﴾ نه‌گهر له‌ته‌که
ناده‌میزاد سروشته‌دا فریشته‌مان بناردایه‌ته‌ خواریه‌، ده‌بویه‌ نه‌و فریشته‌یه‌ش
له‌ شیوه‌ی ناده‌میزاددا بویه‌ تا بیان توانیایه‌ ناخواتنی له‌گه‌لدا بکه‌نو شتی
لی‌وه‌ فی‌ربین، نیتر نه‌و کاته‌ش ده‌که‌وتنه‌ هه‌مان لی‌تی‌که‌چوونو
سهرلی‌شی‌واوی‌یه‌وه، چونکه‌ نه‌ویش له‌ شیوه‌و روخساری ناده‌میزاددا ده‌بوو
پوی ده‌گوئن: من ره‌وانه‌ کراوی خودام بۆ لای تی‌وه، وه‌کوه‌وه چۆن تی‌ستا
پیغه‌مبهر (محمد) ﷺ پیستان ده‌لی: تی‌وه‌ش ده‌تانگوت تی‌مه‌ داوای
پیغه‌مبهری فریشته‌مان کردووه‌ نه‌مه‌ ناده‌می‌یه‌!

تی‌بنو عه‌بیاس ده‌فرموی: مانای نایه‌ته‌که‌ نه‌ویه‌: نه‌گهر فریشته‌مان
بناردایه‌ سهریان ده‌بویه‌ له‌شیوه‌ی پیاودا بویه‌، چونکه‌ نه‌وان توانای نه‌وه‌یان
نیه‌ ناخواتن له‌گه‌ل فریشته‌ بکه‌نو سه‌یری بکه‌ن لهم رووه‌وه‌ که‌ فریشته‌ له‌نور
دروست کراون.

واته: ناما نجه کیان نه ده هاته دی، چونکه نه گهر فریشته که له شیوهی
خوی دا بوايه، نهوان نهیان ده توانی بیبینن، نه گهر له شیوهی پیاویشدا بوايه
نهو کاته دهیان گوت تو فریشته نیو ناده میزادی که و ابو هه مان هه لوستی
نیستایان ده نوانده وه!

﴿وَلَلْبَسَنَّا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ﴾ ده مانکرده گری کویره کهو چاویه ست
له سهریانو لیمان ده شیواندن نهوی بو خویان له خویان شیواندوهو کردویانه
به گری کویره کهو په لپو بیانو! واته هه مان به زمه کهی خویان ده هاته وه
کایه وه دهیان گوت: تیمه داوای فریشته مان کردوه، نه مهی بو مان نیژدراوه
ناده میزاده!!! به کورتی داواکردنی هاتنی فریشته به شرکی پیغه مبرایه تی
په لپو بیانوویه کی نابه جی به، له بهر دوو هو:

به کهم: نه گهر فریشته بنیترین په کسر نیمانی پی نه هینن هیچ مؤلستیان
ناده ین ده سبه جی له ناویان ده به ین. دووهم: نه گهر له غیری مه حالدا له ناویان
نه به ین نهو فریشته مهی به شرکی پیغه مبرایه تی ده بنیترین ده بی له شیوه
روخساری ناده میزادا بیت تیر په لپه کیان هه ده مایه وه ده مکوت
نه ده کران..

سهره نجامی نهواندی گالتیهیان به لپه یامی پیغه مبران

ده کردو به درویان خمتنه وه

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا بِرُؤْسِلٍ مِّن قَبْلِكَ فَخَلَقَ بِأَلْذِينَ تَخْرُوْا
مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾ قُلْ يَسِرُوا فِي الْأَرْضِ
ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

وه کوو زاندره کافره کان په لپو بیانووی نابه جییان ده گرت، گالتیهیان
به پیغه مبر ده هات، ده میکه دهیان گوت: بوچی فریشتهی له گلدانیه
پشتگیری بکا، چاخیک داوای نهویان ده کرد: که فریشتیهیان بو سهر بنیژدردی
شرکی پیغه مبرایه تی نه نجام بدا، پیغه مبر ﷺ به یستنی نهو داوا

نابه جیبیانه زور دلتنگ ده بو، تیر پیره دگار تم دوو تایه تی دواپی ناره
 خوار، بۆ دلدانه وی پیغه مبرو سوو کوردنی نمو تیشو تازاراتی
 له کافره کانموه پیی ده گیشت.. وپرای دلدانه کهش وادهو به لئیشی تیدایه
 بۆ موسولمانان به سرکهوتزو به ختموهری دونیاو قیامتو ده فرموی:
 ﴿وَلَقَدْ اسْتَهْزِیْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوند بهزاتی خودا بیگومان زور گالتو
 لاقرتی کراوه بهو پیغه مبرانه پییش تو، گلو نتموه پیشینه کانیش وه کوو
 نتموه کهی تو گالتیمان به پیغه مبره کانیان کردوه: وه کوو له شوینیکی تردا
 لهم باره وه ده فرموی: ﴿وَمَا یَأْتِیْهِمْ مِنْ رَّسُولٍ اِلَّا کَانُوا بِهِ
 یَسْتَهْزِئُوْنَ﴾ الحجر/۱۱. نهمه دابو نهریتی ههمو گلو نتموه یهک بووه
 که پیغه مبریان بۆ تیردراوه، به درویان خستوتموهو گالتیمان پی کردوه، دژی
 بانگوازی حقو یه کتابهرستی وه ستاون، نمو ههلویستی دژ به حق وه ستانه
 تایبیت نیه به کافره کان قوریه شده: به لام یا نموو ههمو که سیکی وه کوو
 نموو باش بزائن که نمو گالتیه کردو پهلپ گرتنیهان بۆ سر ناچی وه ک
 بهرزه کی بانان بزی دهرناچن؛ چونکه گله پیشینه کان سرپیچی کردنیهان بۆ
 سر نهچوو، به لکوو ﴿فَحَاقَ بِالَّذِیْنَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا کَانُوا بِهِ یَسْتَهْزِئُوْنَ﴾
 دهوری نمو کافرانیه دا که گالتو لاقرتیهان به پیغه مبره کانیان ده کرد، نمو
 سزاو تولهیدی که گالتیمان پی ده هات، سزاو عزابی بی نامانی خودا دهوری
 دانو تیکیهو پیچانو بهرو توونی نهمان گلوری کردنموه له ناوی بردن، نمو
 سزاو تولهیدی پیغه مبره کان هرهمه شیهان پی له گلو نتموه کانیان کرد که
 نه گهر پروا نه هینن له ناو دهچن، نموایش گالتیمان پی ده هات، هاته سبریانو
 دهوری دانو له ناوی بردن! یان سزاو تولهیدی پروا نه کردنیهان بهو شته هقو
 راستانهی که پیغه مبره کانیان پییان راگیانندو گالتیه کردنیهان به
 پیغه مبره کان دهوری دانو تیکی شکاندو له ناوی بردن!

نهمه دلدانه وی کردنی پیغه مبرو شاره زایی کردنیهتی به سوندتو
 دابو نهریتی خودا، بهرامبر سرپیچیکارانو نموانهی پیامی خودا به درو
 ده ختموه، بۆنموه به ههلویستی نادرستیان دلتنگ نهی، له ههمان کاتدا
 مزگینه بۆ به سرکهوتزو به ختموهری سرنجاو ناکامی باشی بۆ خویو

رَبِّهِ وَانْبِیَیْهِ، هَمَر لَه رَوانگهی نهم مژده و به‌لینانموه پمروه‌ردگار لمیه‌ک رَوژدا پینج مله‌وپی له سمرانی قوره‌یش بۆ له‌ناو برد، تۆله‌ی گالته‌کردنیانی لی‌ستاندن، نموه‌تا یەزدانی مەزن منەت بە سمر فروستاده‌ی خۆی‌دا ده‌کاو ده‌فرمووی: ﴿إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ﴾ الحجر/۹۵. به‌کورتی گالته‌کردنه‌کیمانت له‌سمرشان گران نه‌بی، خۆ رابگره له بهرام‌بهر نمو سپله‌یی و گالته‌کردن‌یمان به‌تۆ ده‌رباره‌ی به‌ندایه‌تی‌کردنیان بۆ من، به‌رده‌واپه بۆ جی‌یه‌جی‌کردنی فرمانه‌کاتم، بانگه‌وازیی بکه بۆ یه‌کتایه‌رسی و گهردنکه‌چی بۆ فرمان به‌رداریم، پیمان رابگه‌ینه‌نموان نه‌گهر درێژه به‌ سهرپینچی‌کردنیان به‌ده‌نو له‌ریبازی گومرایی لانه‌ده‌نو نه‌ینه‌ن سمر ریگی‌ای هیدایه‌ت، ههمان ده‌ردی سمری سزادانی به‌سمر گه‌له‌ پشینه‌کانمان هینا، به‌سمر نموانیشی دینین، په‌له‌ ده‌که‌ین له‌ سزادانیانو له‌ناویان ده‌به‌ین.

جا وی‌ده‌چی نمو سزایه‌ی که دیته سمر نموانه‌ی گالته به‌ پیغه‌مبهر ﷺ ده‌که‌ن، به‌گویره‌ی سوننه‌تو دابو نه‌ریتی خودا بهرام‌بهر سهرپینچیکاران، جینگای شکو گومان‌یه‌ی له‌لای کافره‌کان، چونکه نموان میژوو نازانن، ره‌نگه‌ برپا به‌ هه‌والی رووداوه‌کانی نه‌که‌ن، بۆیه پمروه‌ردگار فرمانی به‌ پیغه‌مبهر ﷺ کرد که ریگایه‌کیان نیشان بدا بتوانن له‌و ریگایموه بگه‌نه به‌قینو دنیابن له‌ سهره‌نجام نا‌کامو فرمووی: ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ نه‌ی (محمد)! به‌موشریکه‌کان بلی: به‌وانه بلی: که نینکاری راستی نمو په‌یامه‌ی تۆ ده‌که‌ن، بلی ده‌ برۆن گه‌شتو گوزار بکه‌نو بگه‌رتن به‌ناو شوینه‌واری نمو گه‌لو نه‌توانه‌ی که له‌پیش ئیوه‌دا له‌ زه‌وی‌دا جینگیرمان کردبوونو هیژو تواناو ده‌سه‌لاتی ماده‌ی زۆرمان پی‌دابوون؛ نه‌مجار له‌کاتی گه‌رانو هاتووچۆتان‌دا ورد بینموه له‌ شوینه‌وارو پاشماوه‌ی نمو نه‌توانه‌ی که‌وا به‌ر سزای خودا که‌وتوونو به‌هیلاک چوون، تیبه‌فکرن: نموان چیمان به‌سمر هاتوووه سهره‌نجامیان به‌جی گه‌یشتوووه، سهری شوینه‌واری نه‌تموه‌ی فیرعه‌ونو نه‌تموه‌ی لوطو هی‌تریش بکه‌ن، برپوانزو په‌ند وهریگرن، به‌رسن له‌وه‌ی ئیوه‌ش به‌ده‌ردی نموان به‌چن، خۆتان بیاریزن له‌و

به دبه ختی و چاره ریشه‌ی دهی که توشی تمان هاتوه، تمه جگه له سزای قیامت و سووتاندنیان به ناگری دۆزه خ؛ همروه ها پروانن چون یزدان پیغه مبرانو بهنده موسولمانه کانی به سمر موشریکو بتیهرسته کانداندا زال کردوو خودا پرستانی له مینه‌تی رزگاری کردن.

له نایته که دا تبیینی تمه ده کری که کوتایی نایته که به ﴿عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ دواپی هات نه که ﴿عَاقِبَةُ الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ له کاتی که دا قسمه مبهستی کوتایی له نایته که دا دربارهی گالتیجهیه کانه نه که به درۆخه ره وه کان! پهمره ردگار له چاخه کانی پیئشودا هممو به درۆخه ره وه کانی له ناو بردن، همرچه نه ده هۆی سهره کی بۆ له ناو بردنه کیان پیئش نیاری گالتیجهیه کان بوو که په لپی سهره نابهیجان به شیوه یه کی لاقرتی له پیغه مبره کانیان ده گرت، جا که په لپه کیان هاته جی، گالتیجهیه کانه نه توانی تریشیان پابه‌ند نه بوون پهمره ردگار له ناوی بردن، جا که نه توانی پیغه مبره کانیان به درۆخه ستموه شیاری له ناو چوونو تفروتونا کردن بووین! ده بی حالی گالتیجهیه کان چون بووی؟؟ بیگومان تمان شیواو تریبون بۆ له ناو بردن.. همر بۆیه شه پهمره ردگار له نه تهمه ی پیغه مبره ﴿تَعْلِيْقُ﴾ تهنیا گالتیجهیه کانی له ناو بردن و گوی بی پیئش نیاره کیان نه دا، بۆ تهمه ی نه گبه‌تیه که به درۆخه ره وه کان نه گرتیموه نه توانی که له وه دوا وازیان له ده لۆستی خویان هینا و موسولمان بوون.

نایته که تهمه ی لی وهرده گیرئ: که گالتی که کردن به پیغه مبران له لایمن گه له کانیانم وه دابو نه ریتیکی کۆزو بلاوو چه سپاو بووه، ناردنی سزاو تۆله له لایمن خوداره بۆ تهمه گالتیجهیه به درۆخه ره وانمو تفروتونا کردنیان دابو نه ریتیکی خودایی بووه له جی خۆیدا بووه! تۆلیه کی دادپهروهرانه بووه! میژوو باشترین شایه ده، هممو گالتیجهیه به درۆخه ره یه که له برابر دوو ورد بیئتموه: بزانی خوانه ناسان چییان به سمر هاتوه و چون سزا دراوونو له دبه ختی و چاره ریشه‌ی ده سهرنگوون بوون! نایته که تهمه ش ده گیه‌نی که گه شتو گوزار کردن به مبهستی وردبوونم وه پهنلو نامۆزگاری وهرگرتن له شوینماری نه تهمه پیئشیننه کان کاریکی په سهندو باشه!

هه ندی به لگهی تر بو چه سپاندنی تا کو نه نهایی

خوداو زیندوو بوونهوه

قُلْ لِّمَن مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلْ لِلّٰهِ كَتَبَ عَلٰی نَفْسِهٖ الرَّحْمَۃَ

لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰی يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيْهِ الَّذِيْنَ خَسِرُوْا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ

لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿ ۱۲ ﴾ وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْاَيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ

﴿ ۱۳ ﴾ قُلْ اَغٰیثَ اللّٰهِ اَتَّخِذْ وَلِيًّا فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا

يُطْعَمُ قُلْ اِنِّیْ اَمِرٌ اَنْ اَكُوْنَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمَشْرِكِيْنَ

﴿ ۱۴ ﴾ قُلْ اِنِّیْ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّیْ عَذَابَ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ﴿ ۱۵ ﴾

مَنْ یُضْرَفْ عَنْهُ یَوْمَیْذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ

الْمُیْنُ ﴿ ۱۶ ﴾

لهم نایهتانهی دوایشدا قورئان جهخت له سهر بنه ما سهره کییه کانی

نایینی نیسلام ده کاتهوه، که له سئ بنه مای سهره کیدا خۆده نوئینی:

یه کهم: سه لماندنو هه بوونی خودای کردگارو بهیه ک ناسینی، دوهم:

سه لماندنو چه سپاندنی روژی زیندوو بوونهوه و گهرانهوه بو ده شتی مه حشر،

بو حیسابو لیکوئینهوه، سییه م: سه لماندنو پروا کردن به پیغه مبرایه تی و

فروستادهیی حه زه تهی موحه مه د ﴿ ۱۲ ﴾. به ئی نایه ته کان نهم بنه مایانه جهخت

ده که نهوه به شیوهی پرسیارو وه لام سئ بنه ماکان دوویات ده کاتهوه، نه مه ش

شیوازکی تره له شیوازه کانی سه لماندنو چه سپاندنی بیرویاوه له دلان داو

سهرنج راکیشانی بیسهرانو خوئنه ران بوئنه وهی له بیستنه خوئنده وهی به لگه

سه لمینه ره کان لؤس نه بنو وه رزو جارسی به سهریان دا نهیه.

نایه ته کانی پیشوو بری هه لوئستی موشریکه کانی مه ککهی ده ست نیشان کرد، لیره ش بهولاره نایه ته کان بهرد وامن له سهر ناشکرا کردنی هه لوئستی جوړاو جوړیان که بریتی به له سهر ره قیو دژ به حق وه ستازو گومان خستنه سهر نیسلامو بهرام بهری کردنی، به تاییدهی شوبهو گومانه کانیان ناراسته ی نیگا و پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ده کرد ﷺ نهوان نینکاری سی بنه مای سهره کی نایینیان ده کرد که بریتی بیون له: برپا به تا کو ته نهایی خوداو زیندو بیونموه ی دوا ی مردنو پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ﷺ.

جا وه کوو که له بی ده گیریتوه: ده لی: موشریکه کانی مه ککه وتیان: نه ی (محمد)! سوئند به خوا نیمه نیمان ت پی ناهینین هتا له خوداو به پراو یکمان بز نه نهینی چوار فریشته ی له گه لدا بن له پیش چاوی خو مان شاید ی بدن که نمو به پراوه له لایمن خوداو هاتوو و تویش فرو ستاده و ره وانه کراوی خودای، نیت پروردگار نه نایه ته ی ناره خواری که ده فرموی: ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾. نه گهر بهمانند ایه به سهر تو پراو یک له کاغذدا بز خو یان ده ستیان لی بدایه، کافره بی پروا کان ده یان گوت: نه مه جگه له سیحرو جادو هیچی تر نیه.

له نایه ته دا پروردگار هو ی به وانه کردنی کافره کانو نیمان نه هینانیا ن دیاری ده کا، نمو رون ده کاتوه: که نه وانه بیانوی سیرو سه مبه ده دیننه پیشموه، داوا ده که من پراو یکی له کاغذ نو سراودا بنیرینه خواری، چوار فریشته ی له گه لدا بنو شاید ی بدن له سهر نموه ی که له لایمن خوداو به یو پشتگیری راستی پیغه مبهرایه تی پیغه مبه بکه ن! نه مجار هر تیمان ناهینن، چونکه به راستی رویان وه رگیراوه، به لگو ده لیل کاریان تی نا که ن، ته نانه ت نه گهر داوا کاری به کانی شیان جی به جی بکرین بیانوی تردیننه پیشموه.

بیگومان: هو ی سهره کی به درو خستنه ویا ن بز نایینی حقو راست روو وه رگیرانیا نه له نایه ته کانی خوداو دا خستنی هه موو به نجه ره و دیده وانی و ورد بو ونموه و تی فکرینه، له کار خستنی هه موو هیزو توانایه کی تی گه یشترو تی فکرینه، ته نانه ت نه گهر نیمه نه ی (محمد)! کتیبی کی نو سراو له کاغذدا

منو نیوه داو ناتوانن رایه کی تر بیننه کایموهو کهسیکی تر بکنه خاوهنی بوونموره! خاوهن دهسه لاتو فرمان رهوا همر خویستی، خوی خاوهنی هدموو شتیکی، هدموو شتیکیه بدهست خویستی، خودایه کی وهایه! ﴿كَتَبَ عَلٰی نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ لهسر خوی پیویست کردوه بفرامیهر بنده کانی خاوهن رهحمو بزهیی بی! بهگویره رهحمو شغفقتی خوی حیساب لهگل بنده کانی بکا، همدوونی نهم رهحمو بزهیی به داخوازی نمویه: که زیندوو بوونموهی قیامت هبی! بۆ نموهی هدموو کهس سزاو پاداشی خوی بدریتموه، چونکه ناده میزاد که لی روون بسوو، دوا رۆژ حیسابو لیکولینموهی لهگل ده کرنی روو له کاری خیر ده کاو واز له خراپه کاری ده هینی! همدوونی نهم هسته ناییینه دهرونیه، ریکا چارهیه کی باشه بۆ پاککردنموهو مشو مال کردنی دهرونیو بزهیی هاتنموه به ناده میزادان، خو نه گمر ترسی سزای رۆژی قیامت نهوایه جیهان پر ده بوو له پشتیوی ناژاوهو خراپه کاری تاوان، سرزهوی ده شیواو یاسای کومل تیکنه چووا! کهوابوو: همره شه کردن به سزای رۆژی قیامت نیشانییه کی رحمتی خودایه.

له بوخاری و موسلیمدا فرموده ده که هیه: نمبو هوریه ره ده یگیریتموه ده لی: پیغه مبهر ﴿فَرَمَوِیْتِی: (اِنَّ اللّٰهَ لَمَّا خَلَقَ الْخَلْقَ، کَتَبَ کِتَابًا عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ: اِنَّ رَحْمَتِيْ تَغْلِبُ غَضَبِيْ)﴾^۱ واته: کاتیک پهره ردگار ویستی خوی هینایه دی بوونمورهی هینایه وجود له لهو حواله محفوظدا نهمی چه سپاندو نهم به لینهی دا: که ناوه رۆکه کهی بریتی سوو لهوه: که رحمتو بزهیی زور له خدشو قاری زورتره. ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰی یَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِیْهِ﴾ نهم رستمیه وه لاهه بۆ پرسیارکی مهنده کراو، واته: وی ده چی که فرموی: ﴿كَتَبَ عَلٰی نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ پرسیار بکری بلین: نهم رهحمو بزهیی به چیه؟ نمویش فرموی: به شتیکی له رهحمو بزهیی پهره ردگار بۆ بنده کانی نمویه: له رۆژی قیامتدا زیندووتان ده کاتموهو کوتان ده کاتموه،

^۱ وفي رواية (سبقت غضبي).

بۆ لیکۆلینهوه و پاداش و سزا، کۆکردنهوه تان لهو رۆژهدا بۆ حسابو
 لیکۆلینهوه و سزا و پاداش و هرگرتنهوه شتیکی حهتمی یهو هیچ شکتو گومانێ
 تێدا نیه. خۆ تهگهر ترسی سزای لهو رۆژه نهی سهر زهوی پێ دهی له
 ناشوبو خراپه کاری، یاسای کۆمه لایهتی تیکم دهچۆ، بههیز زه بوون دهخواو
 هیچ شتیک نابێ دهستی زۆردار بگریو، سهر زهوی دهیته جهنگهستان! نه
 سهز نهشتو لۆمهو یاد خستنهوه به لهناو نهوانه ی که رۆژی قیامت
 کۆده کرینهوه به تایهتی ناراسته ی ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ و نهوانه ده کری
 که سروشتی خۆیان تیکداوه په جهره و دیدهوانی هیدایهتیا ن له سهر خۆیان
 پێوه داوه، په پهره ی هیچ جۆره هیدایهتیک ناکن، چونکه نهوان له بهر نهوه ی
 له دونیادا سهریان له خۆیان تیک داوه خۆیان بهغیرۆ داوه، ئیمانیا ن به رۆژی
 قیامت نیه به راستی نازان، نهوان کهم بیر ده که نهوه کهم ههولێ به لگه
 هینانهوه دهدهن له سهر بنه ما سه ره که یه کانی ئیسلام، تهگهر ههولیش به ده ن
 ناگه نه نامانج، چونکه بههۆی زه بوونی و یستو ئیراده یا ن خۆ له بهر ده م لۆمه ی
 لۆمه کاران ناگرنو ناتوانن رای خۆیان سه رز بکه نو خاوه ن که سایه تی و
 بیرویا وه پێ خۆیان نین! نهوان هه رگیز ئیمان ناهینن! به کورتی سه کهوتزو به
 مرا ز گه یشتن له دونیا و قیامت دا به ی زانستی راست و وه ی به رزو هه لسه ر
 بۆ کارکردن به گوێره ی زانیاری به که دهسته بهر نابێ! که سییک یه کێ له م دو
 ره وشته سه ره که یه ی له ده ست بچن، خۆشی به خه سار داوه و مالی خۆی
 وێران کرد و وه که سایه تی خۆی له ده ست داوه، هۆی خه ساره ته نه ندی به که یا ن
 نه وه یه: که ئیمان ناهینن و به روا به زیندو بو نه وه و لیکۆلینه وه و حسابو
 کیتاب ناکن، ترسی سزای لهو رۆژه یا ن نیه!! ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ
 وَالنَّهَارِ﴾ ههروه ها هه ر بۆ خودایه هه رچی له شه وه رۆژدا تارا ده گریو خۆ
 هه شار ده دا، ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ به روه ردا گار هه موو شتیک ده ییستی و
 پێی ده زانی! هه رشتیک شیاوی ییستن بێ لهو ده ییستی! گوێی له دهنگی
 قاچی میرووله یه که به شه و به سه ر به ردی لووس دا تیده پهری، ناگای له هه موو
 جووله و خشه و ها تو چۆ به کیه تی، به پێچه وانیه ی ییسه ری ته ره وه که ناتوانی
 گوێی له دهنگی نزم بێ و دهنگی گه ره ش که ری ده کا و سیسته می ییستنی

تیک دده! زانو ناگاداری هموو شتیکه، هیچ شتیک نیه له ژیر زانستی نهو
 دهرچی! ناگای له هموو هستو نه ستیکی بنده کانیستیو هموو جسم
 جو له یه کیان کونترول دهکا! نیمای عدلی دهرموئی: مانای نایبته که
 نهویه.. که زانستی خودا هموو شتیک ده گریتموه ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا
 تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ شیوهی روانینی چار ده زانی، ناگای له نهینو شاروهی ناو
 دل هدیه! کوابی ناگونجی گویی له بانگی بانگوازیکران نهیی! ناشی
 ناگای له پیوستی موحتاجان نهیی، پیوستی بهوه نیه، وهلیو خوشو پیوستی
 نهم جوړه هوالانهی پی رابگه یمن، یان تکاکار قناعتی پی بکمنو رای پی
 بگورن! پسروردگار بوختی رابوردو داهاتووی هموو کس ده زانیو
 هیچی لی ون نابی!

که دهرموئی: ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وهکوو نایبته کی تر
 وایه: که دهرموئی: ﴿وَسَرَّائِيلَ تَقِيكُمُ الْخُرُكُ﴾ واته: که ناگاداری به سر
 شته خاموشه کانی شهودا، دیاره به سر شته گهړوکه کازدا به ناسانی ترو باشعر
 ده توانی ناگاداری، هرچنده به نیسبت خوداوه جیاوازی نیه له نتوان نهو
 زانیاریو نهم زانیاریه دا هموو زانیاریه ک بو خودا چون یه که!

دوای نهم فرموده دینی که ناراسته پیغه مبری کرد که بریتی یو له
 وه بیر هیئانه وهی ناده میزادو تیگیانندی بهوه که خودا خاوهی هموو
 شتیکو هلسوپانی هموو بوونه وهر به هیزی نهوه، هموو شتیک
 ده بیستو ناگای له هموو شتیکه، نه مجار لیړه دا فرمانی پی دهکا که
 حقیقه تیکی تر به نتموه که ی رابگه یمنی که بریتی به له وهی که هموو
 ویلا یه تیک هموو مدز نایستیو خودا یه تیه ک، هموو پسرسترو به ندایستی
 کرد تیک هر بو خودا یه! ده بی ناده میزاد له هموو شتیکدا پشت به هیزی
 له بن نه هاتووی زاتی بیچون بیهستیو فرموئی: ﴿قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْكَ وَالِيتَ﴾
 نهی (محمد)! بییان بلی: نایا ده شی جگه له خودای مدزن که سیک تر بکم
 به وهلیو سهرپرشتیاری خوم؟؟ واته: بلی: من جگه له خودا که سیک تر

ناکم به پشتیوانو سربهرشتیارو سوووم پی‌یگه‌یه‌نی یا زبانه لی
 دوررخاته‌وه! جگه له‌زاتی مدزن که‌سیکی تر شیاوی نه‌وه نیه؛ ییگومان زاتی
 بی‌چوون ﴿فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ به‌دیه‌ینه‌ری ناسمانه‌کانو زه‌ویه،
 له‌تنبه‌نوه‌وه هینا‌نیه‌یه وجودو ره‌خساندوونی، ناسمانه‌کانو زه‌وی به‌کیارچه
 بوون، کوتله‌یه‌کی دوو‌کله‌ی بوون، به‌رو‌ه‌ر‌د‌گ‌ار لی‌کی جیا‌کرد‌نه‌وه، وه‌کو‌و له
 نایات‌یک‌ی تردا ده‌فر‌مو‌ی: ﴿أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا﴾ الانبیاء/۳. نینو ع‌عب‌اس ده‌فر‌مو‌ی:
 نه‌م ده‌زانی مانای ﴿فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ چی‌یه؟ تا ر‌و‌ژ‌ت‌ک دوو
 ع‌مه‌یه‌ی ده‌شته‌کی هاتنه لام له‌س‌ر بی‌ری‌ک کی‌شه‌یان ه‌بو‌و له‌نا‌وه‌ندی
 ق‌سه‌کان‌یا‌ندا یه‌کی‌کیان وتی: (انا فطرهما) واته: من ه‌ل‌م که‌ند‌وه‌و در‌وست‌م
 کرد‌وه، نیت ر‌نه‌و کاته به‌باشی له وش‌ی (فاطر) تی‌گه‌یشتم.

له‌ر‌سته‌ی ﴿فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دا تا‌ما‌ژ‌ه‌ی نه‌وه‌ی ت‌ی‌دا‌یه: که
 خ‌ود‌ایه‌ک به‌وی‌ست‌و ت‌یر‌اده‌ی خ‌و‌ی ناسمانه‌کانو زه‌وی به‌دی ه‌ین‌اون، ه‌ر‌ نه‌و
 ش‌یا‌وی نه‌وه‌یه روی ت‌زا‌و پا‌را‌نه‌وه‌ی لی‌ب‌ک‌ری‌و پ‌شتی پی‌یبه‌س‌تری، که‌سی تر
 رای‌ه‌ی نا‌که‌و‌ی ده‌ستی له‌ب‌ردا پا‌ن ب‌ک‌ری‌ته‌وه!! چ‌ون‌که نه‌و خ‌ود‌ایه‌کی وه‌هایه
 ﴿وَهُوَ يُطْعِمُهُمْ وَلَا يُطْعَمُ﴾ ر‌ز‌ق‌و ر‌و‌ژ‌ی نه‌دا به‌گیان‌له‌ب‌رانو ب‌ژ‌ی‌ران ده‌دات‌ی‌و
 ب‌و خ‌و‌ی پی‌وی‌ستی به‌ر‌ز‌ق‌و ر‌و‌ژ‌ی که‌س نه‌بو مو‌ح‌تا‌ج‌ی ه‌ی‌ج ش‌ت‌ی‌ک نیه!
 ه‌مو‌و به‌نده‌کان پی‌وی‌ستی‌ان به‌ر‌ز‌ق‌و ر‌و‌ژ‌ی خ‌ودا ه‌م‌یه، پی‌وی‌سته ه‌مو‌ویان
 به‌ر‌س‌ت‌ش‌و به‌ندا‌یه‌تی ب‌و لا‌ته‌ن‌ج‌ام به‌دن وه‌کو‌و له‌شو‌ی‌تی‌کی تردا ده‌فر‌مو‌ی:
 ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ، مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ
 وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا، إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ
 الْمَتِينِ﴾ الذاریات/۵۶-۵۸. نه‌م تا‌یه‌تا‌نه به‌نا‌ش‌ک‌را نه‌وه ده‌گه‌یه‌نن: که
 پی‌وی‌سته نا‌ده‌م‌یز‌اده‌کان دا‌وا‌ی ر‌ز‌ق‌و ر‌و‌ژ‌ی ه‌ر له‌خ‌ودا ب‌که‌ن! به‌لام پی‌وی‌سته
 ه‌و‌کاره ما‌د‌دی‌یه‌کان ده‌س‌ت‌به‌ر ب‌که‌نو ه‌مو‌لو تی‌کو‌شانو لی‌کو‌ل‌ینه‌وه نه‌ن‌ج‌ام
 به‌دنو پ‌شت به‌خ‌ودا بی‌ه‌ستن، ناب‌ی ر‌ز‌ق‌و ر‌و‌ژ‌ی نه‌له‌بت، نه‌له‌ نا‌ده‌م‌یز‌اد، وه

نه له کاریده ست، وه نه له ناده میزادی ناسایی داوا بکات! رزقو روژی
ناده میزادان همه وی به ده ست خودایه!

نهی فرو ستاده! که تم به لگه یه بۆ چه سپار، سه لمیندرا کئی شیای
خودایه تیو پرستتمو، کئی بۆ سرپرشتیاری و الیمتی ده شی ﴿قُلْ اِنِّیْ
اُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ﴾ پییان بلئی: من له خودای زاناو داناو
بهره جو بالاده ستموه فرمانم پی کراوه: که لمنو تم نتموه دا یه کم
کس بم، که گردن کهچ بم بۆ فرمانی یزدان، بۆ همه وی کاریکی باشو
په سندن پیشهنگو سرده سته بم، هر شتیگ بانگوازی بۆ بکم بۆ خۆم
یه کم کس بم پروای پی بینو له پیناویا تیکوشم خیماتی بۆ بکم ﴿وَلَا
تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِیْنَ﴾ دواي ندهی گردن کهچو پابه ندی فرمانی خودا
بووم، پیم گوتراوه: که له گرویی موشریکه کان نه بمو هرگیز هاوشان بۆ خودا
به رهوا نه بینو کس نه کم به مشریکی یزدان، نه من پیبیریم له خۆتانو
ناینتان! هرگیز من نایینی تیوم پی قبول ناکری!!

به کورتی من فرمانم پی کراوه به پابه ندیون به نایینی نیسلام
یه کتابرستی، نه هیم لی کراوه له فره خوداییو پی دینی، پیبیریم له شیرکو
هوا خواهانی!

نه مجار پروهردگار فرمانی به پیغه مبره کرد که سزای نهوانه دیاری
بکا که سرپیچی فرمانو نه هی یه کانی پروهردگار ده کمز پوی فرموو:
﴿قُلْ اِنِّیْ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّیْ عَذَابَ یَوْمٍ عَظِیْمٍ﴾ نهی فرو ستاده! بهو
موشریکو خوانه ناسانه بلئی: من ده ترسم نه گهر سرپیچی فرمانی
پروهردگار بکهو لی یی یاخی بیم، که سزاو تۆلهی روژیکی گهره ترو ترسانکو
بی نامانم تووش بیی، که روژی قیامته، روژیکی سامناکو خه شرناک، نهو
روژهی پروهردگار مه خلوقاتی تیدا کۆده کاتموه بهوردی حیسابو
لیکۆلینه ویان له گه لدا ده کا، روژه کهی وه صفا دار کراوه به گهره، چونکه
کاری گهره یی تیدا رووده دا، پروهردگار تیدا دهره کهوی، دیوانی
لیکۆلینه وه تۆلهو پاداش داده نی، روژی که کس وه سر کس ناپه رژی

روژی نهفسی نهفسییه، روژی که کریزو فروشتنی تیدا نیه، خزمایهتی و دۆستایهتی و تکا کاری بۆیه کتر له گۆرپی نیه، جگه له خودا کهس خاوهن دهسه لات نیه، هه موو شتی به دهس خودا خۆیهتی، تهرازووی خێرو شهیری، وردبین و ورد خۆینه وه ویه و گهر دیله و بچوکتیش حلیب ده کا!! جا که نهه هه ره شهیه بهه جۆره ناراسته ی پیغه مبهه کرابی! نهی ده بی خه لکی تر بلین چی و ده زعی نهوان چۆن بی؟؟

به راستی ﴿مَنْ يَصْرِفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ که سیك نهو سزاو ترسو عذابیه لی دور بخه ریتمه وه رزگاری بی، یان که سیك لهو سزاو عذابه لابدری نهی گه ریتمه وه لی که نارگیر بکری و دوايش بهیته ناو به ده شتمه، نهو بیگومان خودا ره حمی پی کرد وه به زه یی پیدا هاتو تمه، ﴿وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ﴾ ناو رزگار یونه له سزاو عذابو به مرز گه شتو به ده شتمه نیه مه ته کانی سه رکوتنو به مرز گه شتینیکی گه لی مه زو گه ره ویه ههچ سه رکوتنو به مرز گه شتینیکی ناگاتی.

خودا ده توانی زیان له نهلاه میز لا دور بخه وه. شایه تیدانی بهروه ردگار به راستی پیغه مبهه ﴿رَهْتَ كَرْدَنَه وَی بَیرو بۆ چوونی موشریکه کان ده ریه ی فره خودایی

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾ قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَبَيْتُكُمْ لَتَشْهَدُنَّ أَنَّ مَعَ اللَّهِ الْإِلَهَ ۚ أُخْرِى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

له نایته کانی پیشوودا پسروردگار شهوی روون کردهوه که له
 داخوازییه کانی ره حمستی خودایه که مؤلتهی بنده کانی ددها بق شهوی
 بهناره زووی خویان کاریکمن نه مجار هه مووانیان له رژی قیامتدا
 کچده کاتمهو بخیسابو لیکولینهوه، که سیکیش لهو رژه دا سزای لی لایبری
 له دوزه خ دور بخریتموهو بخریته به هه شتی رازاوهو خوشمهو شهو به مرز
 گدیشتموه!! نه مجار به شون شهو روون کردهوه دا شهوش روون ده کاتمهو؛ که
 هه له داخوازی ره حمستی خودایه که خیرهو سوود بویهنده کانی ده ستمبر
 ده کاو شهو زیانیان لی دور ده خاتمهو، له دونیاشدا جگه له خودا که سیتر
 ده سلاتی کاریگرو سهریه خوی نیه، هه شهو هه لسورینهو کارگیره هه موو
 شتی که به ده ست خویهتیو فرموی: ﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
 إِلَّا هُوَ﴾ پسروردگار هه ولمان ده داتی: که هه خوی خاوهنی هه موو شتی که،
 زهرو زیانو سوودو قازانچ هه مووی به ده ست خویهتی، گورانکاری ده کا
 له ناو دروست کراوانیدا بهو شیویهی که ده یهویو مبهستیتهی، کهس ناتوانی
 هوکوو برپاری هه لو شینیتمهو، یان نه هیلی نه نجام بری، لهم روانگمهو رووی
 خیطاب ده کاته هه موو ناده سیزادیکو ده فرموی: نهی ناده میزاد نه گه
 زیانو تنگنو چله مبهکت تووش هات، نیشو نازارو نه خوشیو هه زاری
 دلتهنگی بهکت تووش بوو، کهس نیه بتوانی شهو ناخوشی بهت له سر لایبری
 نازارت له سر سووکه بکا مه گه خوا نهی، جگه له پسروردگارت کهس شهو
 ده سه لایتهی نیه، هه شهو به تواناو به ده سه لاته به سر هه موو شتی که دا ﴿وَإِنْ
 يُودَكَ بِضُرٍّ فَلَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ نه گه خیرهو خوشی بهکت بق ده ستمبر
 بوو، له شساعیو ده وله مهندیو ده سلاتو ریزو نرخیکت پی درا شهو بزانه
 له خودا ده یو شهو بوی ره خساندوی، چونکه خودا ده سه لاتی شهوای به سر
 هه موو شتی که دا هیه، هه زاتی شهو بالاده ستو خاوهن هیزو تواناو
 فرمانیه وایه، هه شهو هه موو شتی که گهر دنکه چیهتی، هه موو لووت به رزو
 ملهوپو خاوهن ده سه لاتهو هیزو توانا له ناستی ده سه لاتی شهو نمونهیان
 نیه! هه موویان قانگه لاشکی به ردهم ره شبای سه ختن! ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ

عبادہ) ذاتی بیچوونی پھروہردگار خاوند قارو دہسہ لاتو ہیژو توانای بی
وینمیه له ژوور بندہ کانیموه، بالآدہستو زآلہ به سہریانموه، ہممو کہسو
گشت شتیک له ناست دہسہ لاتی یسزداندا ہیچو زہوونہ. ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ
الْخَبِيرُ﴾ پھروہردگار زاناو دانایہ له ہممو کارو کردہوہیکہی دا، له ہممو
پریارو جوکیکی دا، خہبردارو لیزانہ به دانانی ہممو شتیک له شوینی
خوی دا، کہسیک شیایو شتیک نمیت نایداتی، کہسیک شیایو نمیت بۆ لی
ستاندنموی خیرو پیری لی نامینیتنموه! وہکوو له ناییتیکی تردا دہفہرموی:
﴿مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا، وَمَا يُمْسِكُ فَلَا
مُزِيلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ﴾ فاطر/۲.

له فہرمودہی صہیح دا ہاتوہ: کہ پیغہمبہر ﷺ دہفہرموو:
(خودایہ! کہس نیہ بتوانی بییتہ لہمپہری بہخشینت، کہس نیہ بتوانی
بہخشدہ بی بہ کہسیک تو بہخشایش لی قدہغہ کردیت، دہولہ مہندلیی
کہس تو دہولہ مہند ناکا! ہممو شت ہی خۆتو بۆ خۆتو بہ کہیفی خۆت
گورانکاری تیدا دہکہی).

نہ مجار پھروہردگاری مہزن پشتگیری پیغہمبہری خوی دہکا بہ
شایہتیدان و گہواہی یدک کہ گہورہترین شایہتیدانو گہواہیدانہ، راستترین
دروستترین شایہتییہ، نمویش شایہتیدانی پھروہردگارہ له تیوان پیغہمبہرو
موشریکہکان دا، شایہتیدانیکی کیشہی تیوان پیغہمبہرو کافرہکان یدکالا
دہکاتمہ! شایہتیدانیکی بہلگمیہ لہسہر راستی پیغہمبہرایہتی حہزہتی
موحہمہد ﷺ پشتگیری پدیامہکہی دہکاو پہردہ لہسہر حالو چونیہتی
کافرہکان ہلدہ داتمہو پۆخلاواتی بیرویاوہریان دہخاتہ روو! دہفہرموی ﴿قُلْ
أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً؟﴾ نہی موحہمہد! پییان بلی چ شتیک له رووی
شایہتیدانمہ مہزنترہ؟ کی شایہتیدانی راستو دروستو جیکای مہمانیہ؟
کہ وہلامیان نہبوو، دلنیا بہ ناشیان بی ﴿قُلْ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ بلی:
شایہتیدانی یسزدان له شایہتی ہممو کہس گہورہترو راست ترو دروست ترہ،
خودا شایہدہ له تیوان مہزو تیوہدا! جا کہ خودا شایہد بی له تیوان

پیغہ مبسر و موشریکہ کان، نہوہ گہورہ ترین کہس شایدی دہدا! نہ مجار
 نمرکی سر شانی پیغہ مبسر دہست نیشان دہ کاو دہ فرموی: ﴿قُلْ أُوْحِيْ اِلَيَّ
 هٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرْكُمْ بِهِ وَ مَنِ بَلَغَ﴾ نہی موحدہ مہد! بلئی پسروردگار نہم
 قورنانی بۆ ناردوم بۆ نہوی نپوہی پی بترسیئم لہ سزاو خہشو قاری خودا
 نہ گہر بہ کافری بمیننہوہو نیمان نہہینن! مزگینی سرفیرازی دونیاو
 قیامتتان دہدہ می، مژدہی چوونہ بہہشتان پی رادہ گہیہنم، نہ گہر نیمان
 بینزو بہ قسم بکن! ہرودہا ہمان ہرہشو مژدہ ناراستی ہموو گہلو
 نہتوہیہک بکم کہ نہم قورنانی پی دہگا، لہ عہرہبو نا عہرہب! قورنات
 ترسیئمرو مژدہ دہرہ بۆ ہر کہسیک بیگاتی، وہ کوو لہ نایہتیکی تردا
 دہ فرموی: ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالِقَارُ مَوْعِدُهُ﴾ مود/۱۷.

نیبنو مہردوہیہو نہبو نہعیم لہ نیبنو عہیباسوہ دہ گپرتہوہ: کہ
 فرمویہتی: ہر کہسیک قورنانی پی بگا، وہ کوو نہوہ وایہ: راستہو خۆ پیئم
 راگہیانندی! پاشان نہم نایہتہ ﴿وَأُوْحِيْ اِلَيَّ هٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرْكُمْ بِهِ﴾ ی
 خویندہوہ بۆ پشتگیری وتہ کھی!

نیبنو جہریر لہ موحدہ مہدی کوری کہعبہوہ دہ گپرتہوہ دہلئی: ہر
 کہسیک قورنانی پی بگا وہ کوو نہوہ وایہ: کہ حذرہتی موحدہ مہد ﷺ پیی
 راگہیانندی!!

عہدورہ زاق لہ قتادہوہ دہربارہی نایہتی ﴿لِأُنْذِرْكُمْ بِهِ وَ مَنِ بَلَغَ﴾
 دہ گپرتہوہ دہلئی: پیغہ مبسر ﷺ فرموی: نایینی خودا بہ خہلکی را
 بگہینن! لہ خوداوہ تبلیغ بکن، کہسیک نایہتیکی قورنانی پی گہیشتبئی
 پیگومان فرمانی خودای پی گہیشتوہ.

نیبنو لونذیرو نیبنو جہریرو نہبوششہیخ: نیبنو حہیبانی نہنصاری لہ
 مہدہ مہدی کوری کہعبی قورہ قیہوہ دہ گپرتہوہ دہلئی: (کہسیک قورنانی
 پی گہیشتبئی وہ کوو نہوہ وایہ: پیغہ مبسر بینیبئی) نہم مانایہ سہعیدی
 کوری جوبہیریش گپراویہ تہوہ.

نہبوششہیخ لہ ثوبہی کوری کہعبہوہ دہ گپرتہوہ دہلئی: بریک دیلیان
 ہینایہ خزمہت پیغہ مبسر ﷺ پیی فرموون: نایا نپوہ بانگہوازی نیسلامتان

بی گمیشتووه؟ وتیان: نه خیر! نیت پیتغه مبر ۱۱۱ مده خهسی کردنو پاشان
 ثابستی ﴿وَأَوْحِي إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنْزِلَ كُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ﴾ بی خوینده وه
 نه مجار فدرمووی: رنگیان بق بمره لا بکن، تا ده گمنوه شوتنی خویان،
 چونکه بانگموازیان بی نه گمیشتووه!

نه مجار پدروردگار نیعلاتی براتستی خوی له هاویش پیداکران
 کردو، فرمانی به پیتغه مبر ۱۱۱ کرد که شایدی به تاکو تمنهایی خودا بداو
 براتستی خوی له هاویش پیداکران را بگیمنی، یه خدی خوی لیان دادریو
 فدرمووی: ﴿إِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آيَةً أُخْرَىٰ؟﴾ پتییان بلی: تایا
 تیره شایدی ده دن که له تهک خودای مدزدا خودای تر هن شیای
 پرستن بن؟! زانایان ده لئن نم شیوه تقریر ده گیمنی و مبهست نینکارو
 دوری له واقعیه! نه مجار فرمان به فروستادهی خوی ده کا که وه لام
 بداتموه، ده فدرمووی ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ بلی من شایدی وا نادم،
 نهوی شیای پرسترو خودایستی به تمنها یهک خودایسو بهس، کسی تر
 شیای بمندایستی بق کردن نیه! ﴿وَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ من بی بریم
 له تمو بتو صدهماندی تیره به خودایان ده زانن، جگه له خودای بی هاوتا،
 کسی تر به خودا نازانم وه کوو له ثابستیکی تردا ده فدرمووی: ﴿فَإِنْ
 شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ الانفال/۱۵۰. چونکه شایدی دانی نموان هیچ
 بنه مایه کی راستی نیه، نموان شوتن هواو هموهس کهوتون، له ناستی
 بهلگمو ده لیلی زورو زه بهندهدا گوتچکهی خویان ناخنیوه، چاری خویان
 قووچاندووه، نه گینا بهلگمو ده لیلی زور هن له سر تاکو تمنیایی خودا،
 سیری خودی خویان بکن، نه گسر سیری بوونموه بکن: تاکو تمنهایی
 خودایان بق دهرده کهوی، تمنانت له فیگرهتی ثاده میزاددا هستی نهوی
 دروست کردوه که خودایهک هدیه خاوهنی بوونموه هموو رهوشتی برزیو
 که مالی تیدان له رهوشته نزمه کان دوروه! هیچ کهو کووپی به کی تیدا نیه!
 خودا بق خوی، فریشته کانی، زانایان تیکرا شایدی ده دن له سر تاکو
 تمنهایی پدروردگار! وه کوو ده فدرمووی: ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿۱۸﴾

خاوهن نامه کان پیغه مبر ده ناسنو به دم خوداوه درو
هه لده به ست، روژی قیامت موشریکه کان خویان له شهریک دنان
بو خودا ته بریه ده کهن

الَّذِينَ ءَاتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ
خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۲۰﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِقَائِيَّتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿۲۱﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ
جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا آيِنُ شُرَكَائِكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ
﴿۲۲﴾ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فَتَنْتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿۲۳﴾
أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿۲۴﴾

نایه ته کانی پیشو به هوی پرسیارو بیرو بچوونی موشریکه کان که
ده ربارهی ره وشتی پیغه مبر ناراستی جوله کهو فله کانیان کرد، نینکاری
نه و بیان کرد: که تموراتو نینجیل به لگهی نه و بیان تیدا بن، که
پیغه مبرایه تی حزره تی موحه مهده بچه سپین..

پروهر دگار له و پیش نه و هی روون کرده و: که شاید تیدانی خودا بو
چه سپاندنی پیغه مبرایه تیبه که ی به سو پیویست به به لگهی تر ناکا! نه مجار
لیره به و لاوه نه و روون ده کاته و: که نه و خاوهن نامانه (جوله کهو
مه سیحی) درو ده کهن له و ده که ده لین: تیمه موحه مهده ناناسین! چونکه
نه و ان پیغه مبر ده ناسنو ره وشتو نیشانه کانی له تموراتو نینجیل دا روون
کرد و ته و، ته نانهت چون کوره کانی خویان ده ناسن ناوایش پیغه مبر ده ناسن!
ریوایت کراوه کاتیک پیغه مبر چووه مه دینه تیمامی عومر به

عبداللای کوری سه‌لام‌ای گوت: ثم نایه‌ته بۆ پیغه مبر نیردراوه‌ته خواری، ثم ناسینه چون چۆنیه؟ عبداللای کوری سه‌لام گوتی: نهی عومبر! ثم پیغه مبرم بینسی یه کسر ناسیم؛ چون کوری خۆم ده‌ناسم؛ بملکو باشریش له کوری خۆم ده‌یناسم، چونکه من نازانم ژنه‌کم چی کردوه، واته: کئی نالی خیزانه‌کم خیانتی لی نه‌کردوم! نه‌من شاید یه ده‌دهم که موحه‌ممد ره‌اته کراوی خودایمو هیچ شکو گومانم له وه‌دا نیه.

بۆیه قورنان ناماژه بیه ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ﴾ نمو گلو نیتواندی له‌وه پیش نامه‌مان بۆ ره‌انه کردوون که جوله‌کو فلعن، پیغه مبر ۱۱ ده‌ناسن ناسینه‌کیان هه‌ره‌مه‌کی نیه، بملکو چون کوره‌کانی خویان ده‌ناسن تاواش پیغه مبر ده‌ناسن. به هۆی نمو هه‌والو سرگوزشتو پیناساندی له پیغه مبره پیشینه‌کانو هه‌پیان گه‌یشتوه! نیشانه‌کانی پیغه مبر ۱۱ له کتیه‌کانیاندا ناشکراو نومایانعو هه‌موو پیغه مبریک مزگینی به هاتنی حزره‌تی موحه‌ممد ۱۱ داوه، پیناسو ره‌وشتو زیو نیشتمانو شیوه‌ی کوچ کردنو نیشاندی گلو هۆزه‌کیان باس کردوه! بۆیه نینکاری کردنیان بۆ پیغه مبرایه‌تی موحه‌ممد ۱۱ جینگای سرسورمانو ده‌فرموی: ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ نینکاری کردنیان بۆ پیغه مبرایه‌تی موحه‌ممد ۱۱ له وه‌وه سرچله‌ی گرتوه که نه‌وانه خویان له ده‌ست داوه، به ده‌ستی خویان خویان تووشی نه‌گه‌ستیو چاره‌روشی کردوه، نینکاری کردنه‌کیان له هی موشریکه‌کان ده‌چی که نه‌وانیش له‌گه‌ل هه‌بوونی نمو هه‌موو به‌لگه حاشا هه‌لنه‌گرانه نینکاری پیغه مبرایه‌تی به‌کیان ده‌کرد، کهوابی هه‌ردوولا موشریکه‌کانو خاوه‌ن نامه‌کان داخوازی به‌کانی عه‌قلو تاوه‌زو زانستو میژوویان پاشگۆی خستوه و پهنلیان لی وهرنه‌گرتوه! موشریکه‌کانی عه‌ره‌بو مالوو قه‌شه‌کانی جوله‌کو نه‌صارا به‌رژوه‌ندی ماددیو پله‌و پایه‌ی دونیایان به‌لاوه گرنگتره له تیمان هه‌نان به پیغه مبریک که نیشاندو پیناسه‌ی له ته‌وراتو تینجیلدا نووسراوه ده‌یخویننوه، نه‌وان پینان وایه: نه‌گه‌ر تیمان به پیغه مبر ۱۱ بینن، پله‌و

پایہی لیتپر سراویو سہر کردہ بیان لہ کیس دہچیو دہبنہ موسولمانیتیکی ناسایی وہ کوو باقی موسولمانانی تر.

نا نمو موشریکو خاوهن نامانہی تینکاری پیغہ مبرایہتی موحمہ مدہ دہ کمن نموانہ خوین لہ دہستہ داوہو خوین بہ فہتارہت داوہ، لہبر پیوہندیان بہ پلمو پایہی نا پایہداری دونیاوہ لہبر زہبوونی تیرادہو ناکہس بہچہبیان و پاشگویی خستنی ناموژگاری پیغہ مبرہ پیشینہکان! نموانہ نمو کوملو تاقمن کہ نیمان بہ پیغہ مبرایہتی موحمہ مدہ دہ ناهینن! نموانہ کہ گیرودہی دوو بیروکھی دژ بہ یدک بوونموہ، لہسر خودا درو ہلدہ بہستن بہ بی نموہی بہلگہیہ کیان ہبی!

بیرو باوہرئیک کہ بہ بہلگہی صہیح چہسپایی بہ لایانموہ درویمو بروای پی ناکمن، سریان لی شیواوہو گومرا بوون، نازانن چ دہکمن چ دہلین، دہمیک دہلین: نہ گمر بیویستایہ نیمہ ہاوبہ شبیداکمر نہ دہبووین، باوکانیشمان بتپرست نہ دہبوون! جاریک دہلین: خودا فرمانی پی کردوین کہ بت پرست بین، جاریکی تر دہلین: نہم بتانہی کہ دہیان پرستین لای خودا تکامان بو دہکمن، چہلئیک دہلین: (بہحیرہو سانیبہ) خودا لیمانی حرام کردوون، وہختیکیش بو نموہ دہچن کہ قورٹان درو ہلدہستراوہ، یان دہلین: سیحرو جادوہ، تیر بروا بہ پیغہ مبر ناکمن، نیمان بہ پیامہکی ناهینن! واتہ: تینکاری کردنی پیغہ مبرایہتی حذرہتی موحمہ مدہ دہ خو فہوتاندنہ، بہ فہتارچوونی نفہسہ!

نہمجار پروہردگار نموہ روون دہکاتموہ: کہ درو ہلدہستن لہسر خودا ستم کردنہ لہ نفہسو دہفہرموی: ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کی نمو کہسہ تاوانبارترہ کہ بہدہم خوداوہ قسہ ہلدہ بہستی؟؟ واتہ: ہیچ کہس نمو کہسہ ستمکار تر نیہ کہ لہ سر خودا شت ہلدہ بہستیو لافی نمو لی دہدا کہ رہوانہ کراوی خودایمو لہ کاتیکدا خودا نہیکردوہ بہ پیغہ مبرو رہوانہی نہ کردوہ، یان پییان وایہ: کہ خودا ہاوہلی ہدیہ، مندالی ہدیہ، یان بت پرستی دہکمن بہو ہیواہ کہ بتہکان لہ خودایان نزیک بکہنموہو شفاعہتیان بو بکمن ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ ہروہا کہس نمو

که سه سته مکارتر نیه که نایسته کانی خودا به درو ده خاتمه، به لگمو
نیشانهی هه بوونی خودا رت ده کاتمه!

وه کوو تیبینی ده کری: موشریکه کانی مه که هه دوو تاوانه کیان
نه نجام ده دان، نهوه بوو به ده خوداوه درو یان هه ده یستن له هه مان
کاتیشدا نیشانهی تاکو ته نهی خودایان رت ده کرده، بروایان به
پیغه مبرایهتی حمزه تی موحه مهده ﴿نَبِیُّو، تاشکراشه ﴿اِنَّهٗ لَا یُفْلِحُ
الظَّالِمُوْنَ﴾ که سته م کاران رزگاریان نایی، درو هه لیه ستو به درو خه ره وه
هه رگیز به مراد ناگن، هه چیان به تاوات ناگنو به سهریانهوه ناچی: به لکو
سزاو تو لهی سته مکاریان لی ده ستیندری ﴿وِیَوْمَ نَحْشُرْهُمْ جَمِیْعًا﴾ نهی
موحه مهده! نهو روزه یان بو باس بکه که هه صووانیان کوده کینه مه بو
حیسابو لی کو لینه مه، نهوانه ی سته میان له خو یان کردوه و نهوانه ی سته میان
له خه لکی کردوه ویکرا رایچی ده شتی مه حشریان ده کین! ﴿ثُمَّ نَقُوْلُ
لِلَّذِیْنَ اٰشْرَكُوْا﴾ نه مجار روو ده کینه نهوانه ی که هاوه لیان بو خودا داناره
به ته وسه وه به شیوه ی لاقرتی و گالتیه کردنو سهر ز نه شته، پتیا ن ده لیتن:
﴿اَیْنُ شُرَکَاؤُکُمُ الَّذِیْنَ کُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ؟﴾ کوانو له کو تن نهو خودا
درو زانانی پتیا ن وابوو شریکی خودانو له دنیا دا ده تانپرستن، هانا تان بو
ده بردنو پشتان پی ده به یستن! نهوه چیان لی هاتوه؟ بو لیتان گوم بوون؟
وه کوو له نایسته کی تر دا ده فرموی: ﴿وِیَوْمَ یُنَادِیْهِمْ فِیْ قَوْلٍ: اَیْنُ
شُرَکَآئِی الَّذِیْنَ کُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ﴾ القصص/٦٢. له نایسته کی تر دا
ده فرموی: ﴿وَمَا نَرِیْ مَعَكُمْ شُفَعَاءَکُمْ الَّذِیْنَ رَعَفْتُمْ اَنْکُمْ فِیْهِ
شُرَکَآءَ، لَقَدْ تَقَطَّعَ بَیْنَکُمْ وَضَلَّ عَنْکُمْ مَا کُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ﴾ الانعام/٩٤.
به لام نهوان له وه لام دانوه دا ده به شو کیزو سهریان لی تیک ده چی: به لگی
درو ستو راستیا ن به ده ستوه نیه، ده ست به جی تینکاری شریک دانان بو
خودا ده که نو له هه لو یستی دویایان پاشگیز ده بنه وه، وه کوو ده فرموی:
﴿ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِیْهِمْ اِلَّا اَنْ قَالُوْا وَاَللهٖ رَبُّنَا مَا کُنَّا مُشْرِکِیْنَ﴾ پاشان ناکامو
سهره نجامی شریک بو خودا دانانیا ن، یان ناکامی کوفرو خودا نه ناسییا ن،

یان به لگمو ده لیلیان له کاتی لیکولینه وه توئینه وه مان له گه لیان دا عوزر هینانه وه نیه له وه هلوتستو کرداران هیان، به لکو ده ست ده کمن به سوئند خواردنو ده لئین: سوئندمان به خودا نیمه شمریکمان بۆ خودا دا نه ناوه!!

قاهیری نایه ته که نه وه ده گه یه نۆ که له بری وئستگمو ههلوتستی روژی قیامه تدا موشریکه کان ئینکاری نه وه ده کمن که شمریکیان بۆ خودا دانایی، به خیمالی خویان نه و ئیعتیراف نه کردنه سوودی بۆیان هه بی و رزگاریان بی، له بری وئستگمو مه وقعیش دا ئیعتیراف به شمریک دانانی خویان ده کمن، وه کو له نایه تیکی تر دا ده فرموئ: ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ﴾ النحل/٨٦. یان ده فرموئ: ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ النساء/٤٢. پرسیار له ئیبنو عبیاس کرا ده رباره ی نایه قی ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ له وه لام دا فرموئ: کافره کان، که بۆیان روون ده بیته وه: جگه له موسولمانانو خودا پرستان که سی تر ناچیت به هه شته وه ده لئین: وه رن با ئینکاری شمریک بۆ خودا دانان بکمن، له سهر نه م بته مایه ﴿قَالُوا: وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ نه مجار پهروه ردگار ده میان مۆر ده کاو زمانیان ده به ستی، ئیتر ده ستو قاچیان ده کونه قسه کردنو شایه تیدان ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ واته: نه وان له راستی دا ئیعتیراف به واقعی حالی خویان ده کمن دان به تاوانه کانیان دا ده نئین له وه حاله سهر لی تیکچوونو شپړپوه دا ئینکاری شمریک دانان بۆ خودا ده کمن، جاریک پی له راستی ده نئینو جاریکیش ئینکاری ده کمن: نه مهش به هوی ترسو تاسانو سهر لی شیوانه وه!! نای که رو به پروو بوونه یه کی سامناکتو به سهر کردنه وه په کی ترسناکتو مه قیفیکی ریسواکهریه؟! بۆیه پهروه ردگار ده فرموئ: ﴿أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾ سهر بکو تیبفره، چه ند بی نابروون، چون خویان به درو ده خه نه وه؟؟ ناوا دروی شاخدار هه لده به ستن، ئینکاری شمریک دانانی خویان ده کمنو به و جوره سوئند ده خۆنو ده لئین: نیمه هه رگیز شمریکو هاوه لمان بۆ خودا دانه ناوه وه هلوتستی وامان نه وانلوه!!

﴿وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ نه مجارهش وردی به ره وه تیبفره،

چون نهو شریکانه‌ی بۆ خودایان هه‌لده‌به‌ستن لێیان گوم ده‌بن کرداری
 شریک دانانیاں بۆ خودا له‌ بیر نامینی، تمنانه‌ت حاشای لی ده‌کهنو دانی
 بیا نانیرو ناجنه‌ ژیری! وینه‌ی نه‌م نایه‌ته‌ نایه‌تیکی تره‌ که ده‌فرموئ:
 ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ: أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ غافر/٧٢-٧٤.

برێ هه‌لوێستی سه‌رپێچیکرانه‌ی موشریکه‌کان ده‌رباره‌ی قورئان
 وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي
 آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كُلاًّ آيَةً لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ
 يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٧٥﴾ وَهُمْ
 يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْهَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٧٦﴾

باش نهو‌ی په‌روه‌ر دگار له‌ نایه‌ته‌کانی پێشودا حالو چۆنه‌تی
 کافره‌کانی له‌ رۆژی قیامه‌تدا روون کرده‌وه، سه‌رلێشیواویو شه‌رپێویانی
 ده‌رخت، به‌م جو‌ره‌ که‌ جارێک ده‌لێن: شریکه‌مان بۆ خودا دانه‌ناوه‌
 ده‌میکیش ددانی پێدا ده‌تێزو ئیعتیراف به‌ هه‌لوێستی خۆیان ده‌کهن،
 نه‌مجار لێره‌ به‌و لاره‌ په‌یامی نه‌وه‌ را ده‌گه‌یه‌نی که‌ هه‌ندی‌ک له‌ موشریکانه‌
 نیمان نا‌هێنرو چیاان له‌ گه‌لدا بکری، چهند هه‌لوو ته‌قه‌للایان له‌ گه‌لدا به‌دری
 بی سووده‌!

نیبئو عه‌بیاس ده‌فرموئ: نه‌بو سوفیانی کوپی حه‌ربو وه‌لیدی کوپی
 موغیره‌و نه‌چری کوپی حاریبو عوتبه‌و شه‌یبه‌ کوپانی ره‌یعه‌و ئومه‌یه‌بو
 ئوبه‌ی کوپانی خه‌له‌ف گوێیان له‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ گرتو دوا‌یی روویان کرده‌
 نه‌چرو وتیان: نه‌ی نه‌بو قوتیه‌له‌! نه‌وه‌ موحه‌ممه‌د ﷺ دیوێ؟ نه‌ویش وتی: سوتند
 به‌و که‌سه‌ی نه‌م شوینه‌ی کردووه‌ به‌ مالی خۆی نازانم چی ده‌لی: ته‌نها ده‌بینم
 دوو لێوی ده‌جولێنیو چیرۆکتو سه‌ربرده‌ی کۆن ده‌گه‌یته‌وه‌، وه‌کوو چۆن من
 دیوکی کۆنتان بۆ ده‌گه‌یته‌وه‌، نه‌چر زۆر به‌ ده‌و پل بوو، بۆ گه‌یانه‌وه‌ی

سەرگورشتهی رابوردووان زۆر کات چیرۆکی خوشو به تاسی بو
قوردهشی به کان ده گهیرایهوه.

ئەبۆ سوفيانیشت وتی: من بڕێک له قسه کانی به حهقو راست ده زانم،
ئەبۆ جههل وتی: نه خهیر وانیمو تو ههلهی، ئیتر پهروهردگار نهم نایهتهی
نارده خواری که ده فهرمووی: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ لهو موشریکو
کافرا نه کۆمه لێک ههمن دینه لات بو نهوهی گووی له خوێندنهوهی قورئانت
بگرن، بانگهوازو نامۆزگاری تو بییستن؛ وه له حال نهوه سوودیان پێ ناگهیهنیو
قازانجی لی ناکهن، چونکه ﴿وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي
آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾^۱. ئیمه دلیانمان پهرده پۆش کردوونو له نایهته کانی قورئانو
نامۆزگاری به کانت حالی نابن، گوێچکه یانمان ناخنیونو قسهو نامۆزگاری
به سوود نابیسن! واته: دروست کردنی له مپهرو پهرده که ناھیلن نهوانه له
قورئان حالی ببزو پابهندی ببزو مانا کانی قبول بکهن به هۆی ههلوێستی
لاسا کمره وانهی خۆیا نه، به هۆی پشت هه لکردنو روو وه رگهیرانی ده ست
نهقهستی خۆیانو سوور بوونیان له سهر مل نه دان به حهق! نهوان به ویستی
خۆیان ورد نابننهوه لهو نایهتهو نامۆزگاری یانهی ده بییستن به وردی بیرى لی
ناکهنهوه بو نهوهی جیاوازی بخرنه نێوان حهقو به تالنهوه!

نایهته که ته شیبهو لیکچواندنی پهرده وه له مپهرو مهعنهوی به کان به
پهرده وه له مپهرو هیستی به کانی تێدایه، واته: دل که له قسهی باش حالی
نه بێو تێی نه گا وه کوو کیسهیه ک وایه: که پهرده پۆش کرابو هیچ شتیکی
پال نه کهوێ، گوێچکه یه ک که نامۆزگاری به سوود وه نه گهیرایه پهنلو
نامۆزگاری کاری لی نه کهن بیستنو نه بیستنی چون یه که، گووی لی بوون به
بێ کار پیکردن هیچ سوودی نه، نهو که سهی نایهتهی قورئان ده بیستیو کاری
پێ ناکا وه کوو نهوه وایه: گوێچکه ی به قورقوشم هاخندرابی.

بۆیه بو چه سپاندنی نهم راستی به ده فهرمووی: ﴿وَإِنْ يَرَوْا كَلَّ آيَةٍ لَا
يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ چه ندێک به لگهوه ده لیلو نیشانهی ناشکراو روون بیستن له سهر

^۱ اکینه: کۆی (کنا) وه کوو چون (اسنه) کۆی (ستان) به مانا پهرده وه داپۆشهره! (وقر) واته: گووی گهرا.

هدهیونی خودای تا کتو ته دنیاو بی هاو دل، له سهر راستی پیغه مبرایه تی و
 پدیمات نمانه پروایان پی ناکمنو کاریان تی ناکمن! نه تیده گمنو نه ویزدانیان
 هیه دان به راستی دا بختین، وه کوو له نایب تکی تر دا ده فرموی: ﴿وَلَوْ عَلِمَ
 اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْبَغَ لَهُمْ وَلَوْ اسْتَمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ
 مُعْرِضُونَ﴾ الانفال/۲۳. نمانه گومرای به کیان به جور تکی هیه
 ناموز گاری بانگ موازی به ک کاریان تی ناکا ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُكَ يُجَادِلُونَكَ﴾
 تمنانته کار ده گاته نوره نمانه دینه لاتو ده مده میت له گلد دا ده کمن،
 ده یانهوی بیرویاو هری پوچو به تالی خویان به نایب راستو حق بخنده بهر
 چاوو نایب راستی تو به درو بخنده وه! ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن هَٰذَا إِلَّا
 أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ نمو خودا نمانسانه که گوتیان له قورنان ده بی ده لیتن: نه مه
 جگه له چیرۆکه ههلبه ستراوه کۆنه کانی گله پیشینه کان بهو لاوه هیچی تر
 نیه! نه مه لهو چیرۆکه درو تور هاتانه یه: که میشکی ره شه خه لکه که ی پی
 بهنج ده کمن! ﴿وَهُمْ﴾ نمانه ی وپرای به درو خستنه وه ی پیغه مبر ﴿يَنْهَوْنَ
 عَنْهُ﴾ داکۆکی لهو ده کمن خه لکه پروا به پیغه مبر بکمنو گدر دنکه چی
 فرمانه کانی قورنان بن ﴿وَيَنْتَوْن عَنْهُ﴾ بو خوشیان لی دوور ده کمن وه..
 وات: نمانه دوو تاوان به یه کم وه نه نجام ده دن، نه بو خویان سوود له
 قورنان وهرده گرن نه ده هیلن کسان ی دیکه سوودی لی وهری گرن!
 حاکمو هی تریش له تیبنو عبباسمه ده گیرنه وه ده لیتن: نه مه نایب ته
 ده رباره ی نهبر گالیب هاتوته خواری: داکۆکی له پیغه مبر ﴿وَلَا يَنْفَعُ
 نَعِيْدَهُمْ هَيْشَتُ كَافِرِهِ كَانِي قُورِهِش نَازَارِي بَدَن! بُو خُوشِي نِيْمَانِي پِي
 نَمَدَه هِيْنَاو له پدیمه که ی دوور ده کمن وه!

تیبنو نه بی حاتم له سعیدی کوری هیلاسه ده گیرنه وه ده لی: نه مه
 نایب ته ده رباره ی مامه کانی پیغه مبر ﴿وَلَا يَنْفَعُ هَاتُوتَهُ خَوَارِي﴾ که به ناشکرا
 پاریز گاریان لی ده کردو نمانده هیشت کافره کان زیانی پی بگیه نن! وه کی
 تریش له ناخمه نیمانیان پی نمانه هینا و لی دوور ده کمن وه ﴿وَأَن
 يَهْلِكُوا إِلَّا أَنْفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ سهره نجامیش نمانه ههر خویان به

فتاره و فوتانندن ده دهن، خویان تووشی چاره ره شیو به دبه ختی ده کمن، کچی هست بهو به دبه ختی بهی خویان ناکمن، به لکو پتیا وایه: پیغه مبسر ﴿۲۷﴾ به فتاره ده دهنو له ناری ده بمن، بیگومان نه مه به کتیکه له موعجیزه کانی پیغه مبسر ﴿۲۸﴾ چونکه هه موو نهوانی دژایمتی پیغه مبسر یان کردو بهرد هوام بوون له سسر دژایمتی کردنی له ناو چوونو فوتانو به سرا دنه گهیشتن، برتکیان به کار ساتی تاییمتی و برتکیشیان له شهری به دردا کسوزان هندیکیشیان له شهره کانی تر دا له ناو چوون، دیاره به شوین به هیلاک چوونی دنیایاندا به فتاره چوونی قیامتیش هیهو تووشی ده بن! نایته کهش همدوو به هیلاک چوونه کان ده گرتموه هرچهنده له هی دنیادا ناشکرا تره.

هه لویستی کافران له کاتی بینینی دۆزه خدا، یان چۆنیته

به هیلاک چوونیان

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا ثَرْدٌ وَلَا تُكَذِّبُ بَقَايَتِ

رَبِّنَا وَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۲۷﴾ بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ

قَبْلٌ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۲۸﴾ وَقَالُوا إِن

هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿۲۹﴾

له وه پیش نیشانمو رهوشتی نهوانی دیاری کرد که ناهیلن خه لک شوین پیغه مبسر ﴿۲۷﴾ بکهوونو بو خوشیان لوی دورور ده کهنموه، له سسر نجامدا نهوی راگیانده: که نهوانه تنها خویان به هیلاک ده بمنو چاره ره شیو تووشی خویان ده کمن! نه مجار لهم نایه تانهی دوا پیدا چۆنیته نهو به هیلاک چوونیان شی ده کاتموه هیواو خۆزگه خوازییان له کاتی بینینی ناگری دۆزه خدا دیاری ده کاو، ده فهرموی: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ﴾ لهم نایته پیروزه دا پهره ردگار سهره نجامو حالو چۆنیته کافره کان دیاری ده کاو

ده فرموی: نهی بیسرو گوئگر! نه گهر تو نهو کافرو خوانه ناسانه بیینی لهو کاتو ساته سامناکه دا که فریشته ی سزاو توله، دوزه خیان پیشان ده ده نو دواپی رایچی نهو ده ریا سوتمانه یان ده که نو تینو گهرمای بی ناگریان پی ده گاو هالای گهرمو شالای بلیسه ی بی تامانیان یو دیو ده زانن کار له کار تراز او و سهره نجامی به ده به ختیو چاره ره شی خویان ده بیینن، سهرت سوپ ده میتیو ساپو ده هشت ده تگری، حالو وه عیقت چاو پی ده که وی به وشو رسته ده رنابردیو ناتوانی به قلمو به زویان باسی بکهی!!!

تو ده بیینی نهو کاته نهوان په شیمان ده بنهوه به لام په شیمانی بی سووده، ناو اته خوازن جاریکی دی بگری درینده یو دنیا!! هاواریان لی هله دهستیو ﴿فَقَالُوا﴾ ده لین: ﴿يَا لَيْتَا نَرُدَّ﴾ خوزگا بگری دراینده یو یو جیهان و بچوینایده یو یو سهر حالی سروشتی رابرد و مانو ﴿وَلَا تُكَذِّبُ بآيَاتِ رَبِّكَ﴾ نایاتو نیشانه کانی تاکو تمنیایی خودامان به درو نه خستایه تمهوه، به ریکو پیکی پروامان پی بکردنایده یو پابندی فرمانو نه هی یه کانی پدرو و دگارمان بوینایده ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ له تاقو گروهی موسولمانان بوینایده پروامان به خوداو تاکو تمنیایی بالا دهستی ذاتی پاکی هدبویه، پروامان به رۆزی قیامتو هدبونی فریشتو راستو پیروزی کتیبه ناسمانیه کاندو پیغه ممبران ببویه، له تاوانه کانی لهو پیشمان په شیمان بوینایده، کردارو ره قارمان باش بوایده خودامان له خومان رازی بکردایه!!

پدرو و دگار رهتی داندهوه فرموی: ﴿بَلْ بَدَأَهُمْ مَا كَانُوا يَخْفَوْنَ مِنْ قَبْلُ﴾ واته: نه خدیر! نهوان لهم ناوات خواستنیاندا راست ناکن نه گهر راستیش بکن نهو حزو ناواتانیهان نایه نه دی چونکه نه گهر بشبرینهوه یو جیهان نهوان له سهر کوفری خویان به رده وام ده بن، حالو وه عیان گورانی به سهردا نایه تمهوه، له بیریا و هری پروچی خویان پاشگیز نابندهوه!

^۲ زور جار قورشان هوالی داهاتو به تمعیری رابردو نه نجام ده دا به مبهستی موبالغه کردن له پیدا بونی دا یو نهوی شکو گومان له پیدا بونی دا نمی!

واته: تم ناواتو تهمهنا کردن میان لبیر نموده نه که حالو سروشتیان گتوای بی، بدلکو لبیر نموده: نمو شتهی له دلی خویاندا دهیانشارده وه لیبیان ناشکرا ده بی، ناکامی نمو بیرویاوهره خرابو پوچمیان چار پی ده کموی! سزای خرابه کاریان توش دیتموه، نیسر ده کمونه نه مری واقعه موه خدمه پنهزاره رویان تی ده کار روناکیان نامینی و کس نه له هاوریان بی و ناواته خوازی رزگاریونن بموی بگپریندنرینموه بی دونیاو واز لهو هلویتستو کرداران میان بینن که بوونه هزی به ده ختی و چاره ره شی هدا هدایان، وه کسو چون که سیک نازاری کی هبی و نه خوشی به کی پر نازاری هبی داخواری مردنستی بو نموی لهو نازاره رزگاری بی! نه که لبیر نموده که مردنی پی خوش بی!

پوختمی قسه نموده: پسروردگارمان نموده مان بی روون ده کاتموه که تهمهنا کردنی نمو کافرانهی که تهمهنا ده کمن، نمو ناگهینی گتوانکاری به سر سروشتیاندا هاتوه، بدلکو به هزی نموده وه: که نمو شتانهی له خه لکیان ده شارده وه ناشکرا ده بی، سره نجاسی کرداره خرابه کانهان دیتموه ری، له تو لمی نموده ناگری دوزه دهوریان ده دا، لهوانیش بو نموی لهو چاره ره شیبه رزگاریان بی، نمو هولو تعقل لایه ده دن، نمو پیشنیارو تهمهنا به درده برن، وه کسو له نایه تیکی ترده دفرموی: ﴿وَبَدَأَ لَهُمْ مِنْ آلِهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾، ﴿وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا، وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ (الزمر/۴۷-۴۸).

نه مجار پسروردگار بی پسر و لهم به شیطان بوونموده میان به درزیان ده خاتموه، نمو راده گهینی که به شیطان بوونموه تهمهنا کردنه کیان به راست نه، دفرموی: ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا﴾ نه گپر بشگپریندنرینموه بو دنیا، نمو ده گپرینموه بو سر خرابه کاری به کانیانو ده ست ده که نموه به سرپیچی کردنو دوروویی و تاوانکاری و کوفرو بیلینی، چونکه سروشتی تاوانکاری له گمل خوینیان تیکه لاو بووه، سرپیچی کردنو درزو دوروویی و تاوانکاری شتیکی سروشتی به له جهسته یاندا ره گی داکوتاوه، نه گپر له فمرزیکدا - بگپرینموه بو دنیا سر له نوی نینکاری زیندو بوونموه

ده کمنو بپروا به حیسابو تۆلمو سزاو پاداشتی قیامت ناکمن! نه گمر بگمړیندرینموه بۆ جیهان بپروا به ژبانی جیهان ده کمنو بپروا به ژبانی قیامت ناکمن! ده لّین: ژبان هر ژبانی دونیایه و ده ژبن ژبان به سسر ده بهینو زه مانه له ناومان ده با، پاداشو سزای قیامت نیمو بۆ بناغیه.. زیندوو یونموه نیه، ژبان هر بریتیه له ژبانی جیهان، نه مه هه لۆیستی ماده پهرسته کانه؛ نهوانه ی که بپروایان به به غیب نیه! ﴿وَاللّٰهُمَّ لَكَادِبُونَ﴾ نهوان له ته مه ننا کردنو واده دان بهوه ی نه گمر بگمړیندرینموه بۆ جیهان کاری چاک ده کمنو نیمان ده هینن، درۆ ده کمنو درۆزنو راست ناکمن نه گمر بگمړینموه بۆ دنیا هه مان هه لۆیستی لهوه پیشیان ده نوینموه ﴿وَقَالُوا اِنْ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ ده لّین: تم ژبان که هیه ته نه بریتیه له ژبانی جیهانو بهس، ژبانی تر نیمو ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَعْمُوْنٍ﴾ تیمه که مردین جاریکی تر زیندوو ناکرینموه دوا ی ژبانی دنیا ژبانیکی تر نیه!! هر بهو جوړه هه موو گرو هه ماددی به کان بپروایان به غیب نیمو هر گیز چارهروانی خیرو چاکمیان لی ناکری!

هه لۆیستی موشریکه کان له جزوی بهروهر دگرا له روژی قیامت دا، یان

چۆنیته حایان له قیامت دلو حهقیقهتی دنیا

وَلَوْ تَرَىٰٓ اِذْ وَقَفُوا عَلٰی رَبِّهِمْۙ قَالَ الْاٰتِیُّ هٰذَا بِالْحَقِّۚ قَالُوا بَلٰی

وَرَبِّنَاۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَۚ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُوْنَ ﴿۳۰﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِیْنَ

كَذَّبُوْا بِیْلَاقِ الْاَلٰهِ حَتّٰیۤ اِذَا جَآءَتْهُمْ السَّاعَةُۚ بَغْتَةًۭ قَالُوْۤا یَحْشُرَتُنَا عَلٰی

مَا فَرَّطْنَا فِیْهَا وَهُمْ یَحْمِلُوْنَ اَوْزَارَهُمْ عَلٰی ظُهُورِهِمْۙ اِلَّا سَآءَ مَا

یَزِرُوْنَ ﴿۳۱﴾ وَمَا الْحَیٰوةُ الدُّنْیَآۤ اِلَّا لَعِبٌۭ وَلَهْوَۚ وَلِلْآٰخِرَةِۚ خَیْرٌ

لِّلَّذِیْنَ یَتَّقُوْنَۚ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿۳۲﴾

له نایمه کانی پیشوودا پروهر دگار باسی حالو چۆنیمتی کافره کانی کرد،
 نهوی روون کرده وه که نهوان چۆن نینکاری حشر و نهشرو زیندوویونه وه
 رۆژی قیامت ده کمن له نایمه تانهی دواپیدا حالو چۆنیمتی نهو کافرانه بیدان
 ده کا که له رۆژی قیامتدا چیمان به سر دیو تووشی چی ده بن.. نه میجار
 حقیقتی دنیا دهست نیشان ده کاو بهرامبهره کی نیوان دنیاو قیامت
 ده کاو ده فرموی: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ نه تو نهی پیغمبر!
 یان نهی بیسر! نه گهر بیینی نهو کاتهی کافره کان؛ نهوانهی هاوه لیان بو خدا
 دانوه، پیغمبره کانی خودایان به درو خستونه وه، که تو بیینی لهو کاتهی دا
 که فریشتی تایبته نهوانه را ده گرتی بو حیسابو لیکولینه وه، بو پرسیارو
 وه لاه دادگایی کردنیان دهست نیشان کردنی ناکامیان دهیینی وه زعیان
 شپرتوه، دیمنیان چرژاوو بزرگاوه به جۆرنیک که زمان کۆلهو پیئوس کۆله
 له دهرپینی نهو دیمنهو تهعبیریک نهی بتوانی نهو وه صغه بگهینی! جا
 وه کوو په کیک پرسیار بکا بلی: نه مانه له حالو وه عهدها چیمان ناراسته
 ده کریو چ قسبه کیان پی ده گوتی؟؟

﴿قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ نهو کاته پروهر دگار پیمان ده فرموی: نهوی
 نه زیندوو بوونه وه حشر و نهشرو به ههشتو دۆزه خو بالادهستی من و تاکو
 تمناییو بی باکیم حقیقت نین؟ نهوی له دنیا دا لهر زمانی
 پیغمبره کانم له باره وه پیشان را گهینانرا راست نهو؟ هیچ شکو
 گومانیکی تیدایه؟ نهو تا چۆنتان پی را گهینانراوه، ناوا هاتوته دی، کچی
 تیه به درۆتان خستونه وه! نیت کافره کان له وه لامی نیم پرسیاره
 ریسواکهره دا ﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبَّنَا﴾ ده تین: به لی: سویند به پروهر دگار نهه
 حقیقتو چهسپاوه هیچ شکو گومانی تیدا نهی، سهر بهم جۆره دان به
 تاوانباری خویاندا ده تین سویند له سر کافریو خوا نهناسی خویان ده خۆزو
 شایه دی له سر کوفرو خراپه کاری خویان ده دهن! نیتیراف بهوه ده کمن کله
 ده نیادا کافریو سو سهر پیچی فرمانی خودایان کردوه!! نیتیر پروهر دگار
 وه لامیان ده داتهوه و بریاری بهزدانی دهرده چی، ﴿قَالَ فَلَوْ قُوا الْعَذَابَ بِمَا

كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١﴾ پەرەردگار دەفەرموی: دەی که ئەو ه کردارو هەڵۆستان بووی و ناوا بۆ خۆتان ددان بە تاوانەکاتناندا بنین، دە سزای بە نیش بچیژن بە هۆی کوفرو بیلینیو بە درۆخستنەوی پیغەمبەرەکان بەهۆی ئەو هەڵۆستەیی که لە دنیادا لەسەری بەردەوام بوونو تا مردن لەسەری سوور بوون.

ئەمجار پەرەردگار بە شیوەیهکی گشتی هەوایی ئەو رادهگەیهنی که هەر که سییک زیندوویونەو هەشرو گەشتن بە خودا بە درۆ بزانی خەسارە تەمەندەو سەرەنجامی چارە رەشییەو دەفەرموی: ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ بیگومان خەسارە تەمەندبوون ئەو کافرو خوا نەناسانی بروایان بە قیامت نەبوو، بروایان بە زیندوویونەو نەبوو حیسابو لیکنۆلینەو هۆی خودا لەگەڵیاندا بە درۆ دەزانیو پێیان وابوو شتی وایو نایەتەدی. هەرچی پەرەردگار لەسەر زویانی پیغەمبەرائی وادهی دابوو ئەوان بە درۆ حلیببیا نەکردو گالتهیان پێ دەهاتو بە خەیاڵ پلاویان دەزانی! هۆی ئەم خەسارە تەمەندی پێیان برۆا نەبوونیانە بە رۆژی قیامت، چونکه نینکاری کردنی زیندوویونەو هۆی پاش مردن برۆا نەکردن بە هەبوونی حیسابو لیکنۆلینەو پاداشو سزا سروشتی مرۆفایەتی چەواشە دەکاو بیرو هۆشی نادهمیزاد دەشیوتنیو بەرو تاوانو ستمکاری پەلکێشی دەکەن، لەم بارەو ه لە نینکاری کردنی رۆژی قیامت هەلوو تیکۆشانی کافرهکان کورت هەلدینی لەسەر بە دەستەینانی خوشی بە کاتییهکانی دویاو پیشبیرکی کردنی نا شەریفانە بۆ دایینکردنیان، لە خۆبایی بوونو هەلۆدان بۆ زالیبون بەسەر خەلکی ترداو چەوساندنەویانزو ملهپۆری کردن لەسەر زهوی، ئازەل ناسا نادهمیزاد تیک بەردەبوو هیچ شتییک لە شەرو هەرا نایانگیرپتەو جگە لە بی دەسەلاتی، هیژو توانا حوکم دەکاو بی دەسەلات بەش خوراو دواپراوه!

ئەمە راستییهکی حاشا هەلنەگره، ئەو تا: پیشکەوتووترین گەلو نەتەو هۆی سەر زهوی لە بواری زانستو فەلسەفەدا ئەوانەن که بآله خانەیی شارستانییهت بە تۆپو دەبابەو تیارەو باروت تیک دەروخینن، وشکو تەر بەیه کەو دەسووتینن، شارو پردو کارگەو پرۆژەیی خزمەتگوزاری لیک

هەڵدەوه شینزو بەو پەری درێدەیی و بێ وێژدانیمو و لات وێران دەکەن! ئەو بێ پروا و ملهپرو سەرپێچیکمرانە لەسەر هەلوێستی ناره‌وای خویان بەردەوام بوون ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا لە ناکاوتکۆ لە پڕ قیامەتیان هاتە سەر و ژۆی دنیا خرابوونیان پێ گەیشتو مردن یەخە پێ گرتن تۆزقالتیک بواری نەدان. پیغه مەبەر ﴿فەرمووێستى: (مَنْ مَاتَ قَامَتْ قِيَامَتُهُ) کەسێ مرد ئەو بە نەیسەت ئەووە قیامت رابوو. جا ئەو کاتە کە رووبەرۆی سەرنجامی چارە رەشی خویان دەبنەو تاکام مەصیری خویانیان بۆ روون دەیتەو ه‌واریان لی هەڵدەستو ﴿قَالُوا يَا حَسْرَتُنَا عَلَىٰ مَا فَرَطْنَا فِيهَا﴾ دەلێن: ئەو خەفەتبارو خەسارە تەند خۆمان لەو سوداو مامەڵەى تێمە کردوومانە، چەند رەنج بە خەسارو مایە پوچین شتیکمان نەکردووە پاداشتی تێدابێ بۆمان! هەرچی کردوومانە بریتیە لە تاوانو باری گوناھی گران کردوین.

جا ئەوان پەلکێش دەکۆن بۆ حیسابو لیکۆلینەو، هیچ پڕوایەکیان بە خویان نیە، دەزانن کە تاوانبارن ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ﴾ حالو وەزعیان بەو جۆرە کە تاوانەکانیان لە کۆل داوە لە ژێر باری گوناھدا نەمیان دێ ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ﴾ ناگاداریو بزانه کە ئەوان کۆتیکسی خراپیان لە کۆل داووە بەدەختو چارە رەشن!!

ئەمجار پەرورەدگار حەقیقەتی دنیا ناشکرا دەکا دەفەرموێ: ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَهْوٌ﴾ حالی دنیا جگە لە گالتەوگەب زیاتر هیچی تر نیە، واتە: کردەوێ نادەمیزاد لە جیهاندا دوو جۆرە: جۆریکیان هیچ سودو قازانجی تێدا نیە ئەوێش کردەوێ دونیایی روتە؛ کردەوێەک کە دونیایی بێو بەس، کە زۆریە کردەوێ خەلک لەو جۆرە. ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ بێگومان مالی قیامت باشترین ماله بۆ خودا پەرستانو ئەوانەى ترسی خودایان لە دلو دەرووندایە، بە پێچەوانەى دونیاو کاری قیامت هەمووی پڕ بایەخو باشو سودمەندن، گالتەو گەبی تێدا نیە، کاری خودا پەرستانو راستلان ئەوانەى دنیا ئاوەدان دەکەنەو بە کارو

کرد و وی قیامت، فرموده و دیده که همه ثبوت و بدو لبیر له ثبو سه عیدی
خودری و یوایمتی کرد و ده، تیرمیش له ثبو هور و یوایمتی کرد و
به حدیسیکی حه سوز غریبی داناه: ده لئن: پیغه مبیر ﷺ فرمودی: (الْاَلَمِ
الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، اِلَّا مَا كَانَ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَالْعَالَمِ الْمَعْلَمِ
شَرِيكَانِ فِي الْاَجْرِ، وَمَا لِلنَّاسِ مِنْ حَاجٍّ لَّا خَيْرَ فِيهِ)^۳.

له گیران و یوایمتی کرد و ده لئی: پیغه مبیر ﷺ فرمودی: (لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ
عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ، مَا سَقَىٰ مِنْهَا كَافِرًا شَرْبَةً مَّاءٍ)^۴.

نه مجا له کوتایی تایمه کدا ده فرمودی: ﴿اَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ نه راستی به
دوایات ده کاتمه که تاده میزاده کان زوری کات بیرو هوشیان و کردار و
گوفتاریان و ناراسته ناکمن که له گمل بیرژ و هندی خویان یگونجی! بدلو
زور جار له ریگمی بیرکردنمه و کردار و گوفتاریانمه زیان به خویان
ده گهینن. نه و ده گهینن که گوئی نمدان به دنیا و کول پیوه هملنه گرتنی
کاریکی په سنده، چونکه زوری کاری دنیا گالتسو گهیمو سره نجامی
سو و ده خش نیه، خوشی و له زده ته کانی کاتین، کالو شتو مه که کانی بر
قرار نین، به پیچده و نهی کارو باری قیامت و ده؛ که سو و دی باشیان همه له
زده و خوشی برده و او پایداره، خوه له و گیر کردن به قیامت و ده باشه بو
که سیک خو له کوفرو بی دینی و تاوان بیاریزی! که وایی بوچی هوشان
نایمه و ده؟ بو تیئاگمنو نه راستیانه هزم ناکمن؟!.

^۳ دنیا نه فرات لیکراوه، نه وی له دنیا شایه نه فرات لیکراوه، مه گمر شتیک یادی خودای
تیدایی، یان سربیکشی بو یادی خودا، ماموستاو خوندکار هاویشن له پاداشدا، نیتر
خدا کانی تر بی سمر و برون، هیچ خیر و سودیکیان تیدا نریه.

^۴ واته: نه گمر دنیا لای خودا نرخی باله می شود و له یه کی هب وایه قوم و ناویکی لی نه ده دا به
کافر.

غہ مباری پیغہ مبر ۞ بہ ہوی روو وەرگیرانی گہ لہ کھی و ہوی

بہ درو خستہ و ہوی پیغہ مبرانی پیشو

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ

الظَّالِمِينَ بَاءَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ

فَصَبَرُوا عَلَى مَا كُذِّبُوا وَأَوْدُوا حَتَّى أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ

اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَائِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾ وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ

فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ

بِقَائِهِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

پاش نمو مونا قہ شو دا کو کی کردنو بربرہ کانیہی کہ لہ نایہ تہ کانی
پیشودا ناماڑہی بڑ کرا، نہ مجار دیتہ سر کار یگیری نمو سر پیچیکردنی
کافرہ کان لہ سر دلو دہرونی پیغہ مبر ۞ و دل خوشی دانہ و ہوی پیغہ مبر
بہ و ہوی کہ نمو ہدلوستہی کافرہ کان شتیکی تازہ بابہ ت نیسو لہ و ہوی پیشیش
گلو نہ تہ و ہوی پیشینہ کان ہماں ہدلوستیان لہ گہل پیغہ مبرہ کانیان دا بسوہ،
بڑ تہ و ہوی پیغہ مبر ۞ دلی بہ خوی نہ مینتی..

تیر میڑی و حاکم لہ نیامی علیہ وہ ریوایت دہ کمن: دہ فرموی: نہ بو
جہل بہ پیغہ مبری گوت: نیمہ خو بہ درو ناخہینہ وہ، بہ لکو پیامہ کہ ت بہ
درو دہ زانین! نیعہ پدروہ ردگار نایہ تی: ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ
بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ ی ناردہ خواری. سوددی دہ لئی: نہ خنہ سی کوری
شورہ یقو نہ بو جہلی کوری ہیشام بہ یہ ک گہشتن، نہ خنہ س بہ نہ بو جہلی
گوت: نہی نہ بو لہ کہم تو دہ ربارہی مو حہ مہد جی دہ لئی و تیم بگہینہ،
نایا راست دہ کا یان درو؟ نیستا ہر خومانینو کہس گوی لی نیہ راستم
پی بیڑہ! نہ بو جہل گوتی: وہ لہای دلیا بہ مو حہ مہد راست دہ کا و ہیچ

کاتی ئهو پیاوه درۆی نه کردوو، بهلام شتیکی ههیه: ئهوش ئهوهیه: نه گهر بهرهبابی قوصدی ئالو ئاوگیپزانو حیجابهو دیوه خانو پیغه مبهریهتی بۆ خۆیان قۆرخ بکهن ئه دی چی بۆ بهرهبابه کانی تری قورهیش بمیئیتهوه؟ ئیتر ئهم نایهته هاته خواری، کهواته: ههردوو ریاپهته که کۆکن له سههر ئهوه که نایهته که ده ربارهی تهبر جههل هاتۆته خواری!

موقاتیل ده لێ: ئهم نایهته ده ربارهی حاریپی کورپی عامیری کورپی نهوفهلی کورپی عهبدی مهنافی کورپی قوصدی کورپی کیلاب هاتۆته خواری: که ئهم خوانه ناسه بهناشکرا پیغه مبهری به درۆ خستهوه، بهلام که له گهڵ خاوو خیزانی خۆی دا داده نیشت ده یگوت: موحه مهسه پیاوی درۆ نیهو من جگه له راستگویی هیچی تری گومان لی ناکهم، ئیتر بهروردگار ئهم نایهتهی ناره خواری: که ده فرموی: ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ ئیته زانیومانوه ده زانیین که ئهو کافرو خوانه ناسانه تو به درۆ ده خه نهوه پهیامه کهت رت ده که نهوه، تهوش بهو ههلو ئیستیایان دلهنگ ده بیو غهه پهراره داته ده گرتی، چونکه تو دله سۆزی ئهوانیو بهرزه وه ندی ئهوانت مه بهسته، بهلام ئهوان نه فاهو گیلو تی نه گه یشتوون، وه کوو له نایهتیکی تر دا ئهم ههلو ئیستو دله سۆزی به پیغه مبهر ﴿دو بیات ده کاته وه ده فرموی: ﴿فَلَعَلَّكَ بَاجِعٌ نَفْسِكَ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ الکهف/٦. یان ده فرموی: ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ﴾ فاطر/٨.

سه رچاوهی ئهم ههلو ئیستو به درۆ خسته نهوهی کافره کان بۆ تو شتیکی ده ست نه نهقه ستمو سه ری پیچی کردنی بی بنه ماو بی بناغه بهو به لگیان به ده سته ونیه، ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يَكْذِبُونَ﴾ ئهوان له راستی دا تو به درۆزن نازانن، تهو له دیدی ئهوانه وه راستگوو متمانه پی کراوی له وه پیش درۆیان لی نه بیستووی خبیانه تیان لی نه بینووی، هه موو کردارو گو فتاریکت له ناویان دا نه مانه تو راستی بووه، ﴿وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ به لکو ئهوانی سته مکارو سه رهق بهر بهر هه کانی حقو راستی ده کهن، نینکاری

نیشانه کانی نایه تکانی خدا ده که نو به لگهی تاکو ته نیایی خود او راستی پیامد کت رت ده که نهوه! لبر کورته ناموسی و له ده ست نه دانی بر زه وندی به تایبه تی به ته سکه که ی خویان پروات پی ناکمزو بر سره کانتیت ده کم؛ نه گینا ده زانن که تو پیغه مبرو راست ده که ی!!

نیینو نه بی حاتم له نه بو یه زیدی مده نه سهوه ریوایتی ده کا: ده لئی: پیغه مبرو ۱۱ تووشی نه بو جهل بو، تهوقه ی له گنل کرد پیانوکه به نه بو جهلی گوت: نهوه چیه ده تیینم تهوقه له گنل نهوه هتیره ده که ی؟

نه بو جهل وتی: سویند به خوا من ده زانم که نه بو پیغه مبرو، به لام که ی ره وایه بژ نیمه شوین بره ی عبدالل مضاف بکومین؟ نهوه جار نه بو زید نایه تی ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ خوینده وه.

نه بو صالح و قتاده ده لئین: مانای نه م رسته یه ﴿وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ...﴾ به لام نهوه ستمکارانه ده زاننو ناشکرایه لایان که تو ره وانه کراوی خودایو که چی نینکاری ده که نو دژی نهوه حقو راستی به ده وه ستن، تووش نه ی پیغه مبرو خفت بهوه هلوئستی نهوان مه خو، پر زوشی نهوانت نه بی، صبرو نارام بده به دلی خو تو چاو له پیغه مبرو کانی پیش خو ت بکه! نهوه سروشتی ناده میزاده له سه رده می کوزو نویدا ﴿وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ﴾ دلیا به که له پیش تو دا چمند پیغه مبرو یک - به تایبه تی تولو له زمه کان - به درو خرا نه وه نازار دراو، ﴿فَصَبِّرُوا عَلَى مَا كَذَبُوا وَأَوْدُوا﴾ نهوانیش خویان را گرتو وه سوربون له سه ر هلوئستی خویان و کولیان نه دا ﴿حَتَّىٰ أَنَا هُمْ نَصْرُنَا﴾ تا خودا یار مده تی بژ نارد و ونو به مراد گه یشتون وه کوو ده فرموی: ﴿وَرُزِّلُوا حَتَّىٰ يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ؟ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ هه لیمه یار مده تی خودا له کاتی پیو یستدا حازرو ناماده یه ﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ نه مه دابو نهریتی خودایه بژ هلوئستی گه لو نه وه کان برامبر پیغه مبرو کانیا، سوننه تو دابو نهریتی خودا گورانی به سه ردا نایه، خاوه ن پیام ده بی

نایه ته کانی پیشوو بری هه لوئستی موشریکه کانی مه ککهی ده ست نیشان کرد، لیره ش بهولاره نایه ته کان بهرد و امن له سهر ناشکرا کردنی هه لوئستی جوړاو جوړیان که بریتی به له سهر ره قی و دژ به حق وه ستازو گومان خستنه سهر نیسلامو بهرام بهری کردنی، به تاییده تی شوبهو گومانه کانیان ناراسته ی نیگا و پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ده کرد ﷺ نهوان نینکاری سی بنه مای سهره کی نایینیان ده کرد که بریتی بیون له: برپا به تا کو ته نه مای خوداو زیندو بیونموه ی دوا ی مردنو پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ﷺ.

جا وه کوو که له بی ده گیریتوه: ده لی: موشریکه کانی مه ککه وتیان: نه ی (محمد)! سوئند به خوا نیمه نیمان ت پی ناهینین هتا له خوداو به پراو یکمان بز نه نهینی چوار فریشته ی له گه لدا بن له پیش چاوی خو مان شاید ی بدن که نمو به پراوه له لایمن خوداو هاتوو و تویش فرو ستاده و ره وانه کراوی خودای، نیت پروردگار نه نایه ته ی ناره خواری که ده فرموی: ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾. نه گهر بهمانند ایه به سهر تو پراو یک له کاغذدا بز خو مان ده ستیان لی بدایه، کافره بی پروا کان ده یان گوت: نه مه جگه له سیحرو جادو هیچی تر نه یه.

له نایه ته دا پروردگار هو ی به وانه کردنی کافره کانو نیمان نه هینانیا ن دیاری ده کا، نمو رون ده کاتوه: که نه وانه بیانوی سیرو سه مبه ده دیننه پیشموه، داوا ده که من پراو یکی له کاغذ نو سراودا بنیرینه خواری، چوار فریشته شی له گه لدا بنو شاید ی بدن له سهر نموه ی که له لایمن خوداو به یو پشتگیری راستی پیغه مبهرایه تی پیغه مبه بکه ن! نه مجار هر تیمان ناهینن، چونکه به راستی رویان وه رگیراوه، به لگو ده لیل کاریان تی نا که ن، ته نانه ت نه گهر داواکاری به کانیشیان جی به جی بکرین بیانوی تردیننه پیشموه.

بیگومان: هو ی سهره کی به درو خستنه ویا ن بز نایینی حقو راست رو و رگیرانیا نه له نایه ته کانی خوداو داخستنی هه موو به نجه ره و دیده وانی و رد بو ونموه و تی فکرینه، له کار خستنی هه موو هیزو توانایه کی تی گه یشترو تی فکرینه، ته نانه ت نه گهر نیمه نه ی (محمد)! کتیبی کی نو سراو له کاغذدا

سرمکوتن دهبه خشی، وکو له تایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿فَإِنْ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ الانشراح/۵-۶.

نه مجار پروهردگار جه ختی له سر تموه کرده ده: که گوارانکاری له دابو نمریتی خودادا نیو فرموی: ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَأِ الْمُرْسَلِينَ﴾ بیگومان نیمه سرگورشته ی پیغه مبره کانی پیشوومان بو گپراویموه، یاسی هلو نیستی گسلو نه تموه کان بهرام مبر پيغه مبره کانیانو خوگر تنسی پیغه مبره کان له سر تم به درو خستیموه نازاردانه ی گله کانیانو کومه کی خودا بو پیغه مبره کانو زالیوونیان به سر دوژمنه کانیانو به دورو دریژی شی کراویموه، چون وانیه: ﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ﴾ غافر/۵۱. یان ده فرموی: ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ الروم/۴۷.

یارمندی خودا بو بنده کانی مرجی خوی هدیه، که بیروپروای یتیم به بالا دهستی و تاکو تمیایی خودا هرکاتی شو مرجه هاته دی، نیر یارمندی خودا ناماده یه، هرکاتی موسولمانان راستگوین له گدل خودادا، خودا یارمندیان بو دهنیری ﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ، إِنْ اللَّهُ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ حج/۴۰. یان ده فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ محمد/۷.

نه مجار پروهردگار وستی که به تمواوی شوینماری غم و پزاره ی سرپیچی کردنی کافره کان له دلی پیغه مبر دهرهاوی زیاتر دنیای بکا که بهرپر سیاریتی پروا نه کردنی شو کافران له نهستی نمودا نیو پیوست ناکا به تیمان نه هینانی نموان تم دلگران بیو فرموی: ﴿وَإِنْ كَانَ كُفْرُ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ﴾ نه گمر رو وهر گپرانی نموانت له سر شان قورسو زورت پی ناخوشه که پروات پی ناکمن دلگرانی بهوی که داوی موعجیزه ی جوړاو زورت لی ده کمن په لیت پی ده گرن، جاریک ده لین: ﴿لَنْ تُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ مِنْ الْأَرْضِ يَبُوعًا﴾ جاریکی تر ده لین: ده بی به چاری خومان بیبینین فریشته له ناسانموه کتیب بو نیمه بینیته خواری همروها شو په لپو

بیانوهی که خودا له سوره قی (الاسری) نایهتی (۹۰-۹۳) باسی کردوون
 ..هتد. نموه ﴿فَبِإِنْ اِشْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْاَرْضِ﴾ نه گهر ده توانی
 توتیلایک له زهوی دا لی بدهو زهوی کون بکمو پی دا بگهری ﴿اَوْ سُلْمًا فِي
 السَّمَاءِ﴾ یان په یژه و قالدرمه هه لبهسته بهره و تاسمان پی دا سر بکموه بۆ
 حدوت ته به قهوی تاسمانو پیاندا بگهری ﴿فَأَتَتْهُمْ بِآيَةٍ﴾ موعجیزه یه ک لهو
 موعجیزاتهی توان داوای ده کمن بۆ یان یینه!! به لام تو تنها پیغه مبهرو
 ره وانه کراوی بۆ سر ناده میزادو راگیانندن له سهره، ناتوانی به بی وستی
 نیمه هیچ شتی که نه نجام بدهی، هیچ پیغه مبهری که ناتوانی موعجیزه
 بنوینی، نه گهر یارمتهی خودای له گهل نمبی. نمتو پدیامی خوت بگهینه، به
 دلسوزی هرکی سرشانی خوت نه نجام بده، کاریگری په یامه که له دلو
 ده روونیاندا به ده ست خودایمو ده سه لاتی تو ی تیدا نیه، ﴿وَلَوْ شَاءَ اللهُ
 جَمَعَهُمْ عَلَى اَهْلٰى﴾ نه گهر خودا بیورستایه هه موومانی ده خسته سر
 ریبازی نیسلام و هیدایهتی ده دانو نیمانی له دلدا دروست ده کردنو وه کوو
 فرشته هه مرویان خودا پرست ده بوون، یان وای دروست ده کردن که ناماده
 باشی یان تیدابی بۆ نموهی مل بۆ حق نفوی بکمنو به قسهی پیغه مبهران
 بکمن، به لام خودای پروهردگار ویستو نیرادهی وایه: ناده میزاد جوداوازیان
 هبی، هر که سه بۆ خوی به وستی خوی ریبازی حق یا ناحق هه لپویری،
 هر که سه بهرپر سیاری کرده و هی خویستی، پاداشو سزا به گویره ی
 کرده و هه کانی و هره گرتهمه، سروشتی ناده میزاد و دروست کراوه که بیرو
 باوهری جیاوازیان هبی، وستی خودا وایه. ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآَمَنَ مَنْ فِي
 الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِیْعًا﴾ یونس/۹۹. یان ده فرموی: ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ
 لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا یَزَالُوْنَ مُخْتَلِفِیْنَ اِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ
 وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ هود/۱۸۹. نیبنو ععباس له باره ی مانای ﴿وَلَوْ شَاءَ
 اللهُ جَمَعَهُمْ عَلَى اَهْلٰى﴾ ده فرموی: پیغه مبهرو پی خوش بوو
 سرجهم ناده میزاد نیمانی پی بهیننو شوینی بکمون! پروهردگار پی
 راگیاندا که تنها توانه پروات پی ده کمن که له زانستی خودادا به به ختمه و

نوسراون.

جا نهی موحه‌مه‌ده! نهی پیغه‌مبهری خوشه‌ویست! که نهم راستیانه‌ت بۆ
 ده‌رکه‌وتو زانیت ویستی خودا ده‌رباره‌ی دروست کراوانی خوی چۆنه‌و چۆن
 نیه! زانیت که دابو نهریتی خودا گۆرپانکاری تیدا نیه، ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
 الْجَاهِلِينَ﴾ تۆ مه‌چۆره‌ ریزی نه‌وانه‌وه که نازانن سوننه‌تی خودا چۆنه، مه‌به
 به‌یه‌کیک له‌وانه‌ی که ناگاداری دابو نهریتی خودا نین له‌ بوونه‌وه‌ردا!
 وردبهره‌وه له‌و شتانه‌ی که پیچه‌وانه‌ی سوننه‌تی خودانو خۆتیان لی بیاریزه،
 چونکه دابو نهریتی خودا له‌ دروست کراوانی خویا هیکه‌تیکی زاتی
 بیچوونه‌و بۆ خوی ده‌زانی بۆچی وا ده‌کار وای کردوه!

ره‌ت کردنه‌وه‌ی بانگه‌وازی پیغه‌مبهر له‌ لایهن موشریکه‌کانه‌وه‌و

په‌لپ گرتنیان بۆ هاتنه‌ خواره‌وه‌ی نایاتو موعجیزه

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ

إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ

اللَّهُ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

له‌ نایه‌تی پێشودا په‌روه‌ردگار نه‌وه‌ی روون کرده‌وه: که نه‌گهر خودا
 بیویستایه‌ هه‌موو ئاده‌میزادی له‌سه‌ر هیدایه‌ت کۆ ده‌کردنه‌وه، هه‌موو که‌س
 موسولمان ده‌بوون، به‌لام نه‌بیوستوه که سروشتی ئاده‌میزاد وا دروست
 بکات که هه‌موویان خودا په‌رست بن، یا به‌ زۆره‌ ملی موسولمانیان بکا،
 به‌لکو هیکه‌ته‌و ئیرا ده‌ی وا داخواز بووه که جوداوازییان هه‌بی بۆ
 ناماده‌باشی بۆ وه‌رگرتنی فه‌رمانو نه‌هی، هه‌رکه‌سه‌ بۆ خوی سهریبه‌ستو
 نازادبی بۆ هه‌لبۆاردنی رینگای راستو حق، یان چه‌وتو خراب، هه‌یه به
 ویستی خوی رینگای هیدایه‌ت ده‌گرتنه‌ به‌رو هه‌یه رینگای گومرایی
 هه‌لده‌بۆتری!

نه‌مجار لی‌ره‌دا نه‌وه‌مان بۆ روون ده‌کاته‌وه که گرۆهی یه‌که‌م نه‌وانن که

گوئی بۆ نامۆزگارییه‌کانی پیغه‌مبەر ﷺ ده‌گرنۆ له نیشانه‌ی به‌لگه‌کانی ورد ده‌بنه‌وه، گرۆهو تاقمی دوهم که تیناگهنۆ شت ناییستنۆ وه‌کوو مردوو وانو هیچ شتیکی کاریان تی نا‌کاو فەرموو: ﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ روو وه‌رگیرانی نه‌وانت لاف‌سەر دل گران نه‌بی، پیت ناخۆش نه‌بی که نمو کافرانه روو له خۆتو بانگه‌وازییه‌که‌ت وه‌رده‌گیرن بپروا به تاکتو ته‌نیا‌یی خودا نا‌کهنۆ تۆ به پیغه‌مبەر نازانن، چونکه که‌سان‌یک گۆبیستی بانگه‌وازی تۆ ده‌بن: که که‌لامی خودا بییستن به بیستنیکی ژیرانه‌و تی بگهن، گوئیان له حق بیو زینگی هیدایه‌ت بگرن، سروشتیان پاک بیو حه‌ق‌خواز بن، دلو ده‌روونیان پالفته کراو بیو غه‌لو غه‌ش بیو راستی وه‌ربگرن؛ به‌لام کافرو خوانه‌ناسه‌کان نه‌وانه روو له خۆتو بانگه‌وازییه‌که‌ت وه‌رده‌گیرنۆ تۆ پیکیشی نه‌ویان لی ده‌که‌ی که پروات پی بکهنۆ موسولمان بن، نه‌وانه له ریزی مردوان‌دانو، ده‌نگی حق نایستن، له بانگه‌وازی تۆ تیناگهنۆ له قسه‌ی باشو به‌سوود حالی نابن، چونکه نه‌وان له به‌لگه‌و نیشانه‌کانی خودا ورد نابنه‌وه، په‌ندو نامۆزگاری له نایه‌ته‌کانی قورئان وه‌رناگرنۆ بیریک له خۆیان نا‌کهنه‌وه! هۆی تیمان نه‌هینانۆ واز نه‌هینانیان له کوفرو بی‌دینی نه‌ویه: که به ریکتو پیکي فکر له قورئان نا‌کهنه‌وه له نایه‌ته‌کانی ورد نابنه‌وه وه‌کوو مردوویه‌کی بی گیان و بی هه‌ستو خوست وان، نه‌وانه دلیان مردوو وه‌کوو مردووی حه‌قیقی وانۆ به تۆ زیندوو نابنه‌وه وازیان لی بینه ﴿وَالْمَوْتِ يَعْثُبُهُمُ﴾ الله مردوو خودا زیندوو‌یان ده‌کاته‌وه ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يَرْجَعُونَ﴾ نه‌مجار بۆ لای په‌روه‌ردگار ده‌گه‌رنه‌وه، له پاش مردن سه‌رله‌نوێ زیندوو‌یان ده‌کاته‌وه راپیچی ده‌شتی مه‌حشریان ده‌کاو دادپه‌روه‌رانه حیسابو لی‌کۆلینه‌ویان له گه‌ل ده‌کاو سزاو تۆله‌یان لی ده‌ستینی، مه‌به‌ست به رسته‌ی ﴿وَالْمَوْتِ يَعْثُبُهُمُ﴾ الله نموونه هینانه‌ویه بۆ ده‌سه‌لاتی په‌روه‌ردگارو هه‌ر نمو ده‌توانی که ناچاریان بکا بۆ تیمان هینان، چونکه هه‌ر نه‌م ده‌توانی له رۆژی قیامه‌ت‌دا مردوو‌ان له گۆر راست بکاته‌وه، نه‌مجار بۆ لای خۆی ده‌یانباته‌وه و کۆیان ده‌کاته‌وه، هه‌ر خودا ده‌توانی دلو ده‌روونیان به بیرویا‌وه‌ر نا‌وه‌دان

بکاتوه، نه تو نهی پیغه مبر! ده سلاتی نهوت نیه به تیزی موسولمانیان
بکهی! هیدایهت دانی نهوان به دهست خودایه نهک به دهست تویه!!

نه مجار پمرو دگار نموندهک له دژایهتی و سمر ره قیو ینکاری نهو
کافرانه روون ده کاتوهو ده فمر موی: ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾
بژی موعجیزه یهک لهو موعجیزانهی نیمه پیشنیارمان کردن بژی
نه هاته دیو هیچ کامی لهو نایه تانهی بژی نه نجام نه دران؟ وه کوو وشتره کهی
صالحو عه صای موساو سفره خوانی نهتموهی نیسرائیلو هه لقولانی
سمر چاوه و دروست کردنی باغو بیستانی به دارخورماو دار میو دهوره دراو،
کهوتنه خوارهوی پارچه پارچهی ناسمان بژی سمریان، هاتنی کومه لیک
فریشتو شایهتی دانیان به راستی بهتی پیامه کهی پیغه مبر، دروست کردنی
خانویهک له زوخورف، هاتنه خوارهوی نامه یهک له تاسمانوه نه مان به
چاوی خویان بیبین!...هتد.

پمرو دگار بهر برچی دانوهو فمر موی: ﴿قُلْ إِنْ أَلَّهِ قَادِرٌ عَلَى أَنْ
يُنَزِّلَ آيَةً﴾ نهی پیغه مبر! پیمان بلای: پمرو دگار ده توانی همر کامی لهو
موعجیزانه بنیترته خوارتی که نهوان پیشنیاریان کرده، به لام خودا وا
ده خوازی که دویان بخاو به دییان نه هیئی، چونکه نه گمر به گویرهی
پیشنیاری نهوان موعجیزه کان بنوینی و نهوجار برپای پی نه کمند دهست له
عاست له ناویان ده باو سزای توندیان ده دا، وه کوو چون له گمل گملو نهتموه
پیشینه کانداهو جوړه ههلو تهی نواندوه، چمند گملو نهتموه پیش نهوان
پیشنیاری موعجیزه یان کردوهو په لپیان له پیغه مبره کهیان گوتوه دواپی
که موعجیزه که هاتوته دیو برپایان پی نه کردوه خودا له ناوی بردوون،
وه کوو له نایه تیکی ترده ده فمر موی: ﴿وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا
أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ، وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً، فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا
نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا﴾ الاسراء/ ۵۹. که ده فمر موی: ﴿وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ﴾ مهبهستی نهویه: خودا ده توانی نهو موعجیزه یهی نهوان داوی
ده کمند بیهینییه دی، وهلی حکمهتو دانایی خوی داخوازی نهویه:

موعجیزه که به دی نه هیتی، به لام زوری دی تهوانه نه فامزو نازانن که تهوان کاتیک له رووی بیانوو و په لپهوه داوای تهو جوړه موعجیزانه بکمن خودا بزبان نه نجام نادا، نه گهر زاناو ژیر بوونایه له رووی سوود به خشیو دور له په لپ گرتن داوای تهو جوړه موعجیزانه بیان ده کرد، تهو کاته په روه ردگار به باشرین شیوه داخوازیبه که ی بز جی به جی ده کردن، چونکه ناردنه خواره وهی موعجیزه که به هوی په لپ گرتنهوه بنیردری نه گهر یه کسر تیمانی پی نه هینن ده بیته هوی له ناوچوونیان.

واته: سرباری هه یوونی قورنان که وهک روژی رووناک وایه، نه گهر په لپ بگرنو داوای موعجیزه ی ماددی تر بکمن نه گهر له فهرزیکدا تهو موعجیزانه بیته دی تهو کاته پروایان پی ناکمنو پاشگمز ده بنهوه و تیمانی پی ناهینزو ده لاین: سیحرو جادو بازیسه! وه کوو له شوینیکی تر دا قورنان ناماژه به نه مه ده کاو ده فرموی: ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ الانعام/۷. یان ده فرموی: ﴿وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا، وَيَقُولُوا هَذَا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ﴾ القمر/۲.

زانباری خوداو ده سه لاتو توانای تهواوو بی که مو هکووریه، هه موو شتیک له قورنان دا دیاری کراوه

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ مَنْ يَشَأِ اللَّهُ يُضِلَّهُ وَمَنْ يَشَأِ يُجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾

پاش تهوی په روه ردگار تهوی روون کرده وه که ده سه لاتو توانای تهواوی هیه بز ناردنه خواره وهی هه موو موعجیزه و نیشانه یهک، نه گهر

بهرژه وهندی ئاده میزاد له ناردنه خواره‌وی هەر مو عجیزه یه کئدابێ دهینیریته
خواری، نه‌مجار به‌لگه‌و ده‌لیل له‌سه‌ر نه‌وه ده‌هینیتسه‌وه به‌وه که هه‌میشه
زاتی په‌روه‌ردگار چاودیری دروست کراوانی خۆی ده‌کاو به‌رژه وهندی هه‌موو
گیانله‌به‌ریکی له به‌رچاو گرتوه بۆتوی هه‌موویان دابین ده‌کا! جا که
دیاردی ره‌حه‌ته‌و فضلی بگاته هه‌موو گیانله‌به‌ریک، دیاره درتفی نا‌کا له
ناردنه خواره‌وی هەر مو عجیزه یه‌ک نه‌گه‌ر بزانی به‌رژه وهندی ئاده میزادی
تیدایه‌و به‌خته‌وه‌رییان پی ده‌گه‌یه‌نی! دیاره زانسته ده‌سه‌لاتو به‌توانایی
خودا له‌و په‌ری ته‌واویی‌دانو هەر شتی‌ک پیوستی بزاندیری له‌ قورئاندا
ناماژه‌ی بۆ کردوه؛ وه‌کوو ده‌فرموی: ﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ نیه هیچ
گیانله‌به‌ریک که به‌سه‌ر زه‌وی‌دا بروات ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ﴾ یان
بآنده‌یه‌ک که به‌ دوو بالی ده‌فری ﴿إِلَّا أَمَّمْ أَمْثَالَكُم﴾ مه‌گه‌ر گروو گه‌لو
نه‌ته‌وه‌یه‌کن له‌ چه‌شنی ئیوه، نه‌وانیش چینه‌و توژیو کۆمه‌ل کۆمه‌لو گروو گروو،
وه‌کوو ئیوه‌ی ئاده میزاد، رزقو رۆژیان ته‌مه‌نو کاتی له‌ناوچونیان، سروشتو
ره‌وشتو دابو نه‌ریتیان دیاری کراوه، په‌روه‌ردگار به‌ رۆه‌یان ده‌باو چاودیری
کاروباریان ده‌کاو به‌رژه وه‌ندییان ده‌پاریژی، بۆیه‌ش ته‌نها ناوی بآنده‌و پی‌وژی
سه‌رزه‌وی هینا، چونکه کافره‌کان ته‌نها هەر نه‌وانه‌یان به‌ چاو ده‌بینی، نه‌گینا
مه‌له‌کو‌تی ئاسمانه‌کان گه‌لی شتی وا تیدایه که هەر خودا بۆ خۆی عیلمی
پی‌یه‌تیو که‌سی تر پییان نازانی، زنده‌وه‌ری وایان تیدایه که هەر خودا بۆ
خۆی ده‌یزانیو که‌سی تر ئاگای لییان نیه، وه‌کوو له‌ ئایه‌تیکی تردا
ده‌فرموی: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ
دَابَّةٍ، وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ الشوری/٢٩. هه‌لبه‌ته قورئان
که‌ته‌لوکی بوونه‌وه‌ره، وه‌کوو ده‌لێن نامه‌ی که‌ونه، کورته‌یه‌که له‌ زانسته
زانباری له‌وحه‌لمه‌حفوظ ﴿وَمَا فَرْغْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ﴾ هیچ شتی‌ک نیه
له‌ له‌وحه‌لمه‌حفوظدا^١ با‌سمان نه‌کردبێو نه‌خشه‌و پلانمان بۆ دیاری نه‌کردبێ

^١ نیمایه‌ی رازیو کۆمه‌لێکی تر له‌ رافه‌که‌رانی قورئان پییان وایه که مه‌به‌ست (الکتاب)
قورئانه چونکه لاسی عه‌ه‌لو تعریفی پیوه‌یه‌و ئه‌موش بۆ قورئان ده‌گه‌ریتسه‌وه.

(الموحولمە حفوظ جیہاتیکی تایبەتییە لە جیہانی غەیبی خودا، ھەر شتێک بوو دەبێ تێیدا دیاری کراوە، ئەندازەی تەمەن و قەبارە و چۆنیەتی مانەو و گۆرانیان تا رۆژی قیامت لەوێدا دەست نیشان کراوە؛ واتە: زانستی ھەموو بوونەوەر لای خودا چەسپاوە، ھیچ شتێکی لێ گۆم نابێو لە یادی ناچی، رزق و رۆژی ھەموو گیانلەبەرێک لە وشکانی و دەریا و ھوادا ھەمووی لە لایەن پەرورەدگارەو دابین دەکری، وەکوو لە نایەتییکی تردا دەفرموی: ﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا، وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ مود/٦.

لە ژبانی دنیادا ھەر پەرورەدگار دروستکەر و چاودێر و رزق و رۆژی دەری گیانلەبەرانە، خۆی بەخێوکردو بژێو دەریانە ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ ئەمجار ھەموویان پاش مردن سەرلەنوێ بۆ لای خودا راپێچ دەکێنەو دەبرێنە گۆرەپانی مەحشر بۆ حیساب و لێکۆڵینەو ھەر کەسە بە پێی کردەوێ خۆی سزاو پاداشی دەداتەو تەنانت تۆلە ناژەلی بێ شاخ لە ناژەلی شاخدار دەستێنی!! تیمامی ئەحمەد لە ئەبو زەررە -خوای لێ رازی بیت- دەگێڕێتەو دەفرموی: پێغەمبەر ﷺ دوو مەری بینین شەڕە قۆچیان دەکرد، فرموی: (يَا أَبَا ذَرٍّ هَلْ تَذَرِي فِيمَ تَنْطَحَانِ؟ قَالَ: لَا قَالَ: وَلَكِنَّ اللَّهَ يَذَرِي وَ سَيَقْضِي بَيْنَهُمَا) واتە: ئەو ئەبو زەررە! دەزانێ لەسەر چی ئەو دوو مەری شەڕە قۆچیانە؟ ئەبو زەررە وتی: نەخیر، پێغەمبەر ﷺ فرموی: بەلام خودا دەزانێو لەو بەو لاوە دادگاییان دەکا.

عەبدوللای کورێ تیمام ئەحمەد لە مەسندە باوکیەو رەوایەتییکی تیمام عوسمان -رەزای خوای لێ بیت- دەگێڕێتەو دەفرموی: پێغەمبەر ﷺ فرموی: (إِنَّ الْجَمَاءَ لَتَقْصُ مِنَ الْقَرَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) رۆژی قیامت تۆلە ناژەلی بێ شاخ لە ناژەلی شاخدار دەستێندری! عەبدوڕزەق لە ئەبو ھورەیرەو لە تەفسیری ئەم نایەتەدا دەگێڕێتەو کە فرمویەتی: ھەموو گیانلەبەرێک رۆژی قیامت زینلوو دەکێتەو دەبرێنە گۆرەپانی مەحشر،

ناژهلو بالنده و هموو گیانله بیرکی تر، پمروه ردگار به دادگمری خوی
 حیسایان له گمل ده کا، تهنانت تولهی ناژهلی بی شاخ له شاخدار ده سینتی،
 نه مجار پییان ده فرموی: بینوه به خول. هر بویه شه کافر ده لی: ﴿يَا
 لَيْتَنِي كُنْتُ ثَرًا﴾ النبا/۴۰. به لام چو نیستی نمو توله ستاندنه چونه
 چنده نمو خودا بو خوی ده زانی و نیمه لی بی ناگاین. ﴿وَالَّذِينَ كَذَبُوا
 بِآيَاتِنَا صُمُّ بِكُمْ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ نمو کافرو خوا نه ناساندی نایسته کانی خودا
 به درو ده خنده و پروا به تا کو تهنایی خودا ناکمن، به یامی پیغه مبر به
 راست نازانن نهوانه له نه فامی و تینه گیش تویدا و ده کوو کپر وان؛ که هیچ
 ناییستی، بی زمانو لائن بانگهوازی حق ناییسن نمو جوړهی سوودی لی
 وهریگرن، قسهی حقو راست ناکمن، نهوان گوده گودو لوزه لوزیانه له ناو
 تاریکی دا؛ تاریکی هاویه شپه پیدا کردنو بته پرستی دابو نهرتی نه فامی و
 نه زانی! دهی که سیک قسهی حق نه بیستی قسهی حق نه کا، گیلو گموجو
 نه فام بی، شموه زهنگی شیرکو بته پرستی دابو نهرتی نه زانی دایوشی بی
 چون ریگای حق و راستی ده دوزیتوه؟ چون له قوره لیتهی سدرلی شیواوی
 دپته دهر و زرگاری ده بی؟ نهوانه و ده کوو له نایه تیکی تردا باسیان ده کا
 ده فرموی: ﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا، فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا
 حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ، صُمُّ بِكُمْ
 عُصْفَىٰ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ البقرة/۱۷-۱۸. نهوانه نه فامو نه زان و بی ناگان له
 تیفرکری نمو و بیرلی کردنه و...! پمروه ردگار بو خوی ناره زووی خویتی
 چی بو و چونی بو ریگای لی گوم ده کا و سدری لی ده شیوینی به دبه ختو
 چاره رهش ده بی ﴿وَمَنْ يَشَأْ يُجْعَلْ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ که سیکیش خودا
 بیهو و هیدایه تی بدا ده یخاته سدر ریگای راستو رهوانو به ختوهری ده نیاو
 قیامت ده بی.

ریگا لی هون کردنو شاره زایی کردن به ویستی خودایه، نه مهش به
 گویره زانستی فراوانو بی سهرونی خوی دهریارهی دروست کراوانی خوی،
 که سیک که خودا ریگای لی هون ده کا به هوی نموده به خوی پشت له

بانگہوازی حق ہلڈہ کا؛ لہبر لوتبہرزی ملہوری سہیری نیشانہ کانی
 ہدہ بونی خودا نا کا۔ کہ سیکیش خودا ہیدایہتی بدا، شارہ زای بکا بو ریگی
 راست بہ ہوی نمودہ وہیہ بہ ریکنو پیکی عقلو ہوشی بہ کار ہی ناوہ، بہ
 وردی سہیری بہ لگمو نیشانہ کانی خودای کردوہ، چاورو گویچکمو عقلو
 ہوشی خوی بہ باشی بہ کار ہی ناوہ، زانستانہ ہلسو کہوتی کردوہ کویرانہ
 لاسایی کہسانی پیش خوی نہ کردو تہوہ، کہواتہ: تادہ میزاد بہ ویستو
 تیختیاری خوی کاری چاکہ، یان خراپہ، نہ نجام دہاو خوداش ریگی لی
 ناگری، پمروہردگار زانیاری بہ ہموو گوفتارو کرداریکی تادہ میزاد ہدیہ،
 بہلام بہ کارو گوفتارہ باشہ کانی رازیہویہ خراپہ کانی نارازیہ۔

لہ تہنگانہ دا پلنا ہر بو خودا دہبری

قُلْ أَرَأَيْتُمْ كُمْ إِنِ أَتَدَّكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتَّكُمْ
 السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾ بَلْ إِلَٰهَ تَدْعُونَ
 فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾ وَلَقَدْ
 أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَاخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ
 لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا
 وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
 فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا
 بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾ فَقَطَّعَ دَابِرُ الْقَوْمِ
 الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

باش نمودی پمروہردگار لہ نایہتہ کانی پیشوودا نمو پمپی نہقامی

کافرہ کانی دہست نیشان کرد، تہوہشی راگیہاند کہ عیلمو زانیاری زاتی
بیچوونی ہموو شتیئک دہ گرتہوہو ہیچ شتیئک نیہ لہ بوونہوہردا لہ
زانستی پمروہردگار یاخی بیی، تہمجار دی راستیہ کی تر دہ خاتہ روو تہویش
تہوہید: تہو خوا نہناسانہ تہ گمر بہلاو میحنہ تیکیان بہ سمردا هات هانا بۆ
خوا دہ بہنو دہ کمونہ پارانہوہو لالانہوہو لہ کاتی ترسو ناخوشی دا باش باش
خودا دہ ناسن، چونکہ تہو کاتہ دہ چنہوہ سمر سروشتو فیطرہ تی خویان کہ
یہ کتاب مرستی بہ، دہ فرموی: ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ تہی
موحہ مہد! بہو موشریکو خوانہ ناسانہ بلی: ورن یم بلینو تیم بگیہنن:
تہ گمر سزای سہختی خودا هاتہ سمرتانو بہ لای سامناکی وہ کوو تہو
بہ لایانہی تووشی گہلو تہوہ کانی پیش تیوہ هات؛ تووشی تیوہش بی،
تہ گمر وہ کوو تہوان زہوی ژیرتان روچی، باوو بۆرائی غمزہ بتان بہ سمردا
بیاری، گیزہ لوکمو ویشووموہو زریانو رہ شہ باو لافاو راتان مالیو تیکتانہوہ
پیچی، ہمورہ بروسکہ لیتان بدا، نایا تیوہ جگہ لہ خودا لہو کاتانہدا هانا بۆ
کی دہ بہن؟ تہ گمر قیامت لہ سمرتان رابیو دیار دہو نیشانہ ترسانہ کانی
بہدی بین جگہ لہ خودا، داوا لہ کی دہ کمن رزگارتان بکاو تہو بہ لایانہ تان
لہ سمر لاہری! نایا پنا بۆ بتہ کانتان دہ بہنو داوا لہوان دہ کمن فریاتان کہون؟
یان داوا لہ خودا دہ کمن؟ ﴿أَغْضِبْ اللَّهُ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ نایا بۆ
رزگار بوونتان لہو تہنگو چہ لہ مانہ جگہ لہ خودا داوا لہ کہسی تر دہ کمن؟
تہ گمر راست دہ کمن بتہ کانتان ہاوہلو ہاویہشی خودان دہ داوا لہوان بکہنو
هانا بۆ تہوان بہرن!! تہ خہیر ناشکرایہ لہ کاتی تہنگانہدا ہاوار ناکہنہ
بتہ کانیان ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ بہ لکو ہمر داوا لہ خودا دہ کمنو پنا بۆ تہو
دہ بہنو لہ بارہ گای تہو دہ پارینہوہ ﴿فَيُكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ﴾
پمروہردگار بہ گوزرہ حیکمتو دانایی خوی، تہو ناخوشی بہ تان لہ سمر
لادہا، لہو تہنگو چہ لہ مہیہ رزگارتان دہ کا! ﴿وَتَسْئَلُونَ مَا تُثْرِكُونَ﴾ لہ
کاتی بہلاو ناخوشی دا تہو بتانہی دہیانکہنہ ہاویہشی خودا لہ بیرتان
دہ چنہوہو بہ خہیالتاندا نایہ ہاواریان بکہنی! جگہ لہ خودا کہستان بہبیردا

نایہ! وہ کوو لہ نایہتیکی تردا دہ فرموی: ﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهَهُ﴾ الاسراء/۶۷. یان دہ فرموی: ﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلْلِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ لقمان/۳۲.

چونکہ پروہردگار لہ بنہ مادا یہ کتابہرستی و داننان بہ ہہیونی خودای بی ہاوتای ناویتہی سروشتی نادرہ میزاد کردوہ گہر دنکہچی بؤ پروہردگارو برپا پی ہونی شستیکی سروشتی ہمو سہرہ کیہ، خواہرستی شستیکی جہوہریہ لہ سروشتی نادرہ میزاددا، بتہرستی و لادان لہ نایینی حق لاسایی کردنہوہی خہ لکانی ترہ، پیددا بسو لادہ کیہ لہ پیکہاتہی نادرہ میزاددا، جا کہ نادرہ میزاد دہ کہویتہ تہنگو چہلہ مہوہ ہانا بؤ خودا دہ بہنو لہ بہر تہودا دہ پارہنہوہ دہ لالینہوہ! چونکہ ہہستہ سروشتیہ کہ بہ ناگادی، رۆلی خۆی دہیینی! وہ کوو دہ فرموی: ﴿فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ﴾ الروم/۳۰.

تہمجار پروہردگار بؤ پندو ناموژگاری کردنی نادرہ میزادہ کانی سہرہم سہرگوزشتہو بہسہرہاتی گہلہ پیشینہکان دہ گیرہتہوہ بؤ تہوہی بہ بہندہ کانی بزائینی کہ دابو نہریتی خودا وایہ دہیہوی بہندہ کانی بہ جیددی بیہرستن، ہہگیز رازی نایی کہ لاساری کہ مہترخہمی لہ خودا ہرستی دا بکہن!

جا بؤ تہوہی تہسپی سہرکہشی گومزاییان بگپرہنہوہ، واز لہ بیدینی بہینزو بگپرہنہوہ سہر خودا ہرستی و فرموی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ لہم نایہتہدا پروہردگار سویند دہ خوا بؤ پیغہ مہبر کہ چہند پیغہ مہبرکی ناردوہ بؤ سہر گہلہ پیشینہکان، کہ زور لہ گہلی پیغہ مہبر دلہ فقر ہون، زورتر لہ شیرکو بیدینی و ستمہکاری دا قول ہویونہوہ چونکہ گہلی پیغہ مہبر لہ کاتی تہنگانہو ناخوشی دا تہنہا خودا دہ ناسزو ہاوار دہ کہنہ تہو و پہنای بؤ دہ بہن، بہلام گہلہ پیشینہکان بہ ہیچ شتیکی دلیان نہرم نہہوہ ہیچ بہلاو موصیہتیکی تہوانی ہوشیار نہ کردہوہ، تہی

موحه ممد! دلتیابو باش بزانه که نیمه ناردو و مانه بوسر گهلونه تده کانی
پیش تو چند پیغه مبرو فروستاده و رهوانه کراوی خومان بوسه و هی گهلو
نه تده کانیان بترسین له سزاو عه زابی خودا نه گهر سرپیچی بکنن، مژده ی
به هشتو پاداشی باشیان بده نی نه گهر پابند بن به فرمانی خوداوه! به لام
نهو گهلو نه تده وانه پندلو ناموژگاری کاری تی نه کردنو پشتیان هه لکردو
پیغه مبره کانیان به دروخته ووه یاخی بوونو سرکیشیان کرد ﴿فَاَخَذْنَاهُمْ
بِالْأَسَاءِ وَالضَّرَآءِ﴾ نیمه ش به لاو سزای به نیشمان بوناردن، توشی جوړه ها
تنگو چله مه مان کردن، به لاو موصیبه تی سامناکمان به سردا هینان
﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ به لکو نهوان ته مبی خواردو ببنو واز له سرکه شی و
بی دینی بهین! چونکه به لاو تنگو چله مه و ناخوشی دلو دهرونی ناده میزاد
مشتو مال ده کاو خاونی ده کاته ووه، واه له ناده میزادی لوت بمرزو له خورازی
ده کا که چایک به خوریدا بگپرته ووه بیریک له ابردوو داهاتی خوی
بکاته ووه، خو بخاته به نای خوداوه، جا سمریاری نه ناموژگاری و
تاقی کردنه ووه مشتو مال کردنه، زوری زوری نهو خه لکه عارنانیزو پند
وهرناگرن، نه هه موو کاره ساته جوړا و جوړانه کاریان تی ناکن ﴿فَلَوْلَا اِذْ
جَاءَهُمْ بِآسَآءُ تَضَرَّعُوا﴾ دهی بچی که به لاو کاره ساتی دل ته زنی نیمه یان
پی گه یشت نه که و تنه پارانده ووه لالانه ووه؟ کاشکی نهو تنگو چله مانه کاریان
تی بکردنایمو ووه هوش خو به اتنایه ووه، به لام کوا نهوانه نه ونده خاوهن هوش و
فامن ته مبی خواردو بین؟ نه خیر تنگانده به لای سهختو سامناک کاری
تی نه کردنو دلیان نهم نه بوو ﴿وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ به لکو دلیان ره قتر
بوو زیاتر گومرا بوونو سرکه شیان کرد ﴿وَزَيَّنَّ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ شهیتانیش ریگای گومرا بوونی بو جوان کردنو زیاتر بیدینی له دلدا
شیرین کردن به راستی کاریکی ناشیرینیان کردو ریگایه کی سامناکیان
گرتبه مر که سمره نجامه که ی سوتانیانه به ناگری دوزه! نه مجار بهزدانی
مه زن ناکامی سرکه شییان دیاری ده کاو ده فرموی: ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا
بِهِ﴾ کاتیک رویمان وهرگیرا له وهره شه و ترساندنه ی پیغه مبره کان

ناراسته یان کردن، گویان بۆ موژده پیدانی به ههشتیان نه گرتو لاساریان
 نواند، ناموژگاری پیغه مبره کانیان له بیر خۆ برده وه، زانرا که نهوانه به هیچ
 کلۆجیک نیمان ناهینن، نه وهی که له عیلمی نیمه دا چه سپاوه ده رحهق نهوان
 هاته دی ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ نیمه ش بۆ زیاتر
 هه لئه تان دنیانو رۆچوونیان له گومراییدا ده رگای رزقو رۆژیان بۆ کرد نه وه،
 هه رزانی و خپرو خوشی کاتی دونیا ییمان به سه ردا رشتن، له ش ساغی و نه منو
 تاسایشمان بۆ دابین کردن ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ نه وه نه ده ژیانو
 گوزه رانمان بۆ خوشو تاسان کردن مالو مندالی زۆرمان پی دان تا که یف خوش
 بوون پی و نه وه نه دهی تر خۆیان له خۆ گۆراو لوت به رزیان نواند ﴿أَخَذْنَاهُمْ
 بَغْتَةً﴾ له نا کاویک گرتمانن، به سزای به نیش له بیخمان ده رهینانو تاسه وارمان
 برینه وه ﴿فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ کاتیک به خۆیان زانی که تازه ریگای
 رزگار بوونیان نیو له هه موو خپرو خوشی به ک بی به شنو سه ره نجامی سامناکتو
 سزای سه ختی جهه ننه م چاوه ریانه!

﴿لَقَطِطَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ نهو گه لو نه نهوانه ی که سه ته میان
 له خۆیان کرد به وهی که پیغه مبره کانیان به درۆ خسته وه و سوور بوون له سه ر
 به ته رهستی و پی دینی دوا بر او کرانو ریشه و ره چله کیان له بیخ ده رهینراو
 له ناویرانو که سیان لی ده رنه چوو ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ سوپاسو ستایش
 هه ر بۆ خودای مه رنو په ره ردگاری بوونه وه ره، له پاساوی نهو نیعه مه ته
 گه ورانه ی که په ره ره رگار به سه ر پیغه مبره کانی و خودا په رستاندا رشتی
 که به و جه ره گرۆی کوفرو نیل حادو به ته رهستی سزادانو تۆله ی سه ته مکاری
 لی ستاندنو جیهانی لی پاک کرد نه وه، نه مه ناما ژیه به وه که له ناویردو له بیخ
 ده رهینانی سه ته مکاران نیعه مه تی خودایه و به لاو موصیبه ت په ندو ناموژگاریان
 تیدا یه و پیوسته سودیان لی وهریگیریت: نه وه ش ده گیه نی که رۆچوون له
 خوش گوزه رانی و رابواردنو زۆری مالو مندال جاری واهیه ده به نه پشه کی بۆ
 هاتنی سزاو تۆله ی یه زدانی، نهو خوش گوزه رانی و مالو مندال زۆری به ده بیته

مایه‌ی هه‌ل‌خه‌له‌تاندنو له‌خشته‌بردن (خودا له‌هه‌موو کاریک‌ی ناپه‌سه‌ند
بمانپاریزی!)

نایه‌ته‌که نه‌وه‌ش ده‌گه‌یه‌نی که یادی خودا له‌کو‌تایی هه‌موو ئیشیکدا
پتویسته، نابێ که‌مت‌رخه‌می لی‌یک‌ری! وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فرموو:
﴿وَاٰخِرُ دَعْوَاهُمْ اِنَّ الْحَمْدَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ﴾. ئیمامی نه‌حمده‌له
عوقبه‌ی کو‌ری عامیره‌وه له‌پێغه‌مبه‌ره‌وه ده‌گیریت‌ه‌وه که فرموویه‌تی:
(هه‌رکاتیک دیت په‌روه‌رگار وێ‌پ‌رای سه‌رپێچی کردنی به‌نده‌و تاوان‌کردنی
که‌چی ژبانی به‌خته‌وه‌ری پێ ده‌به‌خشی نه‌وه خودا هه‌لی ده‌خه‌له‌تینی‌و له
خلیسکی ده‌با، نه‌مجار پێغه‌مبه‌ر ﷺ نایه‌تی ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ
فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ ابْوَابَ كُلِّ شَیْءٍ﴾‌ی خوینده‌وه (طه‌به‌رانی و به‌یه‌قی)‌یش
فرمووده‌یه‌کیان به‌م مانایه‌ ریوایه‌ت کردوه. به‌لام ره‌وشتی موسو‌لمان
جیاوازه له‌ره‌وشتی کافره‌کان، موسو‌لمان هه‌رگیز به‌خۆش‌گوزه‌رانی له‌خۆی
بایی نابێ‌و له‌کاتی به‌لاو مو‌صیبه‌ت‌دا خۆ‌پ‌اگرو به‌ئارام ده‌بیت. ئیمامی
موس‌لیم له‌صوه‌به‌یه‌وه فرمووده‌یه‌ک ریوایه‌ت ده‌کا به‌مه‌رفوعی، ده‌لی
پێغه‌مبه‌ر فرموویه‌تی: (ئیشی موسو‌لمان سه‌یره؛ هه‌موو کاریک‌ی خێ‌رو‌پێ‌ره،
نه‌مه‌ش به‌س بۆ موسو‌لمان وایه‌و بۆ که‌سی تر نیه، موسو‌لمان نه‌گه‌ر خۆشی
پێ‌گه‌یی سوپاسی خودا ده‌کا نه‌مه ده‌بیت‌ه‌ خێ‌رو‌بیر بۆی، نه‌گه‌ر به‌لاو
مو‌صیبه‌تی توش هات سه‌بر ده‌گری‌و ئارام ده‌بێ نه‌مه‌ش ده‌بیت‌ه‌خیر بۆی!

هه‌ندی له به‌لگه‌ی ده‌سته‌لاتو توانای په‌روه‌ردگارو تاكو ته‌نهایی زاتی

پاكی و نهرکی پیغه‌مبه‌ران

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَرَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مِّنْ

إِلَهِ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيَكُمْ بِهِ أَنْظَرُ كَيْفَ نَصْرِفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ

﴿٤٦﴾ قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ

يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ

وَمُنْذِرِينَ فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

﴿٤٨﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾

لیږه بدولاده‌ش نایه‌ته‌کان په‌یوه‌ندیان به‌نایه‌ته‌کانی پی‌شوه‌وه هدی، هر
له‌ته‌وه‌ری باسی پی‌شودا ده‌سورپینه‌وه‌و یو چه‌سپانندی هه‌یونی ده‌سته‌لاتو
توانای خوداو به‌لگه‌هینانه‌وه‌یه له‌سفر هه‌یونی خودای تاكو ته‌نهای
بی‌هاول، هه‌روه‌ها له‌باسی روون‌کردنه‌وی نهرکی پیغه‌مبه‌رو لی‌سرراویه‌تی
نهر فروستاده‌یه به‌رامبه‌ر گه‌له‌که‌یدا ده‌خولینه‌وه، به‌جوړیکه‌که‌سفر ده‌کی‌شی
یو پوچل‌کردنه‌وی بی‌رویاوه‌ری هاربه‌ش په‌یدا‌کردن یو خوداو به‌تپه‌رستی
به‌هه‌موو جوړه‌کانیسه‌وه‌و فدرمووی ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ
وَأَبْصَارَكُمْ﴾ نه‌ی پیغه‌مبه‌ر! به‌رو هاربه‌ش په‌یدا‌کړه به‌درو‌خه‌روه
ناپه‌سه‌ندانه بلنن: وهرن پی‌م بلنن: نه‌و کاره‌ی که‌تیوه ده‌یکه‌ن چی‌یه؟
به‌راستی جی‌گای سرسوپمانه، چو‌ن ناوا له‌خودا غافل‌و که‌مته‌رخه‌من! باشه
پی‌م بلنن: نه‌گه‌ر خودا نامیری بی‌سترو دیتنتان لی‌وه‌ری‌گریته‌وه واتان
لی‌یکات کپرو کو‌تر ببن نه‌هیچ بی‌سترو نه‌هیچ بی‌بنن ﴿وَخَتَمَ عَلَى
قُلُوبِكُمْ﴾ دل‌تان مو‌ریکاو ده‌رگای تی‌گه‌یشترو هه‌ست‌کردنی دابخات، نه‌م
نامیرانه نه‌گه‌ر له‌کار بکه‌ون، کاروباری نه‌اده‌میزاد ده‌شی‌وی‌و

بهرزه‌ندی‌یه‌کانی ده‌فوتین، زبانی دینی و دنیایی پی‌ده‌گا! دهی باشه
 نه‌گمر خودا نهم هه‌ستانه له‌کار بخا، نهم نامیرانه له‌ئاده‌میزاد بسینیتمه‌وه
 کی هیه جگه له‌خودا نمو نامیرانه‌تان پی‌بیه‌خشیتمه‌وه؟ دیاره ههر خودا نهم
 نامیرانه‌ی پی‌به‌خشیونو ههر ته‌ویش نه‌گمر له‌کار کهوتن وه‌گه‌ریان
 ده‌خاتمه‌وه، ساکه‌وابی پتویسته که‌سی تر به‌شیایو پرستزو به‌ندایه‌تی
 بۆکردن نه‌زاندری، جگه له‌خودا، ههر نمو شایانی پرستزو مل بۆکه‌چ کردنه،
 که‌سی تر رایه‌ی ناکه‌وی نمو پله‌و پایه‌یه‌ی بدریتی!.

﴿أَنْظُرْ كَيْفَ نَصْرَفُ الْأَيَّاتِ﴾ نه‌ی موحه‌مه‌دا! سهر بکه‌چۆن
 نایه‌ته‌کان شی ده‌که‌ینه‌وه و راقه‌یان ده‌که‌ین، مه‌به‌سته‌کان دووباره و سی باره
 ده‌که‌ینه‌وه، چمکو شیوه و شیوازی ده‌قه‌کان ده‌گۆپینو جۆراو جۆر رایان
 ده‌نوئین، جاری هومید به‌رنامه‌وه ده‌می ههره‌شه کردنه، لیره‌ ته‌رغیبو ته‌ماع
 به‌رنامه، له‌وی ترساندنو ههره‌شه کردنه، هه‌موو به‌لگه‌کان نه‌وه ده‌که‌ینه‌ن
 جگه له‌خودای بالا ده‌ستو تاکو ته‌نیاو زانا خودای تر نین، ههرچی جگه
 له‌و په‌روه‌ردگاره به‌پرستی به‌تالو تاوانه‌وه له‌ره‌وه‌وه‌ی ئاده‌میزاد لای داوه
 خۆی چاره ره‌ش کردوه و گوهر او سه‌رلێشیواو بووه ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْذِفُونَ﴾
 پاشان به‌روانه! نه‌وانه چۆن رووی خۆیان وه‌رده‌گه‌پینو پشت هه‌لده‌که‌ن؟!.

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً﴾ نه‌ی موحه‌مه‌دا! پێیان بلێ:
 وه‌رن تێم گه‌ینه‌نو هه‌واڵم پی‌بدنه، نه‌گمر له‌په‌یکا به‌بی نه‌وه‌ی ئیوه
 ناگاتان لی بیت عه‌زابی خودا بێته‌ سه‌رتانو به‌خۆتان نه‌زانن تا تیکتانه‌وه
 ده‌پێچی ﴿أَوْ جَهْرَةً﴾ یان پێشه‌کی ناگادار بنو چاوتان له‌عه‌زابه‌که‌ بی که
 به‌ره‌ورووی ئیوه دی به‌ناشکرا بیبینن! پیم بلێن! ئیوه له‌و کاته‌دا چی ده‌که‌نو
 هه‌ل‌نێستان چی ده‌بی؟ خۆ نه‌گمر نمو عه‌زابه‌هات ﴿هَلْ يَهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمُ
 الظَّالِمُونَ﴾ جگه له‌تاقه‌و گرو‌ی سه‌ته‌مکارو کافر که‌سی تری تیدا ناچی
 نافه‌وتی، سزاکه ههر نه‌وانه ده‌فوتینی که‌هاوبه‌شیان بۆ خودا داناوه و سوورن
 له‌سه‌ر کوفرو بی‌دینی خۆیان، واته: دابو نه‌ریتی خودا وایه له‌و جۆره
 سزایانه‌دا پێغه‌مبه‌رانو شوێن که‌وتوانیان رزگار ده‌بنو سزاکه نه‌وانه

ده گریتموه که ستمکارو سهر ره قو دل ره شن!

نه مجار نمرکی سهر شانی پیغه مبران دیاری ده کاو ده قهرموی: ﴿وَمَا
نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تیمه که پیغه مبران ده نیرینو
ناردو ومانن بۆ دوو مدهست ناردو وماننو کاره که یان له دوو شتی سهره کی دا
کورث هله پندراره، موژده بدهن به موسولمانان به بهه شتو خیرو خوشی،
همروه ها کافرو بی دینه کان له سزای خودا که ناگری دۆزه خه بترسینن، نمرکی
پیغه مبر پئی راگیانندنو بانگهواز یکردنه، ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ که سیک به
پیر بانگهوازی به کموه بچیو نیمان بیئو کرداری باشو چاک بکاو شوین
ریبازی پیغه مبران بکوی نموه ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ترسی سزای دوا
روژیان له سهر نیه، له سزای داهاتوی دنیوا قیامت ناترسین، دلنیا له
ره حمتو به خششی خودا ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ همروه ها پهرۆشی نموه شیان
نیه که له دنیادا له پاش خویان به جییان هیشتوه، چونکه خودا له هممو
ترسو بیمیک ده یانباریزیو چاودیریان ده کا. وه کوو له شوینیکی تردا
ده قهرموی: ﴿وَلَا يَحْزَنُهُمُ الْفَرَقُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ، هَذَا
يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ توعَدُونَ﴾ الانبیاء/١٠٣.

موسولمانان له دنیادا وه کوو موشریکو خوا نه ناسه کان خه خو خهفت
دایان ناگریو بی نومید نابن، چونکه خاوهن باوه پ صهبرو نارام ده گریو
هومیدی پاداشی لای خودای همیه به هیوا ده بی خودا بۆی پر بکاتمه،
پهره ردگار شاره زای کردوه بۆ نموهی له سهر نیعمه تو به خشش سوپاس
گوزار بی، له کاتی به لاو موصیبه تیشدا خوگرو به نارام بیو خوی بداته
دهست خودا، ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾
نموانه ی نایاتی خودا به درۆ ده زاننو پیغه مبران به درۆ ده خه نموه و گوی بۆ
ناموژگاریه کانیاں راناگرنو پشتیان لی هله که نو له قهرمانو ریبازی خودا
دهرده چنو تاوان نه انجام ده دن، نموانه سزای به تیشیان تووش ده بی، سزای
کوفرو بی دینه که یان له دنیادا جوړه ها به لاو موصیبه ته، سزای قیامه تیشیان
سهریاری رقو غمزه بی خودا لییان، ناگری دۆزه خه! نمو خیرو خوشی بهی که

له دنیا دا کافرو بی دین هیهانه شتیکی کاتی و پراوهیه، له بهرامبهر خیر و خوشی قیامتدا هیچو پوچو کم بایه ده.

سهر جاوهی زانیاری پیغه مبلر نیگو سروسه و نهرکی نهو پیرا گه یاندنه، ترسانده

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ

لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنِ اتَّبَعُوا إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ

وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾ وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحَرِّرُوا

إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ

مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ

مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾ وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا

بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ

بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾

نهم نایهتدی دوا بیش پدیوهندی به نایهتدی پیشووه ده هیدو مانای نهو تهواو ده کا، نهر که کانی سرشانی پیغه مبلره کان سنووردارو ده ست نیشان ده کا، وه زیفدی پیغه مبلره کان دیاری ده کا بهوهی که نهوان تنها موژده دهرو ترسینهرن، نهوهی پتویسته نهوان بیکن گه یاندنی پدیامی خودایه به خه لکو بهس!

بهروه دگار لهم نایهتانهی دوا یی دا فرمان به پیغه مبلری خو ی ده کات

بہوہی کہ بہ خہلکہ کہ رابگہینتی کہ تنہا موژدہ دہرو ترسینہروہو بؤ تہو
 دوو مہبہستہ سہرہکیہ رہوانہ کراوہ، مافی تہوہی نیہ شت بہسہر خودادا
 فہرز بکا! دہلتی فہرمانم پی کراوہ کہ سی شت لہ خۆم دوور بځہمہوہ دان بہ
 بی دہسہلاتی خۆم لہو بارہوہدا بنیمو خۆیان پیوہ ہلنہ کیشم، یہ کہ میان من
 گہنچو خہزینہی خودام لا نیہ، دووہم نہیننی نازانم، سی یہم من تادہ میزادام
 فریشتہ نیم۔ سوودی تہم داکوکی کردنہ لہ خۆی تہوہیہ: کہ پیغہ مبہر ﴿﴾
 بہندایہتی و ملکہچی خۆی بؤ پہروہردگار را دہ گہینتی، بہ پیچہوانہی تہو
 بیرو باوہرہی کہ فہلہو گاوہکان دہریارہی عیسا ہدیانہ! ہمروہا دہست
 کورتی خۆی رادہ گہینتی لہوہدا کہ ناتوانی موعجیزہی داواکراو بہ گوہرہی
 ویستی تہوان بخاتہ روو، چونکہ ہینانی موعجیزہ لہ دہسہلاتو توانای
 خودادایہ تہو ہیچ دہستیکی لہوہدا نیہ! مہبہستی تہوہیہ: کہ بلی: من
 نہ خودام نہ فریشتہم تادہ میزادیکہو نیگام بؤ دی... پہروہردگار راستہو خۆو
 بی پہروا فہرمانی بہ پیغہ مبہر کردو فہرموی: ﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي
 خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ تہی موہمہد! بہو موشریکانہ بلی: کہ داوای موعجیزاتی
 جوہراو جوہرت لی دہ کہنو نازانن پیغہ مبہرایہتی چی یہو چی نیہ، بلی:
 گہنجینہی خودا لہ ژیر دہسہلاتی مندا نیہ، توانای دابہش کردنو تہصہروف
 تیدا کردنیم نیہ، تہو بہ دہس خودا خۆیہتی، چۆنی دہبہ خشیو بہ کیی دہدا
 پمپوہندی بہ زاتی پیچوونہوہ ہدیہ، من ہیچم بہ دہست نیہ، ﴿وَلَا أَعْلَمُ
 الْغَيْبَ﴾ ہمروہا غیب زان نیمو دہریارہی نہیننی ہیچ نازانم، تہوہ تاییہتہ
 بہ خوداوہ ہیچی لی نازانم، جگہ لہوہی کہ خودا بؤ خۆی بہسہر بریکی دا
 ناگادارم دہکا، وہکوو لہ شوینیکی تردا دہفہرموی: ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ، فَلَا
 يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ﴾ الجن/۲۶-۲۷۔
 غیب تہوہیہ خہلکہ پی نازانوہوکاری زانینیان دہریارہی نہبی، غیب
 دوو جوہرہ:

۱- غلبی حقیقی: تہوہیہ: کہ زانیننی لہ ہہموو کہس نادیار بی،
 تہنانتہ فریشتہش ہیچی لی نازانن، تنہا خودا خۆی دہیزانی!

٢- غه‌ییی نیسبی: نه‌وه‌یه؛ که زانینی له بری تا‌قبو گروی دروستکراوان نادیار بی‌و له بریکیان نا، نه‌وه‌تا هندی زانیاری نادیار هیه له جیهانی فریشته‌دا زانراو و تاشکرایه، فریشته‌کان پی‌ی ده‌زانی به‌لام تیمی ناده‌میزاد پی‌ی نازانین.

به‌لام هندی شتی نادیار هیه بری ناده‌میزاد هۆکاری زانینیان به‌ده‌ست هیناوه بریکیشیان به هۆی نه‌زانینی هۆکاره‌کان نایزانی نه‌مه ناچیته چوار چیه‌وی جیهانی غه‌ییی‌یه‌وه، واته: نه‌و زانیاری‌یه غه‌ییی‌یه نه‌ که خودا تایبته‌تی کردوو به خۆیه‌وه به‌لکو نه‌ئینه‌که به هۆکار ده‌زانری نه‌و هۆکارانه‌ش سی جۆرن:

١- هۆکاری زانست نامیز وه‌کوو به‌لگه‌ی عقلی و زانستی: نه‌وه‌تا زانایانی ماتماتیک ناکامی نادیار و ده‌ده‌هینن که زۆریه‌ی ناده‌میزادی تر په‌ی پی نابن، نه‌وه‌تا بری زانا به هۆی زانستی تایبته‌تی‌یه‌وه زۆر پیش وه‌خت کاتی گیرانی خۆرو مانگ ده‌ست نیشان ده‌کمن، به چرکو سات پاشو پیش ناکا.

ب- هۆکاری عه‌مه‌لی وه‌کوو بروسکه‌ی نه‌ئیری (ته‌له‌گرافی لاسیلکی) که هه‌والی دووره ولاتانی پی ده‌زاندری.

ج- بره نه‌ئینه‌کی تر هیه، له زیگی هۆکاری نه‌فسی‌یه‌وه ده‌زاندری وه‌کوو زانیاری‌یه‌که که به هۆی فیراسه‌تو ئیله‌هام قیافه‌وه ده‌زاندری، زۆریه‌ی نه‌م جۆره زانیاری‌یه‌نه هه‌ست کردنی نه‌فسینو جیگی متمانه‌نین، تا رو نه‌ده‌ن بروای ته‌واومان پێیان نابی.

﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾ هه‌روه‌ها نالیه‌و لافی نه‌وه‌تی ناده‌م که فریشته‌م، به‌لکو من په‌کێکم له ناده‌میزادو نیگام بو دی له لایهن خوداوه، نه‌من ناتوانم شتی‌که بینم که ناده‌میزاد ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ردا نه‌بی.

به‌کورتی من لافی خودایه‌تی لی ناده‌م، نه‌ئینی نازانم، فریشته‌ نیم که وابی داوی شتی‌که لی مه‌کمن که له تواناما نه‌بی، من به‌نده‌یه‌کم له ناده‌میزاد وه‌کوو ئیه‌وام له سروشتی ناده‌می‌دا، به‌ نیگا قورتانم بو دی‌وراوه‌مانایم قیر ده‌کری، له‌مه‌ش‌دا من تاکه کهس نیمو له پیش من زۆر

پیغمبر ره وانه کراونو نمرکی سرشانی خویان نه نجام داوه، نمرکی پیغمبر کارکردنه به گوتیره ی نمو نیگاو سروشهی بوی دی وه کوو ده فرموی: ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ من تنها شوین نمو نیگایه ده کهوم که بوم دی، چیم پی بگوتری نموه نه نجام ده ده مو به مو لی لا نادهم! به لگهی زورو زه بنده شم بو هیناون له سر راستی نموهی که ده یلیم، شتییک نالیم که عدلی تیوه قبولی نه کا، یان بوونی مه حال بی، بچی نینکاری ده کمن؟؟

نه مجار پدرو دگار سرزده نشیان ده کاو نموه یان بو روون ده کاتمه که گومراو شاره زا چون یه ک نیرو فرموی: ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ نهی موحه مهده! بهو هاویه شهیداکره به دروخره وانه بلی: تایا چون یه کسانن نموانهی شوین حقو راستی کهوتوونو شاره زای ریگای حق کراون له گهل که ساتیکدا که ریگیان لی گوم بووه له شه قامه ری حق لایان داوه؟! چون کوپرو چاو ساغ وه کوو یه کن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ نموه بچی بیر ناکه نموه؟ بچی به وردیو تیبینیموه سهیری روداوو شته کان ناکمن تا بتوانن جوداوازی بخمن له نیاوان گومرایی هاویه شهیداکره کردنو شاره زایی کردنی نیسلام داو له قورتانو به لگه کانی تاکو تنیایی خودا تیبگه نو شوین ریازی پیغمبر نیر نیسلام بکمونو سرفرازیو به ختموه ری همدوو جیهان ده سته بر بکمن! وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿فَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ، إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ الرعد/۱۹.

به کورتی نایه ته کان لهم نموه رانده ده خولیموه یه کهم چه سپاندنو سه لماندن ده سه لاتی خودایه به شیوه یه کی ره هاو (مطلق) به جورکی وا کهس نیه نمونهی نمو ده سه لاتی هبی، که همدوونی نمو ده سه لاته به لگه یه له سر همدوونی خوداو تاکو تنهایی. دووم چه سپاندنو سه لماندن قورتانه که موعجیزه کی هه می شه یی به بو راستی نیسلامو راستی پیغمبر ایریدی حمزه تی موحه مهده ﷺ که له خوداوه نیردراوه، دوویات کردنوهی نموه شه

که پیغمبر ﷺ ده سلاتی هینانی موعجیزه ی نیه به بی ره زامه ندنی خودا هیچ شتیکی نانا سایی به بی یارمه تی و ره زامه ندی خودا بۆ نایه ته دی. له هه موو کاروبار یکیدا پیروستی به پشتگیری پهره ردگار هه یه. نه مه یه حقیقه تو راستی پیغمبرایه تی!

نه مجار پهره ردگار فرمان به پیغمبر ده کا، به شتیه ی هه ره شه یه کی تایبه تی پتی راده گه یه نی که موسولمانان بترسین له حسابو لیکۆلینه وه ی قیامه تو ده فرموی: ﴿وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ نه ی موحه مه ده: به هۆی نیگا و سروشه وه له ریگه ی نایه ته کانی قورئانه وه، نه وانه بترسینه که پروایان به خودا هه یه و ترسی رۆژی هه شرو لیکۆلینه وه ی نه و رۆژه یان هه یه، ترسو بی می نه و یان هه یه که بترسینه وه بهر قایی خودا و به و تهرازه و رد خوین و وردینه حسابو لیکۆلینه وه یان له گه ل بکا، نه وانه بترسینه که پیمان وایه ﴿لَيْسَ مِن دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ جگه له پهره ردگار که سی ترچا و پیرو سهر پرشتیارو یارمه تیده ریان نیه، که س فریایان ناکه و ی به هانایانه وه نایه، بیان ترسینه ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ به لکو خویان له سزاو تۆله ی نه و رۆژه پیا ریزن؛ کارو کرداریک بکن که بیته مایه ی رزگاری و سهر فرازیان له رۆژی قیامه ت داو پاداشتیان بۆ دوو چهندانه و چمن چهندانه بکاته وه. واته: نه وانه بترسینه که پروایان وایه: رزگار بوونیان و سهر فراز بوونیان له ناگری دۆزه خ به هۆی ئیمان و باوه ری ته و و کردار و گوفتاری باشه وه ده بی، به هۆی پالفته کردنی دلو ده ورونه وه ده سته بهر ده بی، نه ک به هۆی پیا و چاکی که سانی تهره وه، سه لاه و کرداریاشی باو کتو با پیرو خزم که سوکار نه وان رزگار ناکا، شه فاعه تی شه فاعه تکاران سوود به نه وان ناگه یه نی، وه کسو بیرو باوه ری موشریکه کان که بی ناگان له وه ی ته وهری خو شبه ختی له دونیا و قیامه تدا پایه نه ده به ته زکیه ی نه فسو پاک کردنه وه ی له هه موو چلکو پیسی به ک که نه وه ش به هۆی بیرو باوه ری راست و دروست و ره وشتی بهرزو کرداری باش دیته کایه وه، نه ک به شتی تر!

نه مجار پهره ردگار نه ی له پیغمبر ده کا له وه ی که گوپرایه لی مشه خۆرو کافره کانی قور هیش بکا، نه وانه ی که له خو شی و نازو نیعمه ته کانی

دونیادا ده تلینهوه، نه هی لی ده کا که ده رباره ی موسولمانه هه ژاره کان
 گوپرایه لی نهو کافره مشه خۆرانه نه بیو هیجیان به قسه نه کاو ده فهرموئ:
 ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ ... الْآيَةَ﴾ ئیبنو حیبیانو حاکم له سه عدی کوپی نه بو
 وه ققاصه وه ده گپرنه وه که گوئی: دلنیا بن نه م نایه ته ده رباره ی شه ش کهس
 هاتۆته خواری: منو عه بدوللای کوپی مه سهوودو چوار کهسی تر - کافره کان
 به پیغه مبهریان گوت: نه وانه ده ر بکه نیمه پیمان عه بیه له گهل نه وانا شوین
 تو بکهوین، نه گهر نه وانا له گهل نه بن نیمه شوینت ده کهوین، نه م له بهر
 راهاویشتنو پیشنیاره کاریگریه کی له دلی پیغه مبهردا پهیدا کرد: ئیتر
 پهروهردگار نه م نایه ته ی ناره خواریو ههلوستی نه گزپی ئیسلامی دوپات
 کرده وه، بی باکی پهروهردگارو بی منهتی له هه مو ئاده میزادو بوونه وه
 راگه یانده وه فهرموئی: ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاقِ وَالْعَشِيِّ
 يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾.

نیمای ته حمده و طه به رانیو ئیبنو نه بی حاتم له ئیبنو مه سهووده وه
 ده گپرنه وه که ده لی: کۆمه لی له کافره مله وه قوه به شیه کان به لای
 پیغه مبهردا تیپه رین لهو کاته دا خه بابی کوپی نه ره تو صوه هه ببو بیلالو
 عه ممار له لای پیغه مبهر بوون، کافره کان وتیان: نه ی موحه مه ده! نایا به
 نه وانه دلخۆشی؟ نه مانه خودا له ناو نیمه دا منهتی خۆی به سهردا رشتوون؟
 نه گهر نه وانه ده ریکه ی نیمه شوینت ده کهوین ئیتر پهروهردگار نایه ته کانی
 ﴿وَأَنْلِزْ بِهِ الَّذِينَ ...﴾ تا ده گاته ﴿سَبِيلَ الْأَنْجَرِ﴾ ی ناره خواری، ئیبنو
 جهریری طه بهریو ئیبنو لفظیر له عیگر مه وه ده گپرنه وه که ده لی: عوتبه ی
 کوپی ره بیه، شه بیه ی کوپی ره بیه، مو طعیمی کوپی عه دیو نه لهاریشی
 کوپی نه وفل له پیاوما قولانی به ره بابی عه بدولمه نا قو گرو ی کوفرو مله وه،
 هاتنه لای نه بو طالیب پتیا گوت: نه گهر خوا بکا برازا کهت نه م کۆمه له
 کۆیلانه لای خۆی ده ریکاو له خۆی دوریا ن بختمه وه ریزی لای نیمه زیاد ده کاو
 ره نگه نیمه ش بیریک له وه بکهینه وه که گوپرایه لی بین، په خۆشکمر ده بی
 بو نه وه ی شوینی بکهوین! نه بو طالیبیش نه م پیشنیاره ی به پیغه مبهر
 گوت، عومهری کوپی خه طاب وتی: خۆزگه وامان بکرا یه بزانی

هَلْوِیَسْتِیَان چۆن ده بئی، نیتر پمروه ردگار نایه ته کانی ﴿وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ...﴾ تا ده گاته ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ﴾ بی ناردده خواره وه، نمو موسولمانه هه ژارو کۆیلانه ی که کافره مله پوره کان پیتشنیاری نه وه بیان کردبوو ده ریکرین بیللو عه ماری کورپی یاسرو سالم - که مه ولای نه بو حوذه یفه بوو - صاع که مه ولای نوسه ید بوو - نیبنو مه سهوودو میقدادی کورپی عه مرو واقیدی کورپی عه بدوللای نه لحه نظه لی و نه مانه بوون. جا که نایه ته کان هاتنه خواره وه نیمامی عومدر هاته لایانو عوزر خواهی بو هینانه وه له قسه ی خۆی په شیمانی ده رپرو نایه تی ﴿وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا...﴾ هاته خوارئ.

تیبینی نه وه ده کرئ که نه م رپویه تانه جوداوازیان تیدایه، بریکیان باسی نایه ته نازل بووه کان ده کا تا ده گاته نایه تی (٥٣)، بریکیشیان نایه تی (٥٤-٥٥) یشی خستوونه ته پال، رپویه تی یه که م نیبنو مه سهوود له گهل سمرانی قوره یشدا باسی کردوه، رپویه ته کۆتاییه که نیبنو مه سهوود له گهل نه وانه دا باس ده کا که پتویسته ده ریکرین، به ههر حال له گهل هه بوونی نمو جوداوازیه ی نیوان رپویه ته کان به لام ههر یه که بیان پشتگیری نه وه ی تریان ده کاو تیکرا راستی پرووده کهو مونا سه به ته که روون ده که نه وه!

به لئی پمروه ردگار بی باکانه رپگای نه وه ی له پیغه مبهر ﴿گرت که قوره یشیه مله پوره کان له خۆی نزیک بکاته وه، موسولمانه بی وه یه کان له خۆی دوور بخته وه، چونکه تهرازووی خودا تهرازوویه کی تایه تیبه، بهو تهرازووه تایه تیبه شته کان کیشانه ده کا، گوئ به هیزو تواناو ده سه لاتی نه بو نمو نادا، نمو کئ زیاتر خودا پهرست بی ریزی لای خودا زۆرترو زیاتره، بۆیه له گهل پیتشنیاری کافره کان به پیغه مبهر ﴿گه یشته ختوره یده ک به دلی پیغه مبهر ﴿لدا هات. پمروه ردگار نایه تی نازل کردو فهرمووی: ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾ نه ی پیغه مبهر نمو موسولمانانه ی ده وروریمرت مپره نجینه، نه چی بو دل رازی کردنی مله پوره کانی قوره یشو به هیوای نه وه ی نه وان دوات که ونو موسولمان بن نمو تاقبو کۆمه له

موسولمانه‌ی که له‌گه‌لّت دان ده‌ریان بکه‌یو له‌خوتیان دوور بخه‌یده، نه‌که‌ی
 نه‌و موسولمانه هه‌ژارانه‌ی خوداپهرستی ده‌که‌نو به‌یانی و ئیواره به‌ندایه‌تی
 خوتیان بۆ خودا تازه ده‌که‌نوه پاشگوئیان بخه‌یو ده‌ریان بکه‌ی، نه‌که‌ی نه‌و
 موسولمانانه‌ی هه‌میشه خواپهرستو روو له‌خوان له‌خوتیان پر نه‌جینه‌ی.

مه‌به‌ست به‌ وشه‌ی (یدعون)؛ (یصلون) به‌یه، واته: له‌به‌یانی و ئیواره‌دا
 نوێژ ده‌که‌ن، چونکه له‌سه‌ره‌تای هاتنی ئایینه‌ی ئیسلامدا دووجار نوێژیان
 ده‌کرد؛ نوێژکیان به‌یانی و شه‌وی تریان ئیواره، یان مه‌به‌سته‌که گشتی به‌و
 به‌مانا (یعبدون) به‌یه، واته: خوداپهرستی به‌ هه‌موو جوهره‌کانیه‌وه، نوێژکردن،
 پارانه‌وه، قورئان خوێندن، یادکردنی خودا، کردارو گوشتاری باش.. هتد. نه‌و
 موسولمانه‌ی که له‌ به‌یانی ئیواره‌دا، یان له‌ هه‌موو کاته‌کاندا خوداپهرستی
 ده‌که‌نو هانای بۆ ده‌به‌نو لێی ده‌پارینه‌وه ﴿يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ مه‌به‌ستیان به‌و
 خوداپهرستیه‌و پارانه‌ویه‌ی پازی کردنی زاتی په‌روه‌ردگاره، ته‌نها به‌ندایه‌تی و
 ملکه‌چی بۆ نه‌و ته‌نجام ده‌ده‌نو طاعه‌ت و پارانه‌ویه‌یان بۆ نه‌وه‌و به‌س،
 مه‌به‌ستیان په‌زامه‌ندی خودایه، هه‌موو دوعا و بانگ کردن و داوا به‌کیان
 ئاواسته‌ی زاتی به‌چون ده‌که‌ن، چونکه هه‌ر نه‌و زاته‌ شیاری په‌رستنه‌و
 به‌ندایه‌تی بۆ کردن و هاوار لێ کردنه!! نمونه‌ی نه‌م ئایه‌ته‌ ئایه‌تیکی تهره که
 ده‌فرموی: ﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ
 يُرِيدُونَ وَجْهَهُ، وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الدُّنْيَا، وَلَا
 تُطِيعَ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبِعْ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ
 قُرْطًا﴾ الکهف/۲۸.

سیره هه‌لوێستی موشریکه مله‌وره‌کانی قوریش ده‌ق له‌ هه‌لوێستی
 گه‌له مله‌وره‌که‌ی حه‌زه‌تی نووح ده‌چی که ده‌ره‌به‌گه‌و به‌ناو بیاماقوله
 لوتبه‌ره‌که‌نی قه‌ومی نووح به‌یان گوت: ﴿وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ
 أَرَادُوا بِآدَائِي الرَّأْيِ﴾ مود/۲۷. حه‌زه‌تی (نووح) یش به‌یانی گوت: ﴿وَمَا
 أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا، إِنَّهُمْ مَلَاقُوا رَبَّهُمْ وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا
 تَجْهَلُونَ﴾ مود/۱۱۳.

ئەمەش ئەو دەگەیه‌نێ کە شوێنکەوتوو هاوێڵە پێشینەکانی پێغەمبەر
 ﷺ وەکوو شوێنکەوتووکانی پێغەمبەراڤی پێش خۆی وان، زۆربەیان چینی
 هەژارو بێ دەسلەلاتو بۆرە پیاو بوون، دۆژمنەکانیان دەرەبەگن پیاوماقوول
 مله‌پور و مەشەخۆرو لووتبەرز بوون، بەچاویکی سووکتو بێ نرخ سەیری
 ئەوانەیان دەکرد کە دەست پێشخەر بوون بۆ ئیمان هێنان، هەمیشە گالتەیان
 پێ دەکردن، خۆیان بە هاوشانی ئەوان نەدەزانی و پێیان وابوو پەوایە بۆیان کە
 ئیمان نەهێنن، لەم روانگەو کە ئەوانە پیاوان هێناوێ لەو جۆرە کەسانەن
 کە ناشی ئەمان بچنە ریزیانەو، نەک هەر ئەوەندە بەلکو پێشنیاری
 ئەو شیان دەکرد کە پێغەمبەرەکان، ئەو کۆمەڵە هەژارە خاوەن باوەر
 لەخۆیان دوور بخەنەو وەکوو چۆن کافرەکانی قورەیش هەمان پێشنیاریان
 خستە بەردەم پێغەمبەر ﷺ.

ئەمجار پەرورەدگار ئەو رادەگەیه‌نێ کە خۆی بەرپر سيارە بۆ پاداشت
 دانەوێ ئەو موسولمانانەو کەسی تر ئەو دەسلەلاتی نییە دەفەرموێ: ﴿وَمَا
 عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ پاش ئەوێ خودا بۆخۆی شایەدی بۆ دان کە
 ئەوان موخلیص و راستان، پەزنامەندیی خودایان مەبەستە لە کردارو
 گوشتاریاندا، جا کەوێ کوو دەڵێن: ئاوابن، ئەو ئەو پێغەمبەر! تۆ هەر
 ئەوەندەت لەسەر کە ظاهیر بین بێو لەم پووەو هەلسو کەوتیان لەگەڵدا
 بکە، خۆ نەگەر لە حەقیقەت و ناوێکدا وانەبن، بەم جۆرە موخلیص و
 راستان نەبن ئەو حیسابو لیکۆڵینەو و لێپرسینەو لەسەر خۆیانەو زیانی بۆ
 تۆ نییە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ هەرەکوو چۆن تۆش حیسابی
 خۆت لەسەر خۆتە خۆت لە بیروباوەری خۆت بەرپر سيارە ئەوان لەکاری تۆ
 بەرپر سيار نین، هەرکەسە بۆ خۆی بەرپر سيارە لە کاری خۆی، وەکوو لە
 نایەتیکێ تردا دەفەرموێ: ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينَ﴾ الطور/٢١. یان
 دەفەرموێ: ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ المدثر/٣٨. یان دەفەرموێ:
 ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ الانعام/١٦٤، الاسراء/١٥، فاطر/٩٨،
 الزمر/٧.

کهوابی بۆچی ﴿فَتَطْرُدْهُمْ﴾ دهریان دهکییو لهخۆتیان دور
 دهخهیتیه؟ وامهکه، نهوه ئیشی تو نیه، چونکه دهکردن سزادانه سزادانیش
 دواى حیسابو دادگایی کردن دهبی، حیسابو دادگایی کردن لهسەر خودایه
 لهسەر تو نیه، تو بهس راگهیاندنت لهسهره! وهکوو له شوینیکی تردا
 دهسهرموی: ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ لَّسْتَ عَلَيْهِمْ
 بِمُسَيِّرٍ﴾ الفاشیه/۲۲. کهوابی موسولمانو خواهن باوهراڤان کۆیلای
 پیغه مبهراڤان نین، کردارو گوفتاره ئایینییه کانیشیان بۆ خودی پیغه مبهره کانیان
 نین، بهلکو بۆ زاتی پهروهردگاره، جا نهگهر پیغه مبهر مافی نهوهی نهبی خو
 بهسهر خه لکدا بهسپینیو مافی حیساب لهگهل کردنو سزادانی نهوانی نهبی،
 نهوه دیاره خه لکه کهش مافی نهوهیان لهسهر پیغه مبهره کانیان نیه، جا نه تو
 نهی پیغه مبهر! نهگهر وپرای نهه پروونکردنهوه زانینی نهه راستیانه نهوه
 موسولمانه ههژارانه ده ریکه یو لهخۆتیان دورو بخهیتیهوه ﴿فَتَكُونُ مِنَ
 الظَّالِمِينَ﴾ نهوه تو بهو کارهت دهچیه ریزی سته مکاران، نهو زۆردارانیه که
 سته میان لهخۆیان کردوه، بهدبهختیو چاره رهبشی سهره نجامیان بۆ خۆیان
 هیناوه!

به کورتی نهه ئایهته پیروژه نهه راستیانهی لی وهرده گیرین:

- ۱- پیغه مبهر ﴿﴾ خاوهنی گهنجینهی خودا نیهو دهسهلاتی گۆرانیکاری کردنی
 نیه له بوونهوهردا!
- ۲- پیغه مبهر ﴿﴾ غهیب زان نیه، وهکوو باقی ئاده میزاده کانی تر چ له
 نهینیه کان نازانی مهگهر خودا بۆ هخۆی ههندی جار له بری نهینیه تایبهتی
 ناگاداری بکا.
- ۳- پیغه مبهر ﴿﴾ له رهگهزی فریشته نیه، بۆیه بهره کاروباریک هیه له
 جیهانی فریشتهدا که له ئاده میزادان نهینیه پیغه مبهراڤان ناگیان لپی نیه.
- ۴- پیغه مبهر ﴿﴾ بهگۆرهی نیگاو سرووش کار دهکا، هیچ بهریاریک بهبی
 رینمویی نیگا (وحی) ده رناکا.
- ۵- پیغه مبهر ﴿﴾ دهسهلاتی حیساب لهگهل کردنی موسولمانانی نیه،
 ههروهکوو چۆن دهسهلاتی سزاو پاداشتی نیه!

٦- نمرکی سرشانی پیغه مبر ﴿﴾ مژده دانه به به هشتو ترساننده له ناگری دوزه خ.

٧- پیغه مبر ﴿﴾ به حوکی نه وهی که ناده میزاده به گویره ی نیجته هادو لیکولینه وه به خه یالیدا هات که موسولمانه کویله وه هزاره کان له کورو کومدلی خوی دوور بختمه وه، به هیوای نه وهی سره ک خیلو پیامو قولانی قورپه یش موسولمان ببنو به شون نهوانیشدا ده ستو پیوه نده کانیا ن بینه ژیر نالای نیسلامو به مدهش کومدلی موسولمانان زور ده بنو چ زیانیکیش به هاوه لانی ناگا! نیتیر که پیغه مبر ﴿﴾ خه یالیکي له م جوړه ی به دلدا هات په کسر نایه تی ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾ هاته خواره وه پیغه مبر ی له م بیرو بچونه گیرایمه ..

نهمهش به لگه یه کی تره له سر نه وه که قورنان نیردراوی خودایه له لاین زاتی کردگاری بیتباکمه بو حه زره تی موحه مده ﴿﴾ نیردراوه، چونکه ناگونجی و عقل پئ نادا، که بگوتی: پیغه مبر ﴿﴾ بو خوی نهم خه یالیدی کردو هر بو خوشی نه هی له خوی کرد. نه مجاره پمرو دگار نه وه پرون ده کاتمه که هلوستو قسه و بیرو پای موشریکه کان دهر باره ی موسولمانه هزارو بی نهوایه کان تاقیکردنه وه له بژته دانی خودایی به بو کافره مله وړه کاند ده فرموی: ﴿وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ ناواو هر بهو جوړه بری ناده میزادمان کردوه به تاقیکه و هوی نیمتیحان بو بریکی تریان، واته: نیمه به گویره ی دابو نمرتی خومان که له سروشتی ناده میزاددا دامان ناوه، هندیکیان ده کین به هکارو بژته ی تاقیکردنه وه بو نه وهی حقیقه تو جدوه ری بریکی تریان دهر بکهوی! وه کوو چون زهره نگر نالتونو زیو ده خاته بژته وه له ناو ناگردا جوشی دده تا حقیقه تو جدوه ره که یان دهر بکهوی! بو نه وهی له سره نجامداو به شیوه ی پرسیاریکی ټینکار نامیز پروو بکه نه په کترو له بر خویانه وه بلین: نایا نه ماننن خودا له ناو نیمه دا هه لیباردوونو نیعمه تی نایینی پی به خشیوون؟ وه کوو ده فرموی: ﴿لَقُولُوا﴾ بو نه وهی له سره نجامو تا کامدا کافره مله وړه موشریکه کان بلین: ﴿هَؤُلَاءِ مَنِ اللّٰهُ

نایه ته کانی پیشوو بری هه لوئستی موشریکه کانی مه ککهی ده ست نیشان کرد، لیره ش بهولاره نایه ته کان بهرد و امن له سهر ناشکرا کردنی هه لوئستی جوړاو جوړیان که بریتی به له سهر ره قی و دژ به حق وه ستازو گومان خستنه سهر نیسلامو بهرام بهری کردنی، به تاییده تی شوبهو گومانه کانیان ناراسته ی نیگا و پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ده کرد ﷺ نهوان نینکاری سی بنه مای سهره کی نایینیان ده کرد که بریتی بیون له: برپا به تا کو ته نهایی خوداو زیندو بیونموه ی دوا ی مردنو پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ﷺ.

جا وه کوو که له بی ده گیریتوه: ده لی: موشریکه کانی مه ککه وتیان: نه ی (محمد)! سوئند به خوا نیمه نیمان ت پی ناهینین هتا له خوداو به پراو یکمان بز نه نهینی چوار فریشته ی له گه لدا بن له پیش چاوی خو مان شاید ی بدن که نمو به پراوه له لایمن خوداو هاتوو و تویش فرو ستاده و ره وانه کراوی خودای، نیت پروردگار نه نایه ته ی ناره خواری که ده فرموی: ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾. نه گهر بهمانند ایه به سهر تو پراو یک له کاغزدا بز خو مان ده ستیان لی بدایه، کافره بی پروا کان ده یان گوت: نه مه جگه له سیحرو جادو هیچی تر نیه.

له نایه ته دا پروردگار هو ی به وانه کردنی کافره کانو نیمان نه هینانیان دیاری ده کا، نمو رون ده کاتوه: که نه وانه بیانوی سیرو سه مبه دیننه پیشموه، داوا ده که من پراو یکی له کاغز نو سراودا بنیرینه خواری، چوار فریشته ی له گه لدا بنو شاید ی بدن له سهر نموه ی که له لایمن خوداو به یو پشتگیری راستی پیغه مبهرایه تی پیغه مبه بکه ن! نه مجار هر تیمان ناهینن، چونکه به راستی رویان وه رگیراوه، به لگو ده لیل کاریان تی نا که ن، ته نانه ت نه گهر داواکاری به کانی شیان جی به جی بکرین بیانوی تردیننه پیشموه.

بیگومان: هو ی سهره کی به درو خستنه و یان بز نایینی حقو راست روو وه رگیرانیانه له نایه ته کانی خوداو داخستنی هه موو به نجره و دیده وانی و رد بوونموه و تی فکرینه، له کار خستنی هه موو هیزو توانایه کی تی گه یشترو تی فکرینه، ته نانه ت نه گهر نیمه نه ی (محمد)! کتیبی کی نو سراو له کاغزدا

موسولمان بوونی گھورہ گھورہ کانی قورہ یش موسولمانہ ہڈارہ کان لہ کڑو
کڑمہ لی خوی دور بخاتہوہ، نہ مجار فرمانی پی کرد کہ ریز لہ ہموو
موسولمانان بگریو سہ لاویان لی بکاو کہ ہاتنہ لای تہ حیہی سہ لاو و
رہ حمہ تی خودایان پی بگہیہ نی!

عیکریمہ دہ لی: نہم نایہ تی دواپی دہ ربارہی نہوانہ ہاتوتہ خوارے کہ
لہ لایدن موشریکہ کان پیشنیاری نہوہ کرابوو کہ پیغہ مبہر ﴿﴾ دوریان
بخاتہوہ، جا لہوہ دوا ہمرکہ پیغہ مبہر ﴿﴾ جاوی پی دہ کہوتن دہ ست
پیشخمری دہ کردو سہ لاوی لی دہ کردنو دہیغرموو: (الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي
أَمْرِي مَنْ أَمَرَنِي أَنْ أَبْدَأَهُمُ بِالسَّلَامِ).

ماہانی حہنہ فی دہ لی: کڑمہ لیک خہ لک ہاتنہ خڑمہ تی پیغہ مبہر ﴿﴾
وتیان: تیمہ تاوانیکی گھورہ مان نہ نجام داوہ، وایزانم وہ لامی نہ دانہوہ،
بہ ہیچ جوریک لہم بارہوہ قسہی لہ گہل نہ کردن، جا کہ ریشتن نہم نایہ تی
ہاتہ خوارے کہ دہ فہرموی: ﴿وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا﴾ واتہ:
نہ گمر گہلو ہوزیکی موسولمان ہاتنہ لات، پروای تہواریان بہ قورٹانو بہ
نیشانہ کانی خودایہ تی تیمہ ہہبوو، بہ کردارو گوشتار دانیان بہو راستیہ دا
دہنا، ہاتنہ لات پرسپاریان دہ کرد لہ تاوانیک کہ نہ نجامیان داوہ و
ہوکاریکی بہ ہیژ پالی پیوہ ناون بو نہو تاوانہ، پرسپار دہ کمن ناخو تڑیہو
پہ شیمان بوونہوہیان ہہیہ یا نا؟ نہوہ ناٹومیدیان مہ کہ ﴿فَقُلْ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ﴾ پییان بلی: سہ لامو نہ مانو دلتیاییتان لہ سہرہ دواپی تڑیہ کردنو
پہ شیمان بوونہوہتان لیخو شہوونی خواتان بو ہہیہ، نہ مجار ہوکاری نہم
لیخو شہوونو دلتیا کردنہی دیاری کردو فہرموی: ﴿كُتِبَ رَبِّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ
الرَّحْمَةُ﴾ پییان را بگہیہ نہ کہ خوی تڑیہ لہرووی فہضلو چاکو نیحسانہوہ
رہ حمہ تی بہزہیی بہ خہ لکی لہ سہر زاتی پاکی بالادہستی خوی پیویست
کردوہو!

پیگومان لہ دابین کردنہی نہ سبابی ژیان بہ ہہموو جڑہ کانہوہ، لہ
فیہر کردنہی ہہموو زانستہ کہ سببی بہ کانہ، کہ بو تادہ میزادی رہ خساندوونو

بوی دابین کردوون، بے لگہی ناشکرا همن له سمر بفرراوانی و زوری په حمهتو
بهزهیی خودا بۆ بهنده کانی و به ختوکردنیان له ژبانی جهستهیی و گیانی دا!!

نه مجار بنه ماو یاسایه کی تایینی ده رباره ی په حمهتو بهزهیی خوی بۆ
موسولمانان دیاری ده کاو ده فرموی: ﴿اِنَّهُ مِنْ عَمَلٍ مِنْكُمْ سَوَاءً بِجَهَالَةٍ﴾
پرپاری خودا وایه: هر که سیکن له تپوه کرده ویه کی زیان نامیزی نه نجام
دا، شتیکی کرد که سمره نجامی زیان به خش بوو، نه زانی پالی پتوه نابوو بۆ
کردنی نهو تاوانه، رق هه لسانو توورپهیی پپی کردبوو، یان هه وه سو تاره زووی
له پاده به ده ر تینی بۆ هینابوو، وای لی هاتبوو هه تکی ناموس بکاو
سنووری تایین بفرزینی ﴿ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان که ههستی به
خوی کرد تاوانی نه نجام داوه په شیمان بووه ووه توپهیی کردو کردارو گوفتاری
خوی راستال کردنو پاشماوهی نهو تاوانهیی له دلی خوی ده رهاویشتهو، دلوه
دهروونی خوی مشتهو مال کردو، له چلکی تاوان پاکو خاوتینی کرده ووه، وای
لی کرد بشی له خودا نزیک بیپته ووه، سیما موسولمانو په فتار چاکو گوftar
باشو دل پر له شیمان بوو، نهوکاته هه لویستی خودا بهرام بهری هه لویستیکی
میهره بانانه ده بی، ﴿فَاِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ په روه ردگار لیخو شبوو به بهزهیی به،
به ده دو صیفه ته که لیخو شبوونی بفرراوانو په حبو بهزهیی بی نه ندازه به،
مامه لهی له گدل ده کا، لهو تاوانانهی خوش ده بی که توپهیی راستو دروستی
لی کردوون، به په حمهتو بهزهیی خوی دایده پوشتی و چاکهیی له گدل ده کا.
وه کوو له نایه تیکی ترده ده فرموی: ﴿اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِينَ
يَعْمَلُونَ السَّوْءَ بِجَهَالَةٍ، ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ﴾ النساء/۱۷.

مهرجه ده بی تاوانبار زوو توپه له تاوانه که ی بکاو درپژه به تاوانو
سهرپیچی نه دا، چونکه که تاوان له سمری به رده وام بووی درپژه ی پی درا،
دلوه دهروون په ش ده کاو بهزه حمهت دواپی جلهوی نهفسو شهیتان
ده گپ درپته ووه، تاوان لپی ده بیته خوو شتی سروشتی، بهر هه لستکاری شتی
سروشیش کاریکی نهسته مهو زه حمهت نه نجام ده درئ!!

پوخته ی مهرجه کانی توپهیی راسته قینه چوار شتن:

۱- په شیمان بوونه و ی بهر په تیو حقیقی له گوناوه.

۲- برپاردانو سووریوون لہ سسر نہ گہرانموہ بق ٹو گوناہ لہ داهاتوودا.
 ۳- گہرانموہی ٹو شتانہی کہ بہ ستمکاری لہ خہلکی زہوت کردوہ، یان
 گہردن نازادیان لی بہدہست بیتنی. واتہ: دہبی مافی نادمیزادان
 بگہریتموہ بویان.

۴- بہ شوین تزہ کردنہ کدا کردارو گوفتاری باش بکا.
 نہ مجار پمروہ ردگار ٹوہ رادہ گہینہی کہ حہقانیقی بق موسولمانان شی
 کردوٹموہ، بق ٹوہی لہریبازی تاوانباران دور بکہونہوہ دہ فرموی:
 ﴿وَكَذَلِكَ نَقُصُّلُ الْآيَاتِ وَلِتُذَكِّرَ سَبِيلَ الْجَزْمِ﴾ ناوا ہر ہر بقوہ جوہ شی
 کردنہوہ پروونکردنہوانہ نہ نجامان دا بق بہ لگہ ہینانہوہ لہ سسر تاکو
 تہ نیایی پمروہ ردگارو راستی پیغہ مہراییتو قہزاو قہدرو پوژی دواپو
 زیندوہ بوونہوہ؛ نایہتہ کانی قورٹان دریژہ پی دہدہینو پرونیان دہ کہینہوہ
 حہقیقہتی شہریعتو یاسا روون دہ کہینہوہ، ہموو حہقو راستیہ ک
 دہ چہ سپینین کہ گروی بہتالخواز پییان ناخوشہ، بق ٹوہی پیناسہی ریبازی
 تاوانباران بکہینو بق موسولمانانی روون بکہینہوہ، جا کہ ریبازو نیشانہی
 تاوانبارانمان دہستیشان کرد، ٹو کاتہ ہر شتیگ لہو جوڑانہ نبوو، ٹوہ
 ریبازی موسولمانانہ، نہ مہ لہو جوہ پیناسانہیہ: کہ بہ دژی خوی دہناسری
 وہ کوو لہ عمرہ پیدا دہلین: (والأشیاء تعرف بأضدادها).

برینہوہی کیشہی نیوان پیغہ مہرو موشریکہ کان

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَ كُمْ
 قَدْ ضَلَلْتُ إِذَا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿۵۶﴾ قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ
 رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ ۖ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ۚ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضُ
 الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿۵۷﴾ قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ
 بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۖ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿۵۸﴾

له نایهتی پیتشوو دا پهروهردگار شهوی راگیهاند که رېبازه کان پروون ده کاتهوه، پیناسه رېبازی تاوانباران ده کا، حقیقهتی شته کان بۆ مردوومان ده ست نیشان ده کا، بۆ شهوی رېبازی تاوانباران ده ریکهوی بزاندری نه مجار لهم نایهتی دوییدا نه هی له پیغه مېهر ﷻ ده کا که پمیرهوی رېبازی تاوانباران یکاو ده فمرووی: ﴿قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أُعْبَدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ نهی پیغه مېهر! بهو موشریکه خوا نه ناسانه بلی: من نه هیم لی کراوه هیره شهم لی کراوه شهو خودا درۆزنانهی که تیوه له جیاتی خودا دهیانپرستن بیانپرستم؛ لیم یاساغو قده غمیه که هانا بیده بهر شهو بتو صه نه مانه تیوه هاراریان ده که نهی هیوای هینانی خیرو بهر پرچدان شهوی شهریان لی ده کهن! یتیم گوتراوه: که جگه له خودای مهن بۆ صه نه یا بهنده و فرشته نه پرستم هاراریان نه که میو لییان نه پار پمروه، بیگومان هه موو نهوانه پاشگویی ده خه مو یتیم پیروژ نیو به خودایان نازانم له مه شدا پشت به بهلگی عقلی و بهلگی حیسو هه ستیاره کانو نایهته کانی قورنان به ستوه، که هه موویان داکوکی لهوه ده کهنو شهوه ده چه سپینن که نابی جگه له خودا که سی تر به خودا بزاینن، جگه له خودا که سی تر نه پرستین: ﴿قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ﴾ نهی موحه مهه! یتیان بلی: من شوین ههواو تاره زوی تیوه ناکوم رېبازی تاره زو بازی تیوه ناگرم بهر بهی بهلگه شوین هیچ که سی ناکوم، نه گم شوین ههواو ههوه سی تیوه بکوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذَا﴾ شهو کاته من سهرلی شتواو گومرام ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ من له گروی حهقخوازو هه قهرستو شاره زا به نایینی راست نیم، هیچ به شیکم له هه قو راستو شاره زا به نایین نه.

نمه نامازه به بهوهی که کافره کان هیچ هیدایه یتکیان نه، بیگومان به نایهتی کردن بۆ غمیری خودای مهن گومرایسو سهرلی تیکچوونه، تاده میزادی ژیرو هوشمند قیزی لی ده کاتهوه لیس دووره پمیریز ده وهستی، خودا پرستو به نایهتی کردن بۆ زاتی کردگار نیشانهی هوشمندوی ژیرییه، بهلگو بوهران دهیسه لمینن، بیرو منهطیقی صه حیح په سندی ده کا..

ته مجار پهره‌ردگار فرمان به پیغه‌مبیر ده‌کا: که به کافره‌کان بلئی: من له خوداوه شاره‌زایی کراوم، نمو ریبازه‌ی من شوینی که وتووم ریبازی حقو خواپه‌سه‌نده ﴿قُلْ إِنِّي عَلَىٰ يَمِينَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ نه‌ی پیغه‌مبیر! بهو کافرو موشریکانه بلئی: من که بیرو باوه‌رم پیچه‌وانه‌ی یتوه‌یهو به پیچه‌وانه‌ی یتوه ده‌جولیمه‌وه، من له خوداوه شاره‌زایی کراوم بو ریبازی راست، به‌نیگاو سروش بۆم ده‌ستنیشان کراوه، به عقلو هوش پهم پئی بردوه، به‌لگهو ده‌لیلی عقلی، نیشانمو به‌لگهی هدست نامیز ویرای قورئان که پره له به‌لگهی زۆرو همد جهۆری عقلیو کهونی - ته‌نانه‌ت پیغه‌مبیریش وه‌کوو خه‌لکی تر ناتوانی وینه‌ی به‌ینی - نمو قورئانه‌ی که به‌به‌لگهو به‌ینه‌ی چه‌سپاو پشتگیری لی ده‌کرئو له هه‌موو بواریکی پیوست بو دینو دنیا دواوه؛ که‌چی لمباتی نه‌وه‌ی بیکه‌نه به‌رنامه‌ی ژبانی خۆتانو په‌یره‌وی فرمانو نه‌هییه‌کانی بکه‌ن ﴿وَوَكَّلْتُمْ بِهِ﴾ یتوه نمو قورئانه‌ی که به‌لگهی به‌هیزی منمو له خوداوه بۆم هاتوه، به درۆی ده‌خه‌نوه، جاریک په‌ژن سیحرو جادو‌بازی‌یه، ده‌میک ده‌لین: سرگوزه‌شته‌ی پیشینه‌نه، هاو‌هش بو خودا داده‌نیزو یه‌کتاب‌پرستی ناکه‌ن، سهرباری نه‌وه‌ش ته‌ماعی نه‌وه‌م لی ده‌که‌ن که من له‌گه‌ل نمو هه‌موو به‌لگهو راستیانه‌ی که هه‌من شوین یتوه‌ی گومراو سر لی شترواو بکه‌وم، که هیچ به‌لگهو ده‌لیلتان به‌ده‌ستوه نیه، جگه له لاسایی کردنه‌وه‌ی بابو باپیرانتان، لاسایی کردنه‌وه‌ش به به‌لگه حلیب نیه، به‌لکوو رازی بوونه به نه‌زانیو نه‌قامی بابو باپیران!!

کافره‌کان سهرباری نه‌وه‌ی که نیمانیان به پیغه‌مبیر نه‌هینا گاته‌شیان پئی کردو دلپان نازار ده‌دا، جهۆره‌ها له‌مپه‌رو شووره‌یان دروست ده‌کردن له‌به‌رده‌م بللو بوونه‌وه‌ی تیسلا، ته‌حه‌ددای پیغه‌مبیریشیان ده‌کردو ده‌یانگوت: ده نه‌گه‌ر راست ده‌که‌ی نیمان نه‌هینانی تیمه ده‌بیته هۆی هاتنی عذاب، گه‌له پیشینه‌کانیش که نیمانیان نه‌هیناوه، خودا به عذاب له‌ناوی بردوون؟! ده‌ی وا تیمه نیمانت پئی ناهینین با عذابه‌که بئی، نیتیر په‌روه‌ردگار فرمان به پیغه‌مبیر ده‌کا که پیدان بلئی: ﴿مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ نمو سزایه‌ی که په‌له‌م لی ده‌که‌ن بۆتان بئی، به‌ده‌ست من نیه، هینانی له

دہ سہ لاتی مندا نیہ ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ پریاری تہو بہدہست پمروہ ردگارہ،
 تہ گمر بیہوی زو تہو عذابہ تان بۆ دہ نیریو بہ قوتارتان نادا؛ تہ گمریش بیہوی
 سزا کہ دوا دہ خا بۆ ماوہیہ کی تر لہبہر حکمہ تہو نہینیک کہ خوی
 دہیزانیو، من ناگام لپی نیہ، چونکہ پمروہ دگار ہیچ کاریکی بی حکمہ
 نیہو کاری بی جی ناکا وہ کوو لہ نایہ تیکی تردا دہ فرموی: ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ
 عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ ہموو شتیک لہ لای تہو بہ تہندازو دیاریکراوہ!!

﴿يُحِقُّ الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ﴾ پمروہ ردگار چیرۆکتو سرگوزہ شتہی
 حقو راست بۆ پیغہ مہرہ کھی دہ گپرتہوہ، ہموو وادہو بہ لپزو ہرہ شہی
 راستو بہ جیہ، زاتی پاکی تہو چاکترین دادہرہ بہو پری ریکو پیکو
 داد پمروہ ریبہوہ دادگایی نیوان بہندہ کانی دہ کا، حوکمی رہوایہ، ہمرکاتی
 ویستی چونی بوئ تاوا ویستی خوی دینیتہ دیو کس نیہ بیتہ لہ مہرہ!!

وہ کوو گوتمان: پیغہ مہر ﴿كَلِمَةً﴾ گلو نہتہوہ کھی خوی بہوہ دہ ترساند کہ
 تہ گمر نیمان نہہینن، لہسر شیرک بہرہوام بن، خودا عذابیان بہسردا
 دہبارینی، بہسزای کوشندہ لہناویان دہبا، گہلہ کھشی پیکیشی تہوہیان لی
 دہ کرد کہ بہزویی عذابیان بۆ بی وہ کوو لہ شویتیکی تردا لہسر زویانی
 تہوان؛ قورٹان دہ فرموی: ﴿اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ
 فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ الانفال/۳۲.
 پمروہ ردگار پیمووی پیغہ مہرہ کھی دہ کاو دہ فرموی: ﴿قُلْ لَوْ أَنِّي
 مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ تہی پیغہ مہرہ! پیمان بلی:
 تہ گمر من دہ سہ لاتی ہینانی تہو عذابہم ہبوایہ لہ میژبوو بۆم دہ ہینانو
 تۆلہم لی دہستانزو کیشہی نیوانی خوچو نیوہ دہ پیموہ کوتاییم پی
 دہ ہیناو لہو کیشہیہ رزگارم دہبوو، بہلام تہوہ دہ سہ لاتی منی تیدا نیہو لہو
 بارہوہ ہیچم بہدہست نیہ، پریاری تہوہ لای خودایہ، ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ﴾
 خودا بۆخوی لہ ہموو کس زانترہ بہ ستہ مکارانو دہ زانی کی سہر رہو
 ستہ مکارو ملہوہ، دہ زانی کی بہتہوای گوہرہ بووہ تازہ ہیوای تہوہ لی
 نا کرئ بگپرتہوہ بۆ نیمانو موسولمان بی، جا کہ تہو کارہ بہدہست من

نهیی به ده دست خودا بیی، هله به ته خودا بۆ خۆی ده زانی و ده توانی چۆن
سزایان ده داو به چ شیوه یه ک تۆ له ی نهم ملهور پیهان لی ده سینتی، دیاره
هیشتا کاتی نه هاتوه، هر کاتی وهختی هات نیت به چرکه قوتاریان ناداو
به بست به سهریانده ناچی، وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿وَلِكُلِّ
أُمَّةٍ أَجَلٌ، فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا
يَسْتَقْدِمُونَ﴾ الاعراف/۳۴.

کاتی سزادانی سته مکارانو چۆنیهتی نهم سزادانه هر خوا ده زانی و هر
به دهستی نهویشه، دواي ده خا بۆ کاتی خۆی به گویره ی وستی خوشی
نه ندازه ی دیاری ده کا، نه مانمو کاره کانی تریشی هه موویان به گویره
حیکمهت و دانایی خۆی نه نجامیان ده دا، نهوی که دواخستنی بهرژه و نهندی
تیدا بی دواي ده خا، نمو کاره ی په له کردنی بهرژه و نهندی تیدایی په له ی لی
ده کا. لیره دا پرسیار یک سهره لده دا نهویش نهویه ده گوترتی: به چ شیوه یه ک
ده تواندری دژایه تی مانای نایه تی: ﴿قُلْ لَوْ أَن مَّا عِنْدِي مَآ تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ
لَقُضِيَ الْأَمْرُ مِنِّي وَبَيْنَكُمْ﴾ له گدل نمو فرموده یه ی پیغه مبهر که له
وه لای فریشته کاندای فرموی: ﴿بَلْ أَرِجُو أَن يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِم مَّنْ يَعْبُدُ
اللَّهَ وَلَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا﴾، وه لامه که ی به م جوړه ده بی: نهم نایه ته، کاتی
هاتوته خوارئ که نهوان به ته حه دداوه داوای هاتنی سزایان کرده، ناماژه ی
نهوی تیدایه نه گهر هاتنی سزا که به ده دست پیغه مبهر بووایه، لهوانه بوو له
بهرامبهر نمو هه موو ته حه دداو زهخت لی کرده دا بریاری سزادانه که یانی
بدایمو کوتایی به کیشه که بهینایه!

به لام حه دیکه ی پیغه مبهر که عاتیشه ریوایه تی ده کا نهوی تیدا نیه
که کافره کان داوای هاتنه خواره ی سزایان له پیغه مبهر کردبی، به لکو
فریشته ی تابیه ت نهوی بۆ پیغه مبهر پیشنیار کرد که بیسو و پرگا بدا
همردوو کیتی دهره وی مه که که به (الاخشیین) ناوده برین به سهریان
به ریو هه موو کافره خوانه ناسه کان له ناو به برین، بۆیه پیغه مبهر په حه
به زهی نواندو هیوای خواست که بۆ خوشیان باش نهبن نهوه کانیاں باش بن.

چیرۆکی نهم پرووداوهش وه کوو له موسلیم بوخاری له صه حیحه که یاندا له عائیشه وه -خوا لئی رازی بیټ- گێراویانه ته وه بهم جوړه یه:

پژویک عاتیشه عمرزی پیغه مبرری کرد وتی: نهی پیغه مبرری خودا!
 نایا له پژوی نوحود تنگانه تر ت هاتوته پیش؟ پیغه مبرر ﷺ فرموی: بهائی
 ناخوشر لهو رژه توش هاتوه، له گله که تی توه ناخوشر له پژوی نوحود
 که له قوریشیه کانه توشم هاتبی پژوی (العقبه) یه که بانگه وازی
 نیسلام ناراسته ی بمره ی کورانی عبید یالیل کورپی عبید که لال کرد، به لام
 هیچ گورپایه لیکیان نه نواندو بهو جوهری مبهستم بوو وه لامیان نه داموه،
 منیش به غه مناکي پیگام گرت بهر، کاتیکم زانی لای (قرن الثعالب) م که
 سهرم بمرز کرده وه پوانیم هوریک سیبهری لیم کرده، جویرانیلی تیدایه،
 بانگی لی کردم وتی: خوا قسمو باسی گله که ت که دهریاری تو کردیان
 بیستی، ره تکرده نهو که یانی بینی، نهو فریشته ی تاییدت به کتوه کانی بولا
 ناردووی بولا نهو ی چیت دهوی فرمانی پی یکهی ژیره وه بهریان بکا،
 نیمجا فرموی تیر: فریشته ی تاییدت به کتوه کان بانگی لی کردم سولامی
 لی کردم وتی: نهی موحه ممد! پروهردگار قسمی قوم که تی بیست، خودا
 منی بولا تو ناردوه بولا نهو ی چیم پی بلایی لیان بکم، نه گره ده نهوی:
 (الاخشبین) یان به سدرده ده دم، تیر پیغه مبرر فرموی: (بَلْ أَرْجُوا اللَّهَ أَنْ
 يَخْرُجَ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا يُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا).

زانینی په‌روه‌ردگار ته‌واو و ره‌هایه، نه‌وپه‌ری ده‌سه‌لاتی هه‌یه بو قارگرتن
له به‌نده‌کانی

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا

تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظِلْمَتٍ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا

يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾ وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا

جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ

ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ

وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ

لَا يُفْرِطُونَ ﴿٦١﴾ ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ

أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٢﴾

نایه‌ته‌کانی له‌مه‌و دواش په‌یوه‌ندیان به نایه‌ته‌کانی پیتشوه‌ده هه‌یه،
چونکه په‌روه‌ردگار له نایه‌تی پیتشودا فه‌رمووی: ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ﴾
له‌مه‌دواش فراوانی زانستی خودا راده‌گه‌یه‌نی، که زانینی هه‌موو شتیکه له
هه‌موو شوتنیکتو فه‌رمووی: ﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾
که‌نجینه‌ی هه‌موو نه‌یتیه‌کان لای خودایه، هه‌ر نه‌و ده‌توانی گۆرانکاریان تیدا
بکا، هه‌روه‌ها کلیلو نامیرو هوکاری گه‌یشتن به‌ گه‌نچو خه‌زینه‌کانی لای
خۆیه‌تیو جگه له زاتی بیچوونی که‌سی تر راپه‌ی ناکه‌وی ناگاداری به‌سه‌ر نه‌و
نه‌یتیانده‌دا په‌یدا بکا، هه‌ر نه‌وه به‌ته‌واوی زانستی هه‌یه ده‌ریاره‌ی غه‌یبو
جگه له‌زاتی پاکی نه‌و هیچ که‌سی تر ناگاداریه‌کی له‌و غه‌یبه‌ نیه مه‌گه‌ر

خودا بۆخوی به سهر هه ندی نهی تی دا ناگاداری بکا، که واته پتویسته جیه جی کردنی به لینه کانی بۆ پیغه مبه رانو هه ره شهو ترساندن د وژمنه کانیان به عه زابو قارلی گرتن هه والهی زاتی پیچوون بکه یزو بروای ته وایشمان هه بی که په روه ردگار خیلاف واده ده رناچی و چی به لینی به پیغه مبه ره کانی دابی ده یان نهی تیه جی، به لام که جیه جی کردنه که دواده که وئ نه وه له بهر حکمه تیکی یه زدانیه!

نیامی بوخاری فمرووده یه کی له سالمی کوری عه بدوللا له باوکیه وه ریوایه ده کا^۱ ده لی پیغه مبه ر ﴿فمرویه تی: کلیلی غیب پیچن. که له م نایه ته دا ناماژه یان بۆ کراوه که ده فمروئ: ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ، وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ لقمان/۳۴.

له سه حیحی موسلیما له عاتیشه وه هه دیشیک ریوایه ده کا، ده فمروئ: که سیک پیی وایی پیغه مبه ری خودا هه والی سه یینی ده زانی، ده توانی بلی سه یینی فلان شه ده بی نه وه ییگومان بوختانی له سهر خودا کردوه، چونکه خودا ده فمروئ: ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾ النمل/۶۵. یان ده فمروئ: ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ لَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ﴾ الجن/۲۶-۲۷.

په روه ردگار هه چ شتیکی غه بی لی هون نیه، قسه و باسی ناو دل ده زانی، نهی نی ناو ده روون ده زانی، به لکو نهی نی تریش له وه، ناگاداره. وه کوو ده فمروئ: ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ النمل/۷۴-۷۵. یا ده فمروئ: ﴿يَعْلَمُ خَائِفَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ غافر/۱۹.

^۱ هه بوخاری له ریگمه کی تر وه هه مان هه یی ریوایه کردوه، نه وه تا جاریکی تر له عه بدوللا کوری عومره وه له پیغه مبه ره نه م هه یی ریوایه کردوه.

رسته‌ی ﴿لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ ی له نایه‌ته‌که‌دا دووباره‌ کردۆ‌ته‌وه‌و مه‌به‌ست جه‌خت کردنه‌وه‌ی رسته‌که‌ی پیش‌وه‌. واته: جومله‌یه‌کی ته‌ئکیدیه‌.

ئه‌مجار ده‌ست ده‌کا به‌ شیک‌کردنه‌وه‌و درێژه‌ پیدانو ده‌ست نیشان‌کردنی ته‌و مانا موجه‌له‌ی که‌ له‌ نایه‌ته‌که‌دا ناما‌ژه‌ی بۆ‌ کراوه‌، بڕی له‌و زانسته‌یه‌ نه‌ینی‌یانه‌ دیاری ده‌کا‌و دهموئ: ﴿يَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ پهمروه‌ردگار زانا‌و ناگاداره‌ به‌ ههرچی شتی که‌ له‌ وشکانی‌و ده‌ریادا هه‌یه‌، چهند نه‌ینی بی‌ چهند وردو په‌نامه‌کی بی‌ خودا ناگای لی‌یه‌، هه‌چی لی‌ نادیار نیه‌، ته‌نانه‌ت گم‌ردیله‌یه‌ کیش بی‌ چ له‌ زه‌وی چ له‌ ناساندا بی‌ خودا پیتی ده‌زانی، واته: وه‌کو‌و چۆن شته‌ نه‌ینی‌ه‌کان ده‌زانی ته‌و شتانه‌ش که‌ ئیوه‌ به‌چار ده‌یان بینن لی‌یان ناگاداره‌، به‌لام زانی‌و بینینی ئیوه‌ بۆ‌ شته‌ بینراوه‌کان زانی‌نیکسی سه‌ر سه‌ره‌کی‌یه‌، زانی‌و بیننی خودا بنه‌ره‌تی‌و گشتی‌و حه‌قیقی‌یه‌! ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ له‌هه‌ر شینی‌کو له‌ هه‌ر کاتی‌ک دا په‌لکه‌ که‌لایه‌ک له‌ داریک‌ هه‌له‌وه‌ی خودا پیتی ده‌زانی‌و ناگای لی‌یه‌تی، ته‌نانه‌ت ناگای له‌ جولانو له‌رینه‌وه‌ی هه‌موو لاشه‌و قه‌باره‌یه‌که‌، به‌رد بی‌ یان داری، بی‌ گیان بی‌ یان گیاندار بی‌، به‌لکو‌و بۆ‌ گیانداران زیاتر ناگاداری‌و چاودیری هه‌یه‌ به‌تایبه‌تی بۆ‌ نه‌وانه‌ی که‌ موکه‌له‌فه‌و به‌رپرسیارن له‌ ته‌جنده‌وه‌ له‌ تاده‌میزاد هه‌موو حالو چۆنیه‌تی‌یه‌کی په‌یه‌وند پیتیانه‌وه‌ به‌یه‌پری زانی‌نه‌وه‌ ده‌زانی.

﴿وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ نه‌گه‌ر دانه‌یله‌یه‌ک، ده‌نکه‌ میوه‌یه‌ک، به‌ره‌ داریک‌، بکه‌وته‌ ناو کونی درزی زه‌وی‌یه‌وه‌، کشتیار ژیر خاکی بکا، یان بۆ‌ خۆی بکه‌وته‌ خواری؛ خودا ناگای لی‌یه‌و پیتی ده‌زانی‌و لی‌ی بی‌ ناگا نیه‌، وشک بی‌ یان ته‌ر بی‌، گیاندار بی‌ یان بی‌ گیان بی‌، پچوک بی‌ یان گه‌وره‌ بی‌، به‌نیسه‌بت زانیاری خوداوه‌ چون په‌که‌و په‌کسانه‌! هه‌ر به‌و جو‌ره‌ زانیاری ته‌واوی هه‌یه‌ ده‌ریاره‌ی هه‌موو بوونه‌وه‌ر، هه‌موو ته‌و زانسته‌و زانیاریانه‌ی که‌ هه‌یه‌تی به‌رده‌وامو گشتی‌و نه‌گۆره‌، هه‌مووی له‌ په‌راوی یه‌زدانییدا که‌ له‌وحه‌لمه‌حفوظه‌ چه‌سپاوه‌و ده‌ست نیشان‌کراوه‌؛ ته‌و له‌وحه‌لمه‌حفوظه‌ی زانیاری ده‌ریاره‌ی

هەموو شتیکی تیدا پروون کراوەتەوه، تەمەزنو کاتو شوینو حالو چۆنیەتی هەموو شتیکی تیدا شی کراوەتەوه.

بۆ بە لەوحەلمەحفوظ دەگووتری (مبین)؟ چونکە پیش ئەوهی پەرەردگار بوونەوه دروست بکا راستی ئەو شتانهی تیدا چەسپاونو پروونیان دەکاتەوه، چی دەبێ و نابێ لە پرووداوو کارەسات هەر لە سەرەتای بوونەوه رەوه تا کۆتایی هەمووی تیدا تۆمار کراون وەکوو لە نایەتیکی تردا دەفرموی: ﴿وَمَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا﴾ (الحدید/٢٢).

تیمامی پازی دەفرموی: مەبەست بە (کتاب مبین) زانیاری خودایە ئەک لەوحەلمەحفوظ.

بە کورتی و پوختی پەرەردگار نەینێ و ناشکرا دەزانێ، شتی بەرچاوو پەنامەکی دەبینێ، ناگای لە تەپرو وشکە، نەینێ و نەینێ تریش دەزانێ، ناگاداری هەموو شتیکی لە بوونەوه ردا (کلیات بێ یان جزئیات) بێ، عەرەزو رەنگ بێ، یان ئەصلو ناوەرۆکتو جەرەر بێ.

ئەمجار پەرەردگار بپڕ دیاردە ی تواناو دەسلاتی فراوانی خۆی پادەنۆنێ هەندێ شتووی کاریگەری خۆی لە بوونەوه ردا دەست نیشان دەکا، ئەو قوناغانە نادەمیزادی پیتدا تیدەپەڕی، چۆنیەتی بەسەر بردنی ژیانو مردنو زیندوو بوونەوه و حساب لەگەڵ کردنی دیاری دەکا و دەفرموی: ﴿هُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ﴾ واتە: پەرەردگار خودایەکی وەهایە، لەشودا گیانی بەندەکانی وەر دەگریتەوه لەکاتی نوستندا ئادەمیزاد وەکوو نیمچە مردووێکی لێ دێ و هەست و خوستی لێ دەپڕی، ئەمە پێی دەگوترێ مردنە بجۆڵە، نیمچە مردن، وەکوو لە نایەتیکی تردا دەفرموی: ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّاكَ الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا، وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا، فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ، وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (الزمر/٤٢).

قورئان لە هەردوو نایەتەکەدا باسی هەردوو جۆرە مردنەکی کردووه؛

مردنی بچکوله و مردنی گه و ره.

﴿وَيَعْلَمُ مَا جَوَّحْتُمْ بِالْأَنْهَارِ﴾ خدا ناگاداره و ده زانی به پوژ چی ده که نو چی ده لین. نه رسته به رسته کی تیخزیندراوه و نه وه ده گیه نی که زانستی خودا هه موو شتی که ده گریته وه هیه هه لس که و تیکی مه خلوقاتی خوی به شه و به پوژ لی هون نابو ناگای له هه موو کردارو گوشتاریکیانه، هه موو جولانه وه نارام گرتیکیان ده زانی وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَأَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ الرعد / ۱۰.

دوای نه نجامدانی مردنی بچکوله به سمرتاندا، وپرای هه بوونی زانیاری ته و اوو راست و دروست ده رباره ی هه موو کارو گوشتاریکی پوژانه تان ﴿ثم يبعثكم فيه﴾ به ناگاتان دینیتته وه له پوژدا بو نه وه ی کاروباری پوژانه ی خوتان نه نجام بدن، نه هه هاتو چوو نوستن و به ناگاهیتانه وه هه و لدانو تی کو شانه تان به پوژو به شه ﴿لِيَقْضِيَ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ بو نه وه به که ماوه ی دیاریکراوی ته مه تان به سمر بدن، هه که سه ماوه ی ژبانی دنیای خوی ته و او بکاو پوژلی خوی ببینی، چونکه ته مه نو نه جه لو کاتی مردنو شوینی، له زانیاری خودا له وه پیش دیاری کراونو پراوه ته وه ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ته مجار گه پراوه تان بو لای خودایه، هه که کاتی خوی هات زیندوتان ده کاته وه و چیتان کردوه، وه بیرتان دینیتته وه ده یخاته وه به رده مه تان به گویره ی کردارو گوشتارتان سزاو پاداشتتان ده داته وه، خراپه به خراپه، چاکه به چاکه. زور عادیلانه حیسابو لی کو لیتنه وه تان له گه لدا نه نجام ده دا، که س نه ده ست به رده ستی بینو و بتوانی ببیتته له مپرو نه هیلی دادگایی خوی نه نجام بدات، ته نه اندت به بی نیزنو په زامه ندی نه و، که سیک نه به توانیت شفاعت بکا ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ په روه ردگار به سمر به نده کانیدا بالاده ست، هه موو شتی که گمردنکه چو ده سته وسانه له ناست جه لالو گه و ره یی خودا، هه نه و ده توانی پاش مردن مردوه کان زیندو بکاته وه، چونکه که سیک بتوانی زیندوان بنوینی و دوایی به ناگایان بینیتته وه

ده‌شتوانی مردوان زیندو بکاتمه، یه‌زدان هه‌لسورپنهر و کارگتیری به‌نده‌کانیه‌تی، چونی بوئی و چی بوئی لییان ده‌کا، ده‌یان‌خولقینتی، ده‌یان‌زینتی و ده‌یان‌مرینتی!

﴿وَيُرْسِلْ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً﴾ خدا فریشته‌ی پاریزگار ده‌نیری بۆ پاراستنی جه‌سته‌ی ناده‌میزاد، شه‌وو روژ پاریزگاری ده‌کمن، کردار و گوشتاری تو‌مار ده‌کمن، هیچ شتیکیان له‌بیر ناچی و هیچ شتیکی پاشگوئی ناخمن وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿وَإِنْ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ الانفطار/۱۰-۱۲. یان ده‌فرموی: ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ، مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ ق/۱۷-۱۸. یان ده‌فرموی: ﴿لَهُ مَعْقَبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ الرعد/۱۱.

نیامی بوخاری و موسلیم له‌شه‌بوهره‌یره‌وه هه‌دیثیکیان رپوایه‌ت کردوه -به‌مه‌رفوعی- ده‌فرموی: فریشته‌کان نالو‌گویری خویان له‌ناو ئیوه‌دا نه‌نجام ده‌دن، واته: له‌کاتی نویژی به‌یانی و نویژی عه‌صردا هه‌ردوو تاقمه‌که لاتان کۆ ده‌بنه‌وه، نه‌مجا نه‌وانه‌ی که شه‌و لاتان بوون به‌رز ده‌بنه‌وه بۆ لای خودای مه‌زن، په‌روه‌ردگار -هه‌رچه‌نده بۆ خۆی زۆر له‌نه‌وان باشه‌ر ناگای له‌ئیه‌یه- پرسیاریان لی ده‌کا ده‌ریاره‌ی ئیه‌وه، ده‌فرموی: له‌چ شیه‌وه حالیکدا به‌نده‌کانی منتان به‌جی هه‌شتن؟ نه‌وانیش ده‌لین: که به‌جیمان هه‌شتن له‌نویژدا بوون، که چووین بۆ لایان له‌نویژدا بوون.

هیکه‌ت و مه‌به‌ست له‌تۆمارکردنی کرده‌وه‌ی ناده‌میزاد له‌لاین فریشته‌ی تایبه‌ت -له‌کاتیکدا که خودا بۆ خۆی زۆر باش ناگاداره- هه‌نانی به‌لگه‌ی ماددی حاشا هه‌لنه‌گره بۆ بۆردانی ناده‌میزاد، هه‌روه‌ها ناده‌میزاد که بزانی هه‌رچی ده‌یکا خه‌را فریشته‌یه‌ک لایه‌تی و کرده‌وه‌کانی تۆمار ده‌کا، له‌سه‌رپیچی کردو نه‌نجامدانی تاوان خۆ ده‌گره‌تمه‌وه و روو ده‌کاته کاری باش و گوشتاری چاک. قورتانی پیروژ له‌شونیکه‌ی تردا ناماژه به‌وه ده‌کا و ده‌فرموی: ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ

وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لِهَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا، وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا، وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿الكهف/ ۴۹﴾

پهروه ردگار فریشته ی چاودپرو پاریزگار ده نیری بۆ سر نیوه بۆ تۆمار کردنی کرده وه کانتان ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا﴾ تا کاتیک ته مهنی ژانی دونیاتان ته واو ده بیستو کاتی مردنتان دئو مهرگ ده بیته میوانی په کیک له نیوه، نه وکاته فریشته ی نیردر او پاسپیراوی نیمه گیانه که وهرده گریته وه ﴿وَهُمْ لَا يُفْقَطُونَ﴾ وه لحال نهو فریشته چاودپرو پاسپیراوانه که گیانه که وهرده گرن که مته رخه می ناکه نو زور به باشی و لیها تووی گیانه که له خزیان ده گرنو پهروه ردگار چ شوینیکیان بۆ ده ست نشان ده کا له وی دایده نین، نه گمر له کومه لی چاکان بی ده یخه نه به هشته وه، نه گمر له کومه لی گومریان بی - په نا به خوا - ده یخه نه دۆزه خه وه:

نهو فریشتانه ی هله دستن به گیان کیشان یارمه تده رو ده ستو پیوه ندی فریشته ی تایبته به گیان کیشان، وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿قُلْ يَتُوفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ، ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ السجدة/ ۱۱.

نیبنو عه بیاس ده فرموی: فریشته ی تایبته به گیان کیشان (ملک الموت) یارمه تده رو ده ستو پیوه ندی هن، گیان له لاشه وهرده هینن، که گه یشته گرو، نه مجا فریشته ی تایبته (ملک الموت) وه ری ده گری. ﴿ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ أَحْق﴾ پاشان نه وانه ی که فریشته گیانیان ده کیشن ده سپیدرینه وه به خداو حواله ی دادگایی کردنو حیساب له گمل کردنی خدا ده کریته وه! ده برینه وه بهر قابی خدا که خاوه نی راسته قینه یانه وه هموو کارو باریکیان به ده ست نه وه. نهو خودایه ی که به حه قو دادپهروه ری نه بی حوکم ناکا، همرگیز سته می لی چاوه روان ناکری: ﴿أَلَا لَهُ الْحُكْمُ﴾ ناگادار بینه وه بزائن که دادگایی کردنو برپار ده رکدن، هر به ده ست نه وه و

نایه ته کانی پیشوو بری هه لوئستی موشریکه کانی مه ککه ده ست نیشان کرد، لیره ش بهولاره نایه ته کان بهرد وامن له سهر ناشکرا کردنی هه لوئستی جوړاو جوړیان که بریتی به له سهر ره قیو دژ به حق وه ستازو گومان خستنه سهر نیسلامو بهرام بهری کردنی، به تاییده تی شوبهو گومانه کانیان ناراسته ی نیگاو پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ده کرد ﷺ نهوان نینکاری سی بنه مای سهره کی نایینیان ده کرد که بریتی بیون له: برپا به تا کو ته نهایی خوداو زیندو بیونموه ی دوا ی مردنو پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ﷺ.

جا وه کوو که له بی ده گیریتوه: ده لی: موشریکه کانی مه ککه وتیان: نه ی (محمد)! سوئند به خوا نیمه نیمانت پی ناهینین هتا له خوداو به پراو یکمان بز نه نهینی چوار فریشته ی له گه لدا بن له پیش چاوی خو مان شاید ی بدن کنمو به پراوه له لایمن خوداو هاتوو و تویش فرو ستاده و ره وانه کراوی خودای، نیت پروردگار نه نایه ته ی ناره خواری که ده فرموی: ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾. نه گهر بهمانند ایه به سهر تو پراو یک له کاغذدا بز خو مان ده ستیان لی بدایه، کافره بی پروا کان ده یان گوت: نه مه جگه له سیحرو جادو هیچی تر نیه.

له نایه ته دا پروردگار هو ی به وانه کردنی کافره کانو نیمان نه هینانیان دیاری ده کا، نه مه رون ده کاته وه: که نه وانه بیانوی سیرو سه مه ره دیننه پیشموه، داوا ده کمن پراو یکی له کاغذ نو سراودا بنیرینه خواری، چوار فریشته ی له گه لدا بنو شاید ی بدن له سهر نه وه ی که له لایمن خوداو به یو پشتگیری راستی پیغه مبهرایه تی پیغه مبه ر بکمن! نه مجار هر نیمان ناهینن، چونکه به راستی رویان وه رگیراوه، به لگو ده لیل کاریان تی نا کمن، ته نانه ت نه گهر داواکاری به کانی شیان جی به جی بکرن بیانوی تردیننه پیشموه.

بیگومان: هو ی سهره کی به درو خستنه وایان بز نایینی حقو راست روو وه رگیرانیانه له نایه ته کانی خوداو دا خستنی هه موو به نجره و دیده وانی و رد بو نه وه تی فکرینه، له کار خستنی هه موو هیزو توانایه کی تی گه یشترو تی فکرینه، ته نانه ت نه گهر نیمه نه ی (محمد)! کتیبی کی نو سراو له کاغذدا

راگه ياند؛ لهم نايه تانهي دوايش دا جور يكي تر له ده سلا تو تواناي بفر او اني
 خوي ديارى ده كاو ده فمر موي: ﴿قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
 يَدْعُوهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ نه ي پيغه مبر ! بهو كافر ه موشريكانه بلئ: كه بئ
 ناگان له نيشانه كاني تاكو تنهائي خوداو ده سلا تي بفر او انو بئ نه ندازه ي
 پتيان بلئ: نه گمر نيوه له كاتي گه شستو هاتو چوتان بو هنده ران له پريگه ي
 بيابانو ده ريار وشكاني دا تووشي مه ترسي باو بوزانو زريانو گيژه لو كهو
 لا فاو ره شبا هاتو ريگاتان لي تي كچوو شهو زهنگتان به سمر دا هات، يان
 تو تمبيلو شه مهنده فمريك كه سواري بوون ره وتي ده رچوو ليخو پ ده سلا تي
 به سمر دا نه ماو خدريك بوو وه رگري، يان باله فپه و فپو كه ي كه سواري بوون
 له حمودا كهوته حاله تي خه تهره وه، خدريك بوو بكه و ته خواري له هه موو
 لايه كه وه ترسي ممرگو سمر تي دا چوون ده وه ي دانو ناسوي رزگار بوون تنان لي
 ديار نه بوو، يان له به حمدا به سواري به له مو گه مي كهوته ناو گيژاوو شه پولي
 سامناكي ده راي بئ تامانه وه، مژه كه ي ممرگ له هر چوارا وه ليتان
 نزيك بوه وه كه لبي درندان ي ليتان گير كرد ! كي نيوه رزگار ده كا لهو
 سه خله تي و تهنگو چه له مو كار ه ساتانه !! به لي نهو كاته جگه له پهناي خودا
 هيچ پهنايه كتان ده ست ناكه وي؛ نا لهو كاته دا به ناشكراو به نه يني به دهنگي
 به رزو هاوار هاوار وه به رته رته له بهر خوتانه وه هاواري لي ده كه نو لي
 ده پارينه وه ده لالينه وه ده نوزينه وه، به شيوه ي ملكه چي و بئ ده سلا تي
 ده پارينه وه واده به لين ده دن، سويند ده خونو ده لين: ﴿لَإِنْ أَتَيْنَا مِنْ هَٰذِهِ
 لَنُكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ نه گمر خودا نه مجاره لهم تهنگو چه له جه رزگار مان
 بكاو ترسي ممرگمان لي بره و ته وه، ده بينه پياو چاكو سپاسگوزاري
 نيعمه ته كاني پهروهر دگار ده كه ين، دان به تاكو تنهائي دا ده نبي، به دلسوزي
 ده بپرستينو شمريكي بو دانانين.

وينه ي تم نايه ته له قورن اندا زوره وه كوو ده فمر موي: ﴿وَهُوَ الَّذِي
 يُسَبِّحُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ، حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَّتْ بِكُمْ بَرِيحٌ
 طَيِّبَةٌ وَفَرَحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ، وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ

مَكَانٍ، وَظَنُوا أَنَّهُمْ أَحْبَبَ بِهِمْ دَعَاؤُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ، لَٰنْ
أَنجَانًا مِنْ هٰذِهِ لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿يونس/۲۲﴾

یا ده فمرموی: ﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ﴾ الاسراء/۶۷. به لئی له کاتی تنگاندها هه موو خودا دروزنه یه ک له بیر
ده چیته وهو کهس هاواریان ناکاتی؛ نه گمر هاواریشیان لی بکری هیجیان پی
ناکری، جا نهی پیغه مبر! که نه م راستیانه ت به گو یچکه دا دانو واقع و
روداوت خسته بدر چاریان ﴿قُلِ اللّٰهُ مُنْجِيْكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
نُشْرَكُوْنَ﴾ بلئی خودای بالاده ست چند جار له م تنگتو چله مانه و هی تریش
پزگاری کردنو پزگارتان ده کا، که چی له گمل نموده شدا سرباری نه و هه موو
چاکه و ره جو به زه ییهی خودا، تیوه که پزگارتان بوو هه لده گمرینه وهو شمریک
بو خودا داده نیترو واده و به لئینی خوتان نابنه سمر، خیانه ت له عه هلو
په یمانی خوتان ده کمن، سولندی جهخت له سمرکرای خوتان له بیر ده چیته وهو
پاشگمز ده بنه وه همره که نه باتان دیبی و نه باران!! به مدش سپله یی و ناکه س
به چه یی خوتان دویات ده که نه وه ..

ده سه لاتو توانای خودا به سمر سزادانی یاخی بوواندا

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَن يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ
أَوْ مِنْ تَحْتَ آرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا وَيُذِيقَ بَعْضُكُم
بَأْسَ بَعْضٍ ۚ أُنْظِرْ كَيْفَ تُصْرَفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوْنَ ﴿٦٥﴾
وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُل لِّسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾ لِكُلِّ
نَبِيٍّ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٧﴾

نه مجار درای تمهوی یه زدان له نایه ته کانی پیتشودا تمهوی روون کرده وه
که به تواناو ده سه لاته بو تمهوی هاویه شهیدا کمران له تنگتو چله مه پزگار
بکا، تمه و راده گیمینی که تواناو ده سه لاتی ره های هیه، ده توانی به شیه و

جؤراو جؤر سزا بہو خوانہ ناسانہ بگہینہ، لہ شوینی ناسایشو بی مہترسیشدا
 جؤرہا عذابیان پی بگہینہ، تم را گہیانندو ہرہ شہیہ شی بؤ نموہیہ نمو
 خوا نہ ناسانہ پند و ہریگرنو لہ ہلویستی ناراستو نالہباری خویان پہشیمان
 بینمہو، بینہ سہر شقامہ ربازی نیسلامو بہختہوہری دونیاو قیامت ببن،
 نہمہش جؤرہ تہعبیریکہ لہ چہسیاندنی تاکو تہنہایی خوداو دہفرموی:
 ﴿قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ﴾ نہی پیغہمبہر!
 بہو کافرو موشریکہ سہر پہقانہ بلئی: پہرہردگار بالادہستہ، دہتوانی جؤرہا
 سزاتان بؤ بنیری، جاریک لہژور سہرتانمہ سزاتان بہسہردا بیارینی وہکوو
 نمو بہرہ باران کردنی بہسہر نمہوہی لوط و نہصحابولقیلی ہینا، یان
 وہکوو نمو نالہو گرہو ہورہی بہسہر گہلی تہموودی ہینا کہ بہہوی گرمہی
 لہرادہ بہدہرہوہ لہناوی بردن، یان وہکوو نمو لیزمہ بارانو لافاوہی بہسہر
 گہلی نووہی ہینا: ﴿أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْضِكُمْ﴾ یان عذابتان بؤ بنیری لہژور
 قاچتانمہ وہکوو بومہلہرزہو بورکانو پؤچون بہزہویدا، وہکوو چؤن قاروونی
 بہمالو سامانمہ بہزہویدا بردہ خوارئ. ﴿أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا وَيُدْخِلَكُمْ
 فِي الْأُمَمِ الْغَافِلِينَ﴾ یان وا سہرتان لی دہشیوینی دہتان کاتہ چہند گروپو
 تاقمیکٹو ہر یہکہی بہخوی را و بؤچوونیککی جیای ہبیو ہر فیرقو
 کؤمہلہ رابہریکی ہبیو دژایمتیو شہرو ناژاوہ بکویتہ ناوتانمہو تیک بہر
 بینو لیک رابکیشن ہر یہکمتان نازار بہوی ترتان بگہینہ!

نیبنو عہباس دہفرموی: مہبہست بہ (مِنْ فَوْقِكُمْ) واتہ: لہنہمیرو
 لپہرسراوہ کانتانمہ سزاو نازارتان بؤ بی، مہبہست بہ (أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْضِكُمْ)
 واتہ: لہلایمن ہتیومچہو پیای خویرو خزمہتکارہ کانتانمہ تووشی سزاو
 نارہحتی بین.

﴿أَنْظُرْ كَيْفَ نَصَرَفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ﴾ نہی پیغہمبہر! پروانہ
 نیمہ چؤن بہشیوہی جؤراو جؤر بہلگہیان بؤ دینینمہ، جاریک لہریگی
 ہستہکانمہ، دہمی لہریگی عہقل ناوازہوہ، چہلیک لہریگی ہوالی
 بہنامہکیو غیبیہوہ، نیشانہی خودایہتیو تاکو تہنیایی خومیان بؤ

دوویات ده که موهه، بۆ ئهوهی هۆشیان به بهر خۆدا بیتهموه به وردی له نیشانه کانی خوداو به لگهی خودایهتی تیفکرنو پهنو نامۆژگاری وه ریگرنو خۆیان باش بکهزنو به ختموهری ههردوو جیهان به دهست ییتن!

ناشکرایه وشهی (عذاب) به شتیهی نه کیره هاتوه بۆ ئهوهی هه موو جۆره عهزاییک بگریتهمه، ئهوه عهزابهی که زانراوه، ئهوهی له داهاتودا دیته دی، یا ئهوه عهزابهی که شتیه کهی له ئاده میزاد نادیار بووه، دواپی پیی ناشنا بوون، چونکه قورئان تازه گهریی ناوازهیی بهرده وامه ههرگیز برانهوهی نه، ههوالی رابردوو ههوالی سهرده می هاتنه خوارهوهی قورئانو ههوالی داهاتووشی له خۆ گرتوه، شایانی یاسه مانای ئهم نایهته له سهدهی بیسته مدا به باشی ده رکهوت، به تاییهتی دوا پرودانی جهنگی یه کهم دووه می جیهانی و جهنگه کانی تری که لهم سالاندا پرویان دا زۆر به ناشکراو پرونی ماناکهی بۆ زانایان ده رکهوت، چونکه ئهوه چه کتو تهقه مه نهی که لهم شه پرانه دا به کار هینرا خه لکی ئاگاداریان نه بوون، یه گومان پهروه ردگار عهزاییکی سامناکی ناره سه ر گه لو نه تهمه ئه وروپیه کان؛ ئهوانه ی که جهنگیان دژی یه کتری به رپا کرد، ئهوه بوو فرۆکه قومب له هاوێژه کان له ههواوه قومب لهو باروتی خۆیان ده هاویشه خواره وه، هه ر قومب له یه ک ههزاران پارچه ئاسه و مه عده نی کوشنده ی تیکدا بوو، ئهم فرۆکه جهنگیانه ههزاران کیلومه تریان ده پری بۆ ئهوه ی بگه نه جیهگی مه به سستی خۆیانو بارو باروتی خۆیان به سه ر شارو شارۆچکه کانی دوژمندا فریج ده داو چه ند خانوو گه ره کیان له گه ل زه وی دا یه کسان ده کرد، که سانیک که بینیویانه ده لێن: که فرۆکه کان قومب لهو باروته کانی خۆیان ئا راسته ی شارو شارۆچکه و گوندو کارگه و باله خانه کان ده کرد ده تگوت: بورکان ده تهقی و ده یه موی ده ورو به ری خۆی هه لלוوشی و قیامت رابیئ، ههروه ها گولله ی تۆپه دوور هاوێژه کان که ده کهوتنه کارو ئاگرو ئاسنی خۆیان له دووره وه ئا راسته ی شارو سه ربازگه و کارخانو گوندو شارۆچکه کان ده کرد، ههروه ها غمواصه جهنگیه کان که له ژیر ناودا خۆیان ناماده ده کرد بۆ ئهوه ی به ره نگاری گه مییه جهنگیه کانی دوژمن بینه وه ئاگرو باروتی خۆیان ئا راسته ده کردنو کهم وا هه بوو ریگا به دن ئه و

که مئى جەنگیانە بە خۆیانو سەرنشینەکانیانەو پرزگاریان بئى، بە لکو زەبرى
کاریگەریان لئى دەوەشانەنو نوqmى ژیر ئاویان دەکردنو سەرنشینەکانیان
دەبوونە خۆراکی ماسو گیاندارانی تری دەریا.

لە هەنجاکانی سەدەى بیستەمیش بەملاوہ خۆمان دیمان چۆن
لە شەپەرەکانی جولەکەو ولاتە عەرەبیەکان، لە شەپری عیراقو ئێرانو لە
بۆردومانى ولاتە ھاوڕەیمانەکان بۆ سەر عیراق چۆن لە ھەواو لە ژێرەو لە ھەر
جوار لاوہ دنیا دەبووہ ناگرو باروتو وەکوو بورکان دەتەقیوہو نیمچە
قیامەتیک رادەبوو، بەکورتى کەسیک بەچاوی خۆى ئەم شەپرانەى دیتبزو
ھاوہەشی جەنگەکانى کردبى، زۆر بەباشى لەمانای ئەم نایەتە پیرۆزە ھالە
دەبئو باش دەزانئى تەفسیری بکا! خۆ ولاتو گەلو نەتەوہ یەکیش کە
قونبولەى زەرپەى پێدا درابئى یان چەکی کیمیایىو بایۆلۆجىو غازە
جۆراوجۆرەکانى تێدا بەکار ھاتبئو بەو چەکە لێى درابئى، باشترو چاکتر
مانای نایەتەکەى تێدا رەنگ دەداتەوہ! کەسانیک کە لەبەر شالۆى ئەو جۆرە
چەکانە پرزگاریان بوویئ دەزانن ناردنى غەزەبى خودا لەژوور سەرەوہو لەبن
پێوہ کاریگەریەکەى چۆنەو چۆن نیه، چەند سامناکو ترسینەرە؟ بەلام لەگەڵ
ئەم بەلگەو نامۆزگاریو ھەرەشەو تەماع بەرناوەدا زوربەى گەلەکەى تۆ
نیمانیان نەھیناو نەھاتنە سەر پێگای راست ﴿وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ﴾ بەلکو
زوربەى گەلەکەت کە قورەیشیەکانن قورئانەکیان بەلاوہ درۆیە، پەندو
نامۆزگاریەکانت رەت دەکەنەوہ، گائەیان بەو عەزابە دئى کە تۆ ھەرەشەیان
پئى لئى دەکەى ﴿وَهُوَ الْحَقُّ﴾ وەلحال ئەو قورئانە ھەقو راستو بئى شکتو
شوبەدیە، چى تێدایە راستو دروستە، لە ھیچ پرووہکەوہ بەتالئو نا راستى
پرووی تئى ناکا، ھەروەھا ئەو سزایەى کە ھەرەشەتان پئى لئى کراوہ، ھەر دەبئى
بیگەنئو تووشتان دەبئو ئێوہ لە دەستى قوتارتان نابئى، راستى قورئانو
ھاتنى عەزاب بۆ سەرتان دوو شتى حاشا ھەلنەگرنو ھەستو عەقلو وێژدان
دەیسەلمینن:

ئەمجار پێیان بلئى: من دەسەلاتى ئەوہم نیه، بەزۆر موسولمانتان بکەم
﴿قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ﴾ بلئى من پارێزەر و خواوەن دەسەلاتو خوسەپینەر

نیم به سهر ئیوه وه، نه وه م پی نه سپیردراوه که به زور تیمانتان پی بینم، نه رکی
سهرشانی من پیراگه یاندنه، ریکاتان پیشان دهو ته ماعی به هه شتتان بهرنیمو
له ناگری دوزهخ بتان ترسینم، وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿وَمَا
أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ﴾ الانعام/۱۰۴. یان ده فرموی: ﴿وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ
فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ﴾ الکهف/۲۹. یان ده فرموی:
﴿فَذِكْرٌ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ﴾ الغاشیه/۲۱-۲۲ یان
که ده فرموی: ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ،
فَذِكْرٌ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدٍ﴾ ق/۴۵. هه موو نایه ته کان نهو راستی به
دووباره ده که نه وه که پیغه مبهر ﴿﴾ پتیا بلی: من راگه یاندنم له سهره،
ئیوه ش به پیره وه هاتنو به گوئی کردن، جا که سیک شوینم بکهوئیو به قسم بکا
کامدانی دنیاو قیامهتی ده ست ده کهوئی! که سیکیش دژم بوهستیو به قسم
نه کا به دبه ختو چاره رشی دنیاو قیامهته.

نه مجا پهره ردگار هه ره شه لهوانه ده کا که پروا به قورنان ناکه نو گالتنه
به هاتنی عذاب ده که من، ده فرموی: ﴿لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَقَرٌّ﴾ هه ره هوالتیک
قورنان رایده گه یه نی راسته و کاتو شوینی پیدابوونی هیه، هه موو
هه الوالتیکی حقیقه ته راستی خوی هیه، هه ره ده بی پرویدات ته نانه ت با پاش
ماوه یه کیش بی؛ وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأُ بَعْدَ
حِينَ﴾ ص/۸۸. نه مجار به شوین نه وه هه ره شه یه ده هه ره شه یه کی تری ناراسته
کردو فرموی: ﴿وَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ له وه پاش راستی نه وه هه الوالنه
حقیقه تی به لیتنو هه ره شه کان ده زانن، په له مکه ن واده به لیتن به زال بوونی
پیغه مبهر ﴿﴾ سهر که ووتنی به سهر دژمنه کانیدا، هاتنی عذاب بو سهر
ئیوه ی موشریکو له خوا یاخی بوو دیته دیو رژیک له پروژان له جیهانی
واقیعه دا ده بیندرین!

روو وهرگیرانو دوور کهوتنه وه له هاووشینی ئهوانه ی گالته به قورنان ده کهن

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾ وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَٰكِنْ ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ ۚ إِنَّ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ ۖ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

له وه پیش بهروه ردگار نه وه ی پروون کرده وه که پیغه مبر ۞ ته نه راگه یانندی له سهره ده سه لات ی نه وه ی نیه به زور دلی خه لک وا لی بکا بروای پی بکهن، نه وه به دروخمه وان هه ده بی سهره نجامی هه لوستی نادروستی خو یان ببینن، نه مجار فرمان به پیغه مبر ۞ ده کا که هه رکاتی نه وان و تپرای کوفرو بیدیتی و به دروخستنه وه ی قورنان ده ستیان کرد به گالته کردن به قورنانو لاقرتییان به نایین کرد، ده ست به جی نه شوینه، نه کوپرو کومه له به جی بیتلن..

نیامی طه بهری له (السدی) یه وه ده گیرته وه ده لی: موشریکه کان که داده نیشتن له کوپرو کومه لدا ده ستیان ده کرد به گالته کردن به قورنانو به پیغه مبر ۞ جنیویان پی ده دا، لاقرتییان پی ده کرد، نیتر بهروه ردگار فرمانی به پیغه مبر ۞ و هاوه لانی کرد: که لهو کاته دا له گه لیان

دانه‌نیشنو کۆرو مه‌جلیسه‌که‌یان به‌جی بیلن تا ده‌چنه سهر باسیکی ترا!
سه‌عدی کوری جوبه‌بیره و نیبنو جوره‌یچو قه‌تاده و موقتیل هه‌مان ریویه‌تیا
به‌سه‌ند کردوه.

﴿وَإِذْ رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ﴾ نهی پیغه‌مبهر!
ههر کاتی تۆ هاوه‌لانت یا ههر که‌سیکی تر که موسولمان بی، بینیتانو
بیستان که موشرکه‌کان گالتو قه‌شمهری به‌قورئان ده‌کن، رویان لی
وه‌رگپن، کۆرو کۆمه‌لیان به‌جی به‌یلن، له‌گه‌لیان دامه‌نیشن ﴿حَتَّى يَخُوضُوا
فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تاوه‌کۆو ده‌چنه سهر باسو خواسیکی ترو له‌باره‌ی شتیکی
تره‌وه ناخاوتن نه‌نجام ده‌دن.. شیاری باسه ههر که‌سیکی شایه‌ته‌کانی
قورئان به‌شیوه‌ی ناراستو به‌تال ته‌ویل بکا، مانایه‌ک به‌سهر وشه
رسته‌کانی دا دابیری که هه‌لی ناگرن نابی گۆی لی بگیریو له‌گه‌لی دانیشن،
پیوسته کۆرو مه‌جلیسه‌که‌ی به‌جی به‌یلدری، مه‌گهر کابرا توانای
به‌ریه‌رچه‌دانه‌وه ده‌مکوت کردنی نه‌وانه‌ی هه‌بی، نه‌و کاته کاره‌که‌ی ده‌بیته
جیهادو کۆشش کردن له‌ریگای خودادا!

﴿وَأَمَّا يَنْفِسُ الشَّيْطَانُ﴾ نهی خاوه‌ن برۆ! نه‌گهر وا ریکه‌وت شه‌یتان
نه‌وه‌ی له‌بیر بردیته‌وه که دانیشن له‌گه‌ل نه‌و جنیودهر گالت به‌زانه
قه‌ده‌غه‌یه‌و دانیشتیو که‌وتیته قسه‌کردنو گۆی گرتن له‌گه‌لیاندا یاشان بیرت
که‌وته‌وه که دانیشن له‌گه‌لیاندا یاساغه، نه‌وه ﴿فَلَا تَقْعُدُوا بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ دوا‌یی بیرت که‌وته‌وه دامه‌نیشه له‌گه‌ل نه‌و تاقبو کۆمه‌له
سته‌مکاره که سته‌م له‌خۆیان ده‌کن به‌وه‌ی گالت به‌قورئانو په‌یامه‌که‌ت
ده‌که‌نو به‌درۆت ده‌خه‌نه‌وه! لی‌ره‌دا خطابه‌که بو پیغه‌مبهر هه‌مو
موسولمانیکه، ده‌شگونجی پیغه‌مبهر ﴿بِهِى و ه س و ه س هى شه‌یتان شتی
له‌یاد به‌جی نه‌وه‌تا قورئان له‌شونیکه‌ی تردا ناماژه بو نه‌وه ده‌کا که
ریده‌که‌وی پیغه‌مبهر ﴿شَتِى لَه‌بِیر ده‌چیته‌وه وه‌کۆو ده‌فرموی: ﴿وَأَنْكُرُ
رَبِّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ الکهف/٢٤. ته‌نانه‌ت جه‌زه‌تی ئاده‌م که خودا خواردنی
دارى گه‌نمی لی قه‌ده‌غه‌ کرد له‌بیری چۆوه له‌داره‌که‌ی خوارد! وه‌کۆو

ده فرموی: ﴿فَنَسِيْ قَلَمٌ نَّجَدٌ لَّهٗ عَرْمًا طه/۱۱۵﴾. هزرهتی موساش
فرمانی خوی له بیر چووه دواپی که بیر کیوتهوه دهستی کرده پارانهوه
﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيْتُ﴾ الکف/۳۲ له ژیانامهو سیرهتی
پیغه مبر ﴿چه سپاره کتیبه کانی حدیث (صحاح السنة) تیایندا تۆمار
کراوه، که پیغه مبر ﴿له نویژدا سهوو نیسیانی بهسردا هاتوه، دواپی
پاساوی بهوه داوه تهوهو فرمویهتی: ﴿إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ أَنَسَى مَا تَنَسَوْنَ،
فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي﴾.

بهلام له بواپی راگیانندی سروشو نیگادا، له گیانندی نایندا هه موو
پیغه مبران دوورن له ههلهو له بیر چوونهوه، هر شتیکی خودا فرمانی پی
کردن به گیانندی له ههلاو له حرام هیچیان له بیر نه چووهو هه موویان
به ریکنو پیکی گیاندوه، ته نانهت که سروش بو پیغه مبر ﴿ده هاتو
قورانی بو ده خوینرایهوه، پیغه مبر ﴿خیرا خیرا له بر خوینهوه
ده یخویندهوه، بو نهوهی له یادی نه چی و زوو له بری بکا، نهوه بوو:
پهرو ردگار پی راگیاند که پهله نهکا، له سر خودایه که قورانی له دلدا کو
بکاتهوهو بیچه سپینی، وه کوو ده فرموی: ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ
بِهِ، إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ، فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ، ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا
بَيَانَهُ﴾ القیامة/۱۶-۱۹.

له بیر بردنهوهی شهیتانی نه فرین لیکراو بو بری کارو کردهوه له سر دلی
بهنده راستاله کانی خودا ناچیته خانهی هه بوونی دهسلاتی توانا بهسریاندا،
واته: نه گهر شهیتان شتیکی له بیر پیغه مبر ﴿یان له بیر موسولمانیک
بردهوه، نهوه ناگیه نی که شهیتان ته صروفو دهسلاتی بهسریاندا هیه،
که وایی له گهل نایهتی ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ، إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ﴾ النحل/۹۹-۱۰۰. دژایهتی پهیدا نابی، واته: له بیر چوونهوهی
شتیکی باش که وه پال شهیتان ده دریو دهلین: شهیتان له بیر بردهوه، له
روهوه که گوايه به وه سهوهی نهو پروو دهدا به سولتانو دهسلاتی شهیتان
تهفسیری رهوان

ناژمیردری به سهر تاده میزادداو ناچیتسه خانه ی شو ری لی هون کردنو
گومراییی کردنه ی که ثابتهتی سوره تی (النمل) و ثابتهتی تریش که له بهنده
موخلیصه کانی خودایان به دورور گرتووه! نه فیان لی کردووه!؟

به کورتنی ثابته که نه وه ده چه سپینتی که له بیر چوننه وه ی شت له لایهن
موسولمانه وه به هوی وه سوه سه ی شهیتانه وه، نه وه ناگهینه تی: که شهیتان
بالاده سته به سهریاندا، به گویره ی ثابته کانی قورتان بالاده سته شهیتان ته نها
بو موشریکو کافره، نه ک بو موسولمان.

﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ چ تاوانیتک له سهر
نه وانه نیه که خو ده پاریزن له دانیشتن له گهل گالته بازو جنیوده رانو
موحاسبه ناکرین، نه مانه که خویان بیاریزن له کوبوونه وه له گهل نه وانه ی که
قه شمهری به قورتانو پدیامی پیغه مبهر ﴿ده کمن، سزاو تو له ی قه شمهری
که رانیان له سهر نیه، نه وان که خویان له تیگهل بوونو دانیشتن له گهل
گالته که راندا بیاریزنو لییان دورو پهریز بن، فرمانی خودایان به جی هیناوه
﴿وَلَكِنْ ذِكْرِي لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ به لکو همر نه وه نده یان له سهره که
ناموژگاریان بکه نو خودایان بیر بخه نه وه، به لکو له خودا بترسنو واز له
جنیودانو گالته کردن بینن.. موجهید ده لی: واته: فرمانان پی کردون که
روویان لی وهرگپن، لییان دورو پهریز بن، بو نه وه ی یادی پهروردگار بکه ن
په ندو ناموژگاری وهریگرن به لکو خو بیاریزن له گالته کردن به ثابته کانی
تیمو خهریکی یادی خودا بن.

زه مه خشمهری ده لی: واته: پیویسته له سهر نه وانه ی که له گه لیان
داده نیشتن که گویان لی بوو: موشریکه کان جنیو ده ده نو گالته به قورتانو
پیغه مبهر ﴿ده کمن ناموژگاریان بکه نو ناره زایی خویان ده ربیرن
کوره که یان به جی بهیئن، به لکو حه یا بیانگری واز له جنیوو گالته کردن
بینن.

جاریکی تر پهروردگار فرمانی به پیغه مبهر ﴿و هاهو لانی کرد: که
خویان له گالته که ران بیاریزنو لییان دورو بکه ونه وه فرمانووی: ﴿وَالَّذِينَ
اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا هَوًا﴾ نه ی پیغه مبهر! ههروه ها نه وانه ی شوین پیغه مبهر

ﷻ که وتوون! پشت هه‌لکه‌نو روو وەرگیرن دورو پهریزین لهو موشریکانه‌ی که نایینی خۆیان کردوو به گالته‌بازار؛ قه‌شمه‌ری به نایینی خۆیان ده‌که‌ن به‌وه‌ی که پتپهرستی ده‌که‌ن، بۆ خۆیان بته‌که‌ دروست ده‌که‌نو ده‌یخۆن ته‌مه‌نی خۆیان له شتی‌کدا به‌سه‌ر ده‌به‌ن که سوودی لی نایینن، نه‌مه‌ گالته‌و خۆ خهریک کردنی بی سووده، خۆیان هه‌له‌وگیر کردوو؛ روو ناکه‌نه نیشو کاری باش، نه‌مه‌ش نه‌و پهری له‌هوو خۆ خلا‌فاندنه!

﴿وَعَرَّوْهُمْ أَهْلِيَاءَ الدُّنْيَا﴾ خوشی ژیا‌نی دونیای بی‌بایه‌خ بای تی‌کردوونو له‌خۆیان بایی بوون، ژیا‌نی قیامه‌تو خوشی دوا‌پوژیان فەرامۆش کردوو، ژیا‌نی دونیا‌یان به‌سه‌ر ژیا‌نی قیامه‌تدا هه‌له‌بژاردوو، خهریکی له‌زه‌تو خوشی دونیای بی‌بایه‌خن! له‌جیا‌تی نه‌وه‌ی له‌ نایه‌تی قورنان ورد بینه‌وه‌و تی‌ی بفکرنو لی‌ی تی‌بگه‌نو پابه‌ندی فەرامۆز نه‌هیه‌کانی بن، گالته‌ به‌نایه‌ته‌کانی ده‌که‌نو جنیو به‌ پی‌غه‌مبه‌ر ﷻ هاوه‌لانی ده‌ده‌نو سو‌کایه‌تیا‌ن پی‌ ده‌که‌نو کردوویان به‌ هو‌کاری پی‌که‌نینو رابواردنو کۆ‌رو کۆمه‌لیان پی‌ گه‌رم ده‌که‌ن! نمرونه‌ی نه‌م نایه‌ته‌ نایه‌تیکی تهره‌ که ده‌فه‌رمۆ: ﴿نَزَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا، وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ الحجر/٣. جا که نه‌وه هه‌له‌وستی کافرا‌نه، نه‌وه بی‌رو باوه‌ریانه، نه‌وه کردارو په‌فتاریانه، نه‌تو له‌ نیشی خۆت: که را‌گه‌یا‌ندنه‌ در‌یغی مه‌که، نه‌رکی سه‌رشانی خۆت جیبه‌جی بکه‌.. ﴿وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ﴾ تۆ به‌ نایه‌ته‌کانی قورنان نامۆزگاری خه‌لک بکه، خودایان بخه‌ره‌وه یاد له‌ سزاو تۆله‌ی بی‌نامانی بیانترسی‌نه، تا له‌خپرو خوشیو به‌خته‌وه‌ری دانه‌ب‌پ‌ینو له‌ ناکاما به‌هو‌ی کرده‌وه‌ی دونیا‌یان له‌دۆزه‌خدا گیر نه‌خۆنو نه‌به‌نه‌ سو‌تما‌کی نا‌گری بی‌نامان، تا ته‌سه‌لیم به‌ هیلا‌که‌ت نه‌بنو نه‌به‌نه‌ بارمه‌تی کرده‌وه‌کانی ژیا‌نی دونیا‌یانو به‌دیه‌ختیو چاره‌ره‌شی بۆ هه‌تا هه‌تایه‌ له‌ نامیزیان نه‌گرئ: وه‌لحال نه‌و جو‌ره‌ که‌سانه؛ نه‌و نه‌فسه‌ پی‌سانه ﴿لَيْسَ هَآ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِي وَلَا شَفِيعٌ﴾ جگه‌ له‌ خودا خزمو دۆستیکیان نیه؛ که شه‌فاعه‌تیا‌ن بۆ بکا له‌ ته‌نگانه‌ رزگاریان بکا، یارمه‌تیده‌رو پشتیوانی‌کیان نیه‌ کۆمه‌کیان پی‌ بکا، نه‌وانه‌ سه‌ته‌مکارن سه‌مه‌یا‌ن له‌ خۆیان کردوو، که‌سی‌کی‌ش بۆ خۆی سه‌تم له‌خۆی بکا، به‌ده‌ستی

خۆی خۆی چاره‌په‌ش بکا، خودا شه‌فاعه‌تی که‌سی بۆ قبول ناکا، وه‌کوو له نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ الفافر/١٨، یا ده‌فرموی: ﴿مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خَلَّةَ وَلَا شَفَاعَةَ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ البقرة/١٥٤. جا وه‌کوو شه‌فاعه‌تیا بۆ ناکرێ یان نه‌گه‌ر بۆشیا بکرێ که‌لک ناکرێ؛ جگه‌ له کرده‌وه‌ی چاکو ره‌حمی خودا فیدیو به‌رتیلو به‌ده‌لێش هیچ سوودیکی نیه، ﴿وَأَنْ تَعْدَلَ كُلُّ الْعَدْلِ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا﴾ نه‌گه‌ر نه‌و به‌قسه‌ هه‌ر شتیکی بیه‌خشی لێی وه‌رناگیرێ، وه‌کوو له نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا، وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ البقرة/١٢٣. په‌روه‌ردگار به‌م یاسا توکمه‌یه مه‌به‌ه‌تیکی سه‌ره‌کی و نه‌ریتی سه‌رده‌می نه‌زانی هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه، که پێیان وابوو: بته‌کانیا له دوا روژدا شه‌فاعه‌تیا بۆ ده‌که‌نو له سزای خودا پرزگاریان ده‌بی، وه‌کوو چۆن له دنیادا به‌هۆی به‌رتیلو واسیتمو تکا کردن، به‌پێ جار تاوانبار له سزای پتویست پرزگاری ده‌بی! له‌هه‌مان کاتدا بنه‌مایه‌کی سه‌ره‌کی ده‌چه‌سپینی؛ ته‌ویش ته‌وه‌یه له قیامه‌تدا رزگار بوونو ره‌زامه‌ندیی خودا به هیچ شتیکی ده‌سته‌به‌ر نابێ مه‌گه‌ر به کرده‌وه‌ی چاکو به‌روای پته‌وو توکمه‌ی وا که دلو ده‌روون پاک بکاته‌وه!

به‌لام که‌سی نه‌فسی خۆی نزم بکاته‌وه، کارو کرده‌وه‌ی بیه‌خاته گێژاوی تاوانو گوناوه‌وه، نایینی خودا بکاته‌وه گالته‌ بازارو هۆی رابواردنو گه‌رم کردنی کو‌رو مه‌جلیس، به‌ژیانی جیهانی بێ به‌قا له‌خۆی بایی بێ، نه‌وه‌ پوژی قیامه‌ت شه‌فاعه‌تی بۆ ناکرێ و نه‌گه‌ر بۆشی بکرێ بۆ سووده‌و که‌لکی نیه؛ ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر بیه‌وئ به‌رتیلو فیدی به‌ن لێیان وه‌رناگیرێ!

نه‌مجاره‌ ته‌وه‌ پاده‌گه‌یه‌نی که‌ ته‌م گو‌مرا‌بوونو چاره‌په‌شی به‌نده‌بوونه‌یان له‌ دۆزه‌خدا به‌هۆی کرده‌وه‌ی ناپه‌سه‌ندی خۆیا نه‌وه‌ ده‌فرموی: ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ ته‌وانه‌ی که‌ نایینیان کردووه به‌ گالته‌بازارو به‌ ژیا‌نی دونیا‌ی بێ با‌یه‌خ له‌ خۆیان با‌یی بوون، ته‌وانه‌ بۆخۆیان پادا‌شتی با‌شیا‌ن

له خۆیان یاساغ کردو خۆیان سپارد به سزاو به ههشتی پازاوو فراوانیان لئ
 قه دهغه کرا، نهوانه به هۆی نهجماندانی کردهوهی خرابو ناپهسهند تووشی
 نهو چاره پرهشی به بوون! نهوانه له پاداشتی نهو خۆ گومرایسی کردنه نهو خۆ
 کردنهیان به بارمه له دۆزه خدا ﴿هُمُ شَرَّابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ ناوی کولاتوی تام
 ناخۆشیان ده دریتی بۆ خواردنهوه، ناوی گهرمو ناسازو بۆن ناخۆشیان
 ده رخوارد ده درئ: که ناوسکیان داده وهشیئ، ریخۆله کانیان له تلته ده کا!
 ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ههروه ها سزای به ئیشیان ده درئ، به ناگری سووتینهر که
 به جهستهی نهوان هه لده گیرسیندرئ، نهو سزاو نازارانیهان ﴿بِمَا كَانُوا
 يَكْفُرُونَ﴾ به هۆی نهو کوفرو بئ دینییهی که به درئایی ته مه نیان له سهری
 بهرد هوام بوون، به جۆریک سووربوون له سهر کوفرو بئ دینی به ته وای له
 ریبازی سهر فزازی کامهرانی لایانداوه، واته: قولبونه و هیان له کوفرو
 گومرایسی دا گه یشتوته پلهو نه ندازه یه ک که ناماده باشی نهو هیان تیدا نیه که
 پروو بکه نه ریگهی هه قو پاست!!

نه مهش په ندو نامۆژگارییه بۆ که سانیک که له قورئان تیده گهن، ههر
 به وهنده که به ته سکره موسولمانن له خۆیان بایی نابن، گه یشتونه نهو
 قه ناعته که موسولمانی پاست نهو که سهیه قورئان بکاته پیشه وای خۆی و
 فهرمووده ی پیغه مبهر ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ بکاته بهرنامه و ریبازی ژبانی خۆی، به خه یالی
 سهوزو زپه خهون له خۆی بایی نه بئو به هیوای شه فاعه تو تکای تکاکاران
 پالی لئ نه داته وه..

به هرهو سهروه ریی نیمان به خوداو ریسوایی هاوه لدانان بو خودا
 قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا
 بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانًا
 لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ أَتَيْنَا قُلًّا إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ
 وَأَمْرُنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ
 الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
 وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

نیمامی (السدی) ده لئی: موشریکه کان به موسولمانه کانیاں گوت: نیتوه
 واز له نایینی (محمد) به پینزو شوین ریباری نیتمه بکهون! نیتر پهروه ردگار
 نهم نایه تهی ناردده خوارئو فدرموی: ﴿قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا
 وَمَا يَضُرُّنَا، وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا﴾ نهی (محمد) ! پییان بلئی: نایا نیتمه جگه
 له خودای بالاده سستو خاوهن نه فغو سوود گهیه نهر، شتیکی بیرستین که
 نه توانای سوود گهیه اندنی هه بی، نه بتوانی زیانمان پی بگهیه نی! نایا
 ده تانه وی بهره و دواوه بگه پیننه وه بو کوفرو بی دینی؟! پاش نه وهی نووری
 نیمان به نیسلام دلوه دهروونی رهوشمن کردویننه وه و زگارمان بوو له
 گومرایی، نایا گونجاوو په سهنده نیتمه سرله نوی کافر بییننه وه و ریگای
 به دبه ختی بگریننه وه بهر؟!

به کورتی: نه وه شتیکی نه گونجاوو کاریکی نه فامییه، له بهر نهم هویانه:
 ۱- هه لگه پراڼه وه ورو وهرگپراڼه له بانگه وازی پهروه ردگاری بالاده سستو
 به توانا، نهو خودایه ی که بیهوی زیان دوور ده خاته وه، که بیهوی سوود

دهبه خشخ رووتیکردنه له بانگهوازی بی دهسهلاتی وا توانای سوودو زیانی نیهو به کهلکی خودایهتی نایه.

٢- نه مه گهرانه وهیه پاشهو پاش خو هه لداشته.

٣- کهسیک خودای به بهزهیی و به پهحم له گومپایی پژکاری کردبی و خستبیتیه سهر ریگای هیدایهت، کهس ناتوانی گومپای بکا، وه کوو ده فهرموئ: ﴿مَنْ يَهْدِي اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ﴾.

نه مجار له شیوهیه کی سهرنج راکیشدا وینهی هه لگمپاوه له نایین له ناشیرین حالیکدا که به خه یالی عمره به کاندأ ده هات، نه خشه کیش ده کاو ده فهرموئ: ﴿كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ خَيْرٌ أَنْ﴾ واته: بی ناگا پاشهو پاش بگهرینه وه وه کوو نهو که سه مان لی بی که شهیتان له سهر هه واو ناره زووی نه فس به گیترو وری بردوویهتی به زه وی داو بی عه قلو نه فام به بیابانو چۆله وانی دا ده سورپته وه، نازانی له کوپوه بۆ کوئ ده چی! شهیتان له زه وی دا سهر گهردانی کردوه، وه لحال نهو سهر لی شیواوه ﴿لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ أَتَيْنَا﴾ چند دۆست براده ریکی هیه، له سهر ریگای راستو دروست له دوروه بانگی لی ده که نو ده لین: وهره لای نیمه، ریگای راست نشان ده دهین له گومپایی و سهر لی شیواوی پژگار بی!

پوختهی په ندو مه ته له که نه وهیه: کهسیک دوی تیمان هینان له نیسلام هه لگه ریته وه، وه کوو کهسیک وایه که عه شقو شیتی وای لی کردبی پرووی له چۆلو بیابان کردبی، ههیرانو سهر لی شیواو ملی ریگای هاتوو نه هاتی گرتبی و نه زانی بۆ کوئ ده چی و چی ده کا، له کاتیکدا، هاوه لانی له سهر ریگای راست جی هیشتبزو هه میسه بانگی لی بکه نو پیسی بلین: وهره وه بۆ لای نیمه و لامیان نه داته وه، چونکه نهو کوپرانو نه فامانه ملی لی ناوه چه ندیک بانگی لی بکه نو گوپی لی نیه، به قسه یان ناکا، نه مه مه ته لو په ندی که سانیکه که شوین ریجازی گومپایان که وتوون، بته رستی ده که نو وا ده زانن له سهر هه قزو هومیدیان بهو بته رستی یه ی خویان هیه، هه تا مردن یه خه یان

ده گریو جگه له په شیمانی و هیلاکه تو چاره پرسی چی تریان ده ست ناکه وی.
 نهی پیغه مبر ! بانگوازی نهوانه بکه، بۆ سهر پریگهی راستو ﴿قُلْ:
 إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى﴾ پیتیان بلّی: نهو هیدایه تو ره هنومایهی خودا که
 له قورتاندا ناردویه تیه خوارئ نهو هیدایه تو شاره زایی کردنی راسته قینهیه،
 ریبازی نیسلام ریبازی حقو راسته، نهک نهو ریبازهی نیوهی کافر له سهری
 ده پوژنو په پیره وی ده که نو کویرانه لاسایی باوکو باییرانتان ده که نهوه!
 نه مجار پیتیان بلّی: ﴿وَأْمُرْنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ فرمانمان پی کراوه
 که پایه ندو گمردن که چ بین بۆ پمروه ردگاری بوونه ورو نیمه پیش پایه ندو
 گمردن که چ بروین ﴿وَأَنْ أَقِمُْوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ همروه ها فرمانمان پی
 کراوه: به په پیره وی کردنی بدرنامهی نیسلامو به چی هینانی نوژو ته قوا کردن؛
 به چی هینانی نوژو کان له کاتی خویانداو بهو شیوهیهی که خودا فرمانی به
 کردنیان کردوه، نوژو کردنیک که دلو دهروون پاک بکاتهوه، ناده میزاد له
 خراپه و خراپه کاری بگریختهوه، ته قواش بریتی به له خویاراستن له هر
 شتیک که له ناکامی سهر پیچی کردنی نایینی خوداو شریعهتی پیروزی
 پهیدا ده بی.

واته: پیتیان بلّی: نیمه به سئ شت فرمانمان پی کراوه به نیخلاص بۆ
 خوداو شریکی بۆ قهرار نه دهین، نوژو کانمان به پیکو پیکي نه نجام بدهینو
 خودا پرستی بکهینو جگه له ذاتی پاکی که سی تر به خودا نزانین، له هه موو
 حالیکیشدا ته قواي خودا بکهین به نهینو به ناشکرا خومان لهو شتانه دوو
 بگرین که لپی یاساغ کردوینو سهر پیچی فرمانه کانی نه کهین. ﴿وَهُوَ الَّذِي
 إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ خودایه کی وه هایه: هر بۆلای نهو ده گمړیندرینهوه، روژی
 قیامت هه مورتان ده چنه هر قاپی به کهی نهو، حیسابو کیتا بتان له گهل
 ده کا، له سهر کردارو گوشتارتان، سزاو پاداشتان ده داتهوه، جا که واته
 ناگونجی و نابی جگه لهو خودا خاوهن ده سه لاته، که سی تر به خودا حلیب
 بکری! ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ پمروه ردگار دروست
 کارو به دیهینمیری ناسمانه کازو زهوی به، خاوهن و هه لسو پینمیری کاروباریانه،

جیہان تیدایہ دروستکراوی زاتی پدروہردگارن، ہمموو شتیکی له کاتو شونی خوی دا به دیهیناوه و حکمتو دانایی خودا ده گهیدن! وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ، وَمَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ الدخان/۳۸-۳۹. یان ده فرموی: ﴿رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا﴾ آل عمران/۱۹۱. بهئی همموو کاریکی له سر بناغهی زانستو تواناو حکمت، بۆ خوی کهریمی کارسازه، هر شتیک بیدوی بیکا دهیکا. ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُلُّ نَفْسٍ لِّمَا كُنْتُ فَعَلْتُ لَئِنْ كُنْتُ لَفِي سَعْدٍ مِّنْهُ لَشَاكَرْتَنِي﴾ (وشی ایوم) که مهنصوبه یان عطفه بۆ سر وشی (تقوی) ی پشموه یان بۆ سر وشی (خلق) یان له پشموه فیعلیکی وه کوو (أذکر) مهنده ده گری. خۆ پزارین له سزاو تۆلی نمو رۆژهی که خودا به هر شتیک بفرموی بیه ده بی، هیچ هیزو توانایه ک نیه بدره نستی بی نه هیلئ مرامی خوی بینسته جی!

﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ همموو فرمانو و تهی نمو راستو حقیق، هر شتی بیدوی دروستی بکار به دی بینئ، له کاتی خوی دار به بی دوا کهوتن چۆنی بوئ ناوا دپته دیو، ناتاجی به کهس نیسو، ره زامه ندی کهسی ناوی، هر ریستو ئیرادهی خوی په یوه ندی بهو شتموه کرد، فرمانی ته کوینی ناراسته کرد، ده ست به جی به بی دوا کهوتن نمو شته پهیدا ده بی!

﴿قَوْلُهُ الْمَلِكُ﴾ خاوه نیه تی راستی، سه لته نه توه ده سلاتی تهواو هر بۆ نمو که خودایه کی بی هاوه لو بی هاوسرو بی باوکتو دایکتو کوپو کچه، تاکتو ته نیاو فردو صه مده، واته: که له جیهان دا به رواله ت به شیوهی مه جازی ده لئین: نمو ملکی فلانو نمو نمو ملکی فیساره لهو دنیا نمو ش نامینئ، به لکو ملکایه تی تهواو و هی همموو شتیک بۆ خودایه، ﴿يَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ﴾ لهو رۆژه دا که فوو ده گری به کهره نای صووردا جگه له ملکایه تی خودا هیچ خاوه نییه ک نیه، ته نانه ت بی پروا کانش بۆیان دهرده کهوی که هر خودا خاوه نمو کهسی تر خاوه ندیه تی نیه.

نمو خودایه خودایه که ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زاناو ناگاداره به سر نهینئو ناشکرادا.

عالمی غیب: نمو عالمه مدیه که له نیمه نادیار بی، عالمی شه هاده نمو عالمه مدیه که به چاو نیمه ده بیینین. تبینو عبیاس ده لی: غیب واته: نهینی، شه هاده واته: ناشکرا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ پهروردگار دانایه له به دیهینانو دروست کردن دا هیچ شتی که دروست ناکا، هیچ یاسایه که دانانی نیلا حیکمتو برزو و هندی تیدایه خبیرو ناگاداره به سمر نیه تو مدهستی نار دلو ده روزنو همو و قسمو با سیک!

کیشه و تو ویژی حه زره تی نیبراهیم له گهل نلزه رد او هو و از هیانی

نیبراهیم له هاوول دانان بو خودا

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ عَازَرَ اتَّخِذْ أَصْنَامًا ۚ إِنَّكَ وَ قَوْمُكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۷۴﴾ وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿۷۵﴾ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَٰذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أَحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿۷۶﴾ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَٰذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَيْنَ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿۷۷﴾ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسُ بَازِعَةً قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يُنْقِضُ إِلَٰهِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿۷۸﴾ إِلَٰهِي وَجْهَتْ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا ۚ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۷۹﴾﴾

لیره بهو لاره یهزدانی مدزن چیروکتو سدرگوزشته ی حه زره تی نیبراهیم له گهل نازهری باوکیدا ده رباره ی به تالیو هیچو پوجی بتپرستی و به خودا زانینیا نمان بو ده گیریتسه و، بو نهو ی پیغه مبردی نیسلام هلو تستی نیبراهیم بکاته به لگه له سمر عمره به موشریکه کان، چونکه همو و گهلو هوزیک همو و نهو و چیرو توژی که دان به ریزداری، پایه بمرزی حه زره تی

نیبراهیم‌دا ده‌نین، تیددیعیای نه‌وه ده‌کهن که له سمر نایینی نه‌ون، جوله‌که‌و
 گاور به ریزه‌وه ناوی ده‌به‌نو نیعتیراف به پله‌و پایه‌ی ده‌کهن، جا که نیبراهیم
 ناوا به‌ره‌نگاری گهلو نه‌ته‌وه‌که‌ی بییته‌وه‌و به‌و جوړه موناقه‌شهیان له‌گهل بکا
 ده‌ریاره‌ی بتپهرستی؛ جار له دوا‌ی جار به به‌لگه بوړیان بدا! نه‌وه نه‌رکی
 سمرشانی عمره‌به‌کانه که خویان به نه‌وه‌و ده‌چه‌ی نه‌و ده‌زانن هه‌ست به
 هه‌له‌ی خویان بکه‌نو واز له بتپهرستی بهینن!! ده‌ی با گو‌چکه‌مان شل
 بکه‌ین بۆ نه‌و به‌ره‌نگاری بوونه‌وه‌و موناقه‌شهیی نیبراهیم له‌گهل گه‌له‌که‌ی‌دا
 که قورثان تو‌ماری کردو‌وه‌و ده‌فهرمو‌ی: ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَزَرُ أَتَّخِذُ
 أَصْنَامًا آلِهَةً؟﴾ نه‌ی موحه‌مه‌دا! یادی نه‌وه بکه‌روه‌و، نه‌و چیرۆکه بۆ
 گه‌له‌که‌ت بگپه‌روه‌و که نیبراهیم به نازهری^٧ باوکی گوت: سهرزه‌نشستی کردو،
 ره‌خندی لی گرت: له شیویه‌کی ناره‌زایی ده‌رپرین‌دا وتی: نایا تو به چ
 عه‌قلێک چهند بتی‌ک ده‌که‌یه خوداو ده‌یان پهرستی؟! جگه له خودا طاعه‌تو
 به‌ندایه‌تی بۆ نه‌وان ده‌که‌ی؟! له کاتی‌که‌دا خودای حه‌قو راست (الله) یه نه‌و
 که‌سه‌یه که به‌دییه‌نهری توو نه‌وانیشه، ههر نه‌و شیایو پهرستو به‌ندایه‌تی
 بۆ کردنه، که‌سی تر مافی نه‌وه‌ی نه‌به‌به خودا حلیب بکریو به‌ندایه‌تی بۆ
 نه‌نجام بدری!!

﴿إِنِّي أَرَاكَ وَ قَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ بی‌گومان، من خۆتو گه‌له‌که‌ت
 ده‌بینم له گومرایی ناشکرادان، خۆتو نه‌وانه‌ی وه‌ک تو بتپهرستی ده‌کهن،
 نه‌م هه‌یکه‌له داتاشراو و دروستکراوانه به خودا ده‌زانو به‌ندایه‌تی‌یان بۆ
 ده‌کهن، سهرلیشیواو نه‌فامن سهریان لی تی‌ک چووه، ر‌بازی راستو حه‌ق
 نادۆزنه‌وه، له زه‌لکاوی نه‌فامی و نه‌زانی‌دا کو‌یرانه دینو ده‌چن، هه‌لسو که‌وتو
 بیروباوه‌رتان بۆ بناغه‌ویو‌چو به‌تاله، هه‌موو خاوه‌ن هۆشو فامی‌ک هه‌ست به
 سهرلیشیواوی نیوه ده‌کا، چونکه زۆر ناشکراو نمایانه! ده‌ی کۆ له‌و که‌سه
 گومراره چ گومرایی به‌ک له‌وه ناشکراتره په‌یکه‌ری‌ک پهرستی که له‌دار، یان

^٧ له بازای زیندو بنه‌چه‌ی حمزه‌ره‌تی نیبراهیم و نه‌و سهرده‌و روژگاره تیی‌دا ژیاوه سه‌یری
 ته‌فسیری مه‌نار ج ٧/٥٣٤-٥٤٠ ده‌کری.

بهرد، یان له معدده نیک دروست کرابی؟ بئی به دهستی خوت پهیکه ریک داتاشی، نه مجار پلهو پایه ی خودایه تی بدهیتی و بیپرستی و به پیروزی بزانی!! وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ الصافات/٩٥-٩٦؟؟ به راستی جیگای سهرسورمانه ناده میزادیکي خاوهن ههستو هوشرو ناوهزو بیرو نه ندیشه دارو بهر دیکي بی گیان له خوی به پیروزی بزانی و بیگه یه نیته پله ی خودایه تی و بیپرستی؟ دهی ئیوه چۆن نهو بتانه ده که نه خودای خوتان؟ خو ئیوه له وان بهر تر نو ریزدار ترن، ئیوه عه قلو هوشتان هیه، به کان بی گیانو بی ههستن، ناتوانن میشو میشو له خویان دوور بخه نه وه، دهی چۆن ئیوه ده یان کهن به خوداو ده یان پرستو هیوای نه وه تان پییانه پاریز گاریتان بکن، سوودتان پی بیه خشنو زیاتان لی دوور بخه نه وه؟! من بیزارم دوورم لهو بت پرستی یه ئیوه له تهو پهری ناپه سه ندی نه قامی دا ده بینم، رنگاتان لی تیکچووه سهرلی شیواو چاره ره شو به دبه ختن، سهره نجامو ناکامتان چاره ره شیو به دبه ختی ناو دۆزه خمو من له ئیستاره لیتان بیبریم!!

جا وه کوو ناوا گومپاییو سهرلی شیواوی باوکی و گه له که یمان پیشان نیبراهیم دا، ییمان زاناند: که تازه رو گه له که ی له ج گومپاییو بت پرستی و نه قامی یه کندان؛ نه مجار زیاتر دلای نیبراهیمان رهوشن کرده وه، ههسته کانیمان فراوان کرد، به شیوه یه کی روونو ناشکراتر، ده سه لاتو توانای خودایه تی خومانمان پیشان دا: ﴿وَكَذَلِكَ نُفِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ واته: ههر بهو جوړه، جار دوا جار گه وره ییو فراوانی و ریکو پیکی بوونه وه رمان پیشانی نیبراهیم دا، وامان لی کرد به ههستی روونو تیفکرینی وردو بیرو بهر فراوانه وه سهیری مه له کوتی ناسمانه کازو زهوی بکا، له نه ستیره و رۆژو مانگ سهرنج بدا، له جوگهو چۆم ده ریاو کیوو ده شتو بیابان رامینی، خودایه تی خودایان تیدا بلوژیته وه، به دیه نهری به راستی بناسیو به ندایه تی خوی بو رابگه یه نیو بیته نهو پیغه مبه ره تولو له زمه ی که نمونه ی پیاوچا کازو خودا پرستانه، نهو پیغه مبه ره ی به دووربینی خودایی، به ههستی پاکي، به دلای رهوشنو دهر وونی بی خو ش ی بوونه وه ری

بینی، به سهر وردیاتو شاراهه ناسمانو زهوی دا ناگدار بوو، بۆ نهوهی لهه
 رینگه به لگه له سهر تاکو ته نیایی و بالادهستی خودا بهینیتیهوه! مهله کووتی
 بهرزایی و زه ویمان پیشان دا، گهلی شتمان پی ناساند، دهرونیمان گوشاد کرد،
 تیفرینیمان راست نامیز کرد، بهرچاومان رووناک کرد، شاره زاییمان کرد بۆ
 ریبازی به لگه هینانهوه و بۆردانی بهرامبهرو دژ ههلویتست، کۆمه کیمان پی
 کرد، بوونهوه و مهله کووتمان وه کوو پهراوتک خسته بهرده و خوتندیسهوه و
 تی گهییشت، ﴿وَلْيَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ نهوهی دلیا بی، قهناعهتی تهواو
 پهیدا بکا، که هیچ کامیک له بستو نهستیرو رۆژ ناشی ببن به خودا،
 ناگونجی به خودا بزاندین، چونکه هه موویان تازه پهیدا بوون: کاتییک بسوه
 نهوانه نه بوون دواپی بهدی هینراون؛ به دیهینهریک بهدی هیناون، دروست
 کاریک دروستی کردوون، هه لیسوپنهریک هه لیان دههینی و ناویان دهکا،
 چاودیرو سه ره شتیاریک له هاتوچۆ هه لیسوپانیان دا جلهویان دهکیشی، نهو
 دیاردانه به لگه نیشانهی هه بوونی خودایهکی بالادهستو به تواناو زاناو
 دانان، پهروه دگاریهتی پهزدان دهچه سپین، به لگه دهلیلی بههین بۆ
 بۆردانی موشریکه گومراو سه رلیشیواوه کان.

یه قین و دلیا بوون: جۆره زانیاریهکی چه سپاوو قهطعی به دوا لاچوونی
 شوبهو گومان به هوی تیفرین و رامانهوه پهیدا ده بی!

نه مجار پهروه دگار بری لهو شتانهی که پیشان نیبراهیم درا له
 مهله کووتی ناسمانو زهوی دیاری ده کاو ده فهرموئ: ﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ
 رَأَى كَوْكَبًا﴾ کاتییک نیبراهیم شهوی به سهر هات نهستییهکی گهوهی
 پرشنگذاری بینی، له نهستییهکانی تر ورشه دارتر بوو، رووناکی و
 درهوشانهوهی له نهستییهکانی تر جودا بسو، شهویش یان نهستییهی
 (موشتهری) یان (زوهه) بووه، جا وه کوو ده لێن: بری له گهلو نهتهوهی
 نیبراهیم نهستییه په رست بوون، نهستییهی موشتهری گهوهترین و ناسراوترین
 خودا درۆزنیهک بووه که بری نهستییه په رست له رۆمانو یۆنانه کۆنهکان
 دهیان په رستن! گهلو نهتهوهی نیبراهیمیش لهو سهرده مه دا مامۆستاو
 پیشه وای نهستییه په رستان بوون، نیبراهیمیش به مه بهستی بناغه دانان بۆ

مونا قہ شہو قسہ لہ گہل کردنیانو لہ نا کاما بۆردانیان ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ وتی:
 تہو نہستیرہہ خودای منہ، کہ دروست کراوی تادہ میزاد نیہو کہ س دہستی
 پی ناگا وروناکتو پرشنگداریشہ! خوی خستہ پیڑی تہوانو بہدلی تہوان
 دہداو، بۆ تہوہی بیاخاتہ ہلوتستیکہوہ کہ دواپی بہلگہی ہینایہوہ،
 یہ کسر بۆریان بدا، لہ سہرہ تاوہ وای خستہ دلپانہوہ کہ لہ سہر بیروباوہری
 تہوانہو تہو نہستیرہہی بہ لاوہ خودایہ، پاشان بہ بہلگہی ہست نامیزو
 عہقلی گہرایہوہ سہریانو بیروباوہری چہسپاو لہ دلپاندا ہلہوہ شانداوہ
 وہ کوو دہفرموی: ﴿فَلَمَّا أَفْلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ کاتیک تہو نہستیرہہ
 جوولاو ناوابوو لہ پیش چاو ون نہبوو، وتی: من شتی بی دہوامی زوو لاجوو
 ناوابووم ناویو خوشم ناویو ناپہرستم، چونکہ کہستیک سروشت پاک بی
 شتیکی خوش ناوی کہ بہرقرار نہبیو بہ نہمانی دل ناخوش بیی، چ جای
 بتپہرستی! کہ پہرستن ترۆپکی خوشوہستیہ، عہقلو ہوشی تہواریش
 تہوہی چہسپاندوہو دہیچہسپینی، کہ پہرستن شیای خودایہ کی حازرو
 نزیکو بیسہرو بیناو چاودیرہ، کہ ہمیشہ لہ ہیچ شتیکی بی ناگا نابی، لہ
 ہمہو شتیکی دا نشانہکانی ہہبونی دیارین، لہ ہمہو شتیکی دا بہلگہی
 تاکو تہنہایی خودا بدرہوشیتہوہو رہنگ بداتہوہ، بہلام ہہرگیز بہ چاوی
 ناسایی نہبندری چونکہ تہو شتانہی دہبندریں دروست کراوو ہاوونہیان
 ہہیہ، خوداش لہ ہیچ شتیکی ناچی، لہ ہمہو شتیکی دا شاردراوہتہوہ، لہ
 ہمہو شتیکی دا شوینہواری دیارہ، وہ کوو لہ تہیتیکی تردا دہفرموی: ﴿لَا
 تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ بہ کورتیو
 پوختی حہزرتی ئیبراہیم ناماژہ دہکا بۆ نہزانیو نہقامی گہلو نہتہوہ کہی
 کہ نہستیرہیان دہپہرست، لہم رووہوہ کہ شتیکیان دہپہرست ناوابوونو
 گۆرانو نہمانی بہ سہردا دہہات، ہیچ ناگاداریو ہستو شعورکیان نہبوو
 ہرامبہر ہوانہی بہندایہتییان بۆ دہکردن وہ کوو لہ تہیتیکی تردا
 دہفرموی: ﴿لَمْ تَعْبُدْ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ
 شَيْئًا﴾ مریم/۴۲.

ئەمجار لە شەوێکی ترداو بۆ هەمان مەبەستو بەهەمان ھەلوێستی
 نەگۆری خۆیەو سەیری مەلەکووتی ناسمانی کرد ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا
 قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ کاتی بینی لە ناسۆو مانگ ھەلاتو بە روناکی خۆی سەر
 زەوی زەوشەن کردەو، وتی: ئەو پەرەردگاری منە، ئەمەیان ورشەو
 رووناکایی زۆرتەرە جا ﴿فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ: لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
 الضَّالِّينَ﴾ کە ئەمیش وەکوو ئەستێرە کە ئاوابوو ئیبراھیم بە دەنگی بەرز بۆ
 ئەوێ گەلەکە ی گۆیان لی بۆ وتی: ئەمەش خودا نیە! خو ئەگەر
 پەرەردگارم شارەزاییم نەکاو ھیدایەتم نەدا بۆ رێگای ھەقو بەکتاپەرستی
 ئەمن لە ریزی گومراو سەر لی شیواواندا دەبم؛ ئەوانە ی رێگیان لی گوم
 بوو، ھیدایەتیان نەدۆزیو ئەو جگە لە خودا شتی تریان پەرستوو، بەمەش
 جارێکی تر بە گۆچکە ی گەلو ئەتەو کەیدا دایەو کە ئەوان لەسەر رێبازی
 پوچو بەتالن، ھەر کەسیک پێی وابێ مانگ شیای پەرستەو بە خودا
 حلیب دەکری، ئەو گومرایە! لە هەمان کاتدا ئەوێ پێ راگەیاندن کە
 زانیی عەقیدە ی راستو بۆ خەوش پێوستی بە سروشی خودایی ھەبە، بۆیە
 لە جاری سێیەمدا ئیبراھیم بە ناشکرا بەرانەتو دوورە پەرزی خۆی لە
 شەریک دانان بۆ خودا راگەیاندا وەکوو دەفرموی: ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسُ
 بَازِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ کاتی خۆر لە ناسۆ بەدەرکەوت رووناکایی بەسەر
 زەوی دا پەخش کرد، لە ئەستێرەو مانگ گەرەترو رووناکترو بەسوودتریو؛
 وتی: ئەمە خودای منە ﴿هَذَا أَكْبَرُ﴾ ئەمە گەرەترین ئەستێرە یە کە بە
 ناسمانەو ئیمە دەبینین، نوورو رووناکایی لە هەموان زۆرترو بەھێزترە،
 شیاوترە بۆ ئەوێ بە خودای خۆمی حلیب بکەم ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ کە ئەویش
 وەکوو ئەستێرەو مانگ ئاوا بوو، نیستر ھەزەرەتی ئیبراھیم داشی سواربوو؛
 کاتی ئەوێ بۆ رەخسا کە بیروپروای خۆی بۆ قەومەکە ی ناشکرا بکاو خۆی
 لە موشرێکە کان دوورە پەریز بگری ﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾
 وتی ئە ی گەلو ئەتەو کەم! دنیابن من دوورە پەریز لە بت پەرستیو
 ئەستێرەو مانگتو خۆر پەرستن، ھێچیان بە خودا نازانەو نایانکەمە گەرەو

خۆشه‌وێستو ٲه‌رستراوی خۆم ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ نه‌من له‌ کاتی ٲارانه‌وه‌و نزاکردن‌دا له‌
نوێژو خودا ٲه‌رستی‌دا، روو ده‌که‌مه‌ نه‌و خودا کردگاره‌ی که‌ تاسمانه‌کانو
زه‌وی به‌دی هێنان، روی خۆم وه‌رده‌گیرم له‌ گومرایی‌و روو له‌ حق ده‌که‌م، به‌
لێٲراوی‌و راستالانه‌ ٲایینی راست ٲه‌یره‌و ده‌که‌م، ٲایینی‌که‌ بریتی ٲیٲ له‌
یه‌کتا ٲه‌رستی، ٲی‌یه‌ریم له‌ کۆمه‌لی موشریکه‌کان؛ نه‌وانه‌ی له‌گه‌ل خودادا
خودای تر ده‌ٲه‌رستن. به‌لکو من به‌دی‌هێنهری نه‌ستی‌ره‌و مانگه‌و خۆرو
تاسمانه‌کانو زه‌وی ده‌ٲه‌رستم؛ نه‌و که‌سه‌ی هه‌لیان ده‌سوړینی‌و ده‌یان‌هێنی‌و
ده‌یان‌با، نه‌و خودایه‌ی به‌دی‌هێنهری هه‌موو شتی‌که‌، خاوه‌نو خودای هه‌موو
شتی‌که‌، وه‌کوو له‌ ٲایه‌تی‌کی تر‌دا ده‌فرموی: ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي
اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا، وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنَّجْمُ مَسْخَرَاتٍ
بِأَمْرِهِ، أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ الاعراف/٥٤.

نه‌وه‌ی له‌ ٲایه‌ته‌کانی رابوردوو وه‌رده‌گیری نه‌ویه‌ که‌ نه‌ته‌وه‌ی ئیبراهیم
به‌کانیان به‌ خودا ده‌زانین، ٲیٲیان وابوو: شیای ٲه‌رستن! نه‌ستی‌ره‌و مانگه‌و
خۆریشیان به‌ ئیلاهو نه‌ریاب ده‌زانین، واته‌: ٲیٲیان وابوو: نه‌وانه‌ گه‌وره‌و
خاوه‌نو هه‌ل‌سوړینه‌رو رۆل‌گیرن له‌ بوونه‌وه‌ردا، هه‌زه‌ته‌ی ئیبراهیم نه‌وه‌ی ٲۆ
روون کردنه‌وه‌ که‌ توله‌وه‌یه‌ته‌و ر‌ب‌ویه‌ته‌ هه‌ردووکیان ٲایه‌ته‌ن به‌ خودای
کردگاره‌وه‌و جگه‌ له‌ خودای مه‌زن، بوونه‌وه‌ر ئیلاهو ره‌ب‌بی تری نین!

به‌ کورته‌ی ٲوختی هه‌زه‌ته‌ی ئیبراهیم که‌وته‌ قسه‌ له‌گه‌لیانو به‌ هێدی‌و
له‌سه‌ره‌خۆ خۆی ٲۆ دوژمنو به‌رامبه‌ره‌که‌ی شل کردو له‌گه‌لیان‌دا رۆی، تا
گه‌یه‌شته‌ مه‌به‌ستو نه‌مجار لێیان وه‌ده‌ست هاته‌و ٲۆری دان!!
بنه‌مای دا‌هێنانی ٲه‌رستنی‌غه‌یری خودا له‌ به‌ردودارو نه‌ستی‌ره‌و مانگه‌و
خۆر دوو شته‌:

١- ٲۆی نه‌فاهو عه‌قل سووک ٲۆی دیارده‌ی ده‌سه‌لاتی خودایان له‌ هه‌ندی
شته‌دا به‌ دی کردوه‌، ئیتر ٲیٲیان وابوو نه‌و دیارده‌ هی زاتی نه‌و شته‌
خۆیه‌تی‌و ٲابه‌ندی سونه‌و یاسای یه‌زدانی نیه‌، ئیتر نه‌و شته‌یان به‌ خودا

زانیوہو پمرستویانہ!

ب- بری مہخلوقات نمو دیارده تایبہتیانیان کردنہ ہؤکار بو
پہیوہندی کردن-لہ بارہی سوودو زیانہوہ- بہ خودای کردگارہوہ، وایان
گومان برد، کہ پمرستنی نمو خاوہن دیاردانہ ہؤکاریکہ بو رہزامہندی
خوداو نمو پمرستراوہ جوړاو جوړانہ لای خودای مہزن دہبنہ شہفاعہتکار
بویمان.

نہمجار دواپی ہاتوون لہ شوینی نمو مہخلوقاتہ پمرستراوانہ پدیگمریان
داهینان، بتو صہنہمیان دروست کردن دہستیان کرد بہ پمرستنیانو طاعت
بوکردنیان!

بیگومان گہلی نیبراہیم لہ بت پمرستی دا نموہندہ تیگہیشتبوون کہ
بتو صہنہمہکان ہیچ نایینزو نابیستزو توانای سوود پیگہیانندو زیان
لیدانیان نیہ، ہمر نموہندہ بوو لاسایی باوکتو باپیرانیان دہکردہوہو کویرانہ
بتپمرستیان نہنجام دہدا، بویہ بتہکانیان بہ خودا دہزانیو دہیانپمرستزو
بہس! پییان وانہبوو کاریگریو رۆلی ہمرچاویان لہ بونہوہردا بیی، لہبہر نموہ
نہستیرہو مانگو خوریان بہ خوداو رہب دہزانیو، پییان وابوو: نہوان
کاریگریان ہدیہ لہ سر نادمیزادو دہورویہری لہ زہوی دا، پرویان وابوو:
خور بہختوکمرہو بۆئودہری نادمیزادہ، پییان وابوو: مانگہ کارو باری
پاشاکان ہلڈہسورپنی، گیانی نازاہیتیو پیاوہتیان پی دہبہخشی یارمہتی
سوپایان دہداو دوژمنیان تیگہ دہشکپنی، ہمروہا وایان دہزانی نہستیرہی
موشترہی پاشای خوداکانہ، خاوہن خودای دادوہریو یاسایہ، پارتزہری نمو
دہرگایانہیہ لہ خہلکی، بو یہ کالا کردنہوہی کیشہکانیان تییدا خامادہ دہبن،
نہستیرہی مہریخیشیان بہ خودای نیچیرو دہسہلاتی جہنگ دہناسی،
نہستیرہی زوہرہشیان بہ خودای کہیف خوشی و خوشبہختی و کامہرانی
دہزانی، پییان وابوو نہستیرہی (نیو) عہطارید خودای عیلہو دانایہ.

لیرہدا پتویستہ نموہ بزانیو کہ ہلؤیستی حہزرتی نیبراہیم
ہلؤیستیکی لیزانانو موناقلہشہو موجدلہ نامیز بوو، بہ روالہت چوویوہ
پژشاکی نادمیزادیکی بی باوہرہوہ کہ ہلؤیستی دۆزینہوہی خوداو

به دیهینه‌ری راسته‌قینه‌ی بی، بۆ نهم مه‌به‌سته له دیارده‌کانی بونه‌وه‌ر
 رامینێ و وردیته‌وه! ته‌گینا له حه‌قیقه‌ت و راستی دا حه‌زه‌تی ئیبراهیم
 که‌سیک نه‌بووه شکو گومان له چه‌سپاندنی خودایه‌تی خودا و ربوبیه‌ت دا
 هه‌بی، نه‌وه‌تا په‌روه‌ردگار ئاوا وه‌سفی نه‌و زاته‌ پیره‌زه‌مان بۆ ده‌کاوه
 ده‌فرموی: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ، وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ،
 إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا
 عَاكِفُونَ﴾ الانبیاء/۵۱-۵۰. یان ده‌فرموی: ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا
 لِلَّهِ وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ شَاحِرًا وَلَا نَعْمِي، اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِيمٍ، وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ
 ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
 الْمُشْرِكِينَ﴾ النحل/۱۲۰-۱۲۳. یان ده‌فرموی: ﴿قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي
 إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
 الْمُشْرِكِينَ﴾ الانعام/۱۶۶.

نیمای موسلیم و بوخاری له نه‌بو هوره‌یره‌وه فرمووده‌یه‌کیان ربوبیه‌ت
 کردوه؛ ده‌لی: پیغه‌مبەر ﷺ فرموویه‌تی: (کل مولود یولد علی الفطرة) له
 صدحیحی موسلیم دا فرمووده‌یه‌کی تر هه‌یه که پیغه‌مبەر ﷺ فرموویه‌تی:
 خدا فرموویه‌تی: (إني خلقت عبادي حنفاء) نایه‌تیکێ تر هه‌یه ده‌فرموی:
 ﴿فَطَرَهُ اللَّهُ الَّذِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ
 اللَّهِ﴾ الروم/۳۰. یان ده‌فرموی: ﴿وَإِنْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ
 ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمُ السَّيِّئَ بَرِيكُمْ؟ قَالُوا بَلَىٰ﴾ الاعراف/۱۷۲.

جا نه‌گه‌ر نه‌مه‌ حالو چۆنیه‌تی باقی ئاده‌میزادانی تر بی، نه‌دی ده‌بی
 چۆن ئیبراهیمیک که به‌ خه‌لیلوره‌حمان ناو ده‌برێ قورتان به‌ (حنیف) و
 (قانت) ناوی بردوه به‌ گوێره‌ی قورتان هه‌رگیز حه‌زه‌تی ئیبراهیم شه‌ریکی
 بۆ خودا قه‌رار نه‌داوه‌ و پیاویک نه‌بووه له مه‌قامو پله‌و پایه‌ی گومان دا بی و؟
 له نه‌ستیره‌ په‌رستی‌یه‌وه بگاته‌ خودا په‌رستی؟! که‌وابی هه‌یج شکو گومانی

تی‌دا نیه که حه‌زره‌تی نیبراهیم ته‌ستیره و مانگو خوری به خودا نه‌زانیون، به‌لام که به رواله‌ت تییان فکریه و دانی به خودایه‌تییاندا ناوه، ته‌وه بو بو‌ردانی قه‌ومه موشریکه‌هی بووه، ویستویه به قسه و بیروبا‌وه‌ری خویان ریگیان لی بگری‌ده مکوتیان بکاو به‌سریاندا زال بیی!

کی‌شه‌ی نیوان حه‌زره‌تی نیبراهیم و گه‌له‌که‌ی

وَحَاجَّةُ قَوْمِهِ قَالَ أَتَخْتَجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِي
وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾ وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا
تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَإِنَّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾ الَّذِينَ آمَنُوا
وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾
وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأٍ إِنَّ

رَبُّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

جا که حه‌زره‌تی نیبراهیم له روهی به‌لگه و مونا‌قه‌شه‌وه ریگی‌ای لی برینه‌وه و بو‌ری دان، ته‌مجار په‌نایان برده به‌ر به‌لگه‌ی لاوا‌زترو نه‌فامانه‌تر نیتر له‌به‌ر نه‌فامی و نه‌زانی یا به هوی لاسایی کردنه‌وه‌یان بو باو‌کئو با‌پیریان له‌به‌ر ترسی نه‌مانی پله‌وبایه و مل‌کئو سامانی جیهانی ده‌ستیان کرد به مونا‌قه‌شه‌و موجد‌ه‌له له‌گه‌ل حه‌زره‌تی نیبراهیم دا وه‌کو و ده‌فه‌رموی: ﴿وَحَاجَّةُ قَوْمِهِ﴾ نه‌ته‌وه‌که‌ی نیبراهیم ده‌ستیان کرد به موجد‌ه‌له کردن له‌گه‌لی‌دا، له به‌رام‌به‌ر به‌لگه به‌هیزه‌کانی نیبراهیم‌دا به‌لگه‌ی لاوا‌زان ده‌هینانه‌وه!! سه‌یره ته‌و به به‌لگه‌ی حاشاه‌لنه‌گرو به گو‌یره‌ی ناستی هوش و

بیریان تاکو ته‌نیای خودای بۆ ده‌چه‌سپاندنو پی‌ی ده‌سه‌لماندن که به‌ندایه‌تی کردنو طاعت هه‌ ده‌بی به‌ ته‌نیا بۆ خودایی! نه‌وانیش به‌لگه‌ی گوماناری لاوازیان ده‌خسته‌ روو؛ ده‌یانگوت هه‌بوونی چهند خودایه‌کئو به‌ خودا زانیسی نه‌ستیره‌و مانگوت خۆر چ دژایه‌تی له‌گه‌ل به‌پروا به‌ خودا نیه، چونکه‌ نه‌و خودایانه‌ لای خودا شه‌فاعه‌تمان بۆ ده‌کهن؛ کو‌یرانه‌ لاسایی باوکئو باپیری خۆیان ده‌کرده‌وه، ئیتر ئیبراهیم نه‌وه‌ی پی‌ را گه‌یاندن که سووره‌ له‌سه‌ر هه‌لو‌ستی خۆی نه‌و به‌لگه‌ لاوازان‌ه‌ی نه‌وان کاری تی‌ ناکهن ﴿قَالَ اَلْحَا جُونٰی فِی الْاَلٰهِ؟﴾ نایا ئیوه‌ ده‌ریاره‌ی خودا کیشم له‌گه‌ل ده‌کهنو ده‌تانه‌وی بیره‌باوه‌ری پروبووچی ئیوه‌ په‌سه‌ند بکه‌هر جگه‌ له‌ خودا شتی تر به‌ شیاری خودایه‌تی بزائم؟! نه‌وه‌تان به‌ لاوه‌ سیره‌ که من ده‌لیم؛ جگه‌ له‌ خودا خودای تر نین؟ ده‌تانه‌وی له‌و بریاره‌ له‌و بیروباوه‌ره‌ ژێوان بیمه‌وه؟ ﴿وَقَدْ هٰذَا﴾ وه‌لحال نه‌و خودایه‌ رینگای هیدایه‌تی نیشانی من داوه‌، بیروباوه‌ری هه‌قو راستی خستۆته‌ دلۆ ده‌روونه‌وه‌، من دلنیم له‌ راستی بیروباوه‌ری خۆم، ده‌زانم که من له‌سه‌ر هه‌قو راستیم! ده‌ی چۆن گو‌ی بۆ بیروباوه‌ری بی بناغه‌ی ئیوه‌ ده‌گرم، چۆن خۆم وه‌کوو ئیوه‌ گومرا ده‌که‌م؟ چۆن شو‌ین لاسایی کردنه‌وه‌ی ئیوه‌ بکه‌وم؟ ئیوه‌ به‌ بی به‌لگه‌ لاسایی باوکئو باپیرانتان ده‌که‌نه‌وه‌ من چۆن شو‌ین ئیوه‌ بکه‌وم؟!

به‌لگه‌ له‌سه‌ر بی‌بناغه‌ییو پروبووچی بیروباوه‌ری ئیوه‌ نه‌وه‌یه‌: نه‌م خوا درۆزنانه‌ی ئیوه‌ ده‌یانپهرستن هیچیان پی‌ ناکری! چ کارگه‌رییه‌کیان له‌ بوونه‌وه‌ردا نیه‌ ده‌ی چۆن به‌ خودایان بزائم؟! دلنیا بن من به‌ خودایان نازانم ﴿وَلَا اَخَافُ مَا تُشْرِكُوْنَ بِهٖ﴾ ناترسم که له‌ عیلمی خودادا هاتنه‌ خواره‌وه‌ی به‌لاو موصیبه‌تیک له‌و شتانه‌وه‌ بۆ من به‌ هۆی هۆکاریکه‌وه‌ چه‌سپاییو من تووشی نه‌و نا‌په‌هه‌تییه‌ بیم و زیانم وئ بکه‌وی! ﴿اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ﴾ نایا ئیوه‌ دوا‌ی نه‌و رونکردنه‌وه‌و شی کردنه‌وه‌یه‌ش تینافکرنو ورد نابنه‌وه‌و بیرناکه‌نه‌وه‌: که خوداکانتان هیچیان به‌ده‌ست نیه‌؟ نه‌ ده‌ترانن زیان بگه‌یه‌نن نه‌ ده‌سه‌لاتی سوود به‌خشینیان هه‌یه‌!! ده‌ی که‌وایی ئیوه‌ بۆچی بیر ناکه‌نه‌وه‌ هه‌تا بزائن که

ئهوانه ناتوانن زیان به من بگهیهنن یان سوودم پی بگهیهنن، دهسه لاتنی بالا
 بۆ خودا خزیهتی، جگه له زاتی پاکی کهسی تر هیچی به دهست نیه، جا
 تهگهر پهروه دگار بری سوودی به خشی به دروستکراویکی یان دوورخستنهوه و
 بهرگری کردنی زیانی پی به خشی، نهوه نایته هۆی نهوه: که نهوه دروستکراوه
 له پلهی دروستکراوه بهرز بکریتهوه بۆ پلهو پایهی خودایهتی و پرستن.

دوای نهوهی ئیبراهیم رایگه یاند که له خودا درۆزنه کانیان ناترسی،
 به لکو تهنها له خودا دهترسی، ته مجار سهرسورمانی خۆی را گه یاند لهوهی
 که نهتهوه کهی نهوه له خودا کانیان دهترسین و بۆ خوشیان له خودای مهزن
 ناترسین، که حق وایه لی بترسین و جی خزیهتی: فهرمووی: ﴿وَكَيْفَ
 أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَتَكْفُمُونَ أَمْ لَكُمْ أَعْيُنٌ لَا تَبْصُرُ﴾
 سُلْطَانًا ﴿چۆن من دهترسم لهوه خودا درۆزنانهی ئیوه کردووتان به هاویهشی
 خودا و پیتان وایه سوودو زیانیان به دهسته، له حالیکه ئیوه ناترسن لهوهی
 هاوهل بۆ خودا داده نین، ناترسن لهوهی دروستکراویک دهکه نه هاوتای خودای
 زاناو داناو به دیهینر که هیچ به لگهیهک نیه له سهر به خودا زانیی نهوه
 شتانهی ئیوه به خودایان حسیب دهکهن، عهقلو هۆشیش ناتوانن هاوهل بۆ
 خودا به رهوا بزائن، عهقلی تهواو ریگه نادا بریاری نهوه بدری که خودا
 هاوهلی هه بی له بوونهوه ردا هاویهشی کاره کانی بکا، بیگومان به لگهی
 عهقلی و نهقلی نهوه دهگهیهنن که خودا خودایهکی تاکو ته نیاو فهردو
 صه مهده، کهوابوو شریک دانان بۆ خودا که ئیوه په پیرهوی دهکهن نهوه
 شیایو نهوهیهو جیگای نهوهیه: که ترسی لی بکری، نهک من بترسم له
 بته کانی ئیوه، من چۆن له مردووی بی گیان بهرسم، ئیوه له خودای خاوهن
 دهسه لاتو توانا ناترسن؟! جا که نه مه حهقیقهتو راستی بی ﴿فَإِنَّ الْفَرِيقَيْنِ
 أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ چ تاقبو گروپکیان شیایو نهوهیه که له
 سزای خودا نه مین بی، کۆمهلی یه کتا بهرستان، یان کۆمهلی موشریکه کان؟
 کام تاقبو کۆمهلیان لایهقی نهوهیه: که له ناکامی بیروباوهری خۆی
 دلنیا بی؟! کام دهستهیهیان ریبازی راستی په پیرهو کردووهو له سهر حهقه؟ نایا

ئەو کەسەى بەندایەتى بۆ خودایەك دەکا: کە خاوەنى هەموو شتیکەو سوودو زیانی بە دەستە، لەسەر حەقە؟ یان، ئەو کەسەى شتیک دەپەرستى کە هیچى بە دەست نیه؟! کام لەو دوو کۆمەلە شیاوترە بە دلتیایی و ناسایش، کۆمەلەى یەکتاپەرست یان کۆمەلەى موشریکەو ناراست، ئەگەر ئێوە خاوەنى زانستەو تیفکرینەو شت دەزانن؟؟ بۆیەش لە شوئى ﴿أَيُّهَا أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ رستەى ﴿أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ ى هینا تا نامازە بى کە ئەم بەرامبەرى کردنە گشتی یەو هەموو یەکتاپەرستیکەو موشریکیک لە هەموو کاتەو ساتەو شوئیک دەگرێتەو، ئەک هەر تایبەت بى بەو کۆمەلەى سەردەمى حەزەرتى ئیبراھیم، هەروەها بۆ ئەوێ راستەوخۆ پانەویان هەلەیان نەخاتە نەستۆ تاوہ کوو باش گوئى بۆ بگرنو پەنا بۆ رقبەبرى نەبەن!!

ئەمجار پەرورەدگار بە شێوەیەکی روونو ناشکرا کۆمەلەى شیاو بە ئەمنو ناسایش دیارى دەکاو دەفرموى ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ هُمُ الْآمَنُونَ وَهُمْ مُّهْتَدُونَ﴾ ئەوانەى شیاوی دلتیایی و ئەمنو ناسایشن لە دنیاو لە قیامەتدا کە بپروایان بە هەبوونو تاکنو تەنیایی خودا هەیه، بە ئیبراو دلسۆزی یەو بەندایەتى خودا دەکەن، هیچ شتیک ناکەن بە هاوێشەو هاوہلەى، بیروباوەریان تیکەل بە ستمو تاوانبارى ناکەن، بپروایان بە خودا بپروایەکی تۆکمەو دامەزراو، هاوێشى بۆ دانائین.

ئیمامى ئەحمەدو بوخارىو موسلیبو تیرمىزى لە عەبدوللای کورى مەسعودەو دەگیرنەو: دەفرموى: کە نایەتى ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ ھاتە خواری، ھاوہلان عمرزى پیغەمبەریان کرد وتیان: باشە قوربان کى ھەیه ستمى لە نەفسى خۆى نەکردبى؟ واتە: کى ھەیه تاوانى نەکردبى، ئیتر نایەتى ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ ھاتە خواری ئەمە ریوایەتى ئیمامى بوخارىیە! ریوایەتى ئیمامى ئەحمەد بەم جۆرەیه: دەلێ نایەتى ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ ھاتە خواری، زۆر لەسەر شانى خەلکە کە قورس بوو وتیان: ئەى پیغەمبەرى خودا! کێمان ھەیه ستم لە خۆى نەکا؟! پیغەمبەر ﷺ فرموى مەبەست ئەو نیه کە تى گەشتوون! نایا ئێوە وتە

پیروزہ کہی بندہ ہی مہردو راستائی خوداتان نہ بیستووہ کہ بہ کورہ کہی گوت
﴿يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ، إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ لقمان/۱۳. واتہ:
مہ بہ ست لہ (ظلم) لہ نایہ تہ کہ دا ہاویہ ش دانانہ بؤ خودا! ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَا﴾
نہو بہ لگہ بہ ہیژانہی کہ نیبراہیم (سہ لامی خودای لہ سہر بی) ہیٹانیہوہ بؤ
گہ لہ کہی ہر لہ ﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ﴾ تا دہ گاتہ ﴿وَهُمْ مُهْتَدُونَ﴾
بہ لگہی نیٹہ بون ﴿آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ﴾ بہ نیبراہیممان بہ خشینو قیرمان کرد
بؤ نہوہی بیکات بہ راہرو بہ لگہ ﴿عَلَى قَوْمِهِ﴾ بہ سہر گہ لہ کہی داو
قناعہ تیان پی بکاو واز لہ ریبازی پوچی خویان بہینزو بینہ سہر رنگای
حہقو خوا پہ سہند! ﴿لَرْفَعَ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأَ﴾ ہر کہ سیٹک لہ بہندہ کانی
خومان بمانہوئی ہمرزی بکہینہوہ، پلہو پایہی بدہینی دہیدہینی، لہ دونیادا
پلہی زانستو دانایی پی دہ بہ خشین پلہی نیمانو باوہری دہدہینی، پلہی
زانپاریو دانایی، پلہی پیغہ مہبراہیتیو راہری دہدہین بہ کہ ساتیک
پہ سہندیان بکہینو ہلہ بڑیروی خومان بن، وہ کوو لہ نایہ تیکی تردا
دہ فرموی: ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُم عَلَى بَعْضٍ، مِنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ
اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ البقرة/۲۵۳. لہ قیامہ تیشدا پلہو پایہی
بہ ہشتیان پی دہ بہ خشین بہ کامو مورادی خویان دہ گن، مہ بہ ستی نایہ تہ کہ
نہوہیہ: کہ پہروہردگار بہ بہ خشینی بہ لگہی بہ ہیژو جؤراو جؤر پلہو پایہی
حہزہ تی نیبراہیمی ہمرز کردہوہ، ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ﴾ دُنیا بہ خودای تو،
دانایہ لہ گوفتارو کرداردا، ہہموو و تہیہ کی لہ شوینی خویہ تیو ہہموو
کردہوہیہ کی لہ کاتی خوی دا نہ نجام دہدا ﴿عَلِيمٌ﴾ زانار تاگادارہ بہ
کارویاری دروستکراوانی، دہ زانی کئی شیاوی ہیدایہت دانہ، شارہ زای دہ کا،
کئی شیاوی گومپایی بہ سہری لی دہ شیوینی، چونکہ کابرا بہ ویستی خوی
رنگای ناراست دہ گریو گومپایی ہلہ دہ بڑی، خوداش داخوازیہ کہی بؤ دیتہ
جی! نہوانہ لہ زانستی خودادا وا تو مار کراون کہ ریبازی گومپایی دہ گرنہ
بہرو نایہ نہ سہر رنگای ہیدایہت وہ کوو لہ نایہ تیکی تردا دہ فرموی: ﴿إِنَّ
الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ، وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ

يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٩٦﴾ يونس/ ٢٩٦. پەرورەدگار بە گوێرەى دانایی و زانیاری خۆی پلەو پایەى ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە کە شیاری ئەو ریز لێنان و پلەو پایەیدن نەکن لە گۆترەو هەرەمەکی، چونکە هەموو کردار و گوشتاریکی خودا پاکو بێ عەیب، بە هەواتەو بێ نەخشە نین.

ئەوێ تێبینی دەکری ئەوێ: ناسینی خودا بە شیوەی تەواو بە نیگا و سروش نەبێ پەیدا نابێ، ناسینی پیغەمبەران بۆ خودا زانییەکی زەروری و ناشکراو نمایانە، روناکاییە کە دەخریتە دڵیانەو دەروونیان رهوشەن دەکا و هەموو بەلگەیەکی عەقڵی و نەقڵی بەهێزیان فیڕ دەکا و بەرچاویان روزو ناشکرا دەبێ، بە جوێرێک بۆ ئەوێ پیغەمبەرایەتی شیواو بن!

ثيبراهيم باوکی پیغەمبەرانەو هەموویان لەسەر رییازی ئەون
وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾ وَذَكَرْنَا وَيْحَىٰ وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾ وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾ وَمِنْ عِبَادِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ
وَإِخْوَانِهِمْ وَأَجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

ذَلِكَ هَدَىٰ اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ عَاقَبْنَاهُمْ أَلْكَتِبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَتُّوْا لَا فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لِّيَسْؤُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ فَيُهْدِنَاهُمْ أَقْتَدِهْ قُلْ لَا آسَأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

پاش نه‌وه‌ی په‌روه‌ردگار سهرگورشته‌ی هه‌زهره‌تی ئیبراهیمی بو
 گێراینه‌وه (سه‌لامی خودای لی بی) که چۆن به به‌لگه‌ی به‌هێز به‌رامبه‌ره‌کانی
 خۆی بۆردانو به‌سه‌ریان‌دا زال بوو، هه‌بوونی خوداو تا‌کو ته‌نیایی
 په‌روه‌ردگاری چه‌سپاند! نه‌مجار جوهره‌کانی نیعمه‌تو ئیحسان‌ی خۆی به‌سه‌ر
 ئیبراهیم‌دا ده‌ژمێری، یه‌که‌میان نه‌وه‌یه: که ده‌فهرموئ: ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَا
 آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ﴾ دوه‌میان نه‌وه‌یه: که ده‌فهرموئ: ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ
 نُّشَأٍ﴾ سێه‌میان نه‌وه‌یه: که ده‌فهرموئ: ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا
 هَدَيْنَا﴾ ئیسحاقو یه‌عقوبمان به‌ ئیبراهیم به‌خشی واته: په‌روه‌ردگار ریزی له
 ئیبراهیم گرت (سه‌لامی خودای لی بی) دوا‌ی نه‌وه‌ی که‌وته سه‌له‌وه‌و پیری
 پتوه‌ دیار بوو، خۆیو خێزانی به‌ هیوا‌ی نه‌وه‌ نه‌بوون تازه‌ مندالیان ببی،
 که‌چی فرشته‌ هاتنه‌ لایو مزگینی نه‌وه‌یان پی‌دا: که کورپی ده‌بی،
 فرشته‌کان له‌ کاتی چوونیان بو سه‌ر گه‌لی لوط بو له‌ ناویردنیان لایاندایه
 لای هه‌زهره‌تی ئیبراهیمو مزگینی به‌خشینی کورپکیان پی‌دا، ناوی ئیسحاق
 ده‌بی، سارا خاتوونی خێزانی سه‌ری سو‌رماو به‌ لایه‌وه‌ شتیکی نا تاسایی بوو،
 وه‌کوو له‌ شوئینیکی تردا ده‌فهرموئ: ﴿يَا وَيْلَتَى أَلُمْتُكَ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا
 بَغْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ﴾ قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ؟
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ
 مَّجِيدٌ ﴿هود/٧٢-٧٣.

مزگینی نه‌وه‌شیان پی‌دا که ئیسحاق ده‌کرته پیغه‌مبه‌رش. هه‌روه‌ها
 کورپو نه‌وه‌و وه‌چه‌ی لی ده‌که‌ونه‌وه، وه‌کوو له‌ شوئینیکی تردا ده‌فهرموئ:
 ﴿وَبَشِّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ الصافات/٧١. نه‌مه‌ش نه‌وه
 په‌رپی مزگینیو دلخۆشی کردنه‌و گه‌وره‌ترین نیعمه‌ته، له‌وه‌ش خۆشتر نه‌وه
 بوو: که مزگینی نه‌وه‌یان پی‌دا که ئیسحاقیش کورپی ده‌بیو ناوی یه‌عقوبی لی
 ده‌نی وه‌کوو له‌ شوئینیکی تردا ده‌فهرموئ: ﴿فَبَشِّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ وَمِنْ
 وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ﴾ هود/٧١. نهم کورپی به‌خشینه له‌ کاتی پیریدا
 پاداشو موکافه‌نه‌ بوو بو ئیبراهیم (سه‌لامی خودای لی بی) له‌ پاساوی

تهوه‌دا: که له نه‌تهوه‌که‌ی گۆشه‌گیر بوو، وازی لی هیئانزو زئیدو نیشتمانی به‌جی هیشتو به‌ره‌و ته‌و ولاتو شوئنه‌ی خودا فرمانی کردبوو، که‌وته ری، ئیتر په‌روه‌ردگار قهره‌بووی دووره ولاتی و گۆشه‌گیری له خزمو که‌سو کاری به‌وه بو کرده‌وه: که مندالی صالح و خواناسو به‌وه‌فای پی به‌خشین، بو ته‌وه‌ی بینه‌ فینکایی چاوی و بیروشی پی یین! وه‌کوو له نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿فَلَمَّا اغْتَرَلَهُمْ وَ مَا يَعْْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ هَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ، كُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ مریم/٤٩. لیره‌ش‌دا فرموی: ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا﴾ نيسحاق و يه‌عقوبمان پی به‌خشین، چونکه کوری کوریش به‌ کوپ حلیب ده‌کری، ه‌م‌ردو کیانمان هیدایه‌ت دانو شاره‌زمان کردن، وه‌کوو چۆن ئیبراهیممان هیدایه‌ت داو پله‌و پایه‌ی پیغه‌مب‌رایه‌تی و حیکمه‌ت و زیره‌کی و به‌هیژی به‌لگه‌ هیئانه‌وه‌مان پی به‌خشی! بۆیه‌ش ه‌م‌ر باسی نيسحاقی کردو باسی نيسماعیلی نه‌کرد، چونکه تهنه‌ا نيسحاق بوو وه‌کوو موعجیزه‌و به‌ شیوه‌یه‌کی س‌م‌س‌ور هین‌م‌ر به‌ ئیبراهیم به‌خ‌ش‌را، چونکه له‌و کاته‌دا ئیبراهیم بو خوی پیر بوو بوو، ساره‌ خاتونی خیزانیشی گه‌یشتب‌ووه‌ حاله‌تی له‌ س‌ک‌ و ه‌ستانه‌وه‌و نائومیدی به‌خه‌یالیان‌دا نه‌ده‌هات تازه مندالیان بیی، به‌لام په‌روه‌ردگار له‌ پاداشی بیرو بیرو باوه‌ری راستی و چاکه‌کاری له‌ گ‌ه‌ل خه‌ل‌ک‌داو ر‌ی‌ک‌و پ‌ی‌ک‌ی و موس‌ولمانیه‌تی و ئیخلاصی‌دا، ه‌م‌روه‌ها ده‌رچوونی له‌ تاقیک‌ردنه‌وه‌ی س‌م‌ر‌پ‌رینی نيسماعیلی کوری‌دا، که له‌ س‌م‌رده‌می پیریدا فرمانی پی ک‌را‌به‌ س‌م‌ر‌پ‌رینی نيسماعیلو کردنی به‌ قوریانی، نه‌ویش یه‌ک‌س‌م‌ر به‌ م‌ه‌به‌ستی جی‌به‌جی‌کردنی فرمانی په‌روه‌ردگار نيسماعیلی پال خستو وستی س‌م‌ری بری، به‌لام یه‌زدانی میهره‌بان قوریانی بو ناردو کاره‌که‌ی ئیبراهیمی په‌سه‌ند کردو نيسماعیل له‌ س‌م‌ر‌پ‌رین ر‌ز‌گ‌اری بوو. له‌ پاداشی ته‌و جووره‌ ه‌ل‌و‌ت‌ست‌و کارانه‌ی‌دا خودا له‌ حاله‌تی پیریدا نيسحاقی پی به‌خشی. هۆیه‌کی تریش ه‌دی: بو ته‌وه‌ی که ه‌م‌ر باسی نيسحاقی کردو باسی نيسماعیلی نه‌کرد، هۆیه‌که‌ش ته‌وه‌یه، لیره‌دا م‌ه‌به‌ست به‌م باس‌کردنه‌ پیغه‌مب‌رانی به‌نو نيسرائیلین نه‌وانیش ه‌م‌موویان له‌ ته‌وه‌ی نيسحاق و يه‌عقوبین! ح‌ز‌ره‌تی

ئیسماعیل جگە لە حەزرەتی موحەممەد هیچ پێغەمبەری تری لی
نەکەوتونەوه.

حەزرەتی ئیبراھیم لە نەوێ حەزرەتی نوحە، جا وەکوو چۆن ھیدایەتی
ئیبراھیممان دا ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ﴾ لە پێش ئەودا ھیدایەتی
نوحمان دا کە باپیری بوو، خودا نێعمەتی پێغەمبەرایەتی و دانایی لە کارو
گۆشتاردا پێ بەخشی: ئەمەش نێعمەتێکی گەورە و مەزنە، پلەو پایە
حەزرەتی ئیبراھیم دەست نیشان دەکا! مەبەست ئەوەیە: کە بئەجە ئیبراھیم
رێزدارترین و پاکو خاوەن ترین بئەجە، چونکە پەرورەگار کوپی وەکوو
ئیسحاق پێ بەخشی، کوپەزای وەکوو یەعقوبی دای، هەموو
پێغەمبەرەکانی نەوێ ئیسرائیل لە وەجە ئێم دوو پێغەمبەرانەن، ئیبراھیم
بۆخۆشی لە پەشتی پێغەمبەرایەتی بەرپێزو پاکو خاوەنی وەکوو نوح و ئیدریس و
شیت پەیدا بوو، باوک و باپیرانی پێغەمبەر بوون و کوپەزاو وەجەیان
پێغەمبەر بوون، ﴿وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدُ وَسُلَيْمَانُ وَأَيُّوبُ وَيُوسُفُ وَمُوسَى
وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ حەزرەتی داوود و سولەیمان و ئەیوب و
یونس و موسا و هارون هەموویان لە نەوێ وەجە حەزرەتی ئیبراھیم، ئێمە
بەو چەشنە پاداشی پیاوچاکان دەدەینەوه پلەو پایە پێغەمبەرایەتی و
ھیکمەت زانست دەبەخشین بە وەجە نەوێکانیان.

ھەندیک دەلێن: راناو لە وشە (ومن ذریئە) دەچیتەوه بۆ حەزرەتی
نوح نەک حەزرەتی ئیبراھیم چونکە قاعیدەیکە نەھوێیان ھەیە دەلێ کە
راناو دوو مەرجەعی ھەبوون، یەکیان دوورو یەکیان نزیک، بۆ نزیکەکیان
بگەریتەوه باشترە، ھەروەھا چونکە لوط و یونس بە وەجە ئیبراھیم حەلب
ناکێن ھەروەھا کوپ بە (ذریئە = وەجە) ناژمێردێ، ناگۆنجی بگوتری
ئیسماعیل وەجە ئیبراھیم؛ بەلام ئەم قسە دایە وەرناگیری چونکە
زانایانی زمان دەلێن (ذریئە) واتە: نەو، نێتر کوپ و کچی خۆی بێ یان لە وان
بەرە و خوارتری!

بەتێکێش دەلێن: (ذریئە) بۆ بئەجە نەوێ بۆ ھەردوکیان بەکار دەھێنرێ
بەلگەشیان نایەتی: ﴿وَأَيَّةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِكِ الْمَشْحُونِ﴾

ئەمە ئەگەر مەبەست بە (الفلك المشحون) کەشتی یە کەمی حەزەرەتی نوح بێ. ئەوانە ی کە رایان وایە: راناوی (من ذریقته) بۆ ئیبراھیم دەچیتەووە نەک نوح؛ بەلگەیان ئەوێه: دەلێن: باسە کە باسی حەزەرەتی ئیبراھیمەو باسی نیعمەتەکانی خودایە کە بە ئیبراھیمی بەخشیون، کە باسی (نوح)یشی هیناوە بۆ ریزلێنانی ئیبراھیمە بۆ ئەوێ رای بگەینەتی کە باپیریشی نوح بوو واته: وەکوو وەچەو ئەوێکانی پیغەمبەر بوون باوکتو باپیریشی پیغەمبەر بوون، هەرەو ها چونکە لە نایەتیکێ تردا پەرەردگار ئەوێ را گەیاندوو کە پەرەوێ ئاسمانی و حیکمەتی داو بە وەچەو ئەوێ نوح و ئیبراھیم لە کور و ئەوێکانیاندا زۆر پیغەمبەر پەیدا بوون، وەکوو دەفرموی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ، فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ (الحديد/٢٦). هەرەو قورئان ناوی پیغەمبەرەکان تۆمار دەکا و دەفرموی: ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ وَإِسْمَاعِيلَ وَيُونُسَ وَلُوطًا، وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ ئەوێ تێبینی دەکری قورئان لەم سێ نایەتەدا چوار دە پیغەمبەری تۆمار کردوون بەلام ئەهاتوو بە گۆڕە ی میژوو ریزەندیان بکا، یان بە گۆڕە ی پلەو پایەو مەناقیب تۆماریان بکا، چونکە قورئان کتییکی میژوویی نیە روداو تۆمار بکا، هەرەو ها پەرەوێ پێدا هەلدان و مەناقیب نیە، بەلکو کتیی هیدایەتدان و پەند و نامۆژگاری و رەهەنومایی کردنە.

برێ لە زانایانی تەفسیر دەلێن: حیکمەتی ئەم شیوە ریز کردنە ی قورئان ئەوێه: پەرەردگار پیغەمبەرەکانی کردوون بە سێ بەش هەر بەشەیان و نایەتەندیەکیان هەبوو لە شتی کەدا هارەبەشن.

بەشی یەکم: کە ریزداران حەزەرەتی (داوود و سولەیمان و ئەییوب و یوسف و موسا و هاروون)ن، ئەمانە پەرەردگار دەسلەت و فرمانی وایەو پیغەمبەرەتی و رابەری پێ بەخشیون، حەزەرەتی داوود و سولەیمان و پێرای پیغەمبەرەتی پاشا و خاوەن دەسلەت و خاوەن سامان بوون، حەزەرەتی ئەییوب و پێرای پیغەمبەرەتی فرمانی وایەو خاوەن سامان بوو، حەزەرەتی یوسف سەرباری پیغەمبەرەتی وەزیرو فرمانی وایەو پارێزگار بوو، بەلام ئەم

وو بهرئزه توشی به لاور موصیبهت بوون صهبریان گرت، کهوتنه خۆشی و بهخته و هری یهوه سوپاسگوزاریوون. ههزهرتی موساو هارونیش و پرای پیغه مبهرایهتی فرمانپه و ابوون؛ به لآم نه گهیشتنه پلهی پاشایهتی، ههردوو پیغه مبهرایک لهه بهرئزانه تایبه تمه نندییه کیان ههیه، تهتریب لهه نیوان نهه جووت جووتانه دا تهوهیه: لهه پلهو پایهی دونیایی دا لهه پلهو پایهی بهرزه وه بهره و نزمی دیته خواری؛ لهه پلهو پایهی نایینی دا رهنگه لهه نزمی یهوه بهره و بهرزی بهرۆن! داوودو سوله یمان به ختموهری ژانی دونیایانو دهسه لاتو فرمانپه و اییان زۆرو بهر فراوان بووه، ههزهرتی نهییوبو یوسف بهو رێژهیه نهیان بووه، ههزهرتی موساو هارون لهه (نهییوبو یوسف) یش که متریان بو گونجاوه، به لآم لهه رووی ناینیهوه و دیاره ههزهرتی موساو هاروون پلهو پایهی پیغه مبهرایهتی و ماندو یوونو بهری ماندو یوونو که یان زۆرتتر سوود بهخش بووه، ههزهرتی نهییوبو یوسف لهه باره وه نه گهیشتونو تهوانو تهو پلهو پایهی یان بهو جۆره پی نه دراوه، به لآم ته مان واته: نهییوبو یوسف چونکه لهه کاتی به لاور موصیبهت دا خۆراگریوونو لهه نا کامی ژانی کامه رانی و خوشگوزه رانی دا سوپاسگوزاریوون، لهه ههزهرتی داوودو سوله یمان پلهیان بهرتر بووه؛ بۆیه بهروهردگار لهه دوا ی ناوهینانی تهو پیغه مبهره بهرئزانه فرمانووی: ﴿وَكَذٰلِكَ نُجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ واته: لهه پاداشتی راستاییان دا نیعمهت و خوشگوزه رانی و دهسه لاتی فرمانپه وایی و پرای شاره زایی بوونو رهه نومایی کردنی نایینو خه لک خستنه سه ر رێگای باشمان پی به خشیون.

بهشی دووه رێزداران ههزهرتی (زه کهریاو یه حیاو عیسا و تیلیاس) ان ته مانهش تایبه تمه نندی تهوه یان ههیه: که زۆر زا هیلو دنیا نهویست بوون، گوئیان به خۆشی و رابواردنی دنیا نه داوه، ههولی پلهو پایهی پاشایهتی و فرمانپه وایی و سامانداریان نه بووه، بۆیه یهزدانی مهزن صیفهتی (صالح) ی کرد به پیناسه یان، ههههههه هه موو پیغه مبهرایک صالحو چاکه خاوزه، به لآم مه بهستی تهوهیه: تهو صیفهته بهوان شیاوتر و گونجاوتره.

بهشی سییهه که نهه رێزدارانهن؛ ههزهرتی (ئیسماعیلو تهلیه سهعو یونسو لوط) ... بۆیه تهمانی خسته دواوه لهه باسکردن دا، چونکه ههچیان

تایبه تمه ندی پیغه مبره کانی پیشوویان نیه، نه وه کوو کۆمه لّی یه کم
 فەرمانه وای ده سەلاتو پاشایه تییان هه بووه، نه وه کوو به شی دووه دونیا
 نه ویستو گۆشه گیر بوون! دوا به دوا ناوه تیانی ته م زاتانه ته فضیل و
 ریزداری بۆ دیاری کردوونو فه مووی: ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ واته: هه
 یه کۆ له وانمان له دروستکراوانی دی ریزدارتر کردووه، چونکه هه موو
 پیغه مبریک له ئاده میزادانی سهرده می خۆی ریزدارتره، نه گهر هه
 پیغه مبریک بهرامبری بکهی به ئاده میزادی سهرده می خۆی. له هه موو نه
 خه لکه ریزدارترو گهره تره، نه گهر دوو پیغه مبر یان زیاتر له سهرده می کدا
 هه بوون نه وه وپرای نه وه که له ئاده میزاده کان ریزدارترن بۆ خوشیان له ناو
 خۆیان دا یه کیان له وی تریان گهره و ریزدار تره. بۆ نمونه هه زه ته ئیبراهیم
 له هه زه ته (لوط) که هاوچهرخی بووه ریزدار تره، هه زه ته موسا له
 هه زه ته هارونی برای، که وه زیرو یارمه تیده ریشی بووه، ریزدار تره،
 هه زه ته عیسا له هه زه ته یه حیا که کۆری پووری بووه ریزدلرو گهره تره.

نه مجار پهروه دگار باسی فه ضلو گهره بی خۆی به سهر
 پیغه مبره کاند داووباره ده کاته وه ده فه مووی: ﴿وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
 وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَنَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ بریک له باوکو
 باپیری نه وانمان هیدایه ت داو شاره زایمان کردنو گه یاندمانن به ریگه ی
 حقو هیزو توانای بهرده وام بوون له سهر نه و ریزاره مان پی به خشین. هه وه ها
 هه مان نیعمه تو ریزداریمان به خشی به هه ندی له کۆرو وه چه نه وه یان، له
 براو برازیان، نه ک به هه مووانیان، چونکه وه کوو ناشکرایه هه موو باوکو
 باپیرو نه وه براو برازیان ته م نیعمه تی هیدایه تیان پی نه به خشراوه.. نه وه تا:
 باوکی هه زه ته ئیبراهیم کافر بووه، کۆری هه زه ته نوح کافر بووه!!

له نایه تیکی تر دا نامازه ی بۆ ته م راستی به کردووه ده فه مووی: ﴿وَلَقَدْ
 أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا النَّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ،
 فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ الحدید/ ٢٦.

نه مجار پهروه دگار وه صفی پیغه مبره کان ده کا بهو نیعمه ته تایبه تانه ی

که پیّی به خشین. ده فمر موی: ﴿وَاجْتَنِبْنَاهُمْ﴾ هلمان بژاردوونو په سندنمان کردوون چهند ریزو فاضلو تایبه تمه ندیمان پیّی به خشین ﴿وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ شاره زایمان کردوون بۆ ریگهی راستو هیزی مانده وهو بهرده و امیمان پیداون، بۆ نه وهی له سمر نهو رتبازه بهرده وام بن، ﴿وَذَلِكْ هُدًى لِّلّٰهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِّنْ عِبَادِهِ﴾ نه وه هیدایه تی خودایه ده بیه خشیت به که سانیکی له بهنده کانی که بیه وهی پییان بیه خشی، ثم جوره هیدایه تو شاره زاییهی که بهو پیغه مبرانه به خسراوه بۆ نه وهی بگه نه نایینی راستو دروستو بهرده وام بن له سمری- هیدایه تیکی خودایه و تهو فیقیکی تایبه تیبه، له هیدایه تو شاره زایی بوونی خه لکانی دیکه جیاوازن.

چونکه هیدایه ت دوو جوره:

١- هیدایه تی تایبه تی: که له ناکامی هولوو تیکوشان پیدا نایی به لکو به خششیک خدایو پلهو پایه یه کی تایبه تی تایبه تیبه که پلهو پایه یی پیغه مبرایه تیو ناماده باشی بۆ وه رگرتنی نیگاو سروش ناسمانیه، خودا داویه تی به بنده هه لژارده په سندن کراوه کانی خوی! ثم جوره هیدایه ته مه به سته له نایه تی: ﴿وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدًى﴾ الضحیٰ ٧/ دا.

٢- هیدایه تیکی تر هیه: به هولوو تیکوشانی ناده میزاد خویو یارمه تی خودایی ده سته بهر ده بی، ثم جوره هیدایه ته نیعمه تی که بۆ هه موو خوا ناسانو نیسلامخوازانو ثم جوره هیدایه ته که نیمه له رۆژدا رۆژانه چهند جار دووباره ی ده کینه وهو ده لئین: ﴿اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ الفاتحه ٥-٦. جا نهو پیغه مبرانه که نهو پلهو پایه و ریزو نرخانه لای خودا، ده بی به ویره ی هیژو تواناوه، به نیخلاصو دلسوزییه وه به نایه تی خودا بکن ﴿وَلَوْ اَشْرَكُوا لَحِطَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُوْنَ﴾ ته ناندت نهو پیغه مبره هیدایه ت دراوانه، ویرای نهو هه موو فاضلو ریزه ی هیهانه، نه گهر هاویه ش بۆ خودا دابنیزو به رهوای بزائن پاداشیان یووج ده کریتمه وهولوو تیکوشانیان به فیرو ده چوو وه کوو که سانی

دیکه‌ی خودا لیره نجاو کرده وه کانیان ده پوچینه وه سوودیان لی ناینن،
 لییره دا مدهست راگیانندی نهویه: که هاویه ش پیدایا کردن بۆ خودا
 تاوانیکی زۆر زۆر گهوره وه قهره بوو کرده وه نیه. وه کوو له ثابته‌ی تری
 ده فرموی: ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ
 لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ الزمر/۶۵. دیاره وه کوو له زانستی به لاغدها هاتوه ده لی
 (لو) حهری شهرطه نه مهش نهوه ناگیه نی که به شهرت گیراوه که همر
 ده بی بیته دی، نه ناندت جاری وا ده بی مرجه که ده به سیتته وه به شتیکی
 مه حاله وه که هاتنه دی محال وه نابی! وه کوو ده فرموی: ﴿قُلْ إِنْ كَانَ
 لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ﴾ الزخرف/۸۱. یان ده فرموی: ﴿وَلَوْ
 أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهَوًا لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ الانبیاء/۱۷.
 یان ده فرموی: ﴿وَلَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ مِمَّا خُلِقَ مَا
 يَشَاءُ، سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ الزمر/۴. مدهسته که نهویه:
 که یه کهم چینو تاقبو کۆمه لیک نه قورنانه ده درئی به گوچکه یان دا ته می
 خوارد بیزو برسین له هاویه شهیداکردن بۆ خوداو به رهوا بینینی هاوهال بۆ
 زاتی پاکو واز له له بتپرستی و شریک بۆ خودا دانان بینن، چونکه له
 جیهک نهو پیغه مبرانه نه گهر شریک بۆ خودا دابنن نهوه حالیان بی، نهی
 ده بی نه خه لکه‌ی تر که زۆر دوورن له کاری چاک چییان به سهر بی؟!.

نه مجار جاریکی تر ههره‌شی به سامو ترسناک ناراسته‌ی موشریکه کان
 ده کاو ده فرموی: ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ نهو
 پیغه مبرانه‌ی باسمان کردن په یامه که یان یه که په یامه، بۆ یه که مدهست
 نیردراون، هه موویان بانگه وازیان بۆ خودا پرستی به تاکو ته دنیا ناسینی
 خودایه، نهو پیغه مبرانه فهضلو نیعمه تمان به سهردا رشتوون، کتیبی
 ناسمانیمان بۆ ناردوون حیکمه تو داناییمان فیر کردوون، زانستی به سوودو
 تیگه‌یشتن له ناینمان پی به خشیون، داناییمان فیر کردوون، هه موو کارو
 گوشتاریکیان له جی خۆدایه، پلهو پایه‌ی پیغه مبرایه‌تی که گهوره‌ترین
 پلهو پایمه: که ده درئی به ناده میزاد پیمان داوونو نیگا و سروشمان بۆ کردوون

به حوكمو ئایینی په سه ندكړاوی خۆمانمان بۆ روون كړدوونهوه، هی وایان هه بووه به مندالی پلهو پایه ی پیغه مبهرايه تی دراوه تی! وه كوو حه زره تی به حیاو حه زره تی عیسا (سه لامی خودایان له سر بی) هی وایان هه بووه هر سی به خششه كه ی دراوه تی - ده سه لاتی فرمانه وایی، دانایی و حيكمت، پیغه مبهرايه تی و رابه ری - وه كوو ئیبراهیم موساو داوود. نه وه تا: قورنان له سر زویانی ئیبراهیم بۆمان ده گپرتسه وه كه فرمانه وایی: ﴿رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا﴾ الشعراء/۸۲. له سر زویانی موسا ده فرمانه وایی: ﴿فَوَهَّبْ لِي حُكْمًا وَجَعَلْنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ الشعراء/۲۱. ده ربه ری داوودیش ده فرمانه وایی: ﴿يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْعَدْلِ﴾ ص/۲۱. ده ربه ری داوود سوله یمان ده فرمانه وایی: ﴿وَكُلَّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ الانبياء/۷۹. پیغه مبهرايه تی و رابه ری و هه بووه ده سه لاتی فرمانه وایی و پیغه مبهرايه تی دراوه تی و هه كوو نهو پیغه مبهرايه تی كه حوكمیان به تهورات كړدوه، هه یان بووه ته نیا پایه ی پیغه مبهرايه تی دراوه. جا ﴿فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ﴾ نه گهر نهو موشریكو خدا نه ناسانه ی مه كهكه پروا به كتیبه ناسانیه كانو فرمانه وایی پیغه مبهرايه تی یان نه كمن نهوه ﴿فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ﴾ ئیمه ناماده باشیمان خولقاندوه بۆ گوتپرایه لی و فرمان به رداری پابه ند بوون به فرمانو نه هی به كانی قورثانه وه له نپو دلو ده روونی ده ستو تا قمیكدا كه هر گیز رووه رگپرانو پشت هه لكردنیان له حوكمو یاسای كتیبه ناسانیه كان نیو به ته وای پروایان پی ده كه نو هیچ شكو گومانیان له راستی و دروستی نهو نیگا و سروشه نیو نابی، به ته وای پروا به قورنان ده كمن چونكه كاكله ی هه موو كتیبه ناسانیه كانه، به ريكو پیکي ئیمانی پی ده هینزو پابه ندی حوكمو یاساكانی ده بن، بانگموازی خه لكی ده كمن بۆ موسولمان بوونو ئیمان هینان به په یامی قورثان، بریکیان په كسرو ده ست به جی پروای پی ده كمن، هه ندیکیشان له وه دوا پروای پی ده كمن!

نیبنو جهریرو نیبنو ته بی حاته م له نیبنو عه بیاسه وه (خوا ی لی رازی

بي) ريو ايته ده كهن: ده لسن: له ماناي هم نايه ته دا فهرمو ويه تي: ﴿فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ﴾ نه گهر دانيشتواني مه ككه: قوره يشيه كان نيمان به قورنان نه هينن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسَ بِهَا بِكَافِرِينَ﴾ دانيشتواني مه دينه مان ناماده كردوه بو نيمان هينانو بهر گري كردن له نيسلامو پاريزگاري له قورنانو بهر نامه ي خودا!!

نه وه ي جيگاي دلنبايي يمو ده توانين به راستي بزائين نه وه بگوتري: مه به ست به نه وه ده ستو تا قمه يي كه ناماده باشيان تي دا خولقي نندراوه بو نيمان هينان به قورنانو پاريزگاري له نيسلامو بهر نامه ي خودا، هاوه لاني پيغه مبهرن به گشتي! جا دانيشتوي مه ككه يان مه دينه يا ههر شوي نيكي تر بن. نه مجار پهره ر دگار پهيوه ندي نيوان نه وه پيغه مبهرانو پيغه مبهري نيسلام- صه لاتو سه لام له سهر هه مو يان به گشتي و هه زره تي موحه مه ده به تا بيه تي- ديا ري ده كاو پهيامي هه مو يان له جه مسره سهره كي به كه دا به يه كه وه ده به ستيتنه وه ده فهرموي: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ﴾ نه وه ده پيغه مبهري باسگران له گمل وه چه نه وه و براو خرم كه سرو كاريان كه خودا هيدا يه تي خوي پي به خشيون، نه وانه نه وه پيغه مبهرانن كه خودا نامه ي ناسماني و حيكه ته و زانبا ري و ده سه لاتو فرمانه وايي و پله ي پيغه مبهرا يه تي پي به خشيون، نه وانه له سهر ري بازي حق و راست ده پرونو شاره زايي و هيدا يه تي خودا يان پي به خشراوه، نه ك خه لكاني كه بت پهرستو خوا نه ناسرو گومران، كه واته: ﴿فَيَهْدَاهُمُ اقْتَدِهْ﴾ نه ي موحه مه ده! له سهر ري بازي نه وان برون، وه كو نه وان بانگه وازي بو يه كتاپهرستي بكه، به ندا يه تي و خودا پهرستي راست نه نجام بده، نه خلاق و ره وشتي جوان بلاو بكه ره وه!!

جا كه نه هم فرمانه ناراسته ي پيغه مبهري ﴿﴾ كراوه دياره ناراسته ي نوممه ته كه شي كراوه، چونكه نوممه ته كه ي شوي نكه و تووي پيغه مبهرن له مجوره فرمانانده دا چ فرمانتيك ناراسته ي پيغه مبهري كرابي شوي نكه و توانيشي ده گرتنه وه!

نه مجار فرمان به پيغه مبهري ﴿﴾ ده كاو ده فهرموي: ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ

عليه أَجْرًا ﴿١﴾ ئەمێ پێغه مەبر! بەو کەسانە بلێ کە بۆ لایان رەوانە کراوی، بلێ: من لە پاساوی گەیانندی قورتان بە ئێوە داوی کرێ و سۆپاس و مال و سامان و سوودی تاییبەتی ناکەم، هەر وە کوو چۆن هەموو پێغه مەبرەکانی پێش من لەسەر بانگەوازی و راگەیانندی پەيامی خودایێکی داوی کرێ و سۆپاسیان نەکردوو. وە کوو لە شوێنێکی تردا دەفەرموی: ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ ﴿الشوری/ ٢٣﴾. ئەمە ئەمرێکە خراوەتە سەر شان و پەيامێکە پێم سپێراوە کە بێگەنەم ﴿إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەم قورتانە کە هەبە بیرخەرە و نامۆزگاری و پێشاندەرە بۆ هەموو جیهانییان، پەرایی هیدایەت و بەرنامەی ژيان و کەتەلۆکی بوونە وەرە، تاییبەتی نەبە چێ و توێژێکەرە، یان بە گەل و هۆزێکەرە، یان بە چاخ و سەردەمیکی تاییبەتی یەو، یاسا و قانونی خودایە، بۆ ئەوەی لە هەموو کۆن و قوژنیکی سەر زەوی هەموو گەل و نەتەوێک تا دنیا و دنیایە کاری پێ بکەن، پابەندی فرمان و نەهێرەکانی بنۆبە موو لێ لا نەدەن و بیکەن بەرنامە و پرۆگرامی ژيان و دنیایان و لە هەلسو کەوتیاندا رەنگ بداتەو.

ئەوێ تاییبی دەکرێ: لەم نایەتەدا هەژدە پێغه مەبر ناویان تۆمار کراوە، حەوت پێغه مەبری تریش هەن لە قورتاندا ناوی پێرۆژیان هاتووە ئەوانە: ئادەم، باوکی ئادەمیزاد، ئیدریس، هود، ذولکیفل، صالح، شوعەیب، حەزەرەتی موحەممەد کە سەردار و کۆتایی پێغه مەبرانە، کۆی هەموویان دەکاتە بیست و پێنج پێغه مەبر ناسینیان پێویستەو ئیمان و باوەر بە هەبوونیان ئەمرکی سەرشارنی هەموو موسولمانێکە، چونکە پەر وەر دگەر لە قورتاندا یە کە یە کە ناوی تۆمار کردوون. ئێمەیش لێرەدا ناوی پێغه مەبرەکان بەم شێوەیە تۆمار دەکەین:

ئادەم، ئیدریس، نوح، هود، صالح، ئیبراهیم، لوط، ئیسماعیل، ئیسمحاق، یەعقوب، یوسف، ئەبیب، شوعەیب، موسا، هاروون، یونس، داوود، سولەیمان، ئیلیاس، ئەلیسە، زەکەریا، یەحیا، عیسا، ذولکیفل، ئەمجار سەرداری هەموویان حەزەرەتی موحەممەد ﷺ.

نایەتە کە ئەو دەگەنێ کە ئەمرکی سەرشارنی پێغه مەبران و پلەو پایەیان

جیا جیا، هی وایان هەیه یەزدان پلەو پایە ی پێغه مەبرایەتی و پاشایەتی و دادگایی کردن و فەرمانپەرەویی دراون، هی وایان هەیه تەنھا مەقامی پێغه مەبرایەتی پێدراوە! وەکوو کەمێک لەو پێش لە راشە نایەتە کە روون کرایەو.

هەندێ لەو پێغه مەبرانە ئیستاش شوێنکەوتووێان هەن وەکوو نایینی جولەکەو مەسیحی و ئیسلام، هەندێکیان شوێن کەوتووێان نەمان، وەکوو شوێنکەوتوانی حەزەرەتی ئیسماعیل و ئەلیە سەع یونس و لوط. نایەتە کەش ئەو دەگەینێ کە تێکرا پێغه مەبران لە فریشتەکان رێزدارترن، چونکە پەرورەدگار دواى ناوھێنانی پێغه مەبرەکان فەرمووی: ﴿وَكَلَّا فُضِّلْنَا عَلَىٰ الْعَالَمِينَ﴾ عەلە مین کۆی عەلە مە، عەلە مێش ناو بۆ هەموو هەبوو (وجود) یەک جگە لە خودا، فریشتەش بۆ خۆیان عەلە مێکن پێغه مەبران لەوانیش رێزدار ترن!

وەکوو زانیمان نایەتەکانی لە سێ تەرەدا دەسورپێنەو جەخت لەسەر سێ تەرکی سەرەکی دەکەن، چەسپاندنی تاکو تەنایی خودا، پێغه مەبرایەتی، زیندووبوونەو.

سەپاندنی پێغه مەبرایەتی و ناردنی نامە ناسەناییەکان

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿١١﴾ وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ

وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾

جا وه کوو زانيمان پدروهر دگار له نايه ته کانی پيشووداو له سر زویانی
 حه زه تي سببراهيم، به لگهي جوړاو جوړي له سر تا کتو ته نيایي خودا
 هينايه وه، هاو به ش پيدا کړدنی بؤ خودا رت کړده وه، چهند به لگهي حاشا
 هه لنه گري خستنه روو، نه مجار ده ست ده کا به چه سپاندنی کاري
 پيغه مبرايه تي و ده فرموي: ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾.

نيبنو نه بي حاتم له سه عيدي کوري جوبه پره وه، ده گپړته وه: ده لي:
 پياوړتي جوله که که ناوي ماليکي کوري صهيف بوو: هاته خزمه تي
 پيغه مبر ﷺ ده ستی کرد به وتی نارپکتو پيک له خزمه تيا! نيتر
 پيغه مبر ﷺ فرموي سويندت دده م بهر خودايه تي تهوراتي بؤ موسا
 ناردوه، نيا تو له تهوراتدا تهوت خو پندوه ته وه که خودا مرؤفي قه له وي
 خوش ناوي؟! کابراش ماليميکي قه له وي ورگ پان بوو، رقي هه لساو سويندي
 خوارد که خودا هرگيز نايه تي بؤ سر ناده ميزاد نه ناردوه ته خواري! پرې له
 هاوړې جوله که کانی وتيان: هه ي خوا گرتوو؟ چؤن خودا تهوراتي نه ناردوه بؤ
 سر موسا؟! نه ویش سوينده که ي پيشووي دو باره کړده وه، نيتر نه م نايه ته
 هاته خواره وه فرموي: ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ..... (الآية)﴾.

موحه مه دي کوري که عبي قوره ظي ده لي: پدروهر دگار فرماني به
 حه زه تي موحه مه د کرد که پرسيار له نه هلي کيتاب بکا د باره ي خوي
 چؤن له تهوراتدا باسي کراوه؟ نيتر هه سوي بردنيان به حه زه تي محمد
 واي لي کردن که پروا به نامه ي خوداو پيغه مبري خوداش نه که نو وتيان:
 هرگيز خودا هيچ نامه يه کی بؤ هيچ ناده ميزاد پيک نه ناردوه، نيتر
 پدروهر دگار نه نايه ته ي نارد خوارې که ده فرموي ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ
 قَدْرِهِ﴾ بيگومان نه وانه ي نينکاري نيگاي خودايي ده که ن بؤ ناده ميزاد - که
 موشریکه کانی قوره يشن يان ده ستو تا قميکي جوله که ن - به راستي نه وانه ي
 خودايان وه کوو پيويست نه ناسيوه، وه کوو پيويسته ريزيان لي نه گرتوه وه به

پیروزیان نه زانیوه که پیغهمبیره کهیان به درو خستوته وه و پروایان پی نه کرد،
﴿إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ بَشَرٍ مِّنْ شَيْءٍ﴾ کاتی وتیان: خودا هیچ
کتیبیکی له ناسمانه وه نه ناردوته خواری بۆ سهر ناده میزاد.

نیبنو که شیر ده لی: نه گهر بگوتری نهم نایه ته ده رباره ی کافره کانی
مه که که نازل بووه وی چوو تره! چونکه نایه ته که مه کی ره، واته: له مه که که
هاتوته خواری، جوله که ش نینکاری هاتنه خواره وه ی نامدی ناسمانی بۆ سهر
ناده میزاد ناکمن، موشریکه کانی قوره یش نینکاری نه وه یان کردووه،
پیغهمبهرایه تی حه زره تی موحه مه دیان به لاره درو بووه، ده یانگوت: چونکه
(محمد) ناده میزاده به که لکی نه وه نایه ت نیگای ناسمانی بۆ بیت! وه کوو
له شوئینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ
رَجُلٍ مِّنْهُمْ أَنْ أَنذِرِ النَّاسَ﴾ یونس/۲. یان ده فهرموئ: ﴿وَمَا مَنَعَ
النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا: أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا
رَّسُولًا! قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَّمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا
عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ بَشَرًا رَّسُولًا﴾ الاسراء/۹۴-۹۵. له راستی دا که سیئ
خودا به باشی بناسیت، له نه وه حالی ببی که یه زدان ده سه لاتی ته وای
به سهر هه موو شتیکندا هه یه و ناگاداری هه موو شتیکه له هه موو شوئینیکه،
پروای وابی که ره حه متو به زه یی خودا به شی هه موو که سی ده کاو هه رگیز له
بن نایه، نه وه قه ناعه ته ی بۆ دروست ده بی که ناده میزاده کان زور پئویستیان
به کتیبی ناسمانی هه یه، زور ناتاجی شاره زایی کردنی پیغهمبهران ده بن بۆ
ده سه ته بهر کردنی خوشبه ختیو کامهرانی هه تا هه تایی، هه روه ها بۆ
ده سه ته بهر کردنی پیشکه موتنی ناده میزاد له رووی مادده و گیانه وه!!

بیگومان کۆمه لی ناده میزاد له سهره تادا پشیوی هه ره ج مه ره ج بووه،
جیهان له ژیر باری ناتارامی و فهوضادا ده یه نالاتد؟ په روه ردگار پیغهمبهرانی
ناردن بۆ نه وه ی کۆمه لگا ریک بخا، قانونو یاسایان ریک بخن، قانونو
یاسایان قیر بکمن، نه خلاقو ره وشتی جوانیان له ناودا بلاو بکه نه وه، ریکای
پیشکه ورتزو شارستانی یان نیشان بدهن، ریکازی نیصلاهی کۆمه لایه ته و

ره‌وشتی‌یان فیر بکه‌ن، ده‌ستی سته‌مکارو مله‌سور بگپرنه‌وه له سته‌مکاری و چه‌وساندنه‌وه‌ی هه‌ژاران! جا که سێک ئینکاری په‌یامی پیغه‌مبه‌ران بکا، دیاره به باشی خودا ناناسی و ریزو پیروزی بو دانانیت! نه‌مجار په‌روه‌ردگار پیغه‌مبه‌ر ده‌رس داده‌دا که چۆن بیروپای موشریکه عه‌ره‌به‌کان ره‌ت بکاته‌وه، نه‌وانه‌ی که ئینکاری نیگا و پیغه‌مبه‌رایه‌تی ده‌که‌ن، فرمانی به‌ پیغه‌مبه‌ری خۆی؛ هه‌زه‌تی محمد کردو فهرمووی: ﴿قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ لِيَجْزِيَ قَوَّاسِينَ يَدُونَهَا وَتُخْفَوْنَ كَثِيرًا﴾ نه‌ی محمد! پێیان بلێ: کێ ته‌وراتی ناره‌ خوارێ بو سهر موسای کورێ عیمران! نه‌و ته‌وراته‌ی که بریتی بوو له نوورو روناکی‌یه‌کی پرشن‌گذارو تاریکایی رامالێ، هیدایه‌ت بوو بو نه‌وانه‌ی پابه‌ندی بوونو شوونی که‌وتن، له تاریکایی و گومرایی رزگاریان بوو، گه‌یشتن به نوری حق! به هۆی هیدایه‌ت و ره‌هنومایی ته‌وراته‌وه‌ بوون به‌جۆره‌ ناده‌میزادیکی تر.... خو ئیوه بو خۆتان دان به‌ گرنگی ته‌ورات‌دا ده‌تین ناواته‌ خوازی نه‌وه‌ بوون کیتاییکی ناواتان بو بی، نه‌ی نه‌وه‌ نیه‌ ده‌تانگوت: ﴿لَوْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لُكُنَّا مِنْهُمْ﴾ الانعام/۱۵۷. هه‌ر به‌و جۆره‌ ته‌ورات کاریگری هه‌بوو له ژيانو هه‌لسوکه‌وتی نه‌ته‌وه‌ی ئیسرائیل‌دا، هه‌تا گۆرانیکیان تیدا کرد، ده‌قه‌کانیان تیکه‌دان، زۆر له‌ هوکه‌م‌کانیان شاره‌وه‌، نه‌گه‌ر مالمیکیان پرسیا‌ریکی نایینی لی بکرایه‌ر حکمی ته‌وراته‌که‌ به‌ ویستی نه‌و نه‌بویه‌ هوکه‌مه‌ی له‌ پارچه‌ کاغه‌زیک‌دا ده‌نووسیه‌وه، نه‌وه‌ی مه‌به‌ستی بویه‌ پێشانی کێشه‌که‌رانی ده‌دا و زۆریه‌ی هوکه‌م‌کانی تری ده‌شارده‌وه‌. هۆیه‌که‌ش نه‌وه‌ بوو نوسخه‌ی ته‌وراته‌که‌ هه‌ر لای مالمه‌کان بوو نه‌یاند هه‌یشت بۆره‌ پیاوه‌کان فیری ببنو بیخویننه‌وه‌! نه‌م شاردنه‌وه‌یان له‌ ده‌قانه‌دا ده‌کرد که‌ دوا‌ی روخانی به‌یتولمه‌قه‌دیس و ده‌کردنی جوله‌که‌ بو عیراق نوسی‌بو‌یانه‌وه‌، واته‌: نه‌مه‌ جگه‌ له‌ ده‌قانه‌ی که‌ جوله‌که‌ پێشینه‌کانیان له‌ بیریا ن چوویه‌وه‌! به‌هۆی روخانی به‌یتولمه‌قدیس لی فه‌وتابوو، وه‌کوو له‌ شوئینیکی تردا ده‌فهرمووی: ﴿وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ المائدة/۱۳. یی‌گومان مالمه‌ جوله‌که‌کان

حوکمی رەجم کردنی زیناکەریان لە پیڤەمبەر ﷺ لە مەدینەدا شار دەوه، بەلکو لەوێش گەورەترین پەردەپۆش دەکرد! مزگینی هاتنی پیڤەمبەری ئیسلام و رەوشتو نیشانەکانیان دەشاردەوه دەیان گۆڕی و دەیانکێاند و پاش و پیشیان بە دەقەکان دەکرد تێتر پەروەردگار: فِیْرِ پیڤەمبەری کرد کە ئەم نایەتە بەسەر جوله کەو غەیری جوله کەدا بخوێنیتەوه و روویان تێ بکا و بلی: ﴿تَجْعَلُونَهُ قَرَأِطِيسَ تَبْدُونَهَا وَتُخْفَوْنَ كَثِيرًا﴾ حوکمەکانی تەورات دەکەنە پارچە پارچە، واتە: هەر بەشیکی بتانەوی دەری بخەنو ناشکرای بکەن لە پارچە کاغەزێکدا دەینوسنەوه و بلاوی دەکەنەوه بەناو جوله کەکاندا، بەشیکی زۆریشی کە حەز ناکەن بلاوی بکەنەوه دەشارنەوه و ناھێلن رەشە خەلکە کە پێی بزانی! ئەمجار روو بکەرە عەرەبەکان و پێیان بلی: ﴿وَعَلَّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا اَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ﴾ پەروەردگار بەهۆی قورئانەوه هەوایی رابوردوان و رووداوی داھاتوانی فێر کردوون، هەوآل و سەرگۆرشتەبەک کە ئە ئیوە زانیوتانە نە باوک و باپیرتان زانیوتانە، ئەدەشتانزان، بەمەش مەنت و فەضلی خودا رادەگەیەنێ بەسەر پیڤەمبەر و موسولماناندا: بەهۆی کە قورئانی پیرۆزی بۆ ناردوون، بنەمای بیرو باوەری بەبەلگەوه فێر کردوون، رەوشتی بەرز و چۆنیەتی مامەڵە کردنی لەگەڵ ژياندا بۆ روون کردوونەوه، جۆرەکانی خودا پەرستی بۆ دیاری کردوون بۆ ئەوێ دڵ و دەروونی خۆیان پاک بکەنەوه، یاسای مامەڵە و گۆڕینەوهی کالای بۆ روون کردوونەوه، بۆ ئەوێ کۆمەلانی ئادەمیزاد سوودی لی وەرگیرن، هەرەکو چۆن بنەمای یاسای ژيانی بۆ دامەزراندوون، قیری ئەوێ کردوون کە هەول بەدەن نازادی و ریز داناز و مرۆڤایەتی و یەکسانی لەناو کۆمەڵدا بلاو بکەنەوه، ئەو راستیە بچەسپێنن کە تەرازووی ریز و نرخ طاعت و خودا پەرستیە، کێ تەقوا و کردەوهی باشی زۆرتر بێ ریزدارترە!

زومەخسەری هەندیکی تر لە رافە کەران پێیان وایە: ئەم نایەتە کە ﴿وَعَلَّمْتُمْ....﴾ خیطابە بۆ جوله کەکان واتە: ئەو کۆمەڵی جوله کە! ئیوە لەسەرزویانی پیڤەمبەری ئیسلام بە هۆی ئەو قورئانەوی بۆی نێردراوه فێری

گه‌لی یاساو شمریعتو دابو نهریتو هه‌لسو که‌وتی جوان بوون، که له‌وه پیش نه‌تیوه نه باوکتو بایرانتان ویرای نه‌وهی هه‌لگری ته‌وراتیش بوون نه‌یان زانیوه!! وه‌کوو له نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقْصُّ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ النحل/۷۶.

هه‌ندیک له‌و شتانه‌ی که جوله‌که‌کان به‌لایدا نه‌چوونو نی‌سلام ده‌سته‌بهری کردووه ته‌واوکردنی نایینی خۆیانه به‌وه که بنه‌ماکانی بیروباوه‌ری چه‌سپاندنو روونی کردنه‌وه، به به‌لگه‌وه شی کردنه‌وه و پشتگیری لی کردن، نه‌خلاقو ره‌وشتی جوانی فی‌رکردنو دابو نهریتی له‌باروگونجاوی خسته روو که میان‌په‌ویی بوو له هه‌موو شتی‌کدا، له نیوان بیرو بۆ‌چوونی جوله‌که‌و مه‌سیحی‌دا نایینیکی مام ناوه‌ندی هی‌نایه کایه‌وه، نه‌حکامی عیباداتو خودا په‌رستی و مامه‌له کردنی و ناراسته کردن که سوودی بۆ تاکتو کۆمه‌ل هه‌بی، فرمان ره‌وایی کرده شوراو هاریکاری له نیوان ته‌هلی حیللو عه‌قددا شمریعتی و اانا که یه‌کسانی بنوینی له نیوان هه‌موو ره‌گه‌زو هۆزو نه‌ته‌وه و چینو تو‌یژه‌کانی کۆمه‌لدا، جوله‌که‌یه‌ک له‌بهر بنه‌چه‌و نه‌سه‌ب، عه‌ره‌بی‌ک له‌بهر ریزو حه‌سه‌ب له یه‌کتر جیا نه‌کاته‌وه مه‌رایی له‌بهر موسولمان نه‌کا له‌بهر نه‌وه موسولمانه ستم له کافرێک نه‌کری له‌بهر نه‌وهی کافره، به‌لکو ته‌رازووی هه‌موو هه‌لسه‌نگاندنو ریزو نرخیک کرده‌وه و خوا په‌رستی و پابه‌ند بوونه به فرمانو نه‌هی‌یه‌کانی قورئانه‌وه! که‌وابی ده‌بوايه زانایانی نایینی جوله‌که‌و مه‌سیحی دواي هاتنی حه‌زهرتی موحه‌مه‌د به‌م نایینه بی وینه‌یه که ته‌واوکه‌ری هه‌موو نایینه‌کانه‌و هیدایه‌ته بۆ مرؤ‌فایه‌تی-ده‌بوايه ده‌ست پی‌شخه‌ر بوونایه بۆ پروا کردن به پی‌غه‌مبه‌رو نایینه‌که‌ی چونکه ته‌وان به‌لای خۆیانه‌وه خاوه‌ن عیلمو زانستن! ده‌ی خۆ وا چاوه‌پوان ده‌کری له خاوه‌ن عیلمو زانست که په‌په‌ره‌وی عیلمو زانستی خۆی بکا، نه‌گه‌ر یه‌کی‌ک هات له‌و زاناترو راست ترو گونجاو تری پی بوو یه‌که‌سه‌ر بجیته سه‌ر بیروباوه‌ری ته‌وو شوینی بکه‌وی نه‌ک به پی‌چه‌وانه‌وه! به‌لام حه‌سوودی ره‌گه‌ز په‌رستی مال‌و قه‌شه‌کانی جوله‌که‌و مه‌سیحی و کورسی په‌رستی و پله‌و پایه خۆشه‌ویستی دونیایان وای لی کردن که به پی‌چه‌وانه‌وه هه‌لسو که‌وت بنوینن.

نیمامی طه بهری ریوایه تیکی تری بۆ نایه ته که به لاوه په سهنده! که ﴿يَجْعَلُونَهُ قَرَأْطِيسَ يَبْدُونَهَا وَيَخْفُونَ كَثِيرًا﴾ به گوهری نهم قیراته ته خیطابی نایه ته که بۆ عمره به موشریکه کانو ههوالدانه له جووه کان به وهی نه تجمامیان داوه؛ که هاتوون ته وراتیان له چهند پهره کاغه زیکندا ده نووسیه وه بۆ نه وهی گۆرپانکاری تیدا بکهن، ده هاتن که نهو ده قانهی که له گهل نه خشی دهستی گلاوی خۆیان ده گونجاو بۆ ری له خه لک گوم کردنو قیلو ته له که بازی دهستی ده دا له چهند پارچه کاغه زیکندا دهیان نووسیه وه و بلاویان ده کرده وه، بریک لهو ده قانهی که به دلی مالمه کانیان نه بوو له گهل نه خشی خۆیان نه ده گونجا ده یانشارده وه و ژیر لیویان ده دا، بریکیش لهو شتانهی ده یانشارده وه عمره به کان پتیاان ده زانی، یان قورشان ههوالی پی دابوو؛ که وایی نایه ته که خیطاب نیه بۆ جوله که کان به لکو خه بهریان لی ده داو هه لسو کرده وه یان بۆ عمره به کان ده گیریته وه، له سهر نهم رایه نایه ته که مه که یی بهو مه دینه یی نیه واته له مه که هاتوته خواری.

سهید قوطب خوی لی رازی بی نهم شیوه قیراته تهی په سهند کردوه، له سهر نهو قیراته ته ناوا تهفسیری کردوه: نهی موحه مه دا به عمره به کان بلی: کی نهو نامه تاسمانی بهی - که موسا هینای بۆ بهنو نیسرائیل - ناردوته خواری که ری نیشاندرو نورو رونا کایی و هیدایهت بوو بۆ تاده میزاد، لهو نامه بهی که جوله که کان ده یکه نه پارچه پارچه بریکی ده شان نه وه و ناهیلن ره شه خه لکه که بیان بینن، هه ندیکیشی ده ده خن بۆ به جیهینانی مه به سه تیه تیه ته یه کانی خۆیانو نه نجامدانی قیلو ته له که بازی و سهرلی شیواندنی تاده میزادان، ته مجار په روه ردگار رو بهروویان بووه وه و منتهی خۆی به سهردا کردن؛ به وهی که هه ندی هه والو روودای جوله که کانیاان بۆ ده گیریته وه، که له پیش هاتنه خواره وهی قورشان دا هیهچیاان لی نه ده زانی، که وایی نه مرکی سهرشانی نه وانه که سوپاسی خودا بکهن نه ک تیتکاری ته وه بکهن که خودا به نیگا نهم زانیاری بهی بۆ پیغه مبهری خۆی نارد بی!

په روه ردگار له پاش ناراسته کردنی پرسپاره که لییاان نه گهرا بۆ خۆیان وه لامی پرسپاره که بده نه وه، به لکو فرمانی به پیغه مبهر کرد که باسه که یان

له گهل يه کالآ بکاته وه نه هيلتي بيکهنه گوره پاني کيشهو ده مه ده مي! بزيه به
پيغه مبهري فرموي: ﴿قُل: اَللّٰهُ﴾ نهی موحه مه ده! بلتي خودا نهو کتيبهي
ناردوته خوارتي بو سمر موسا، ههروه ها نه م قورئانهي بو من ناردووه، يان
بلتي: خودا نيوهي قيري قورئان کردووه، نيبنو عهيباس ده فرموي: ﴿قُل:
اَللّٰهُ﴾ واته: بلتي خودا نهو کتيبهي ناردوته خوارتي. نيبنو کهثير ده لتي: ليړه دا
هر نه مانايه نيبنو عهيباس په سنده.

﴿ثُمَّ ذَرَهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان نهی موحه مه ده! وازيان لي
بينه و لييان گهړي، با له نه زانيو گومپايي خوږان دا ياري بکهن تا مردن
يه خه يان پي ده گريو چنگيان لي قايم ده کاو ده يان جهړيني، جا نهو کاته
ده زانن سمره نجامي باش بو نه وانه، يان بو بهنده خودا پرسته گانه!!
نه مجار پهروه ردگار روتي قورئان ديارى ده کاو ده فرموي: ﴿وَهَذَا
الْكِتَابُ اَنْزَلْنَاهُ﴾ نه م قورئانه کتيبهي که ناردو مانه ته خوارتي بو سمر تو،
شاره زايي ناده ميزاد ده کا بو تاييني حهقو ريبازي راست، ههروه کو چوڼ
له وپيش ته ورا تمان ناردوته خوارتي بو سمر موسا، نه م قورئانه ﴿مُبَارَكٌ﴾
خيرو بمره که تي زورو زه بهنده يه، له هه موو روويه که وه بمره که تي تيډايه،
موباره کتو پيروزه له بنه مادا چونکه پهروه ردگار له لاي خوږه وه ناردويه تيه
خوارتي، پيروزه چونکه بو سمر دلي بي خهوشي پيغه مبهري نيردراوه ته خوارتي،
پيروزه له رووي قه باره و پيړه و ډيړه وشه کانيده، قه باره ي که مو ماناي زور،
نهو مانايه ي قورئان ده يان گه يه ني به چنده ها کتيبهي لهو قه باره يه نه نجام
نادرين، پيروزه چونکه ناراسته ي فيطره ته و سروشتي ناده ميزاد کراوه، چ
له وه پيروزتره که خودا بو خوي ده رياره ي بفرموي پيروزه! نه مه نهو پيړي
پله ي پيروزه يه!

﴿مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ نه م قورئانه ته صديقي نهو مانايانه ده کا که
له پيش خوږه وه له لايهن خودا وه ناردراونه خوارتي، با وېر ده رده بري بهو
کتيبانه لهو شيوه يه يان دا که گورپانکاريان تيډا نه کراوه، برپاي بهو کتيبانه
نيه له شيوه ي گورپاويان دا، برپايان بهر امبهري ده رده بري چونکه نهو نامانه بيرو

نایه ته کانی پیشوو بری هه لوئستی موشریکه کانی مه ککهی ده ست نیشان کرد، لیره ش بهولاره نایه ته کان بهرد و امن له سهر ناشکرا کردنی هه لوئستی جوړاو جوړیان که بریتی به له سهر ره قی و دژ به حق وه ستازو گومان خستنه سهر نیسلامو بهرام بهری کردنی، به تاییده تی شوبهو گومانه کانیان ناراسته ی نیگا و پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ده کرد ﷺ نهوان نینکاری سی بنه مای سهره کی نایینیان ده کرد که بریتی بیون له: برپا به تا کو ته نه مای خوداو زیندو بیونموه ی دوا ی مردنو پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ﷺ.

جا وه کوو که له بی ده گیریتوه: ده لی: موشریکه کانی مه ککه وتیان: نه ی (محمد)! سوئند به خوا نیمه نیمان ت پی ناهینین هتا له خوداو به پراو یکمان بژ نه نهینی چوار فریشته ی له گه لدا بن له پیش چاوی خو مان شاید ی بدن که نمو به پراوه له لایمن خوداو هاتوو و تویش فرو ستاده و ره وانه کراوی خودای، نیت پروردگار نه م نایه ته ی ناره خواری که ده فرموی: ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾. نه گهر بهمانند ایه به سهر تو پراو یک له کاغذدا بژ خو مان ده ستیان لی بدایه، کافره بی پروا کان ده یان گوت: نه مه جگه له سیحرو جادو هیچی تر نیه.

له م نایه ته دا پروردگار هو ی به وانه کردنی کافره کانو نیمان نه هینانیان دیاری ده کا، نه مه رون ده کاتوه: که نه وانه بیانوی سیرو سه مه ره دیننه پیشموه، داوا ده که من پراو یکی له کاغذ نو سراودا بنیرینه خواری، چوار فریشته شی له گه لدا بنو شاید ی بدن له سهر نه مه ی که له لایمن خوداو به یو پشتگیری راستی پیغه مبهرایه تی پیغه مبه ر بکن! نه مجار هر تیمان ناهینن، چونکه به راستی رویان وه رگیراوه، به لگو ده لیل کاریان تی ناکن، ته نانه ت نه گهر داواکاری به کانی شیان جی به جی بکرتن بیانوی تردیننه پیشموه.

بیگومان: هو ی سهره کی به درو خستنه و یان بژ نایینی حقو راست روو وه رگیرانیانه له نایه ته کانی خوداو داخستنی هه موو به نجره و دیده وانی و ورد بوونه و تی فکرینه، له کار خستنی هه موو هیزو توانایه کی تی گه یشترو تی فکرینه، ته نانه ت نه گهر نیمه نه ی (محمد)! کتیبی کی نو سراو له کاغذدا

عہ قیدہیی و بیرویا و ہرانہی کہ قورٹان دہیانچہ سپینتی! دہی با نووسرانو
خوینمران لہم جوڑہ ہہ لخلیسکانہ خو بیارینن^۱۔

نہ مجار حیکمہ تی ناردنہ خوارہ و ہی نهم قورٹانہ و پرای پشتگیری کردنو
بہ راسبت دانانی ناوہ روکی کتیبہ ناسمانی بہ کانی پیش خوئی دہست نشان
دہ کاو دہ فرموی: ﴿وَلْتَنْذِرْ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ ہروہا بو نمدوی بہم
قورٹانہ دانیشٹوانی مہ ککو دہ ورویہری لہ ہہ موو کونو قورٹینیکی سر
زہوی بترسینتی لہ سزای توندو سہختی یہ زدان، نیبنو عہ بیاس دہ فرموی:
مہ بہست بہ ﴿مَنْ حَوْلَهَا﴾ ہہ موو ولاتانی سر زہویہ وکو پدروہردگار لہ
نایہ تیکی تردا دہ فرموی: ﴿قُلْ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جَمِيعًا﴾ الاعراف/۱۵۸۔

یان دہ فرموی: ﴿وَأَوْحَىٰ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنْذِرْكُمْ وَمَنْ
بَلَغَ﴾ الانعام/۱۹۔ ہروا چہند نایہ تیکی تریش ہہن کہ نمدو دہ چہ سپینن کہ
پیغہ ممبر ﷺ پیغہ ممبرایہ تی بہ کدی گشتی بہو بو سر ہہ موو تادہ میزاد
نیردراوہ لہ حدیثی صہ حیجہ بن دا چہ سپاوہ کہ پیغہ ممبر ﷺ فرمویہ تی:
(أُعْطِيتُ حَسَنًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي) نہ مجار لہم پینجانہ
نہ مدیان تیدایہ (وَكَانَ النَّبِيُّ يُعْتَرُ إِلَىٰ قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثَ إِلَى النَّاسِ عَامَةً)
بویہ دوا بہدوای نمدو فرموی ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ہر
کہ سیک بروای بہ زیندوویونہ و روژی قیامت ہہی بروا بہم کتیبہ پیروڑہ
کہ قورٹانہ - دہ کمن بہ مہرجی بانگہ وازیان بگاتی، چونکہ تہاوترین
ہیدایہ تیان تیدایہ دہست دہ کوی۔

نہم نایہ تہ ناماڑہی نمدوی تیدایہ کہ نمدو خہ لکھی مہ ککو غہیری
مہ ککش کہ تیمانیان بہ قورٹان نہ ہیناوہ، دیارہ تیمانیان بہ زیندوویونہ و
نہ بوہ بویہ نینکاری پیغہ ممبرایہ تی حہزہ تی موحو مہ دیان کردوہ!

﴿وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ نمو موسولمانانہی کہ پروایان بہ روژی
دوایی و قورٹان ہدیہ، ناگاداری نویژہ کانیشیان دہ کمن لہ کاتی خویاندا
نہ نجامیان دہ دہن روکنو مدرجو ہدیہ متہ کانیان بہ ریکٹو پیکی بہ جی دینسن!
بویہش لہ نار ہموو جوڑہ عیبادہ تہ کاندا بہ تایبہ تی باسی نویژی کرہ
چونکہ نویژ کولہ کھی ٹایینمو بناغہی ہموو جوڑہ عیبادہ تہ کانی ترہ،
تہ گمر نویژ بہ ریکٹو پیکی تہ نجام بدری خواہنہ کھی لہ ہموو جوڑہ
تاوانیک دہ گیریتہو، ہموو جوڑہ عیبادہ تہ کانی تر جی بہ جی دہ کا! نہی
نہو نہی قورٹان لہ شورنیکی تردا دہ فرموی: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى
الْفَحْشَاءَ وَالْمُنْكَرَ﴾ العنکبوت/۴۵.

درو ہلہ ستن لہ سہر خوداو سزای درو ہلہ ست

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ
إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ
الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا
أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ
الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿۹۳﴾ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَى
كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ
وَمَا نَرَى مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ
لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿۹۴﴾

لہ نایہ تہ کانی پیٹشودا پمروہ ردگار نموی روون کردہوہ کہ قورٹان
نامہدیہ کی ناسمانیہو لہ لایمن خوداوہ نیردراوہ بق سہر موحدہ محمد، نمویش

وہ کو توورات وایہ کہ نئیوہ نیعتیراف بہوہ دہ کمن کہ بق موسا ہاتوہ، ہر
وہ کو نہوہشی چہ سپاند کہ ہموو پیغہ مبرہ کان نادرہ میزادن، نہ مجار دوی
نہوہی باسی ہندی ہرہشہ دہ کا کہ ناراستہی نہو کہ سانہ کراوہ کہ بہ درو
نیدیعای پیغہ مبرایہتی دہ کہ نہو خویان بہ رہوانہ کراوی خودا دہ زانن
فرموی: ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کسی لہو کہ سہ
ستہ مکارترہ کہ درو بہ دہم خودا وہ لڈہ بہستی؟؟، واتہ: کہ س لہوانہ
ستہ مکارترنیہ کہ لہ سہر خودا درو ہلڈہ بہستن وہ کو نہوانہی کہ دہ لٹن:
خودا ہیچ نیگاو سروشیکی بق کہ س نہناردوہ! یان دہ لٹن: خودا ہارہلو
مندالی ہن ﴿أَوْ قَالَ أُوْحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ﴾ یان بلئی: نیگام بق
کراوہ و سروشم بق ہاتوہ لہ کاتیکدا ہیچ نیگاو سروشی بق نہ ہاتوہ،
وہ کو نہو درو بوختانہی کہ موسہیلہ مہی درو زن لہ ولاتی یہ مامہ بلاوی
کردہ وہو خوی کردہ پیغہ مبرو وتی نیگام بق ہاتوہ! یان نہسوہدی
نہلعدنہسی لہ ولاتی یہ مہن کہ نیدیعای پیغہ مبرایہتی کرد، یان طولہ یحی
نہلنہسہدی کہ لہ ناو ہوزی نہلنہسہددا خوی کردہ پیغہ مبر، ہروہا ہر
کہ سیکنو لہ ہر شوینیکنو لہ ہر چہرخیکنو نیدیعای پیغہ مبرایہتی
بکا: ﴿وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلَ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ہروہا کسی لہو کہ سہ
ستہ مکارترہ کہ بلئی: منیش دہتوانم کتیبیکی وہ کو قورنن دا بنیم، بلئی
من دہتوانم کتیبیکی وہ کو قورنن کہ خودا ناردوہتہ خواروی واتہ:
نامہیکہی وہ کو قورنن بہلیغو فہ صیحو رہوان بخدہ روو وہ کو نہو
کڑمہ لہ موشریکہی وتیان: ﴿لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا﴾ الانفال/۳۱
مہبست وتہ کہی نہلنہضرہی کوپی نہلحاریثہ (النضر بن الحارث) کہ
دہیگوت: قورنن چیروکتو سرگورشتہی کونینہی پیشینانہ یان دہیگوت
شیعرو ہلڈہستہ نہ گہر بمانہوی دہتوانین وہ کو نہو بلٹینو قورناتیکی
ناوہا دابنٹین!

نہ مجار پبروہردگار ہرہشہی خوی ناراستہی ستہ مکاران کردو
فرموی: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ خطابہ کہ بق

پیغه مبهده ﷺ ههروه ها بۆ هه موو بیسه رو خویندریکه. واته: نه گهر تۆ نه ی موحه ممه د ههروه ها نه ی بیسه رو خویندر! نه گهر تۆ بیینی نه و کاته ی سته مکاران ده کهونه حالی مردنمه وه، ئیش و تازاری گیانکیشان له هه موو لایه که وه ده وریان ده دا، شتیکت ذهینی که باسی ناکرئو نایه ته گوftarو نوسین و چۆنیه تی حه قیقه ته که ی! به خوا نه بی به یان ناکرئ، نه گهر به یانیش بکرئ که س ناتوانی گوئی لی بگرئ. ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيَهُمْ﴾ حال و هه زعیه ت وایه فریشته کان ده ستیان بۆ درئ ده که ن بۆ وه رگرتنه وه ی گیانیان به نه وه پری گرئ و توو به یی و مپو مچی و توندو تیژی و لیدانو تیبه لدانه وه؛ وه که و له نایه تیکی تردا ده فرسوئ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَ أَدْبَارَهُمْ﴾ محمد/ ٢٧.

نه مچار پهروه دگار فهرمانکردنی فریشته کانمان بۆ ده گیریتنه وه که به شیوه ی سوو کایه تی پیکردن و نه زیه ت دانیان له کاتی ده ست درئ کردنیان بۆ گیانکیشانان پیمان ده لئین: ﴿أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ﴾ ده ی خیرا و بی راوه ستان گیانه کانتانمان پی به دن! یان نه گهر نازان ده گیانه کانتان له م حالته رزگار بکه ن!

زومه خشمی ده لی: نه مه ته مثیل و لیچواندنی کرداری فریشته یه له کاتی گیان کیشانی سته مکارانا به کرده وه وه لسو کهوتی خاوه ن قهرزیک که چووپیته سهر قهرزداره که وه به گیری هینابی و چنگی له یه خه ی گیر کردبی و مؤله تی نه دا و پی بلی: ده ی هه ر ئیستا نه و ماله ی من که وا به لاتنه وه یه بمده وه سویندم وابی لیره ناھیل م برۆی تا لیت نه ستینمه وه، له م شوینه ناجولیم تا له میلی چاوت نه و پاره یه درنه هینم.

هه ندیک ده لئین: پیوست ناکا ته مثیل و ته شبیه ی تیدا به کارینین به لکو ده توانین له سهر حه قیقه تی خزیان بیان هیلینمه وه، چونکه ده گونجی فریشته بچیته سهر شیوه ی تاده میزاد و به شیوه ی ناخاوتنی تاده میزاد له گه لی دا گفتوگو بکه ن.

هۆی نه م کیشمه کیشمه لیدانو تیبه لدانه نه وه یه کافرو خوانه ناس که

ده گاته سهره مهرگ فریشته موژدهی سزای دۆزه خی پی ده دهنو ناره زامه ندی
 خودای پی راده گه یه نن، نیتیر گیانه که ی له جهسته ی دا ناخی ده بی و نایه وی
 بیته ده ری جا فریشته کان لی ده دهن بۆ نه وی گیانه که ی به ده سته وه بدا و
 پی ده لئین: ﴿الْيَوْمَ يُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ
 الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ نه مپۆ نه و پیری سوو کایه تیتان پی
 ده کری! وه کوو چۆن نیه درۆتان له سهر خودا هه لده به ست، لوتبهرزیتان
 ده نواند له شوین که وتنی نیگا و سروشی ناسمانی و په پیره و کردنی ریبازی
 پیغه مبه ره کانی، پرواتان به نیشانه کانی خودا نه ده کردو پیغه مبه ره کانیان به
 درۆ ده خسته وه، شتی نابه جی و نا حه قتان به ده م خودا وه بلا ده کرده وه؛
 وه کوو نه وه هه ندیکیان ده یانگوت: خودا هیچ نیگایه کی نه نار دوه بۆ هیچ
 که س. یان نه وانده ی که لافی پیغه مبه رایه تیان لی ده داو ده یانگوت نیگامان
 بۆ کراوه له راستیش دا هیچ نیگایان بۆ نه کراوه، یان نه وانده ی که نینکاری
 کۆمه لیک صیفات ی خودایان ده کرد یان خیزانو کوپو کچیان بۆ داده نان!
 که ده فهرمو ی: ﴿الْيَوْمَ﴾ واته: نه مپۆ مبه به ست رۆژی مردنه که یه نه و
 رۆژی که گیانیان ده کیشری و سزای گیان کیشانیان پی ده گا. ده شگونجی
 مبه به ست نه و کاته درۆ ناخۆشه بی که له دوا مردنیان له به رزه خو
 قیامه تدا سزا ده درۆن.

مامۆستا موحه مه د عه بده نه و رایه ی به لاوه په سه نده که ده لی:
 مبه به ست به ﴿الْيَوْمَ﴾ رۆژی قیامه ته، هه روه ها ده فهرمو ی ده سترۆ کردنی
 فریشته بۆ سته مکاران به مبه به ستی سزاو نازاردانیان له رۆژی قیامه تدا
 ده بی و نه و کاته پێیان ده لئین ﴿الْيَوْمَ يُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ جگه له م
 ته فسیره ته فسیری تر ناگونجی بۆ نه م نایه ته مگهر بلئین: کاتی مردن
 سهره تای رۆژی قیامه ته^٢. نه مجار په روه ردگار له رۆژی قیامه تدا پێیان
 ده فهرمو ی: ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ بی شکو

^٢ تفسیر النیر ج ٧/٥١٧.^٣ تفسیری منار ج ٧/٦٢٦-٦٢٧.

گومان ئیوه ئیستا هاتوون بۆ لای ئیمه به ته نیاو رووتو قووتو بۆ ناوونیشانی دونیاییتان، بۆ داروده ستمو یا ساولو خزمه تکارو خزمه کسه و کار، بۆ مالو سامانو چه کئو ته قه مه نی و پۆشاکئو نامیری خۆسه پاندنو هۆکاری خه لک چه و ساندنه وه، که سیکتان له وانه له کهل نیه که به هاوه لۆ هاویه شی خوداتان ده زانین یا پیتان وابوو له م روژه دا شه فاعه تتان بۆ ده که نو تکا کارتان ده بن له سزای خودا رزگارتان ده که ن! له سه ره تا دا چۆنمان دروست کردوونو چۆن له دایک بوون به رووتو قووتی، ناوا هاتوونه وه بۆ لامان ته نانه ت سوننه تیش نه کراون!! چه زه تی عایشه (ره زای خوای لی بۆ) که نه م نایه ته ی خوینده وه وتی نه ی ره وانه کراوی خودا! نه ی رۆ....! بۆ شه رمگا (العورة) نه ی هاوار ژنو پیاو به یه که وه به رووتی چه شر ده کریزو بریکیان سهیری نه وانی تریان ده که ن؟! پیغه مبه ر فهرمووی نا که س سهیری شه رمگای که س ناکا نه م نایه ته ی خوینده وه ﴿لَکُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ یَوْمَئِذٍ شَأْنٌ یُغْنِیْهِ﴾ عبس/ ۲۷. که س وه سه رکه سی ناپه رژی.

﴿وَلَوْ کُنْتُمْ مَا خَوَّلْنَا کُمْ وَرَاءَ ظُهُورِکُمْ﴾ نه م مالو منداله ی یمان به خشی بوون هه مویتان به جی هیشتوه، چی مالو سامانی خودا پیی به خشی بوون، چی مندالو خیزانو خزمه تکارو دارو ده سته ی له گه لتان بوو له ده نیادا هه مووتان جی هیشتوه و سوودی لی وه رناگرن به لکو زیانتان پیی ده گه یه نزو سزاتان له سه ر سه ختر ده که ن!

﴿وَمَا نَرٰی مَعَكُمْ شُفَعَاءَ الَّذِیْنَ زَعَمْتُمْ اَنْهُمْ فِیْهِ شُرَکَآءُ﴾ نابین شه فاعه تکاره کانتان له گه لتان بن، نه م به تو صه نه مانه ی ده تان په رسترو پیتان وابوو شه فاعه تتان بۆ ده که ن، نه م به تو صه نه مانه ی که پیتان وابوو هاویه شی خودان له په رستشی ئیوه داو شیای طاعت بۆ کردن وه کوو خودا، واته که نه وان به خودایان زانینو په رستیان نه وه ده گه یه نی وه کوو خودا کردوویان به په رستراو خاوه ن ده رحه ق به خویان. ده ی کوان نه م خودا درۆزانه ی به هاویه شی خوداتان حلیب ده کردن له کوین؟ نه هاتوون له گه لتان؟! به جیماون!! ﴿لَقَدْ تَقَطَّعَ بَیْنَكُمْ﴾ بێگومان له م روژه دا که رۆژی قیامته هه موو

په یوه نډۍ په کی د دنیا تان بچر! هیچ په یوه نډۍ په کی د وستایه تی، خزمایه تی، لپیر سراو په تی، بمر ژه وه نډیتان له گهل په کتر نه ماوه کار له کار ترازاوه و هر که سه خد می خودی خو په تی که س وه فریای که س ناکه وی ﴿وَضَلَّ عَنْكُمْ مَآ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ نهو بستو صه نه مانه ی که له جیهان دا پیتان و ابو شه فاعه تتان بق ده که ن لیتان ون بوونو نایان دوزنه وه و (حیساتان بیتي بووه) پدرو هر دگار لهو مه شهده سامنا که داو له سر سر ی نهو هه موو هه شاماته ی ده شتی مه حشر بق زیده ریسوا بوونو سزادانو نا هو میډ کردنیان بانگیان لی ده کاو ده فمر موی: کوان نهو شتانه ی به خوداتان ده زانین؟؟ ده با بین فریاتان بکه ون! وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فمر موی: ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ القصص/۶۲. هه روه ها پیان ده گو تر ی ﴿أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ، هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ﴾ الشعراء/۹۲-۹۳. به راستی مه شهده دی کی سامنا کهو بارود و ختی که خه تر نا که! خدا نیتمو هه موو موسولمانیک به سر بهرزی لی ره ها کا.

ده سه لاتی خدا له بوونه وه ردا

﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْغَيْبِ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ﴾ ﴿۱۵﴾ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿۱۶﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۱۷﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿۱۸﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا
 مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
 وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَبِهٍ أَنْظِرُوا
 إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

پاش نهوهی پهره وردگار له نایهته کانی پیښوودا تاکنو ته نیایی خوی
 راگه یاندو به بهلگه چه سپاندی، چو نیهتی پیغه مبرایهتی روون کرده وه
 هه بوونی روژی قیامتو روودا وه کانی را نواندن! ته مجار لیږدها گه پاموه بو
 ناراسته کردنی بری بهلگه له سمر هه بوونی خودای کردگارو کارسازو
 به دیهینر: که به کورتیو پوختی دهر باره ی دروستکردنو به دیهینانو
 گیانپیدانو مراندنو ته ندازه کردنی شته کانو نه خشمو شیوه ی هاتو چوی
 هه ساره و گه پوکه کانو ته ستیره و مانگو خورو گورانی شهوو روژ ده دوتن،
 نه وه تا له نایه تانه ی دواپی دا دهر باره ی بری له دیارده ی ده سلاتو توانای
 سمر سوپ هینرو حکمه تو لیزانی و کار دروستی پهره وردگار ده دویو
 ده فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى﴾ بیتگومان پهره وردگار ده نکه تو مو
 دانه ویله له ناو زویدا لیکن ده کاته وه چکمه ی پی ده کاو ده پروینی و سهر
 ده بیو نه شونما ده کاو دنیا ده کاته گولو گولزارو شهوزایی و شینا وهره!
 جوړه ها گزو گیاو رووه کتو دانه ویله و میوه و بهروبووم له هه مو رهنگو
 روخسارو تامو بۆتیک بهرهم دینی، به راستی تم دیار دانه گه وړه ترین
 بهلگن له سمر هه بوونی خودایه کی بالا دهستی کردگاری کارسازو خاوه ن
 حکمه تو تواناو دانا! نیمه ی تاده میزاد به وردی سهیریان ناکهینو له سمر
 دوو باره بوونه وه و سرباره بوونه وه پیمان ناشنا بووینو به لامانه وه شتیکی
 ناسابین نه گینا له حقیقه ته دا بهلگو ده لیلی ده سلاتو کارسازو
 پهره وردگارن، له لاپهره ی بوونه وه را تابلوی پر نه خشو نیگاری خودای
 کردگارن! نهی نه وه نیه یزدان بو خوی رسته ی ﴿فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى﴾

تەفسیر دەکاتەوه و دەفەرموی: ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ گژوگیاو دارو درهختی نەشو نەما کەری شیوە زیندوو لە دەنکە تۆم دانەوتلەیه‌کی ره‌قو تەقی نیمچه مردوو دەردی‌نی! لە ریگەیی ریک‌خستنی هۆکارو کارتی‌کراوه‌وه بەم شیوە دەنکە تۆم دانەوتلەکان لە ناو خاکا بچیندرین بە ئاو ئاو بدرێن و هەوا سازگار بێ کار سەردەگرێ و تۆم دەتەقی و سەوز دەبێ و وەبەر دی!

پەروەردگار کشتو کالی سەوزو دارو درهختی زیندوو لە مردوویەکی ره‌قو تەق دەردی‌نی! مەبەست بە زیندوو لێره‌دا غیذا وەرگرتن و نەشو نەما کردن، مەبەستیش بە مردوو شتی‌که که غیذ وەرەگرێ و نەشو نەما نەکا وەکوو گژو دەنکە تۆم هیلکە و تۆمی ئادەمیزادو ئاژەل! نەگەر بگوتری زانستی تازە دەری خستوو که هیلکە و تۆمی ئادەمیزادو ئاژەل گیانیان تێدایه! دەلێن: مەبەستمان گیانی‌که روواله‌تی و جەوجوولی ناسایی تێدایه! ئیستا بپێک تەفسیری زانستیانه‌ی تر بۆ ئەم نایه‌ته دەکەنو دەلێن: مەبەست بە دەرهینانی زیندوو لە مردوو ئەوه‌یه که زیندوو لە مردوو پێک دی ئەوه‌تا زیندوو بە خواردن نەشو نەما دەکا خواردە مەنیش مردوو و بێ گیانه!

﴿وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ هەروەها پەروەردگار دانەوتلەو دەنکە تۆمی ره‌قو تەقو بێ گیان لە گژو گیاو دارو درهختی نەشو نەماکەر دەردی‌نی، هەندیک دەلێن: مەبەست بە مردوو نیفرازاتی جەستەیه وەکوو: شیرو ئارەق و شتی تر که لە جەستەیی ئادەمی یا گیاندارێ تر دێته‌ ده‌ری! ﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ فَاَلَيْ تَتَذَكَّرُونَ؟﴾ بەدیه‌نەری ئەم شتانه ئەو کەسەیه که ئەو پەری دەسلەتو حیکمەت و لێزانی هەیه ئەویش پەروەردگاری تاکو تەنیا و بەلادەستو کار رەنگین و بێ هەمتایه! دەی ئیوه چۆن لە حق لادەدەنو روو دەکەنه بەتال؟ بە چ عەقڵیک لە تەک خودادا شتی تر بە خودا دەزانو دەپەرستن؟ چۆن شتی‌که دەکەنه هاربەش بۆ خودا که دەسلەتی هێچی نی‌یه؟ تەنانەت شتی وا دەپەرستن مردوو بێ گیانه!!

﴿فَالْيَاقُ الْأَصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا﴾ پەروەردگار بەدیه‌نەری رووناکاییه، ڕ‌پ بە تاریکایی دەدا و رووناکایی بەیانی دەردەکەوی دونه‌یا

رووناك دهبی و ناسۆ رهوشن دهبیتهوه و تاریکایی دهرهویتهوه، شهو به خۆی تاریکی را دهبی و روژ دیته شوینی، رووناکایی پرشنگی خۆی به جیهاندا پهخش دهکا.

لیره دا پهروهردگار دهسلاتو توانایی خۆی به سهر بوونهوهردا دیاری دهکا، نهوه را دهگهیهنی که دهسلاتی بهدیپینانی شتی دژ به یهکی ههیه، که فرموی: ﴿فَالِقُ الْإِصْبَاحِ﴾ دژهکشی هینایه پیشهوه و فرموی: ﴿وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا﴾ شهوی بهدی هیناوه بۆ نارامگرتن تییدا، که به تاریکایی خۆی جیهان دادهپۆشی و دنیا کشر مات دهبی و گیاندارهکان تییدا نارام دهگرنو ماندویان دهحهسیتهوه گفتو کۆی تیشرو نازاری نیشکردنی روژیان دهنیشیتهوه! وهکوو له شوینیکی تردا دهفرموی ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا﴾ النبا/٩-١١. له شهودا گیاندارای ماندوو به نیشی روژ دهحهسیتهوه و تییدا نارام دهگری، نارامگرتنه که نارامگرتنی جهستو نارامگرتنی بیرو نهندیشهو هۆشو دل و دهروونه! شهو کاتی نارامگرتنه چونکه زوربهی جهو جولای که له روژدا دهگری به شهو نهنجام نادری چونکه روژ رووناکهو دنیا رهوشنه، شهو تاریکهو جیهان داپۆشراوه زوربهی گیانداران له تادهمیزادو ناژهلو بالندهو خشۆکهکان واز له گهرانو کارکردن دیزو دهگهرینهوه بۆ مالو هیلانهو لانهی خۆیان، بۆ ههسانهوهو پشودان، که نهو ههسانهوه تهواو نابو نایهته جی بهبی نووستن، چونکه به خهو نهندامهکانی جهسته، ههستو بیرو هۆش نارام دهگرنو جهوجولای نیختیاریان دههستی! نهندامهکانی ناوهوی جهسته وکو دلۆ گورچیلهو جیهازی ههزو میشک تا نهندازهیهک هیواش دهنهوه؛ لیدانی دل کهم دهبیتهوه، ههناسهدان له سهرهخۆتر دهبی هاتووچۆی خوین له بۆرییهکانی خویندا کهمییک سستی تی دهکهوی به تایبهتی له سهرهتای نووستندا که ههست کردن لاواز دهبی تهناوت دهتوانین بلیین: نیمچه مردنیکي بهسهردا دی، جیهازی عهسهبی دهحهسیتهوه بۆ نهوهی ههموو نهندامهکان بهحهسیتهوه!

﴿وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا﴾ خۆرو مانگ دینو ده‌چن به نه‌ندازهو به
 حسابو به ژماره بۆ گه‌یشتن به ناکامی خویانو ته‌واوکردنی رپه‌وی دیاری
 کراو بۆیان، خۆرو مانگ هه‌لده‌سورپین بۆ نه‌نجام‌دانی به‌رژه‌وه‌ندی
 مه‌خلوقات، هه‌لاتنو ناوا بوونیانو نه‌و گۆرپانکارییه‌ی رووده‌دا له‌ گواستنه‌وه‌و
 دیمه‌نیان هه‌موو به‌ حسابو دیاری کراوه‌و نه‌خشه‌ی داپژراوه‌و نه‌وان
 نه‌نجامی ده‌دن، بۆ هه‌ر یه‌که‌یان قۆناعی دیاری کراو رپه‌وی تاییه‌تیو
 شوینی هه‌لاتنو ناوا بوونی خۆی هه‌یه، له‌ چوار وهرزی سالدایه‌ گۆره‌ی
 گۆرانی شه‌وو رۆژ گۆرپانکاری به‌سه‌ر کاریگه‌رییان له‌ زه‌وی‌دا دی، به‌لام
 هه‌مووی به‌ گۆره‌ی نه‌ندازه‌و حسابی بۆ دیاری کراو وه‌کوو له‌ شوینیکی
 تر‌دا ده‌نرموئ: ﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ﴾ الرحمن/٥. یان
 ده‌نرموئ: ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرُ نُورًا وَقَدَرْنَا
 مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَّتِ السِّنِّينَ وَالْحِسَابُ﴾ یونس/٥.

په‌روه‌ر‌دگار له‌م نایه‌ته‌دا سێ نیشانه‌ی ناسمانی دیاری کردن:

١- در‌دانی تاریکایی شه‌وو ده‌رکه‌وتنی ناسۆی به‌یانی، په‌خش بوونه‌وی
 روناکایی به‌سه‌ر زه‌وی‌دا که‌ جوانی و رازاوه‌یی به‌ وجود ده‌به‌خشی.

٢- دروست کردنی شه‌و بۆ هه‌سانه‌وه‌ی جه‌سته‌و بیرو هۆش.

٣- دروست کردنی خۆرو مانگ بۆ زانینی میژوو سالدو وهرزو کات....
 ناشکرایه‌ ناده‌میزاد چه‌ند پتویستی به‌ زانینی کات هه‌یه بۆ زانینی کاتی
 خودا په‌رستیو مامه‌له‌ کردنو میژووی روودایان.

زانایانی ناسمان شوناسی کۆکن له‌سه‌ر شه‌و که‌ زه‌وی دوو جۆر
 سوپانه‌وه‌ی هه‌یه، سوپانه‌وه‌یه‌کی به‌ ده‌وری خۆی به‌ بیسته‌و چوار کات ژمیڤ
 نه‌نجامی ده‌داو شه‌وو رۆژ له‌ نه‌نجامی شه‌م سوپانه‌وه‌دا په‌یدا ده‌بن.
 سوپانه‌وه‌یه‌کی تری هه‌یه به‌ ده‌وری خۆردا له‌ ماوه‌ی سالتیک دا نه‌نجامی
 ده‌دا به‌مه‌ش چوار وهرزه‌ په‌یدا ده‌بن.

﴿ذلک﴾ نه‌و ده‌ستکردو به‌دییه‌نانه، نه‌و کار دروستیو کرده‌وه به‌رزانه،
 نه‌و ریکتو پیکو و هاتوو چۆو هه‌لسوپانه، نه‌و گۆرپانکاری مردنو ژبانه

﴿تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ تهندازه دارکردنو نهخشه کیشانی پهروه ردگاری بالا دهستو زاناو کار سازه، که به دهسلاتی بالاو زانستی فراوانو ره هاو توانای له بن نه هاتوو حیکه متو لیژانی خوی بوونه وری به دی هیئاوه و لیکی داوه و هلی ده سوورپنی، هیچی بیهووده دروست نه کردووه، نهوه ملیونه ها ساله نهوه هموو هه ساره و نه ستیره کاکه شانه، مانگوو خورو زهوی نهوه هموو قهباره زه به للاحانهی که همر خودا ده زانی چهندنو چهند زلن! دینو ده چنو هه لده سوورپن، بهو تهندازهی بویان دانراوه به گویرهی نهوه نهخشه ی بویان کیشراوه پاشو پیش ناکه نو ناتل نابنو له ریگهی خویان لانه نو لیکی ناخشینو ده عم ناکه نو به ترینو گازیان لی نابریو بورغویان ناسوین، همر یه که یان له تهوهری خوی دا ترکی خوی نه نجام ده دا وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾.

نه مجار پهروه ردگار نیشانه یه کی تری تاکو ته نیاییو بالا دهستی خوی له نیشانه کانی عالمی بالادهس ده کاو له ته کیا سوودو قازانجه که شی دهست نیشان ده کاو ده فرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ پهروه ردگار خودایه کی وه هایه نه ستیره پرشنگداره کانی بو نیوه کردووه به نیشانه، بو نهوهی له ناو تاریکایی وشکانی و ده ریادا ریگهویانی خوتان بدوزنهوه، جا نهوه تاریکایی یه تاریکایی ناشکرا بی وه کوو تاریکایی شهو یان تاریکایی سرگگردانی و ویل بوونی ناو بیابانو ده ریا گهوره کان بی!

هه لبه ته مبهست به نه ستیره پرشنگداره کان لیړه دا جگه له مانگوو خوره، چونکه به روالهت نه ستیره نیشانه ی شاره زاییو ری ده رکردنن، عمر به کان له سرده می خیله کی و کونیاندا به هه لپه اتنی نه ستیره کاتیان دیاری ده کرد، چاودیری نهوه نه ستیرانه یان ده کرد که له شوین هه لاتو شوین ناو ابوونی مانگدا هه لده اتنو ناوا ده بوون، له قوناغه کانی مانگ ریړه ویان ده کردو هاتوو چویان بوو، شاره زا بوونیان به نه ستیره به دوو شیوه بوو:

۱- زانینی کات له شهوداو زانینی وهرزی سال.

۲- زانینی ریگهی هاتو وچو له وشکانی و ده ریادا.

به پوختى پمروه دگار دواى باسكردنى برې لهو نيعمه تانهى كه به هوى مانگو خوره به نيمه ده گمنو نهودوانه به قباره گوره دينه بهرچاومان، نه مجار برې فضلو گهوره يى خويمان ياد ده خاتوه بهوى كه نهو نه ستيړه پرشنگدارانهى بؤ رام كرووين كه نه مان له پيش چاوى نيمه به بچووك ديارى ده دن. بيگومان له م چهرخه نيمه دا دووربينو ناميړى چاوديري (مرصدى) وا هديه دوورى نهو نه ستيړانه هنديك نريك ده كاتوه پرشنگو روناكايى يان مه زنده ده كا، زانيارى به كى باش وه دست كه وتوه ده رياره ي خيراى هاتوچويانو دووربيان له نيمو قباره و زبه للاحى يانو نهو شتانهى لييان پيك هاتوونو، گه لى زانستى تر ده رياره يان كه لهو پيش نه زاندره بووا ناشكرايه نه مړو زانايانى ناسمانناسى (علماء الفلك) بويان روون بوتهوه كه ژماره ي نه ستيړه كان ده يان مليون نه ستيړه ي گوره و بچووكو به لكو زياتر ش.

١١٧. ليره دا به پويستى ده زانم بريك له كتيبى پوختهى نايينى نيسلام ج ١١٥/١ -
 راگويزى تيره بكم كه ده لى: ليرانه دا پرسياريك ديتنه پيشهوه، پرسياره كه ش نهويه نيا نه م كونه چنده و چنمو چيه؟! لهو لامدا ده ليين زانايانى ناسمانناسى ده ليين: زوى بريتيه له به شيك له به شكانى كومه لى خويزى (المجموعة الشمسية) كومه لى خويز به شيكن له به شكانى شاره نه ستيړه كانى بوشايى فراوان. زياد له مانه ش چند نيازكو نه ستيړه ي ناگراوى كلكدارو مانگى تر هن.
 ده كموابو ژماره ي نهو نه ستيړانهى كه له م جهري خو ماندا هرو سمر به كومه لى خوړنو پيان ده گوتري كاكي شان (رب القبانة) چندن؟! لهو لامدا ده ليين: نه گمر به چاوى ناسايى عادهى سيريان بكهين ده بينين ژماره ي تيكراى نه م نه ستيړانهى كه له دوو نيوه كوره ي باشوورو باكوړدا ده بينرين له شش هزار نه ستيړه تپه ي ناكه، به لام نه گمر به ناميړى دووربينو پيشكهوتو سيريان بكهين ژماره يان ژور زياتر ده ي! زاناي ناسمانناس (كابتين) ده لى: ژماره يان به (٤٠٠٠٠) مليون دادهنرى. ماموستا (شايلى) كه زانايه كى فله كى دووربينى زانكوى (هارشمرد) ده لى: ژماره يان ده گاته (١٠٠٠٠٠) مليون نه ستيړه، ژماره ي م جهري كانيش ده گاته (١٠٠) مليون م جهري، هر م جهريه كيش چند مليون نه ستيړه ي هه لگيرساوو ته فسيړى دهوان

ئاگراوی تیدايد. دهی باشه قهباره‌ی نهم ئه‌ستیرانه ده‌بی له‌بهرامبهر قهباره‌ی خۆردا چهند بی؟!

له‌ وه‌لامدا ده‌گوتری: خۆر بۆ خۆی ئه‌ستیره‌یه‌که‌ وه‌کوو ئهو ئه‌ستیرانه‌ی که‌به‌ئاسمانه‌وه‌ ده‌بهرتین، وه‌لی که‌ به‌گه‌وره‌تر له‌وانی تر دیته‌ به‌رچاومان له‌بهرته‌وه‌یه‌ گنه‌ له‌ئیمه‌وه‌ نزیک‌تره‌ ده‌نا خۆی ئه‌ستیره‌یه‌کی مام ناوه‌ندی‌یه‌، به‌چو‌کترین ئه‌ستیره‌یه‌ک که‌ تا ئیستا دۆزرا‌بیتمه‌وه‌ ئه‌ستیره‌ی (فان ماتن)ه‌، که‌ رنگ بی که‌می له‌ گۆی زه‌وی گه‌وره‌تر بی له‌گه‌ل ئه‌وه‌یشا ملیۆنی ئه‌ستیره‌ی ئاوا له‌ناو قه‌باره‌ی گۆی خۆردا به‌هاسانی جی‌ی ده‌بیتمه‌وه‌. بگه‌ پتیش، له‌لایه‌کی تریشمه‌وه‌ ئه‌ستیره‌ی (منکب الجوزاء) ئه‌وه‌نده‌ گه‌وره‌و زه‌به‌للایه‌ جیگای ملیۆنه‌ها ئه‌ستیره‌ی وه‌کوو خۆی تیدا ده‌بیتمه‌وه‌، ده‌ی باشه‌ نهم ئه‌ستیرانه‌ چهند له‌ئیمه‌وه‌ دوورن؟! له‌وه‌لامدا ده‌لێین کۆمه‌له‌ی خۆر، که‌ زویش له‌وانه‌، ئه‌وه‌نده‌ له‌ ئه‌ستیره‌کانی تره‌وه‌ دوورن ده‌توانی به‌ گۆشه‌گیریک‌ی ته‌واو حسیب بکری له‌فه‌زادا چونکه‌ دووری خۆر له‌ئیمه‌وه‌ که‌متر له‌ (٩٣ ملیۆن میله‌)، واته‌ زیاتر له‌ چوار سه‌د جار به‌قه‌ی دووری مانگ له‌ئیمه‌وه‌ دوورتره‌، خۆ کاتی که‌ بمانه‌وی رێ‌ی دووری ئه‌ستیره‌کانی بزانی هه‌زار ملیۆنیش به‌ش ئاکاوا باس ئاکری به‌لکو پێویسته‌ ئهو کاته‌ قسه‌ له‌ ملیۆن ملیۆن بکه‌ین، بۆیه‌ زانیانی ئاسمانناس هاتوون خیرایی رووناکییان کردوه‌ به‌ ئامیری روونکردنه‌وه‌و زانیانی ئهندازه‌ی دووری ئیوان ئه‌ستیره‌کان، واشیان ته‌خمین کردوه‌ که‌ خیرایی و تیژۆی رووناکی له‌ چرکه‌یه‌کدا (١٨٦٠٠٠) میله‌، دوورترین ئه‌ستیره‌ی گه‌رۆک که‌ناوی پلوتۆیه‌و سه‌ر به‌ کۆمه‌له‌ی خۆره‌ رووناکی ئه‌ومان به‌ چوار پینچ سه‌عات ده‌گاتی له‌کاتی که‌ گه‌یشتنی رووناکی له‌نزیک‌ترین ئه‌ستیره‌وه‌ چوار پینچ سال ده‌خایه‌نی.

پیشکمو‌تو‌ترین ئامیری دووربین وینه‌گرتن تا ئه‌مه‌رۆ هه‌ر ده‌توانی ئهو ئه‌ستیرانه‌ بپینی که‌ دوو هه‌زار ملیۆن سالی رووناکی له‌ ئیمه‌وه‌ دوورن. ئه‌وه‌ش زانراوه‌ که‌ کۆمه‌له‌ ئه‌ستیره‌ی سه‌ر به‌ خۆر به‌هێواشی به‌ده‌وری ته‌مه‌ره‌ (میحوهری)خۆی‌اندا ده‌سپێنه‌وه‌، هه‌روه‌ها کۆمه‌له‌ ئه‌ستیره‌ی تریش هه‌مان سوپانه‌وه‌و جولا‌نه‌ویان هه‌یه‌. که‌وابوو هه‌بوونی نهم هه‌موو باوینه‌ ئه‌ستیره‌یه‌و دابه‌شکردنیان به‌و شیوه‌ ریک‌و پیک‌و هه‌لسو‌پانو هاتووجۆیان به‌گۆیه‌ی نیه‌لامو یاسایه‌کی دیاریکراوی وا که‌ به‌هیچ جۆریک لیک نه‌خشینه‌و ده‌عم نه‌که‌نو به‌ری ریکا به‌یه‌که‌ری نه‌گرن تا ئه‌مانه‌ هه‌مووی گه‌وره‌ترین به‌لگه‌ن له‌سه‌ر هه‌بوونی خایه‌کی خاوه‌ن ده‌سلاتی بی‌هاوبه‌شو بی‌هاوتا که‌

به‌لام تا ئیستا زانیان نه‌یا نتوانیوه دووری جگه له چه‌ند نه‌ستی‌یه‌ک زیاتر بزائن، چونکه نه‌وانی تر له‌بهر زۆر دووریان له ئیمه چ زانیاریه‌ک له باره‌یان‌ه‌وه ده‌ست نه‌که‌وتوه، هه‌رچه‌نده ئیستا رۆژانه دووریانی پیشکه‌وتوو ترو نامیری دوورین تر په‌یدا ده‌کړن، به‌لام زانیاری ناده‌میزاد زانیاری‌یه‌کی نه‌ندازه‌دارو سنوورداره فراوانی که‌ونو کائینات خودا نه‌بی که‌س نازانی چه‌نده وچونه! به‌لام وه‌کوو ده‌ئین: (مشتیک نمونه‌ی خه‌رواریکه) تیروانین له مانگو خۆرو نه‌و نه‌ستی‌زانه‌ی له ئیمه دیارن بیرکردنه‌وه وردبوونه‌وه لیان، ده‌بنه نیشانه‌و به‌لگه له‌سه‌ر هه‌بوونی خودایه‌کی کردگارو به‌دییه‌ینه‌رو کارساز، بۆیه په‌روه‌ردگار کوتایی نایه‌ته‌که‌ی به‌وه هینا که فەرمووی: ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ مه‌به‌ست به نایه‌ته‌کان لی‌ره‌دا یان نایاتی قورناتی پیروژه، یان مه‌به‌ست به نایات نیشانه‌و دیارده‌کانی بوونه‌وه‌ره...

١- جا له‌سه‌ر مه‌به‌ستی په‌که‌م مانای نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی: که نه‌م نایه‌ته‌وه هه‌ر نایه‌تیکی تر له نایه‌ته‌کانی قورنان که ناده‌میزاد هه‌لده‌ئین بۆ تیغ‌کړینو لی وردبوونه‌وه له بوونه‌وه‌ره هه‌موویان دانایی و کارسازیی و ده‌ست ره‌نگینی خودا ده‌نوین، ناده‌میزاد به‌م تیغ‌کړینو لی‌کۆلینه‌وه‌یه زانستی بۆ زیاد ده‌بی. ٢- له‌سه‌ر مه‌به‌ستی دوهم، واته: نه‌و نیشانه‌و به‌لگانه‌ی که بالا ده‌ستی و زانستی فراوان و تواناو ده‌سه‌لاتی ره‌هاو لی‌زانی په‌روه‌ردگار ده‌چه‌سپینن، که‌سیک ده‌توانی نه‌و به‌لگانه له تیروانینی بوونه‌وه‌رو عاله‌می به‌رزایی ده‌ریینی و بیانده‌ژێته‌وه که خاوه‌ن زانست و هه‌ست و هۆشی ته‌واو بی و په‌ند و عیبه‌رت و هه‌رگرتی، نه‌ک هه‌ر به‌وه‌نده وازیینی بلی به‌خوا نه‌وه شتیکی سه‌رسوپه‌ینه‌رو ناوازه‌یه.

که‌واته نه‌و نه‌ستی‌زانه چۆن له تاریکایی و وشکانی و ده‌ریادا ریگیان پی ده‌دۆزێته‌وه به‌و جسۆره‌ش ریگیان پی ده‌دۆزێته‌وه بۆ لای خوداو

هیچ به‌لگه‌یه‌کی تر نایکاتی هه‌ر بۆیه‌شه قورنان ده‌فرمووی: ﴿فَلَا أَقْسَمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ وَإِنَّ لِقَسَمٍ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٍ﴾ الواقعة/٧٥.

تاریکایی دلّو ده روونو ژیریان پیّ ده پره ویتسه وه، ده بنه هؤی رزگار یوون له گومرایی و گیتراوی سهر لیتیکچوونی بیرو باوه پ...

دوا به دوا ی باسکردنی بری نیشانه ی ده سلاتو خویه تی خوی له زهوی ناسماندا بری نیشانه ی خودایه تی خوی له خودی خۆماندا بۆ باس ده کاو ده فرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ پهره ردگار خودایه کی وایه: ئیوه ی له یه ک نفیس دروست کردوه که ناده میزادی یه که مه به بابو ناده م مه شهووره له ریگی زاوو زیوه ئیوه ی لی که وتوته وه!

له که وتنه وه ی نمو هه موو ناده میزاده له تاقه که سیّک به لگی به هیزو ناشکرا هه ن له سهر ده سلاتو زانستو دانایی و تاکو ته نهایی خودا، وه بیر خستنه وه ی نهم راستی به ناماژهی نمو ی تیدایه: که پیویسته هه میسه ناده میزاد سوپاسگوزاری نیعمه ته جوړا و جوړه کانی پهره ردگاری و شاره زایی کردنیشمانه بۆ یه کترناسینو هاریکاری کردنی یه کتری له سهر چاکه و چاکه خوازی، بۆ نه وه ی نهم جوداوازی رهنگو زمانو نه ته وه و هؤزو به ره بابو خیزانانه بینه هؤکاری خوشه ویستی و یه کترناسینو یارمه تیدانی یه کتری، نه ک بینه هؤی دوژمنایه تی و به ره کانی و دژایه تی کردنی یه کتری!

﴿فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ واته: بۆ ئیوه هه یه شوینی مانه وه له مندا لداندا که به نوظفیی ده خرینه نه وتوه، ههروه ها شوینی مانه وه ی کاتی که له پشتی باوکتاندا بۆ ماوه یه کی کاتی ده میننه وه. یان (مستقر) واته: مانه وه تان له سهر زهوی (مستودع) واته: مانه وه ی کاتی له ژیر زهوی داو له گوړدا. یان به پیچه وانوه (مستقر) واته شوینی مانه وه تان له پشتی باوکتاندا، (مستودع) واته: شوینی کاتی مانه وه تان له منا لدانی دایکتاندا بۆیه پشتی پیاو کراوه به شوینی مانه وه ی توّم مندا لدان کراوه به شوینی به نه مانه تو کاتی دانراوی توّم، چونکه توّم له پشتی پیاودا پهیدا ده بی و به

شوینی قمرارو مانه وهی حلب ده کری، به لام مندا لدان وه کوو زهر قیکی کاتی وه کوو شوینیکی کاتی تهو نوظفه یه تییدا داده نری^۹.

تفسیریکی تر له نهبو موسلیمی نیصفه هانی ریوایت کراوه ده لی: (مستقر) واته: نیرینه، (مستودع) واته: میینه، بویه بۆ نیرینه وشه ی (مستقر)ی به کارهیناوه چونکه تۆم (نوظفه) له پشتی پیاودا دروست ده ی. له شوینی میینه وشه ی (مستودع)ی به کارهینا چونکه مندا لدان وه کوو زهر قیک وایه تهو تۆمه ی بۆ ماوه یه کی کاتی تی ده کری، نهم دیره شیعره عمره بییه یان کردوه به شاید بۆ نهم مانایه که ده لی:

وَإِنَّمَا أَهْمَاتُ النَّاسِ أَوْعِيَةٌ مُسْتَوْدَعَاتٌ وَلِلْآبَاءِ أَهْنَاءُ

یان ده گوتری: مه به ست به (مستقر) مندا لدان دایکه مه به ست به (مستودع) گوره!! ده توانین وشه ی (مستقر، مستودع) به شیوه ی نیسمی فاعیل بخوینینه وهو بیکه ین به موبته دا بۆ خه به ریکی قرتاو، بلیین ﴿فَمِنْكُمْ مُسْتَقَرٌّ﴾ واته هه تانه له جیهان دا جیگیر ده بیو ته مه نی درتۆ به سمر ده با، (ومنکم مستودع) هی واشتان هیه مانه وهی له جیهان دا زۆر نابی مردن به ساوایی یان به گه نجی هه لی ده پروکینی: ته نانه ت نه گهر به شیوه ی نیسمی (فاعل) یش نه یان خوینینه وه نهم مانایه یان بۆ ده گونجی:

خواه نی مه نار ده فمرمو ی دوا مانا که به دلما دی بۆ مانای (مستقر) نه وه یه: که مانای گیان بی (مستودع) یش به مانا جه سه بی!، ماموستا مه لا عه بدولکهریمی موده ریس ده فمرمو ی: (فمستقر و مستودع) ..... له پاش نه وهی که پهره تان سه ندو زۆر بوونو چه ند لقتان لی پهیدا بوو و بلاو بوونه وه به جیهان دا بازه شوینیکتان کرد به جیگهی مانه وه نارامگرتن، واته کردنتان به شارو دیهاتو نارامتان گرت تیایانا له بهر نه وه که له گهل ژیوار تانا ری نه کهوت و یازی شوینیشتان کرد به شوینی نه مانه تی وه چهن کاتو

^۹ تفسیر الراعی ج ۲/۲۰۱.

^۱ تفسیر المنار ج ۷/۶۴۰.

نایه ته کانی پیشوو بری هه لوئستی موشریکه کانی مه ککهی ده ست نیشان کرد، لیره ش بهولاره نایه ته کان بهرد وامن له سهر ناشکرا کردنی هه لوئستی جوړاو جوړیان که بریتی به له سهر ره قی و دژ به حق وه ستازو گومان خستنه سهر نیسلامو بهرام بهری کردنی، به تاییده تی شوبهو گومانه کانیان ناراسته ی نیگا و پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ده کرد ﷺ نهوان نینکاری سی بنه مای سهره کی نایینیان ده کرد که بریتی بیون له: برپا به تا کو ته نهایی خوداو زیندو بیونموه ی دوا ی مردنو پیغه مبهرایه تی حه زره تی (محمد) ﷺ.

جا وه کوو که له بی ده گیریتوه: ده لی: موشریکه کانی مه ککه وتیان: نه ی (محمد)! سوئند به خوا نیمه نیمان ت پی ناهینین هتا له خوداو به پراو یکمان بز نه نهینی چوار فریشته ی له گه لدا بن له پیش چاوی خو مان شاید ی بدن که نمو به پراوه له لایمن خوداو هاتوو و تویش فرو ستاده و ره وانه کراوی خودای، نیت پروردگار نه نایه ته ی ناره خواری که ده فرموی: ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾. نه گهر بهمانند ایه به سهر تو پراو یک له کاغزدا بز خو مان ده ستیان لی بدایه، کافره بی پروا کان ده یان گوت: نه مه جگه له سیحرو جادو هیچی تر نیه.

له نایه ته دا پروردگار هو ی به وانه کردنی کافره کانو نیمان نه هینانیان دیاری ده کا، نمو رون ده کاته وه: که نه وانه بیانوی سیرو سه مبه دیننه پیشموه، داوا ده که من پراو یکی له کاغز نو سراودا بنیرینه خواری، چوار فریشته شی له گه لدا بنو شاید ی بدن له سهر نموه ی که له لایمن خوداو به یو پشتگیری راستی پیغه مبهرایه تی پیغه مبه بکه ن! نه مجار هر تیمان ناهینن، چونکه به راستی رویان وه رگیراوه، به لگو ده لیل کاریان تی نا که ن، ته نانه ت نه گهر داواکاری به کانی شیان جی به جی بکرین بیانوی تردیننه پیشموه.

بیگومان: هو ی سهره کی به درو خستنه وایان بز نایینی حقو راست روو وه رگیرانیانه له نایه ته کانی خوداو داخستنی هه موو به نجره و دیده وانی و رد بوونه و تی فکرینه، له کار خستنی هه موو هیزو توانایه کی تیگه یشترو تی فکرینه، ته نانه ت نه گهر نیمه نه ی (محمد)! کتیبی کی نو سراو له کاغزدا

چه کمره ده کاو ده ژیتته وه سوز ده بیته وه، جوړه ها گژوگیاو رووه کی جیا جیا له رهنگو روخسارو تامو بۆنو گه لی تاییه تمه ندی تردا له زهوی ده ردینی؛ له کاتیکدا به یه ک ناو ناو ده درینو له یه ک ناخ ده روین، وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿يُسْقَى بِمَاءٍ وَاجِدٍ وَنُفِضَ لُبُغْضَهَا عَلَى بَعْضِ فِي الْأُكُلِ﴾ (الرعد/٤). یان ده فرموی: ﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ﴾ (الانبیاء/٣٠). نه مه که ناو هوی رووانو سوز بوونه، شتیکی ناشکرایه وه هموو کهس ده یزانی، به لام له راستی دا کاریگری ناو گه لی له وه گرنگترو گه ورتره، چونکه تیوری زانستی و رای زانایان وایه: که زهوی له سمره تادا پارچه ناگریکی گپردار بووه، له پاشان سارد بوته وه بووته وشکانی یه کی کاکي به کاکي، دوايي به هوی بارانو چهند شتیکی تره وه سمر زهوی خو لیکي ندرمی لی پهیدا بوو نه مجار ناو بوو به یه کیچک له وه هوکاره سمره کی یانه کی که هیزی رواندنو نه شو نمای تیا پهیدا بوو، نه وهش به هوی چه خماخه ی هه ورته بریسکه وه که ماده یه کی وه کوو نایتر و جینی له گهل بارانه که دا ده بارینیته سمره و ی به بی نه و ماده یه خو ل هیچی تیدا ناروی؛ نه و ماده یه نیستا پی ده گوتری (سماد)..

جا ﴿فَاخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ به هوی نه و بارانه وه کشتو کالو دارستانی سهوزمان وه ده رهیناوه، ساقو پهلو پویو تهرزه و توله مان لی پهیدا کردوون، نه مجار نه و گژوگیاو دارو دره ختانه بمر و بووم ده گرنو پی ده گن ﴿لَخُرُجٌ مِنْهُ حَبًّا مِثْرًا كَبًّا﴾ دانه و نله ی به مل یه کاجوو چین له سمر چینیان لی ده ردینین، ﴿وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ ده ردینین له دارخورمی له پرژو چلو پویه سمری هیشووه خورما که شوپوونه وه، که سی بیهوی ده سستی پییان ده گاو ده توانی بیان چنی، ﴿وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ هه ورته ها له و سهوزایی به، رهزو باغی تری پیک دینین هه ورته ها باغی زهیتوونو باغی هه نار ریک ده خهین که له رهنگو شکل دا لیک نریکن به لام له بمر و بووم دا زور لیک جیاوازن؛ هدیانه بمره کی شیرینه، هدی مزه، هدی تاله، هدی تامه کی ترشه، هدی تامیکی تری هدی،

رهنگی بهروبوومهکش جیاوازوجؤراو جؤره، رهنګاو رهنګو همه چهشنهیه! ﴿انْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ﴾ به چاونکی ورد بینیهوه سهیری بهروبوومی نهو باغانه بکمن، له دانموئلوه بهری گژوگیاو بیستانو باغی جؤراوجؤری پروانن، چؤن سمر دهردینسوی پی دهګاو کامل دهبی!! چؤن له وشکی بهوه تهر دهیتسهوه پې دهبی له ناوو خیرو بهره کهتو جؤره ها فیتامینات!! ههموو بهرو بوومو میوه یهک تامی خوی هدیسه بؤنو قهباره وشپوه وروخسارو رهنګی خوی هدیسه، بهراوردیک له نیوان میوه کانداه بکه، بیر له تواناو دهسلاتی خودای کردگار بکهروهه، سهیر بکهو پروانه نهو درهخته چؤن له کاتی زستاندا ره شو روتو وشکو برینگه، چؤن له بههاردا چرؤ دهګاو دهژیتسهوه بهو گه لا تهر تازه یه خوی دهرانیتسهوه پوشتهو بهرداخ دهنوینی؛ هدریه کهی رهنګو تامو بؤنو بهرامیکی له خو گرتوه وه کویو له نایهتیکی تردا دهرموئی: ﴿وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَزَيْتُونٍ وَنَخِيلٍ صِنَوَانٌ وَغَيْرُ صِنَوَانٍ، يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِضِلُ بَعْضَهَا عَلَى الْآخَرِ﴾ (الرعد/ ٤٤). ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بیګومان لهو شتانهی که فرمانمان پی کردن تییان بفکرن چهند نیشانمو بهلگهی جؤراوجؤر همن، له سمر دهسلاتو توانای بهدیتهنره کهیان رهحمو بهزهییو حکمهتی نهو زاته ده چه سپینن، موسولمانانی خاوهن پروا به خوداو شوینکمو توانی پیغه مبهرانی سوود لهو تیفکرینو ورد بوونهویه دهیینزو تیمانیان پی بههیز دهبیو دلیان نارام دهگری.

تیبینی نهوه دهگری بهروهردگار له نایهته کهدا چوار جؤر درهختهی باس کردن دار خورما، دار میو، دار زهیتون، دار همنار! گژوگیاو رووه کتو دانموئلوه خلهی پیش درهخته کان خست، چونکه بهروبوومی رووه کتو دانموئلوه بڑوه بهروبوومی درهخته کان میوهیه، ناشکراشه بڑو له میوه گرنګتره، دار خورماشی پیش درهخته کانی دی خست، چونکه خورما خواره دهمنیه کی گرنګی عمره بهکان بوو، بویهش له دواي خورما باسی تریی

کرد چونکه باشرین جۆری میوه‌یه همر به ده‌رکه‌وتنی سوودی لی ده‌بینری
به‌برسیله‌یی و به‌ترییی پاشان ده‌کری به‌دو‌شاو به‌سرکه!

هاوه‌ل دانان بو‌خودا، دانانی کچو کوپو خیزان بو‌خودا

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ

عِلْمٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٠٠﴾ بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ

شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ

فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾ لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ

الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

پاش نه‌وی پمروه‌ردگار پینج به‌لگهی له‌سمر خودایه‌تی خوی هینایه‌وه
که‌مالی توانا و ده‌سلاتو ره‌حمه‌تی بی‌پایانی خوی چه‌سپاند؛ نه‌مجار دیته
سمر باسی نه‌وی که‌هه‌ندی ناده‌میزادی نه‌قام هه‌ن نه‌جنده ده‌که‌ن به
هاویه‌شی خودا، یان وه‌چه‌و نه‌وی بو‌داده‌تاشنو کوپو کچی بو‌به‌په‌وا
ده‌زانن، فمرموی: ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ﴾ نه‌و هاویه‌شپه‌یدا‌که‌رانه
هاوه‌لیان بو‌خودا داناوه له‌نه‌جنده، فمرمانبه‌رداریان ده‌کردن له‌و شتانه که
فمرمانیان پی‌ده‌کردن. لی‌ره‌دا مبه‌ست به‌جنۆکه‌فریشته‌یه، چونکه‌نه‌وان
هه‌یان‌بوو فریشته‌یان ده‌پهرستن.

نهم ته‌فسیره له‌قته‌اده‌و سوودی‌یه‌وه ریوایه‌ت کراوه! حه‌سه‌نی به‌صری
ده‌لی: مبه‌ست به‌جنۆکه‌لی‌ره‌دا شه‌یاتینن! چونکه‌عه‌ره‌به‌کان طاعه‌تی
شه‌یاتینه‌کانیان ده‌کرد له‌تاوانو شه‌ریک بو‌خودا دانان، بریک ده‌لین
مبه‌ست به‌جنۆکه‌شه‌یتانه بریک گه‌لو نه‌ته‌وه به‌خودای شه‌ریان داناوه،
وه‌کوو ناگر په‌رسته‌کان که‌ده‌لین: یه‌زدان خودای خیر و رووناکی‌یه، شه‌یتانیش

خودای شهرو تاریکیه!

سهره! نمو موشریکانهی جنۆکهیان کردوون به هاویهشی خوداو به قسهی
 نهوان بتهکانیان دهپرستن ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ وهلحال پمروهردگار نهوانیشو
 بتهکانیانیشی دروست کردوون غهیری نهوانهشی بهدی هیئاوه! همریهزدان
 بهدییهینهروه کس رایهی ناکهوی بیته هاویهشی، دهی چۆن دروست کراو
 دهبنه شهریکو هاوهل؟؟ چۆن لهگهل خودادا شتی تر دهپرستن؟! وهکوو
 حمزرهتی ابراهیم به قوممهکی فرمموو: ﴿أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْجِتُونَ وَاللَّهُ
 خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ الصافات/٩٥-٩٦. به پوختی پمروهردگار تهنها
 خۆی خودایهوه همر نمو بهدییهینهروه خالقه. بۆیه پیوسته تهنها نمو زاته پاکه
 پیروژه بپهرستریو کس نهکری به هاوهلو هاوشانی.

﴿وَاخْرُقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ لهبهر نهزانیو نهقامی، لهبهر
 نهحمهقیو گهژهیهی نمو موشریکانه هاتوون کوپو کچیان بۆ خودا داناوه به
 بی نهوه بزائن چی دهلین، نازائن لهسهر حهقن یان ههلن، بهلکو وتهیهکه
 کویرانهو نهزاناوه له دههمیان دهردهچی بهبی نهوهی لی ورد بینهوهو تی
 بفکرن فری دهدهن وشهی (بغیر علم) تهئکید ی مانای (وخرقوا) دهکاتهوه،
 موشریکه عمره بهکان دهیان گوت فریشته کچی خودان، جولهکه دهیان گوت
 عوزهیر کوپو خودایه، نهصرانییهکان دهیانگوت عیسا کوپو خودایه
 ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ﴾ پاکو بی عهیبو خهوشه خودا دووره لهو
 شتانهی پییهوه دهلین: نه هاوهلی ههیه، نه کوپو نهکچی ههیه! نمو بۆ خۆی
 بهدییهینهروی ههموو شتیکهوه ههلسوپینهروی بوونهوهروه هاو وینهی نییهو
 کهسی لی ناچیو له کس ناچی!

پمروهردگار ﴿بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بهدییهینهروه نهندازیاری
 ناسمانهکانو زهوییه، دروستی کردوون بهبی نهوهی له وهپیش وینهیان
 ههبووی، ﴿أَنْتَ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ؟ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةً﴾ چۆن خودا مندالی
 ههیه؟ بهج عهقلو هۆشیکه نهوانه مندالو نهوه بۆ خودا دادهنن؟؟ خۆ
 پمروهردگار خیزانی نییهو ناشی خیزانی ههبی، مندالی ناسایی که دهبی له

ناکامی به یه‌ک‌گه‌یشتنی ژنو می‌رد پیدای ده‌بی؛ ده‌بی نیرو می‌یه‌که له یه‌ک
 ره‌گه‌ز بنزوله یه‌ک بچن! ده‌ی خو خودا که‌سی لی ناچی‌وله که‌س ناچی، له
 هیچ ره‌گه‌زیک نیه له‌گه‌ل هیچ مه‌خلوقتیکی‌دا مونسه‌به‌تی هاوشانی‌و
 لیک‌چوونی نی‌یه، چونکه خودا دروست کارو به‌دیهنمری هم‌وو شتی‌که، نه
 خیزانی هیه نه مندالی هیه! ذاتی پاکی جوانکارو ده‌ست ره‌نگینی
 کائیناته، له ناسمانو زه‌وی‌دا خولقینمری وه‌چو نه‌ویه له ریگه‌ی زاو زئی
 نیوان نیرو میوه!! ﴿وَوَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ هم‌وو شتیکی دروست کردووه به
 دروست کردن! نه‌ک لی بووه لی‌ی که‌وتوته‌وه، نه‌ی پیغه‌مبهر! پییان بلی؛
 نه‌وه‌ی که‌ تیوه به‌ کو‌رو کچی خودایان ده‌زانن نه‌وانه دروست کراوی خودان
 نه‌ک مندالی بن.

﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ پدروهر‌دگار زانایه به هم‌وو شتی‌ک،
 زانینه‌که‌ی هی خودی خویه‌تی، که‌س زانینی نه‌وی نی‌یه، نه‌گهر خودا مندالی
 هه‌بویه بو‌ خو‌ی له هم‌وو که‌س پی‌ی زانتر ده‌بوو، ناما‌زه‌ی بو‌ ده‌کرد، به‌لام
 نه‌وه در‌ویه‌کی هه‌لبه‌ستراو بی‌ بناغیه نه‌ به‌لگه‌ی عه‌قلی نه‌ به‌لگه‌ی نه‌قلی
 نه‌ نیگا هیچ چه‌شپینهریکی نی‌یه!

به‌ کورتی پدروهر‌دگار هه‌بوونی مندالی له خو‌ی دوورخسته‌وه، چونکه
 نه‌و به‌دیهنمری تاسمانه‌کانو زه‌وی‌یه، له که‌س نه‌بووه که‌سی لی نه‌بووه
 نابی! چونکه مندال له به‌یه‌ک‌گه‌یشتنی نیرو می‌ پیدای ده‌بی نیرو می‌یه‌ک
 یه‌ک ره‌گه‌زین، ده‌ی خو خودا له هیچ ره‌گه‌زیک نیه هیچی لی ناچی، که‌س
 هاوشانی خودا نیه چون مندالیکی ده‌بی هاوشانی بی؟

جا که‌ نه‌وه‌مان سه‌لماند که‌ خودا مندالی نیه ﴿ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ﴾ نه‌ی موشریکه‌کان! نه‌وه بزائن نه‌و خودایه‌ی که‌
 نه‌وه صیفاتو چۆنیه‌تی‌یه‌تی ذاتی ﴿اللَّهُ﴾ یه‌و خودای تیوه‌یه‌و جگه‌ له نه‌و
 خودای تر نین، به‌دیهنمری هم‌وو شتی‌که، نه‌ خیزانی هیه نه‌ مندال، هیچ
 چاره‌و ریگاتان نیه جگه‌ له‌وه‌ی که‌ بی‌پهرستزو به‌ تاکو تهنه‌ای بزائنو که‌سی
 تر مه‌کن به‌ هاوشانی، ذاتی پاکی بی‌ خه‌شو بی‌ وینه‌یه، نه‌ هاوه‌لو نه‌

هاوشانی ههیه، جگه له زاتی خۆی هه موو شتییک دروستکراوی خۆیهتی، دروستکراویش پتویسته دروستکهری بیهستی. پهروهردگار ناگاداری هه موو شتییکه، زانیاریه که ی زاتییهو له که سه وه فیتری نه بووه، که سیکیش دروستکهری هه موو شتییک نه بی هه نه موو شتییک نازانی، نه گهر مندالی هه بوایه بۆ خۆی له هه موو کهس باشتی پتی ده زانی، خه لکیشی به وه ناشنا ده کرد، به نیگا و به لگهی زانستی پتی ده سه لماندن! به لام نهوانهی که نه م قسه یه ده لێنو ده یلێنه وه بوختانییکه هه لیان به ستووه، هیچ زانستی یه ک پشتمگیری نا کا و به لگهی عه قلی نایسه لمینی ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ پهروهردگار و پرای هه بوونی نه و صیقاته به رزانهی، هه لسه و پتهری هه موو کاروبارییکه، بوونه وه دینی و ده با به زانست و دانایی بی نه ندازه رایگرتووه، بژیوی هه موو بهنده کانی ده دا، به شه و به روژ پارێزگارییان ده کا، جگه له زاتی خودا که سی تر پارێزگاری پتی نا کرێ، جگه له خودا که سی تر پتویستایه بهنده کانی پتی دابین نا کرێ، که و ابو و پتویسته ئیمه جگه له پهروهردگار مان هیوامان به کهس نه بی، بۆ هه موو کارێک دا وای یارمه تی له و بکه ی. ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ پهروهردگار چا و نایبینی به بینینیکی وا چۆنیتیه که ی بزاندی.

وه کو له نایهتیکی تر دا ده فهرموی ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ﴾ البقرة/٢٥٥. نیبو عه بیاس ده فهرموی: ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ واته له دونیادا چا و نایبینی، به لام موسولمانان له روژی قیامه تدا ده بینن، چونکه خودا بۆ خۆی نه مه ده چه سپینی، وه کوو ده فهرموی: ﴿وَجُودٌ يُؤْمِنُ نَاصِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ﴾ القيامة/٢٢-٢٣. نا شکرشه نه بوونی زانیاری ته و او به زانستی خودا نه وه ناگه یه تی که هه هه یچ زانیاری یه ک نه بی، وه کوو چۆن نه فی بینینی ته و او به چا و نه وه ناگه یه تی که بینن هه نه بی، ده گونجی خودا بییتری به لام بینینی ته و او نا!!

که و ابو و چ دژیامتی یه ک نایبندری له تیوان نه م نایه ته و نه و فهرمو ده

صه حیحانه ی پیغه مبه ﷺ که بینینی خودا ده چه سپینن وه کوو ده فرموی
 (اِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَمَا تَرُونَ الْقَمَرَ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَكَمَا تَرُونَ
 الشَّمْسَ دُونَ سَحَابٍ) موسولمانان رۆژی قیامت خوا ده بینن، به لام کافر
 نایبینی، چونکه قورتان ده فرموی: ﴿كَلَّا اِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ
 لَمَّحْجُوبُونَ﴾ المطففين/۱۵. به لام ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ﴾ پهره ردگار
 چاوه کان ده بینن به بینینیکی تهواو هیچ چۆنیه تیه کی لی هون نابی.
 ﴿وَهُوَ اللّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ پهره ردگار بو خوی زاتیکی له طیفو نا
 ماددییه، به جوریک چاو کوئرو کۆله له بینینی و چۆنیه تی نازانی، به لام
 زاتی پاکی هه موو وردیاتو چۆنیه تی شته کان ده زانی و هیچ زانیارییه کی لی
 گوم نابی!

به کورتی و پوختی پهره ردگار له وه په نامه کی تره چاو بیبینی به لام
 ناگاداری هه موو په نامه کی و بینینیکه، نهو بینن ده بینن به لام هیچ چاریک
 نهو نابینی.

بیگومان زانیانی زانستی ته شریح پیشکه و تنیکی زوریان به ده ست
 هیناوه ده رباره ی پیکهاته ی چاوو ئهرکه کانی دیتزو شیوه ی بینن، هه ره کو
 چۆن زانیاریان ده رباره ی چۆنیه تی په یوه ندی نیوان بینراو چاوه که یان شی
 کردۆته وه به لام تا نیستا نه یان توانیوه به تهواوی حه قیه تی چۆنیه تی
 بینینه که بزائن.

به‌لگه‌و نیشانه‌کانی نیگا‌و ده‌سه‌لاتی خودا: ﴿قَدْ جَاءَكُمْ بِصَآئِرٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ عَمِيَٰ فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۝١٠٤﴾ وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِيُقْوُوا
 دَرَسَتْ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾ أَتَبِعَ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا
 إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا
 أَشْرَكُوا ۚ وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۚ وَمَا أَنتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

پاش نه‌وی یه‌زدانی مه‌زن به‌لگه‌ی جیا جیای له‌سه‌ر تا‌کو ته‌نهایی خۆی
 هینانه‌وه، باسی ده‌سه‌لاتو زانیاری بی سنوورو فراوانی خۆی کرد،
 ده‌گه‌پته‌وه بۆ سه‌ر باسی بانگه‌وازی نی‌سلامی و پی‌غه‌مه‌برایه‌تی و را‌گه‌یاندنی
 نی‌گای ناسمانی له‌ لایه‌ن پی‌غه‌مه‌بره‌وه ده‌فه‌رموی: ﴿قَدْ جَاءَكُمْ بِصَآئِرٍ مِّن
 رَّبِّكُمْ﴾ نه‌ی ئاده‌مه‌یزادینه! به‌راستی له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگار تانه‌وه ره‌هنومایی و
 ری پیشانده‌رتان بۆ هاتوه، نه‌و به‌لگه‌و ده‌لیلانه‌ی که‌ قورنانه‌ی له‌خۆی گرتوون و
 پی‌غه‌مه‌بر ﷺ له‌ فه‌رموده‌کانیدا شی کردوونه‌وه؛ به‌لگه‌ی عه‌قلی و نه‌قلی و
 که‌ چه‌سپینه‌ری بیروباوه‌ری راست و دروست و پرۆگرامی ژبانی کامه‌رانین و
 یاسای گشتی کۆمه‌لنو بنه‌ماو سه‌رچاوه‌ی نه‌خلاق و ره‌وشتن! جا ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ
 فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ عَمِيَٰ فَعَلَيْهَا﴾ که‌سیک له‌ رووانگه‌ی نه‌م به‌لگه‌و ده‌لیلانه‌وه
 حه‌ق و راستی بی‌نی نه‌وه سود و قازانجی بۆ خودی خۆیه‌تی، که‌سیکیش له
 ناستی حه‌قدا کو‌ترو گو‌مرا بوو له‌ رێبازی حه‌ق لایدا نه‌و سه‌تمی له‌ خودی
 خۆی کردووه زبانی به‌خۆی گه‌یاندوه! وه‌کو له‌ شو‌نیکێ تهردا ده‌فه‌رموی:
 ﴿فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ
 عَلَيْهَا﴾ یونس/١٠٨. یان ده‌فه‌رموی: ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ
 أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ فصلت/٤٦.

که ده فهرموئ: ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ واته: تاوانی شهو لادانهی له سهر
خویه تی و زیان به خوی ده گا، نه مه کینه یه له گومرایی و بی پروایی،
مه به ست کوتری نا بینا نیه وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فهرموئ: ﴿فَانْهَآ لَا
تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾ الحج/٤٦.
واته مه به ست پهرده پویشی و چه واشهیی دلوده روونه.

﴿وَمَا اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ﴾ نهی موحه مه ده! بیان بلئ: من ره قیبه
چاودیر نیم به سهر تانه وه، من راگه یه نه وه ترسینهرم هر شه وندهم له سهره
په یامی خوداتان پی را بگه یه نم نیتر هیدایه تو گومرایی به ده ست خودا
خویه تی.

﴿وَكَذٰلِكَ نَصْرَفُ الْاٰیٰتِ﴾ وه کوو چوئن له م سووره ته ده چه ند
نایه تی کمان هینان بو شیکردنه وه چه سپاندنی تاکو ته نهایی خوداو جه دخت
کردنه وه له سهر شه وه که جگه له پهره دگار هیچ خودای تر نین، هر به و
شیوه یه، له هه موو شوئی کدا نایه ته کان ده گورپنو شیپان ده که یه نه وه
ناراسته یان ده که ین، به شیوازی جورا و جور ناینان بو روون ده که یه نه وه له بهر
شه وه شو کافرا نه فهاو نه زانن وا به ناسانی ده ست بهر داری بیروبا وه پی پرو
پوچی خو یان نابن.

هده وه ها ﴿وَلْيَقُولُوا دَرَسْتَ﴾ بو شه وهی موشریکه خوا نه ناسه
به دروخه وه کان له ناکام دا بلئن: نهی محمد! تو راست ناکه یی نه مه نیگای
ناسمانی نیه بو ت هاتوه به لکو تو نه مه ت خویندوه وه فیر کراوی! واته:
گورپنکاری له شیوه و شیوازی نایه ته کان دا هر جاره و به گوریه ی پتویست
نوسلو به که یان ده گورپنو ناراسته یان ده که ین بو نه م مه به ستانه یه:

١- بو شه وهی شه وانسه ی ناماده باشیپان تیدایه بو نیمان هینان برپوا
بکه نو نیمان به یئن.

٢- بو شه وهی سهر ره قو کافره کان بلئن: نه مه ت له لای خه لکی تر
خویندوه وه، نه مه نیگای ناسمانی نیه... وه کوو پیت وایه!

کافره کان پیان و ابو که پیغه مبه ره لای گه نجیکی رومی ناسنگه ری

ناعمره ب قیری ثم قورثانه ده بی، نمو کوره گه تبه له مه که ناوی قه یس بوو، شمشیری دروست ده کردن، وه کوو له شویتیکی تردا قورثان ثاماره بو نمو ده کاو ده فرموی: ﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ: إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِي وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ﴾ النحل/۱۰۳.

۳- مه بهستی سیتیهم لهو نوسلوب گۆرینه نمو هیه که ده فرموی: ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بو نمو هی ثم قورثانه ی که ثم هم موو ثایه ته جوړاو جوړانه ی له خوگرتووه بو نمو که سانه ی شی یکه یمنه وه که حق ناسو حه قخوازن، راستی ده دوزنمو وه شوینی ده که ون، باطلو پوچ پیئاسه ده که نو خوی لی ده پارتن؛ شیکردنه وه روونکردنه وه تنها سوود به خشه بو نه وانه ی خاوه زانستو هه سترو عقلو هوشیان ده خه نه کار، له مانا کانی قورثان ورد ده بنه وه تییان ده فکرن، نمو انه له ناکامی لی ورد بوونمو وه تیفرکرن، حقیقه ته به لگه کانی قورثانیان بو درده که وی... به لام نفاو نه زانه کان که له ثایه ته کانی قورثان تی ناگه نو هیچ که لکیان لی وهر ناگرن پییان سوود مهند نابن!

نه مجار پروه ردگار فرمان به پیغه مبهر ﷺ ده کا که پابه ندی نیگای ناسمانی بی لی لا نه داو ده فرموی: ﴿اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ شوین نمو په یامه بکه وه که له پروه ردگاری خوتموه بو ت نیردراوه، پابه ندی بیو لی لا مده، چونکه نمو هی له خوداوه بو ت نیردراوه حه قو راستو دروستو هیچ گومان له راستی به که ی دا نیه ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ نمو خودایه ی نمو په یامه ی بو ناردوی خودایه کی تاکو ته نیاو بالاده ستو هیچ خودا نین جگه له خوی، که وایی شوین په یامه که ی بکه وه خو ت ناماده بکه بو نمو هی بییه پیشه واره رابری ناده میزادانو له گومرایی رزگاریان بیی ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾ روو له موشریکه کان وهر گپه و گویان پی مده و بهو خه تبار مبه که سوورن له سر کوفرو بیینی، به قسه کانیان که ده لین: تو قورثانت لای که سانی تر خویندووه نیگا نیه دلته نگ مبه، له بهرامبهر قسه کانیان دا

خۆگه‌یه و سه‌برو نارام بگره، هه‌تا خودا ده‌رووی ره‌حه‌تت لی ده‌کاته‌وه به
 سه‌ریان‌دا زالت ده‌کا! چونکه‌ حق هه‌ر ده‌بی سهر بکه‌وی، هه‌رکاتێ گو‌فتارو
 کردار به‌ ئیخلاص نه‌نجام دران سه‌رکه‌وتن ده‌سته‌به‌ر ده‌بی! ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
 مَا أَشْرَكُوا﴾ خۆ ته‌گه‌ر په‌روه‌ردگار بی‌یوستایه‌ نه‌وانه‌ کافر نه‌ده‌به‌وون، وه‌کوو
 فریشته‌ هه‌م‌ویان خودا په‌رست ده‌به‌وون، به‌لام ویستی خۆیه‌تی و بۆ خۆی
 هه‌که‌یمو دانایه، چی بکاو چی بپیار بدا که‌س نیه‌ به‌توانی بلی بۆ! په‌سیاری لی
 نا‌کری، ناده‌میزاد مافی نه‌وه‌یان نیه‌ بلی‌ن بۆچی نه‌وه‌ وایه: به‌لام نه‌وان
 په‌سیاریان لی ده‌کری! خودا بۆ خۆی ده‌زانی هیکه‌ت چی‌یه: که‌ نه‌وانه‌ به
 گو‌م‌پایی ده‌هێلێته‌وه! نه‌گه‌ر بی‌یوستایه‌ هه‌موو ناده‌میزادانی ده‌خسته‌ سه‌ر
 رێگای راست، به‌م جو‌ره‌ وای دروست بکه‌ردنایه‌ که‌ ناماده‌ باشییان تیدا
 هه‌ب‌وایه‌ بۆ ئیمان هێنان، به‌لام وای دروست کردوون که‌ ناماده‌‌باشی
 هیدایه‌ت و گو‌م‌پاییشيان تیدا‌یه‌و نازادی هه‌لبێژاردنیشی بۆ ره‌خساندوون، بۆ
 خۆیان سه‌ره‌ستن له‌ هه‌لبێژاردنی گو‌م‌پایی و هیدایه‌ت.

﴿وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ نه‌ی مو‌حه‌مه‌د! تۆ پی‌غه‌م‌به‌ری و
 را‌گه‌یان‌دنت له‌سه‌ره‌، ئیمه‌ تۆمان نه‌کردووه‌ به‌ چاودێر به‌ سه‌ریان‌ده‌ گو‌فتارو
 کرده‌وه‌ کانیا‌ن تۆمار بکه‌ی، تۆ وه‌کی‌لو فه‌رمان‌به‌ری رزق و رۆزی نه‌وان نیت!
 هه‌چ کار‌ی‌گه‌ریه‌کت نیه‌ له‌ هه‌لس‌و که‌وتی نه‌وان‌دا! تۆ به‌سه‌ر نه‌وان‌دا بالا
 ده‌ست نیت، وه‌کوو له‌ شو‌نێکی تردا ده‌فرموی ﴿لَسْتَ عَلَيْهِمْ
 بِمُصَيِّطٍ﴾ الغاشية/٢٢. تۆ صیغه‌تی پاشاو مه‌لیکی مه‌له‌و‌پت نی‌یه، تۆ
 مزگینی ده‌ری به‌به‌ه‌شت و ترسینه‌ری له‌ دۆزه‌خ، خودا هه‌سایان له‌گه‌ل ده‌کاو
 پاداشیان ده‌داته‌وه‌.

جله و گیری له جنیودان به بتو صه نه مه کان

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا
بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ
فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ
لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لِّيُؤْمِنُوا بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ
أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾ وَتَقَلِّبْ آفِئَتَهُمْ وَأَبْصِرْهُمْ
كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذِرْهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

نایه ته کان په یوه نندیان به نایه ته کانی پیښه لوم باره وهیږه: که کافره کان
به پیغه مبریان ده گوت: تو نه م قورنانه ته به نیگا بو نه هاتوه به لکو لای
خه لک فیږی ده بی، نیتر وی ده چی تمو کاته پرې موسولمان رقیان هه لسابی و
له رووی بده نگاری کردنه جنیویان به بته کانیان دابی نیتر پدرو دگار
نه وهی لی قه ده غه کردن، چونکه که تیوه جنیوت به خودا کانی نه وان بدهن،
نه وانیش قسه ی ناشیرین به خودا ده لئین، عه بدو پر ه زاق ده لی: مه عه ممر له
قه تاده وه ده گپړ یته وه ده لی: موسولمانه کان جنیویان به بتی کافره کان ددها،
کافره کانیش جنیویان به خودا ددهان، نیتر پدرو دگار نایه تی ﴿وَلَا تَسُبُّوا
الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ...﴾ هی نارد ه خواری نیبنو عه بیاس له
ریوایه تی کنده ده لی: کافره کان به پیغه مبریان گوت: نهی موحه ممه ده! جنیو
به خوا کانی نیمه مده واز بیته، نه گینا نیمه ش جنیو به خوی تو دده دین،
نیتر پدرو دگار نه هی نه وهی لی کردن که جنیو به بته کانیان بدهن، بو نه وهی
نه وان به ناحق جنیو به خودا نه دهن! فرمووی: ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾. پدرو دگار نه هی له پیغه مبرو
موسولمانان ده کا له وهی که جنیو به بتی موشریکه کان بدهن! جا هر چه نده

جنيودانه كه بهر ژه و ندي به كي تيدايه به لام چونكه سمر ده كيشي بۆ نه وهى
 موشريكه كانيش جنيو به خودا بدن كه نه مه تاوانيكى گه لى گه و ره
 سامناكه، جنيودانه كه يان لى قه ده غه كراو فرمووى: نهى موسولمانان! جنيو
 به خوداي موشريكه كان مه دن؛ نهو بتانهى ده يان پهرستن! چونكه له وانه يه
 سمر بكيشي بۆ نه وهى كه نه وانش به ناحق و ناروا بۆ توو ره كردنى
 موسولمانان جنيو به خودا بدن، لهم ره وه كه نازان خودا چهند گه و ره
 بهر پزو پيروزه! نه مه تاماژه يه بۆ نه وه كه خودا پهرستى و بهر ژه و ندي
 ئيسلامى همر كاتيك سمرى كيشا بۆ تاوانو مه فسه ده ده بى وازى لى
 بهيئدرى، نه وه تا: همر لهم روانگه وه پهره ردگار فرمانى به موساو هارون
 كرد كه له گه ل فيرعه وندا به قسه ي نهرمو له سهره خو تاخاوتنى له گه لدا بكن،
 وه كوو ده فرموى: ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْنًا، لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ
 يَخْشَى﴾ طه/٤٤.

جا وه كوو چون له لاي نهو موشريكو خوا نه ناسانه خو شه ويستى
 به كانيانمان له دلدا شيرين كردوونو له بهر چاويان رازاندومان نه وه
 ﴿وَكَذَلِكَ زَيْنًا لِّكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ﴾ همر بهو جو ره بۆ هه موو گه لو نه ته وه يه ك
 كرده وه كانيانمان له لا شيرين كردوونو له پيش چاويان رازاندومان نه وه، همر
 كه سه بيروبا وه رو گوftarو كردارى خو ي پى باشه! هه لبه ته نه م جوان كردنو
 رازاندنه وه يه به شوين ئيختيارو هه لباردنى ناده ميزاده كان خو يان بۆ
 كرده وه كانياندا پهيدا ده بى، واته: نه وان به ويستو سهر به ستى خو يان نازادانه
 كرده وه بيروبا وه ره كانيان هه لده بژيرن، نه مجار خودا له دلياندا شيرينى ده كا،
 نه مه عاده تو سه ننه تي پهره ردگار هه لگه ل به نده كاني دا، نه وان بۆ خو يان
 ريبازى چاك يان خراب بۆ خو يان هه لده بژيرن، پهره ردگار يش له لايان شيرين
 ده كاو تواناي نه نجامدانيشيان پى ده دا..

نه م جوان كردنو رازاندنه وه يه نه وه ناگه يه نى كه خودا تو يزيو زوره
 ملييان لى ده كا! به لكو نهو شيرين كردنه نه شه رو ره نگدانه وهى هه لباردنى
 نه وانه نه ك بهو مانايه بى كه خودا خو شه ويستى كوفرو بيدى نى و بهر پهرستى
 له دلياندا ده خولقي نى: چونكه نه گهر و ابى، ده بى ئيمانو كوفر، خيرو شهر،

غمریزه‌ی سروشتی بن له دهروونی تاده میزاددا!! نمو کاته بانگه‌وازی بۆ چاککردنو واز هینان له خراپه بیهوده‌یه، پهره‌ردگاریش شتی بیهوده ناکا، همره‌ها سزاو پاداش، ناردنی پیغه‌مبهرانو نیگا بۆ کردنو ناردنه خواره‌وه‌ی نامهی ناسمانی بۆیان بیهوده ده‌بی.

﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ نه‌مجار پاش نه‌وه‌ی که خودا لییان ده‌گهری همرکه‌سه بۆ خۆی نازادانه رتیبازی ژبانی خۆی هه‌لبژێری، دوا‌ی مردنو زیندووننه‌وه‌ی رۆژی قیامت ده‌چنه‌وه به‌ر قاپی پهره‌ردگاری خۆیانو هه‌ر بۆ لای نمو ده‌گهرینه‌وه، سزاو پاداشی کرده‌وه‌کانیان ده‌داته‌وه، چاکه به‌ چاکو خراپه به‌ خراپه! جا وه‌کوو نیبنو جهریری طه‌به‌ری له‌ موحه‌مه‌دی کو‌ری که‌عبی قوره‌ظییه‌وه ده‌گهرینه‌وه ده‌لی: پیغه‌مبهر ﷺ ناخاوتنی له‌ گه‌ل قوره‌یشی‌یه‌کاندا کرد! له‌ ناکاما پێیان گوت: نه‌ی موحه‌مه‌د! تۆ پێمان ده‌لی‌ی موسا عه‌صایه‌کی پی‌بوو له‌ به‌ردی ده‌دا ناوی لی هه‌لده‌قولا، عیسا مردووی زیندوو ده‌کرده‌وه، گه‌لی شه‌موود وشتریان هه‌بوو، به‌ موعجیزه‌ی صالح پیغه‌مبهر له‌ به‌رد په‌یدا بوو‌بوو!! ده‌ تۆش موعجیزه‌یه‌که‌مان له‌م جو‌ره موعجیزانه بۆ بنۆینه تا ب‌روات پی بکه‌ین، پیغه‌مبهر ﷺ فەرمووی چیتان ده‌وی بۆتان بنۆینم؟! وتیان: کتیی (صه‌فا) مان بۆ بکه به‌زێر: پیغه‌مبهر فەرمووی نه‌گه‌ر نمو موعجیزه‌م نواند تیمانم پی دینن؟ وتیان: به‌لی به‌ خودا باوه‌رت پی ده‌که‌ین، ئیتر پیغه‌مبهر ﷺ ده‌ستی کرد به‌ پارانه‌وه‌و دوعا کردن! جو‌برائیل هاته‌ خزمه‌تی و فەرمووی نه‌گه‌ر به‌وه‌ی کێوه‌که ده‌کری به‌ زێر به‌لام نه‌گه‌ر پاش نمو ب‌روایان پی نه‌کردی، له‌ بیخیان ده‌ردینین، نه‌گه‌ر ده‌شلی لییان گه‌ری به‌لکو هه‌یدانبی تۆیه بکاو موسولمان ببی! پیغه‌مبهر ﷺ فەرمووی: باشه لییان گه‌ری به‌لکو بۆ خۆیان بیینه سه‌ر ریگای راستو موسولمان بن! ئیتر پهره‌ردگار شه‌م نایه‌ته‌ی نارد ه‌واری و فەرمووی: ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَعْنَائِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لِّیُؤْمِنُوا بِهَا﴾ نمو کافره موشریکانه سویندی جه‌خت له‌ سه‌رکراو ده‌خۆن؛ ده‌لین:

تھ گھر موعجیزہ کی مادی، نیشانہ کی لہ توانای ناسای بہدہرمان پیشان
بدہی؛ تیمہ نیمانت پی دھینین، برپا دھکھین کہ تو پیغہ مہرو رھوانہ
کراوی خودایو تھو موعجیزہ ش لہ خوداوه بو تو تھ نجام دراوہ!

تھ مہش ناماژہ کہ تھوان زور سہر پیچیکارو سہر رھق بوون، چونکہ
پتیاں وابوو: کہ قورشان ناچیتھ چوارچیتھوی موعجیزاتھو! مہبہستیان
نازاردانی پیغہ مہر بو بہوہ کہ داوی موعجیزہ ی جیا جیای لی بکن!
﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ نہی موحمہد! بہو کہ سانہ بلی: کہ بہ شیوہی
ھواتھو رقبہریو گالتھ جاری داوی موعجیزت لی دھکن؛ مہبہستیان
فیرووزو شارہ زاییو ھیدایت نی، بہ لکو نامانجیان تھزیت دانو
بہرہنگاری کردنہ! پتیاں بلی: سہرچاوه دھسلائی ھینانی تھو موعجیزانہ
لای خودایہ، تھو دھتوانی تھو دیار دھ نا ناساییانہ لھسہر دھستی من
دہربخا، جا تھ گھر مہیلی بوو دھیانکاو مہیلیشی نہبوو نایانکا، تھو بہ
گورہی داناییو زانایی خوئی کار دھکا، سوننھتو دابو نہریتی خوئی
تایبہ تیہ، کہس نیہ بتوانی کاری تی بکا، بہ بی رھزامہندی خوئی ھیچ
پیغہ مہرک ناتوانی ھیچ موعجیزہ ک بنوینی... وھکو لہ شوینیکی تردا
دھفرموی: ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ
اللَّهِ﴾ غافر/ ٧٨. کہواتھ: وا باشہ تیمہ دھمی تیوہ نہدہیزو لی بگہرپین
بو خوئی چی بہ باش دھزانی با بیکا، دیارہ خوداش نیشی بیھوودہ ناکاو
کاری نابہجی تھ نجام نادا!! لہ وھلامہ کہ تھوہ دھردہ کہوئی کہ تھم جوڑہ
داواکاری بہ جی بہجی نا کریتو لھ گھل ھیکمھتو دانایی خودادا ناگونجیت.

تھ مجار دھستنیشانی تھوہ دھکا کہ ھاتنی تھو داواکاریانہو
جی بہجی کردنیاں ھیچ سوودی نابی، چونکہ تھ گھر تھو موعجیزہ داواکراوانہ
بھیندریتھ جیشو تھوان ھر برپا ناھینزو مہبہستہ کہ نایہ تھ جی، بہ لکو
تھ گھر لہ فرزیکا موعجیزہ کان پینہ دیو نیمان نہ ھینن سہر لھبہر ھموویان
لہ ناو دھبرینزو ریشہ کیش دھ کرین! بویہ دھفرموی: ﴿وَمَا يُشْعُرُكُمْ﴾ چی

نیوه‌ی ناگادار کردووه؟ نه‌ی پیغه‌مبهر و کۆمه‌لی موسولمانان! که تاواته خوازن نه‌و داراکاریانه جی‌به‌جی بکرتن به‌لکو نه‌وانه موسولمان بین کی به نیوه‌ی زاناندووه که نه‌و موعجیزانه هاتن نه‌وان نیمان ده‌هینن؟؟ ﴿أَنَّهُا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾^١. له وانه‌یه نه‌گهر نه‌و نیاتو موعجیزانه هاتن نه‌وانه نیمان نه‌هینن، چونکه من ده‌زانم نه‌و موعجیزانه نه‌گهر بشهین نه‌وانه نیمان ناهینن به‌لام نیوه نازانن.

﴿وَنَقْلِبَ أَفْقَهُمْ وَ أَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ چی به نیوه‌ی زاناندووه که داوا کاری‌یه‌که‌یان جی به جی کراو موعجیزه‌کانیان بۆ نه‌نجام درا نیمه‌ دل‌یان لا ناده‌ین له تیگه‌یشتی حقو راستی و چاوی دل‌یان کویر ناکه‌ین له بینین؟؟ کی ده‌لی له‌مپهر ناخه‌ینه نیوان نه‌وانو حقو راستی! به جوریک که حق به‌دی نه‌که‌ن!

نه‌وان نه‌گهر ههرچی نیشانه‌و موعجیزه هه‌یه بۆیان بنوینری پروا ناکه‌نو نیمان ناهینن، وه‌کوو چۆن یه‌که‌مجار که قورئان هات بۆ سه‌ریان له‌مپهرمان

^١ وشدی ﴿أَنَّهُا﴾ دوو جور خویندنه‌وه‌ی هاتووه نه‌گهر به (مفتوحی) بخویندریتسه‌وه دوو مانای هه‌یه:

أ- (أن به مانا (العل) نه‌و کاته وای لی دیتسه‌وه (وما یشعرکم لعل الایات اذا جاء لا یؤمنون).

ب- (أن) له‌گه‌ل دوا خۆی مصری مؤه‌ل بی وشدی (لا) زیاده بی واته: وای لی بیتسه‌وه (وما یشعرکم أن الایات اذا جاءت یؤمنون).

٢- نه‌گهر وشدی (انها) به‌مه‌کسووری بخویندریتسه‌وه شه‌وه ده‌بی له‌سه‌ر وشدی یشعرکم راه‌ستی و بریاری شه‌وه به‌دی که مه‌فعولی دووه‌می حه‌ذف کراوه واته وا مه‌زه‌نده ده‌کری (وما یشعرکم ایمانکم) شه‌وه کاته رسته‌ی (انها اذا جاءت لا یؤمنون) رسته‌یه‌کی سه‌ره‌تایی سه‌ره‌خۆیه واته رسته‌که وای لی دیتسه‌وه ﴿وما یشعرکم ما یکون منکم اذا جاءت؟﴾ جا وه‌کوو که‌ساتیک لی‌ره‌دا پرسیاریک راست به‌که‌نه‌وه بلین که نایه‌ته‌کان! موعجیزه‌کان هاتنه‌دی چی رووده‌دا؟ وه‌لامی دانسه‌وه فه‌رموی ﴿انها اذا جاءت لا یؤمنون﴾.

خسته نیوان نهوانو تیمان هیئان، چونکه بۆ خۆیان به تهواوی روویان له حقو راستی وه رگێپراوه، وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرَجُونَ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ﴾ الحجر/١٤-١٥.

له راستیدا که سیک به به لگه کانی قورئان دلی نهم نه بی و تیمان نه هیئتی، نهم هه موو به لگه زانستی یانه نه بنه هاندهری بۆ موسولمان بوون، موعجیزه ی ماددی تر کاری تی ناکه نو موسولمان نابێ. ﴿وَلَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ چی نیوه ی قیر کردوه که تیمه له گومپایی خۆیاندا نایانه یلینه وه هه تا سر گمردان بین؟ واته: ده یانه یلینه وه. له توغیانو سنوور به زینی دا ده یان هیلینه وه، وازیان لی ده هیئین له گومپایی خۆیاندا به سر گمردانی بمیننه وه! بیگومان دل که تیمان به نایه تی زۆرو زه به نه ده ی قورئان نه هیئتی؛ پرا نه کهن به هه موو نیشانه جۆراو جۆرانده ی که له کهوندی بلاو بوونه وه قورئان سهرنجیان بۆ راده کیشی- نه وه دلیکی قه لبو هه لگه پراوه یه، ههر نهو دلایه: که یه که مجار بانگه وازی بۆکراو به پیر بانگه وازی به که وه نه هاتو حقی وه رنه گرت! ههر نهو دلایه: که بانگه وازی قورئانی رهت کرده وه!

چی به نهو موسولمانانه ده زانی تی که پیشنیاری نه وه ده کهن داخوازی کافره کان جی به جی بکری، که نهوانه دوا ی ده رکهوتنی موعجیزه کان له سهر ره قی خۆیان واز ده هیئنو له گومپاییدا نامیننه وه؟! چونکه خودا بۆ خۆی ده زانی که نهوان تیمان ناهینن، نه گهر وه لامی داواکاری به کهشیان بدریته وه تیمان نه هیئین شیای سزای سه ختو ریشه کیش کردن ده بن.

به لی خودا ده زانی نه گهر فریشته بیته لایان، نه گهر مردوویان بۆ زیندوو بکهینه وه قسه یان له گه لدا بکا وه کوو پیشنیاریان کرد، نهوان تیمان ناهینن، ته نانه ت نه گهر هه موو شتیکی نهم بوونه وه ره له سهریان کو بکهینه وه بانگه وازیان بکا بۆ تیمان هیئان نهوان تیمان ناهینن، مه گهر خودا مه یلی

لی بی، خوداش مهیلی نابی چونکه تهوان ناماده نین رو بکهنه خودا، کۆشش ناکهن بۆ شهوهی یارمه‌تییان بدا، نه‌مه راستی‌یه‌که‌و زۆربه‌ی خه‌لک لی بی ناگان.

ته‌وانه‌ی له گومراییدا رۆچوونو نایه‌نه‌وه سه‌ر ریگای راست له به‌لگه‌و ده‌لیلیان که‌م نیه نیشانه‌و به‌لگه‌ی زۆرو زه‌به‌نده‌ی له به‌رده‌مدا هه‌ن، به‌لام دلیان نه‌خۆشه، سروشتیان شیواوه. هیدایه‌تو توفیق پاداشیکه نادری به که‌س مه‌گهر نه‌وانه‌ی روو ده‌که‌نه خوداو له پیناو نایینی خوادا کۆشش ده‌که‌ن!

به یارمه‌تی خودا نه‌مپۆ که رۆژی هه‌ینی ٢٤ محرم / ١٤١٨ ه به‌رامبه‌ر به ٣٠ / ٥ / ١٩٩٧ له ره‌شنووسی نه‌م جوژتی جهوته‌مه بوومه‌وه له سلیمانی له مالی خۆمان گهره‌کی مامۆستایان له رۆژگارێکدا سوپای تورکیا هاتبوو له ناو قولایی خاکی کوردستانه‌وه به بیانوی پاکسازی گروپه‌کانی په‌که‌که پیشه‌وه‌ی ده‌کردو هیچ له‌مه‌په‌رێک نه‌بوو له پیشیه‌وه به‌ره‌نگاری نه‌و هیره‌ به‌کا.

پیرستی سهره باسه کانی

لاپهره	بابهت
۳	په یوهندی جولە کهو نهصرانییه کانی به موسولمانانو دوزمنایهتی جووله کهو برواهیانی که شیش و ره به نه کانی
۱۰	هه موو شتیکی پاکو خاوین جه لالو ره وایه بو تان
۱۶	سویندی له غوو سویندی دانه به سراو که هاره ته کانیان
۲۱	شهرابو قومارو نوصوبو نه زلام هه رامن
۳۷	نیجیر کردن له کاتی نیجرام دا. جهزای نیجیری کیتی
۴۵	پلهو پایهی کابهو مانگه کانی هه رام و چۆنیهتی دیاری مالی خوداو نیشانه کراو
۴۸	ترساندن له سزای خوداو هه لانی ناده میزاد بو چاکه کردن
۵۲	شیتک نیگای پی نه هاتی زۆی لی مه کو نه وهو پرسیری تیدا مه کهن
۶۰	دوای هه رمان به چاکه نه هی له خراپه هه موو شتیکی به ده ست خواجه
۶۴	شایهتی گرتن له سهر وه سیه تکردنی کاتی مردن
۷۷	له زۆی قیامت دا پرسیر له پیغه مبه ران ده کری دهریاری ناکامی بانگه وازی به کهیان
۸۰	یاد خسته وهی موعیزه کانی هه زهتی عیسا
۸۹	هه زهتی عیسا به رانه تی خووی دایکی راده گیه تی دهریاری بیروبو چوونی مه سیحی به کانی که ده لین: خووی دایکی خودان
۱۰۱	به لگه کانی هه بوونی خوداو تاکو ته نهایی زاتی پاکو به لگه ی زیندوو بوونه وه
۱۰۷	هووی کافریوونی ناده میزادان به نایاتی خوداو، هه ره شه لیگردنیان به سزاو تۆله
۱۱۰	سهر ره قی کافره کانو ره تکردنه وهی داواکاری به کانیان که بریتی بو له ناردنه خواره وهی کتیب یان فریشته ناردن
۱۱۴	سهره نجامی نه وانه ی گالته یان به په یامی پیغه مبه ران ده کردو به درو یان خسته وه
۱۱۸	هه ندی به لگه ی تر بو چه سپاندنی تاکوته نهایی خوداو زیندوو بوونه وه
۱۲۵	خودا ده توانی زیان له ناده میزادان دوور به خاته وه، شایه تیدانی په ره ره دگار به راستی پیغه مبه ر (ﷺ) رهت کردنه وهی بیروبو چوونی موشریکه کانی دهریاری فره خودایی
۱۳۰	خاوه ن نامه کانی پیغه مبه ر ده ناسنو به ده م خوداو درۆ هه لده به ست، زۆی قیامت موشریکه کانی خو یان له شه ریک دانان بو خودا ته بریه ده کهن
۱۳۵	برپی هه لویتستی سهر پیچیکارانهی موشریکه کانی دهریاری قورشان

۱۳۸	هه لوپستی کاهران له کانی بیینی نۆزه خدا، یان چۆنیهتی به هیلاک چوونیان
۱۴۱	هه لوپستی موشریکه کان له جزوری پهروه ردگاردا له رۆژی قیامت دا، یان چۆنیهتی حالیان له قیامتداو حهقیقهتی دوتیا
۱۴۶	غه مبهاری پیغه مبهه <small>ﷺ</small> به هوی روو وهرگی پانی گه له که یو هوی به دروخسته وهی پیغه مبهه رانی پتیشو
۱۵۲	رهت کردنه وهی بانگه وازی پیغه مبهه له لایهن موشریکه کانه وهی په لپ گرتیان بو هاتنه خواره وهی ثایات و موعجیزه
۱۵۵	زانباری خوداو دهسه لاتی توانای ته و اوو بی که مو کوو پییه، هه موو شتی که له قورنانه دیاری کراوه
۱۵۹	له ته نگاندها په نا هه بو خودا ده بری
۱۶۵	هه ندی له به لگهی دهسه لاتی توانای پهروه ردگارو تا کو ته نهایی زاتی پاکو نه رکی پیغه مبهه ران
۱۶۸	سهرچاوهی زانباری پیغه مبهه نیگاو سرووشه نه رکی نهو پیپراگه یاندنه، ترساندنه
۱۷۹	بری دیاردهی رهحمهتی خودا
۱۸۲	برینه وهی کیشهی نیوان پیغه مبهه رو موشریکه کان
۱۸۸	زانینی پهروه ردگار ته و اوو ره هایه، نه و په ری دهسه لاتی ههیه بو قارگرتن له به نده کانی
۱۹۵	تواناو دهسه لاتی خودا بو رزگار کردنی ناده میزاد له ته نگاندهو تاریکی
۱۹۷	دهسه لاتی و توانای خودا به سهه سزادانی یخی یوواندا
۲۰۲	روو وهرگی پان و دور که و تنه وه له هاو نشینی نهوانه ی گالته به قورنان ده کهن
۲۰۹	به هره وه سهروه ری نیمان به خوداو ریسوایی هاوه لدانان بو خودا
۲۱۳	کیشه و تو ویزی جه زه رتهی نیبراهیم له گه ل نازه رداو هوی وازه نانی نیبراهیم له هاوه ل دانان بو خودا
۲۲۲	کیشهی نیوان جه زه رتهی نیبراهیمو گه له که ی
۲۲۷	نیبراهیم باوکی پیغه مبهه رانهو هه موویان له سهه ریازی نهون
۲۳۹	سه لاندنی پیغه مبهه رایه تی و ناردنی نامه نسمانییه کان
۲۴۹	درو هه لیه ستن له سهه خودا و سزای درو هه لیه ست
۲۵۴	دهسه لاتی خودا له بوونه وهردا
۲۶۸	هاوه ل دانان بو خودا، دانانی کچو کورو خیزان بو خودا
۲۷۳	به لگهو نیشانه کانی نیگاو دهسه لاتی خودا بو قه لاجو کردنی شیرک
۲۷۷	جله وگیری له جنیودان به بتو سه نه مه کان

